Rhaglen Gyflawn

CABINET

CYNGOR GWYNEDD

DYDDIAD	Dydd Mawrth, 13eg Hydref, 2020
AMSER	1.00 y.h.
LLEOLIAD	Cyfarfod Rhithiol
PWYNT CYSWLLT	Annes Siôn 01286 679490 cabinet@gwynedd.llyw.cymru

AELODAU CABINET CYNGOR GWYNEDD

Aelodau	
Dyfrig L. Siencyn	Arweinydd
Dafydd Meurig	Dirprwy Arweinydd, Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant
Craig ab Iago	Aelod Cabinet Tai
Gareth Wyn Griffith	Aelod Cabinet Amgylchedd
Nia Wyn Jeffreys	Aelod Cabinet dros Gefnogaeth Gorfforaethol
Dilwyn Morgan	Aelod Cabinet Plant a Phobl Ifanc
Gareth Thomas	Aelod Cabinet Datblygu'r Economi a Chymuned
Ioan Thomas	Aelod Cabinet Cyllid
Catrin Wager	Aelod Cabinet Priffyrdd a Bwrdeistrefol
Cemlyn Rees Williams	Aelod Cabinet Addysg

RHAGLEN

	Eitem	Cyflwynir gan	Swyddog	Tud.
1	YMDDIHEURIADAU			
2	DATGAN BUDDIANT PERSONOL			
3	MATERION BRYS			
4	MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU			
5	COFNODION CYAFARFOD A GYNHALIWYD AR 8 A 15 MEDI 2020			4 - 11
6	YSGOL CRICIETH	Cyng. Cemlyn Williams	Garem Jackson	12 - 163
7	COD GWIRFODDOL AR GYFER RHEOLAETH O ARWYDDION AR OSOD YM MANGOR	Cyng. Gareth Griffith	Gareth Jones	164 - 185
8	COVID-19 - PARATOADAU AR GYFER AIL DON	Cyng. Dyfrig Siencyn	Dilwyn Williams	186 - 190
9	CYNLLUN GWEITHLU GWASANAETHAU GOFAL OEDOLION	Cyng. Dafydd Meurig	Meilys Smith	191 - 197
10	TROSOLWG ARBEDION 2020/21: ADRODDIAD CYNNYDD AR WIREDDU CYNLLUNIAU ARBEDION	Cyng Ioan Thomas	Ffion Madog Evans	198 - 212
11	CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST	Cyng Ioan Thomas	Ffion Madog Evans	213 - 238
12	RHAGLEN CYFALAF 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST	Cyng. Ioan Thomas	Ffion Madog Evans	239 - 247
13	STRATEGAETH CYLLIDEB 2021-22	Cyng. Ioan Thomas	Ffion Madog Evans	248 - 251

14	CAU ALLAN Y WASG A'R CYHOEDD Bydd y cadeirydd yn cynnig y dylid cau allan y wasg a'r cyhoedd o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem ganlynol gan ei bod yn debygol y datgelir gwybodaeth eithredig fel y'i diffinir ym Mharagraff 12 o Atodiad 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972- Gwybodaeth ynglŷn â'g unigolyn penodol Mae'r paragraff yma yn berthnasol oherwydd bod yr adroddiad yn cynnwys gwybodaeth am unigolyn penodol sydd â hawl i breifatrwydd yn ystod trefn benodi. Nid oes unrhyw fudd cyhoeddus sydd yn galw am ddatgelu gwybodaeth bersonol am yr unigolion yma fyddai'n gorbwyso hawliau'r unigolion yma ar y pwynt yma. O ganlyniad mae'r budd cyhoeddus yn disgyn o blaid cadw'r wybodaeth yn eithriedig.			
15	PENODI UWCH GRWNER GWEITHREDOL	Cyng. Nia Jeffreys	Iwan Evans	

Y CABINET DYDD MAWRTH, 8 MEDI 2020

Yn bresennol-
Y Cynghorwyr: Dafydd Meurig, Craig ab Iago, Gareth Wyn Griffith, Nia Wyn Jeffreys, Dilwyn Morgan, Gareth Thomas, Ioan Thomas a Cemlyn Rees Williams

Hefyd yn bresennol-
Dilwyn Williams (Prif Weithredwr), Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Rhun ap Gareth (Dirprwy Bennaeth Cyfreithiol), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), ac Annes Siôn (Arweinydd Tîm Democratiaeth).

Eitem 6: Garem Jackson (Pennaeth Adran Addysg), Gwern ap Rhisiart (Swyddog Addysg Ardal Dwyfor/Meirion) a Huw Ynyr (Pennaeth Cynorthwyol Technoleg Gwybodaeth).

1. YMDDIHEURIADAU

Croesawyd Aelodau'r Cabinet a Swyddogion i'r cyfarfod.
Derbyniwyd ymddiheuriadau gan Cyng. Dyfrig Siencyn, Cyng. Catrin Wager a Iwan Evans (Swyddog Monitro).

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYS

Nid oedd unrhyw faterion brys

4. MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU

Nid oedd unrhyw faterion yn codi o drosolwg a chraffu

5. COFNODION CYFARFOD A GYNHALIWYD AR 4 AWST 2020

Bu i'r Cadeirydd dderbyn gofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 4 Awst 2020 fel rhai cywir.

6. STRATEGAETH DDIGIDOL YSGOLION GWYNEDD

Cyflwynwyd gan Garem Jackson.

PENDERFYNIAD

Cymeradwyo derbyn grant Llywodraeth Cymru er mwyn buddsoddi mewn cyfarpar i ysgolion Gwynedd a chyfarch y gost ‘cynaladwyedd’ o adnewyddu’r cyfarpar mewn blynyddoedd dilynol, gan ofyn am adroddiad pellach a chyflawn ar fabwysiadu’r Strategaeth derfynol gael ei gyflwyno i’r Cabinet cyn gynted a bo modd.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi siom yr aelod Cabinet nad oedd yn gallu cyflwyno’r eitem yn y cyfarfod blaenorol gan ei fod yn gais i fuddsoddi yn dyfodol plant a pobl ifanc Gwynedd. Amlygwyd fod y cynllun hwn yn cyd-fynd a’r blaenoriaethau sydd i’w gweld yng Nghynllun y Cyngor.

Pwysleisiwyd fod cyfnod y clo diweddar wedi tynnu sylw at pwysigrwydd y defnydd o gyfarpar digidol o fewn y maes addysg ynghyd ac amlygu annhegwch o ran cyfarpar digidol disgyblion. Mynegwyd fod y cynllun hwn yn un arloesol sydd yn rhoi cyfle i roi y ddarpariaeth ‘orau i holl ddisgyblion Gwynedd.

Ychwanegodd y Pennaeth Addysg yn ystod y cyfnod clo fod ysgolion wedi goresgyn llawer o broblemau ac ei fod wedi amlygu’r angen am strategaeth ddigidol. Nodwyd fod y cyfnod clo wedi dangos y ffordd ymlaen ac ei fod yn strategaeth hir dymor yn rhoi cefnogaeth i blant a pobl ifanc.

Sylwadau’n codi o’r drafodaeth

- Nodwyd fod y cynllun yn un arloesol sydd yn amlygu pwysigrwydd cydraddoldeb i blant sydd heb gyfarpar cyfrifiadurol adref ac sydd wedi gofod defnyddio ffonau symudol neu hen gyfarpar yn ystod y cyfnod clo. Mynegwyd fod hwn yn gais arbennig ymlaen i addysg Gwynedd ac yn falch fod modd gallu buddsoddi i roi arfau effeithiol i athrawon gael cefnogi’r disgyblion.
- Holwyd os oes asesiad cydraddoldeb wedi ei wneud ar gyfer yr adroddiad er mwyn sicrhau fod plant a phobl ifanc sydd ag anawsterau gweld er enghraifft yn cael y cyfarpar maent eu hangen. Nodwyd nad oedd asesiad wedi ei wneud gyda’r adroddiad hwn gan nad oedem yn mabwysiadu’r strategaeth heddiw ond yn hytrach yn caniatáu i ni osod archeb ond y bydd un cael ei wneud pan fydd y strategaeth yn cael ei chyflwyno ar gyfer ei mabwysiadu’n derfynol. Pwysleisiwyd y bydd ymgynghoriadau yn cael ei wneud gyda’r ysgolion i sicrhau fod y cyfarpar yn diwallu anghenion pob plentyn.
- Nodwyd fod y buddsoddiad yn un aruthrol a bod angen sicrhau cynaladwyedd i’r cynllun. Amlygwyd angen am ymrwymiad ariannol gan ysgolion.
- Dangoswyd cefnogaeth i’r cynllun a'i fod yn gam yn y frwydr yn erbyn tlodi digidol sydd i’w gweld ar draws y sir.
- Mynegwyd fod y chwe mis diwethaf wedi bod yn anodd ond nodwyd ei bod yn dda gweld rhywbeth positif a rhoi cyfle i blant y sir.
- Nodwyd fod angen i’r penderfyniad angen gweithredu yn syth i sicrhau ei fod yn cadw at amserlen.

Dechreuodd y cyfarfod am 1.10 y.h. a daeth i ben am 1.40 y.h.

CADEIRYDD

Y CABINET DYDD MAWRTH, 15 MEDI 2020

Yn bresennol-
Y Cynghorwyr: Dyfrig L. Siencyn, Dafydd Meurig, Craig ab Iago, Gareth Wyn Griffith, Nia Wyn Jeffreys, Dilwyn Morgan, Gareth Thomas, Ioan Thomas, Catrin Wager, Cemlyn Rees Williams a Dewi Wyn Roberts

Hefyd yn bresennol-
Dilwyn Williams (Prif Weithredwr), Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Iwan Evans (Pennaeth Cyfreithiol), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid) ac Annes Siôn (Arweinydd Tîm Democratiaeth).

Eitem 5: Garem Jackson (Pennaeth Adran Addysg) a Gwern ap Rhisiart (Swyddog Addysg Dwyfor / Meirionnydd).
Eitem 6: Dewi Wyn Jones (Rheolwr Gwasanaeth Cefnogi Busnes y Cyngor) a Bethan Richardson (Swyddog Cefnogi Busnes).

1. YMDDIHEURIADAU

Croesawyd Aelodau'r Cabinet a Swyddogion i'r cyfarfod.
Ni dderbyniwyd unrhyw ymddiheuriadau.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYS

Nid oedd unrhyw faterion brys

4. MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU

Nid oedd unrhyw faterion yn codi o drosolwg a chraffu

5. YSGOL ABERSOCH

Cyflwynwyd gan Cyng. Cemlyn Williams

PENDERFYNIAD

Rhoddwyd caniatâd i gynnal ymgynghoriad statudol, yn unol â gofynion adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, ar y cynnig arfaethedig i gau Ysgol Abersoch ar 31 Awst 2021 a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Sarn Bach o 1 Medi 2021 ymlaen.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan bwysleisio nad oedd dim pleser o ddod ac adroddiad o'r fath i'r Cabinet i'w thrafod. Nodwyd fod dyletswydd y Cabinet i sicrhau addysg a phrofiadau da i holl blant Gwynedd yn wraidd i'r adroddiad hwn.

Amlygwyd fod y Cabinet ym Medi 2019 wedi penderfynu cychwyn trafodaeth ar Llywodraethwyr a rhan ddeiliad yr ysgol i ystyried gwahanol opsiynau yn dilyn lleihad mewn nifer y plant yn yr ysgol. Diolchwyd iddynt am eu cyfraniad i'r drafodaeth. Tynnwyd sylw at Egwyddorion Addysg i Bwrpas a dderbyniwyd gan y Cabinet ym mis Rhagfyr 2018 gan amlygu'r ddwy egwyddor sydd yn cyd-fynd a'r adroddiad. Pwysleisiwyd fod yr adroddiad yn gynhwysfawr ac y bydd yr adran yn parhau i dderbyn sylwadau pellach yn ystod y cyfnod statudol.

Ychwanegodd y Swyddog Addysg Ardal Meirionnydd / Dwyfor fod y drafodaeth sydd wedi ei gynnal ar hyn o bryd wedi bod yn edrych ar opsiynau posib er mwyn sicrhau darpariaeth hyfiw i'r dyfodol. Pwysleisiwyd fod gwaith cael ei wneud gan y rhan ddeiliad i sefydlu cylch meithrin ac i ymestyn i ofal plant yn sgil y drafodaeth sydd wedi ei gynnal. Amlygwyd yr opsiynau sydd wedi ei thrafod ar ran ddeiliad gan nodi fod gwaith wedi ei wneud i'w gwyntyllu. Nodwyd mai'r opsiwn sydd yn cael ei ffafrio gan Swyddogion yw cau'r ysgol a symud y plant i Ysgol Sarn Bach. Os yn caniatáu'r penderfyniad heddiw, nodwyd y bydd yr ymgynghoriad statudol yn cychwyn o fewn yr wythnosau nesaf. Amlygwyd fod oediad wedi bod yn y broses ac o ganlyniad bydd yr adran yn ail wneud rhai o'r asesiadau effaith.

Diolchodd yr Aelod Lleol am y cyfle i gael ymuno a'r cyfarfod heddiw i gyfrannu at y drafodaeth sydd mor bwysig i'w ward. Diolchwyd yn ogystal i'r adran am oedi yn y broses o ganlyniad i amgylchiadau personol y Pennaeth. Amlygwyd fod y Llywodraethwyr wedi cylchredeg gwybodaeth i'r Aelodau Cabinet a nododd yr Aelod Lleol ei fod wedi derbyn nifer o lythyrau cefnogol i'r Ysgol o bob rhan o'r sir. Mynegodd fod y niferoedd disgyblion wedi lleihau mewn cyfnod byr o amser ac yn annisgwyl a bod yr adran Addysg wedi symud i drafod yr ysgol yn sydyn iawn wedi i'r niferoedd leihau. Ers y drafodaeth gyntaf nodwyd fod y niferoedd wedi dechrau codi a phwysleisiwyd gwaith da'r staff sydd bellach wedi sefydlu sesiynau Ti a Fi ac Ysgol Feithrin ar safle'r ysgol.

Dangosodd yr Aelod Lleol ei gefnogaeth i newid oedran yr ysgol i fod rhwng 3-9 oed gan na fydd hyn yn rhoi dim effaith ar Ysgol Sarn Bach. Tynnwyd sylw ar y nifer capasiti oedd i'w weld yn yr adroddiad gan nadi nad oedd y rhif hwn yn berthnasol gan nad oedd yr ysgol erioed wedi cael 42 o blant. Nododd yn y sefyllfa sydd ohoni y bydd yn anodd iawn i gynnal ymgynghoriad teg a chall o ganlyniad i Covid-19 ac nad oedd yn deg i barhau a'r gwaith o ymgynghori yn ystod y cyfnod hwn.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Pwysleisiwyd fod y penderfyniad heddiw ar gyfer mynd i ymgynghoriad statudol i edrych ar gau'r ysgol ac nid yn benderfyniad i gau'r ysgol.
- Nodwyd pwysigrwydd cael sylwadau aelod lleol a llywodraethwyr a holwyd sut y bydd modd sicrhau trafodaeth deg yn ystod y cyfnod covid-19.

Nododd yr adran Addysg fod y cod trefniadaeth yn glir a ddim yn diffinio yn bendant sut i gynnal ymgynghoriaeth. Ychwanegwyd fod yr adran yn fodlon cynnal cyfarfod torfol a bydd rhain yn cael eu cynnig yn rhithiol. Nodwyd fod angen i sylwadau fod yn cael cyflwyno yn ysgrifenedig ac y bydd cyfarfodydd yn rhoi cyfle i ran ddeiliaid, rhieni, lywodraethwyr a staff i ofyn cwestiynau. Mynegwyd yn ogystal fod yr adran Addysg yn fodlon hwyluso'r trafodaethau lleol cyn y cyfarfodydd gyda'r adran os yr angen yn codi.

6. ADRODDIAD PERFFORMIAD CYNGOR GWYNEDD 2019/20

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Dyfrig Siencyn.

PENDERFYNIAD

Cymeradwywyd Adroddiad Perfformiad Gwynedd 2019/20 ac argymell i'r Cyngor Llawn ei fod yn ei fabwysiadu.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi ei fod yn amlygu perfformiad y Cyngor yn ystod y flwyddyn 2019/20. Mynegwyd fod yr adroddiad yn glir ac yn ddarllenadwy ac yn amlygu llwyddiannau'r Cyngor yn ystod y cyfnod. Bu i'r Aelodau Cabinet nodi'r llwyddiannau yn eu meysydd a phwysleisiwyd fod yr adroddiad wedi ei ysgrifennu am y cyfnod cyn Covid-19.

Nododd yr Aelod Cabinet dros Oedolion fod yr adroddiad yn amlygu sut y bu i'r adran ymateb i'r argyfwng. Ychwanegwyd fod yr adran wedi ymateb yn gyflym ac yn gadarnhaol a mynegwyd balchder fod gweithwyr gofal bellach yn cael ei gweld fel gweithwyr allweddol. Nodwyd fod yr adroddiad yn amlygu llwyddiannau'r adran a beth mae'r sefyllfa Covid-19 wedi gorfodi'r adran i wneud.

Mynegodd yr Aelod Cabinet dros Blant a Chefnogi Teuluoedd fod yr adroddiad yn rhoi braslun teg a chywir o waith yr adran dros y flwyddyn. Nodwyd mai dim ond yn y paragraff olaf mae cyfeiriad at Covid-19. Ychwanegwyd fod yr adran wedi ail ymweld â materion gweithredol a diolchwyd i staff am eu gwaith caled.

Nododd yr Aelod Cabinet dros Economi a Chymuned fod effaith Covid-19 ar yr economi yn syfrdanol. Pwysleisiwyd fod perfformiad yr adran cyn cyfnod Covid yn dda iawn a'u bod yn cynorthwyo busnesau gyda Brexit. Mynegwyd fod niferoedd swyddi gwerth uchel wedi lleihau yn sylweddol yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Amlygwyd gwaith Gwasanaeth Cefnogi Cymunedau.

Mynegodd yr Aelod Cabinet dros Briffyrdd a Bwrdeistrefol ei bod yn od iawn i edrych yn ôl ar lwyddiannau'r adran. Tynnwyd sylw at y ffaith fod yr adran wedi cyrraedd y targed ailgylchu o 64.7%. Nodwyd fod y prosiect golau stryd yn parhau a hyd yma wedi arbed dros £185,000 ynghyd ar ardrawiad amgylcheddol positif o newid y goleuadau. Pwysleisiwyd yr heriau fydd yn wynebu'r adran sydd yn cynnwys gweithrediadau llifogydd ac yr angen i ymateb i i'r argyfwng

hinsawdd.

Tynnodd yr Aelod Cabinet dros Amgylchedd sylw at anfodlonrwydd y cyhoedd ar y modd i gysylltu â'r adran Gynllunio a bod y gwasanaeth yn edrych ar hyn. Nodwyd o'r holl gynlluniau'r sir nodwyd fod 38% ohonynt yn rhai ceisiadau am dai fforddiadwy. Mynegwyd fod Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd yn parhau i gyfarfod a bod y Gwasanaeth Cefn Gwlad yn parhau i fod yn brysur. Amlygwyd y gwaith mae'r adran wedi bod yn ei wneud gyda Phrofi Olrhain Diogelu.

Yn yr adran Gyllideb nodwyd fod yr adroddiad yn amlygu fod y gyllideb wedi lleihau ers 2015 ond ei bod dan reolaeth gadarn. Mynegwyd o'r cynlluniau arbedion fod 16 yn llithro a bod hyn yn codi pryderon i'r dyfodol. Pwysleisiwyd fod lefel trethu wedi gwella a bod yr adran wedi cynorthwyo 1700 o bobl o'r gronfa tai dewisol. O ran cefnogaeth Technoleg Gwybodaeth nodwyd fod y nifer sydd yn gweithio o dra wedi cynyddo 138 i 1292 a bod y gwasanaeth yn barod i newidiadau. Diolchwyd i'r staff am eu gwaith caled.

Nododd yr Aelod Cabinet dros Dai fod yr adran bron a gorffen ail strwythuro'r adran ac y bydd cynllun ailstrwythuro tai am gael ei gyflwyno i'r Cabinet yn fuan. Nodwyd fod Polisi Gosod Tai yn ei le sydd yn blaenoriaethu tai i bobl leol yn hytrach nac y drefn flaenorol. Nodwyd fod angen amlygu tlodi tanwydd i sicrhau nad yw pobl mewn tai bach, gwlyb ac oer.

Mynegodd yr Aelod Cabinet dros Gefnogaeth Gorfforaethol fod nifer y damweiniau sydd wedi ei adrodd i Iechyd a Diogelwch wedi lleihau o 59 i 51 gan nodi un o'r prif resymau dros hyn wy'r cynnydd sylweddol sydd wedi bod mewn anafiadau symud a thin ac mae hyn wedi bod yn destun hyfforddiant pellach o fewn un Gwasanaeth yn benodol. Amlygwyd fod 17 o brentisiaethau wedi eu penodi yn ystod y flwyddyn ac y bydd mwy yn cael ei recriwtio yn ystod y flwyddyn nesaf.

O ran yr adran addysg nodwyd fod yr adroddiad yn adlewyrchu'r gwaith yn yr adran a'i bod yn braf gweld cynlluniau yn cael ei gwireddu. Ychwanegwyd ei bod wedi bod yn her i'r adran i ymateb i Covid-19 ond fod yr adran wedi symud ymlaen yn dda.

7. ADRODDIAD COVID-19 - ADFER

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Dilwyn Williams

PENDERFYNIAD

Derbyn y diweddariad ar y gwaith sy'n mynd ymlaen i sefydlogi ac ail adeiladu yn sgil yr argyfwng Covid-19 a chytunwyd i ofyn i'r Byrddau neu adrannau perthnasol roddi sylw i'r materion pellach oedd wedi codi yn y gweithdy diweddar ar y mater.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi mai diweddariad yw hwn am yr hyn sydd wedi digwydd yn sgil comisiwn y Cabinet i'r byrddau ystyried beth sydd angen ei wneud wrth symud o ymateb i'r sefyllfa i sefyllfa fwy sefydlog. Nodwyd y meysydd sydd wedi eu hamlygu gan y byrddau fe rhai sydd angen sylw.

Ategwyd fod gweithdy wedi ei gynnal gyda'r aelodau Cabinet a Phenaethiaid Adran er mwyn trafod meysydd y bydd angen sylw sydd ddim o bosib yn disgyn i mewn i faes llafur y byrddau. Amlinellwyd y meysydd ychwanegol a nodwyd fel yr isod:

- Diweithdra
- Cynaliadwyedd Trafnidiaeth Gyhoeddus
- Iechyd Meddwl a Lles ehangach
- Argaeledd tai i bobl leol
- Gwydnwch Cymunedol a chynnal yr ymdeimlad o wirfoddoli
- Perthynas waith gyda chyrff eraill
- Iechyd Cyhoeddus
- Cynaliadwyedd y sector gofal
- Cynaliadwyedd adnoddau cymunedol i'r sector ddiwylliannol
- Yr Iaith mewn Cyfarfodydd rhithio
- Cadwyn cyflenwad bwyd

Nodwyd y bydd gofyn i'r Byrddau neu adrannau perthnasol roi sylw i'r materion pellach sydd wedi codi ac adrodd yn ôl ar y gwaith o sefydlogi ac ail adeiladu i'r Cabinet.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Nodwyd pwysigrwydd fod diweithdra yn cael ei ychwanegu fel maes i'w drafod gan nad yw'r don wedi taro yma eto.
- Holwyd ble y bydd yr eitemau ychwanegol yn cael eu trafod. Os nad yw'r materion yn dod o dan faes llafur y byrddau bydd y Prif Weithredwr yn mynd at yr adran benodol i ystyried beth fydd angen ei wneud.
- Diolchwyd am yr arweiniad a'r gwaith yn edrych ar y meysydd yma.

Dechreuodd y cyfarfod am 1.00 y.h. a daeth i ben am 3.00 y.h.

CADEIRYDD

ADRODDIAD I'R CABINET

Dyddiad y cyfarfod: 13 Hydref 2020

Aelod Cabinet: Cynghorydd Cemlyn Rees Williams

Swyddog Cyswllt: Gwern ap Rhisiart – Swyddog Addysg Ardal Dwyfor Meirionnydd

Teitl yr eitem: Ysgol newydd yng Nghricieth

Y PENDERFYNIAD A GEISIR:

Ceisir caniatâd Cabinet y Cyngor i gynnal ymgynghoriad statudol, yn unol â gofynion adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, ar y cynnig i gynyddu capasiti Ysgol Treferthyr i 150 ac adleoli yr ysgol i safle amgen, cyfeirir ato fel safle A497, ar 1 Medi 2023**,** gan adrodd yn ôl i Gabinet yn dilyn cwblhau'r ymgynghoriad.

1. CYFLWYNIAD

1.1 Yn eu cyfarfod ar 2 Ebrill 2019, bu i'r Cabinet gefnogi argymhelliad i gychwyn trafodaethau lleol er mwyn adnabod opsiynau ar gyfer adeiladu ysgol gynradd newydd yng Nghricieth, fel canlyniad i gyflwr gwael adeiladau presennol Ysgol Treferthyr, ac i gynnwys Ysgol Llanystumdwy yn y trafodaethau cychwynnol.

1.2 Pwrpas yr adroddiad hwn yw adrodd yn ôl ar ganlyniad y trafodaethau hyn, a cheisio caniatâd i gynnal ymgynghoriad statudol ar y cynnig i gynyddu capasiti Ysgol Treferthyr i 150 ac adleoli yr ysgol i safle amgen, cyfeirir ato fel safle A497, ar 1 Medi 2023.

1.3 Yn Ebrill 2009 mabwysiadwyd strategaeth **"Addysg Gynradd o Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd"** gan y Cyngor gyda'r nod o osod gweledigaeth, amcanion ac egwyddorion clir ar gyfer yr ystyriaethau perthnasol i drefniadaeth ysgolion y Sir. Nodwyd yn y Strategaeth fod angen sicrhau modd o fedru rhoi sylw i sefyllfaoedd rhai ysgolion sydd yn fregus:

"Dylid ystyried gwybodaeth broffesiynol berthnasol er mwyn tynnu sylw at sefyllfaoedd argyfyngus o fewn y Sir sy'n amharu yn uniongyrchol ar ansawdd addysg a phrofiadau disgyblion (e.e. niferoedd bychan iawn mewn ysgol, cyflwr adeiladau'r ysgol yn hynod ddrwg, methu recriwtio pennaeth)".

1.4 Yn 2011, bu gwariant o gwmpas £500,000 er mwyn ceisio ymestyn oes adeiladau Ysgol Treferthyr am gyfnod oddeutu 5 mlynedd. Bellach, mae arolygon yn dangos fod effaith y gwaith dros dro yma yn dirwyn i ben.

1.5 Mae Llywodraeth Cymru wedi cychwyn ail wedd **Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif** (Band B) i redeg rhwng Ebrill 2019 – Mawrth 2026. Cyflwynodd Cyngor Gwynedd '*Cais Strategol Amlinellol*' oedd yn cynnwys 5 prosiect ar gyfer y wedd yma o'r rhaglen. Adnabuwyd yr angen i wella darpariaeth gynradd yng Nghricieth fel rhan o'r cais hwn ar y sail fod cyflwr adeiladau Ysgol Treferthyr (sef Categori C-) yn golygu fod nifer o ddiffygion yng nghyflwr yr adeiladau a'i bod yn aneconomaidd parhau i geisio cynnal yr adeiladau i'r dyfodol.

2. SEFYLLFA BRESENNOL YSGOL TREFERTHYR

2.1 Mae Ysgol Treferthyr wedi'i lleoli yng nghanol tref Cricieth. Mae gan yr ysgol capasiti o 119, gyda 114 o ddisgyblion rhwng 3-11 oed ar y gofrestr yn Medi 2019 a cheir pum dosbarth oed cymysg yn yr ysgol. Mae rhan fwyaf o'r disgyblion (105) yn dod o dalgylch Ysgol Treferthyr, gyda 9 disgybl ychwanegol yn dod o ddalgylchoedd eraill cyfagos.

2.2 Cafwyd arolwg Estyn yn 2018, gyda'r 5 maes arolygu craidd wedi ei asesu yn "Da".

2.3 Mae Ysgol Treferthyr wedi derbyn dyraniad cyllidol o £442,762 am y flwyddyn 2020-21 sy'n golygu fod cyfartaledd y gost fesul disgybl yn £4,215. Cyfartaledd cost y pen holl ysgolion cynradd Gwynedd am yr un cyfnod ydi £4,198.

2.4 **Cyflwr**

Yn dilyn arolygon cyflwr, mae Gwasanaeth Eiddo'r Cyngor o'r farn fod yr ysgol bellach tu hwnt i'r sefyllfa ble ellir ei gynnal a chadw. Mae'r arolygon cyflwr yn ymwneud ag adeiladau Ysgol Treferthyr wedi adnabod sawl mater sy'n golygu fod nifer o ddiffygion sylweddol i'r adeiladwaith. Mae rhannau o'r adeiladau o wneuthuriad coed ac o ansawdd gwael. Adeiladwyd rhan sylweddol o'r ysgol gan ddefnyddio adeiladwaith o'r fath Vic Hallam yn y 1970au, oedd i fod ag oes o thua 25 mlynedd a sydd erbyn hyn mewn cyflwr gwael. O beidio â chynllunio nawr ar gyfer datrysiad tymor hir mae risg uchel o orfod delio gyda sefyllfa brys o fewn y blyneddoedd nesaf.

2.5 **Addasrwydd**

Mae arolwg addasrwydd diweddar wedi nodi fod yr ysgol bresennol yn wael iawn a bod yr adeiladau yn amharu'n sylweddol ar allu'r staff i ddarparu'r cwricwlwm. Nid yw'r adeilad gwreiddiol na'r estyniad aml-lawr / caban yn gymorth i staff yr ysgol cynnig addysg i'r safon ddisgwylieidig.

Nododd yr arolwg nifer sylweddol o ddiffygion addasrwydd gan gynnwys:

- Sŵn yn creu problem mewn rhai ystafelloedd
- Problemau gyda rheoli tymheredd
- Anhawsterau i addysgu o ganlyniad i gynllun ystafelloedd
- Cyfyngiadau i gynnal rhai gweithgareddau
- Lleoliad yn amharu ar addysgu a dysgu e.e. trolis cinio yn gorfod mynd drwy dosbarthiadau
- Dim mynediad i ofod allanol o'r dosbarthiadau
- Angen gwaith sylweddol ar nifer o agweddau i wella amgylchedd allanol yr ysgol
- Problemau parcio a thraffig

3. YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

3.1 **Newid Capasiti**

3.1.1 Mae Deddf 2013 yn dynodi mathau penodol o newidiadau i ysgolion yn *'newidiadau a reoleiddir'*. Fel canlyniad mae'n rhaid dilyn proses statudol sydd wedi ei gosod yn y Ddeddf mewn perthynas â'r rhain ac hefyd gydymffurfio gyda gofynion Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018. Mae'r cynnig arfaethedig yma yn dod o fewn un o'r categoriau o 'newidiadau a reoleiddir' sef '*ehangu safle ysgol a fyddai'n cynyddu capasiti ysgol gan o leiaf 25%*'.

3.1.2 Wrth gydnabod gwersi o brosiectau blaenorol mae'r Cyngor o'r farn fod rhaid i gynlluniau adeiladu ysgolion fod ar sail yr holl blant sy'n byw yn nalgylch yr ysgol bresennol yn hytrach na'r niferoedd sy'n mynychu'r ysgol ar y pryd.

3.1.3 Fel y gwelir o **Tabl 1** isod, ar sail ffigyrau Medi 2019, mi fydda potensial i niferoedd Ysgol Treferthyr fod yn 137 h.y 114 yn yr ysgol a 23 yn mynychu ysgolion eraill. Oherwydd hyn mae'n fwriad i adeiladu yr ysgol newydd i gynnwys 5 dosbarth ar gyfer plant oed derbyn i blwyddyn 6 a dosbarth meithrin. Golygai hyn fydd capasiti'r ysgol yn cynyddu i 150.

Tabl 1 – Niferoedd disgyblion Ysgol Treferthyr a'r 3 ysgol arall cyfagos a'i dalgylch cartref (Medi 2019)

3. Niferoedd yn Ysgolion Cynradd yn Ôl Dalgylch Ysgolion /
Primary School Pupil Numbers by School Catchment Area

2019

Ysgol / School	Ysgol School	Dalgylch Cartref Home Catchment: Treferthyr	Llanystumdwy	Garndolben-maen	Y Gorlan	Ysgolion eraill Other schools	Cyfanswm (M-Bl6) Total (N – Yr6)
	Treferthyr	105	4	2	0	3	114
	Llanystumdwy	6	11	0	0	4	21
	Garndolbenmaen	3	0	35	0	7	45
	Y Gorlan	8	2	3	64	43	120
	Ysgolion eraill / Other schools	6	3	3	25		
	Cyfanswm (M-Bl6) Total (N – Yr6)	128	20	43	89		

Ffynhonnell: Cyfrifiad Ysgolion Medi 2019
Source: September 2019 School Census

*Efallai na fydd data a gymerir o SIMS ysgol ar ddiwrnod y cyfrifiad yn cyfateb yn union â'r ffurflen cyfrifiad ysgolion
*Data taken from school SIMS on census day may not exactly match the schools census return

3.1.4 Gan fod capasiti presenol yr ysgol yn 119 mae'n golygu bydd cynydd o 26% i'r capasiti ac felly angen dilyn trefn statudol.

3.2 Trafodaethau lleol

Yn dilyn cyfarfod Cabinet ar 2 Ebrill 2019 aethpwyd ati i gychwyn trafodaethau gyda Ysgol Treferthyr a Llanystumdwy. Yn dilyn y cyfarfod cyntaf o'r Panel, a dilyn cyfarfod pellach gyda chynrychiolaeth o Ysgol Llanystumdwy a'r Eglwys yng Nghymru, bu i'r ysgol gynnal cyfarfod arbennig o'r Corff Llywodraethol ar 16 Medi 2019 i drafod mater o'r cyfarfodydd a daeth cadarnhad drwy glerc y Corff Llywodraethol nad oedd Ysgol Llanystumdwy am fod yn rhan o unrhyw drafodaethau pellach.

3.3 Ystyried opsiynau

Yn dilyn penderfyniad Ysgol Llanystumdwy, cynhaliwyd gweddill cyfarfodydd o'r PAL gyda chynrychiolaeth Ysgol Treferthyr yn unig ble roedd ffocws y cyfarfodydd ar leoliad yr ysgol newydd. Gellir weld yr holl safleoedd ystyriwyd a threfn y cyfarfodydd yn Atodiad A.

3.3.1 Wrth ystyried y rhestr hir o opsiynau safleoedd rhoddwyd sylw i'r gofynion canlynol:
- Maint safle
- Ystyriaethau cynllunio
- Ystyriaethau mynediad a traffig
- Ystyriaethau technegol
- Effaith ar gostau datblygu

3.3.2 Yn dilyn trafod yr holl safleoedd dros nifer o gyfarfodydd roedd cytundeb yn ngyfarfod y PAL ar 24 Mehefin 2020 i gymeradwyo Safle A497 fel y safle ffafredig ar gyfer lleoli ysgol newydd yng Nghricieth. Gellir weld manylion y cyfarfodydd yn Atodiad A.

4 YR OPSIWN A FFAFRIR

Lleolir safle A497 i'r gorllewin o'r dref i gyfeiriad Pwllheli. Mi fydd yr ysgol yn cael ei adeiladu ar gyfer 150 o blant o oed derbyn i blwyddyn 6 gyda dosbarth meithrin. Mi fydd yr ysgol hefyd yn cynnig lle ar gyfer defnydd blynyddoedd cynnar. Mi fydd y safle hefyd yn gartref newydd i Uned ABC ac anhwylder iaith fydd yn symud o'i leoliad presennol ar safle Ysgol Cymerau yn Mhwllheli.

4.2 Adnoddau Ariannol

4.1.1 Cyfalaf

Roedd y cais gwreiddiol i Llywodraeth Cymru yn gofyn am gyfraniad tuag at swm cyfalaf o £4.97m o gronfa Ysgolion 21ain Ganrif ar gyfer y prosiect hwn, gyda £3.23m yn cael ei ariannu gan Lywodraeth Cymru a Chyngor Gwynedd yn cyfrannu £1.74m. Gan y bydd cost prynu'r tir angenrheidiol ychydig yn uwch na'r hyn oedd yn y gyllideb wreiddiol a bydd cost adeiladu yn uwch oherwydd yr angen am ofod ychwanegol ar gyfer yr Uned ABC ac anhwylder iaith, bydd angen cynyddu cyllideb y prosiect. Rhagwelir bydd y gyllideb newydd tua £5.4m gyda chyfraniad Llywodraeth Cymru i'r prosiect yn cynyddu i £3.51m a chyfraniad y Cyngor i £1.89m. I alluogi hyn, rhoddir ystyriaeth i'r angen i addasu'r gyllideb a dyraniad y cynlluniau yn Rhaglen Band B i gyfarch y newid. Bydd cyfraniad Cyngor Gwynedd wedi ei ariannu o dan Gynllun Asedau Cyngor Gwynedd 2019-2029.

4.1.2 Refeniw

Mae Ysgol Treferthyr wedi derbyn dyraniad cyllidol o £442,762 am y flwyddyn 2020-21 sy'n golygu fod cyfartaledd y gost fesul disgybl yn £4,215. Cyfartaledd cost y pen holl ysgolion cynradd Gwynedd am yr un cyfnod ydi £4,198.

Bydd yr adeilad newydd yn arwain at newid i elfennau 'adeiladau' o fewn y fformiwla cyllido.

4.2 Arweinyddiaeth a Staffio

Gan mae adleoli Ysgol Treferthyr i safle newydd ydi'r bwriad ni fydd unrhyw newid i arweinyddiaeth na staffio.

4.3 Amgylchedd dysgu

Mi fydd yr ysgol newydd yng Nghricieth yn cymryd lle ysgol sydd mewn cyflwr gwael iawn a phroblemau addasrwydd. Golygai hyn y bydd plant dalgylch Treferthyr yn mwynhau gallu cael eu haddysgu mewn amgylchedd ddysgu modern unwaith fydd yr ysgol newydd wedi ei chwblhau.

4.4 Ffactorau daearyddol a chludiant

Gan mae adleoli Ysgol Treferthyr i safle newydd ydi'r bwriad ni fydd unrhyw newid i'r ffordd mae plant yn cyrraedd yr ysgol ar hyn o bryd, oni bai fod unrhyw blentyn ychwanegol angen cludiant dan Bolisi Cludiant Ysgolion Gwynedd.

Mi fydd y plant sydd yn byw o fewn cyrraedd cerdded neu beicio i'r ysgol yn cael eu annog i wneud hyn.

5 ASESIADAU EFFAITH Y NEWID

5.1 Asesiad effaith ar yr iaith Gymraeg

Mae canllawiau Llywodraeth Cymru (Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018) yn nodi bod angen cynnal asesiad effaith ar yr iaith Gymraeg fel rhan o unrhyw gynnig i ad-drefnu ysgolion. Cwblhawyd asesiad effaith y bydda adleoli'r ysgol i safle newydd yn ei gael ar yr Iaith Gymraeg. Gweler yr adroddiad llawn yn **Atodiad B.**

Nodir yr asesiad na fydda adleoli Ysgol Treferthyr i safle newydd yng Nghricieth yn cael effaith negyddol ar yr iaith Gymraeg. I'r gwrthwyneb, rhagwelir bydda mwy o gyfleoedd i blant Cricieth ddefnyddio'r Gymraeg gyda'u cyfoedion yn allgyrsiol ac yn gymdeithasol gan fydd yr ysgol newydd yn golygu gwell adnoddau ar gyfer cynnal mwy o weithgareddau tu allan i oriau ysgol.

5.2 Asesiad Cydraddoldeb

Cwblhawyd asesiad cydraddoldeb ar adleoli'r ysgol i safle newydd. Gweler yr adroddiad llawn yn **Atodiad B.**

Deuir i gasgliad na fyddai adleoli Ysgol Treferthyr i safle arall yn effeithio ar gydraddoldeb, boed yn nodweddion neu ddyletswydd gyffredinol.

Rhagwelir fydd adeiladu ysgol newydd yn cryfhau agweddau cydraddoldeb oherwydd y bydd yn mwy addas ar gyfer addysgu pob plentyn, yn enwedig y rhai ac anableddau, drwy ddilyn canllawiau adeiladu ysgolion modern.

Gweithredir Ysgol Treferthyr bolisïau cydraddoldeb a gwrth-fwlio gadarn fyddai'n parhau i gael eu gweithredu yn yr ysgol newydd.

5.3 Asesiad Llesiant

Mae gan yr Adran Addysg rôl i hyrwyddo nodau llesiant ymysg disgyblion ysgolion y sir drwy ei weithgareddau a prosiectau. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus yng Nghymru i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol. Fel rhan o'r dyletswydd mae'r Cyngor wedi cyhoeddi amcanion llesiant sy'n amlinellu sut y bydd yn gwella llesiant yn 'Cynllun Gwynedd 2018-23'.

Cwblhawyd asesiad llesiant ar adleoli'r ysgol i safle newydd. Gweler yr adroddiad llawn yn **Atodiad B.**

Yn dilyn ystyriaeth ac asesiad yn unol â gofynion y ddeddf llesiant, ystyriwyd 7 nod y ddeddf ac amcanion llesiant y Cyngor a deuir i gasgliad fod y cynnig yn cwrdd â'r gofynion. Bydd y cynnig hwn yn caniatáu i ni ymateb i, a diwallu anghenion y plant heddiw, a hefyd cryfhau eu llesiant i'r dyfodol.

5.4 Asesiad effaith ar y gymuned

Cwblhawyd asesiad effaith ar y gymuned ar adleoli'r ysgol i safle newydd. Gweler yr adroddiad llawn yn **Atodiad B.**

Ni ragwelir unrhyw effaith negyddol ar y gymuned o ail-leoli Ysgol Treferthyr i'r safle newydd. Byddai'r ysgol newydd yn parhau yng nghymuned y dref ac yn gallu cynnig cyfleusterau a fyddai o fudd i'r dysgwyr a'r gymuned ehangach.

Bydd ystafelloedd modern yr ysgol newydd yn cynnig ei hun ar gyfer cynnal gweithgareddau cymunedol. Wrth sefydlu'r ysgol newydd bwriedir hyrwyddo defnydd cymunedol i'r gymuned yn ehangach, er mwyn gwneud defnydd llawn o'r ddarpariaeth newydd a'r adnoddau modern.

Mi fyddai adeiladu'r ysgol newydd ar safle A497 yn sicrhau mwy o le ar gyfer y dysgwyr gan gynnig mwy o opsiynau ar gyfer clybiau a gweithgareddau all-gyrsiol.

6. CAMAU NESAF AC AMSERLEN

Yn ddarostyngedig ar benderfyniad y Cabinet, mi fydd cyfnod o ymgynghoriad statudol yn cael ei gynnal , yn unol â gofynion Cod Trefniadaeth Ysgolion (011/2018), ar y cynnig i gynyddu capasiti Ysgol Treferthyr i 150 ac adleoli yr ysgol i safle amgen, cyfeirir ato fel safle A497, ar 1 Medi 2023.

Yn dilyn y cyfnod ymgynghori o 42 diwrnod mi fyddwn yn paratoi adroddiad yn nodi unrhyw sylwadau dderbynir ac ymatebion iddynt, gan adrodd yn ôl i Cabinet. Bydd yn ofynnol i'r Cabinet wedyn benderfynu a ddylid gyhoeddi Rhybudd Statudol ai peidio. Pe bydda Rhybudd Statudol yn cael ei gyhoeddi, caniateir 28 diwrnod i unrhyw rai gyflwyno gwrthwynebiad i'r cynnig. Yn dilyn hyn bydd adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet yn nodi unrhyw wrthwynebiad ac ymatebion iddynt. Mi fydd y Cabinet yna'n gwneud penderfyniad terfynol ar y cynnig.

Mi fyddwn hefyd yn paratoi achos fusnes, yn unol â chanllawiau *Pum Cam y Trysorlys*, i'w gyflwyni i paneli asesu ceisiadau am arian cyfalaf Rhaglen Ysgolion 21ain Ganrif Llywodraeth Cymru er mwyn sicrhau eu cyfraniad cyllidol i ddatblygu'r ysgol newydd.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Swyddog Monitro:

Gan fod y cynnig arfaethedig yn newid a reoleiddir o dan Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, bydd y drefn yr argymhellir ei chychwyn yn un statudol ac yn dilyn gofynion y Ddeddf a'r Cod Trefniadaeth Ysgolion.

Pennaeth Cyllid:

Pwrpas yr adroddiad gerbron yw sicrhau penderfyniad y Cabinet i gynnal cyfnod ymgynghori statudol er mwyn cynyddu capasiti ac adleoli Ysgol Treferthyr, Cricieth erbyn Medi 2023, ac rwy'n cefnogi'r penderfyniad a geisir.

Cadarnhaf gywirdeb y wybodaeth ariannol sy'n ymddangos yn rhan 2.3, 4.1.1 a 4.1.2 o'r adroddiad, gan gynnwys cyfraniad 65% gan Lywodraeth Cymru at amcangyfrif cost cyfalaf y prosiect, yn ddibynnol ar gyflwyno achos busnes llwyddiannus.

Barn yr Aelodau Lleol:
Mae Cricieth wir angen ysgol gynradd newydd ac yn dilyn bod yn rhan o'r trafodaethau, cytunaf fod y safle ffafredig yn ddewis da iawn ar gyfer ei leoli.

Atodiadau

Atodiad A	Cyflwyniadau a chofnodion cyfarfodydd Panel Adolygu Lleol
Atodiad B	Asesiadau Ardrawiad Ieithyddol, Cymunedol, Cydraddoldeb a Llesiant

Atodiad A

Pecyn Cefndirol

Background Pack

Ysgol newydd i Gricieth | New school for Cricieth

Cyfarfod Panel Adolygu Lleol 1 – 13 Mehefin 2019		**Local Review Panel Meeting 1 – 13 June 2019**
Agenda	1	Agenda
Cyflwyniad	2	Presentation
Cofnodion y Cyfarfod - Cymraeg	29	Meeting Minutes - Welsh
Cofnodion y Cyfarfod – Saesneg	32	Meeting Minutes - English
Cyfarfod Panel Adolygu Lleol 2 – 9 Hydref 2019		**Local Review Panel Meeting 2 – 9 October 2019**
Agenda	35	Agenda
Map Safleoedd	36	Sites Map
Asesiad rhestr hir safleoedd - Cymraeg	37	Sites' longlist assessment -Welsh
Asesiad rhestr hir safleoedd - Saesneg	45	Sites' longlist assessment - English
Cynlluniau o'r ysgol ar y safleoedd	52	Plans of the school on the sites
Cofnodion y Cyfarfod - Cymraeg	56	Meeting Minutes - Welsh
Cofnodion y Cyfarfod – Saesneg	58	Meeting Minutes - English
Cyfarfod Panel Adolygu Lleol 3 – 10 Rhagfyr 2019		**Local Review Panel Meeting 3 – 10 December 2019**
Agenda	60	Agenda
Asesiad rhestr fer safleoedd - Cymraeg	61	Sites' shortlist assessment - Welsh
Asesiad rhestr fer safleoedd - Saesneg	69	Sites' shortlist assessment - English

Atodiad A

Asesiad SWOT safleoedd - Cymraeg	77	Sites' SWOT analysis - Welsh
Asesiad SWOT safleoedd – Saesneg	81	Sites' SWOT analysis - English
Cofnodion y Cyfarfod - Cymraeg	85	Meeting Minutes - Welsh
Cofnodion y Cyfarfod - Saesneg	88	Meeting Minutes – English
Cyfarfod Panel Adolygu Lleol 4 – 24 Mehefin 2020		**Local Review Panel Meeting 4 – 24 June 2020**
Agenda	91	Agenda
Materion yn ymwneud a safle Capel Uchaf - Cymraeg	92	Matters relating to the Capel Uchaf site - Welsh
Materion yn ymwneud a safle Capel Uchaf – Saesneg	94	Matters relating to the Capel Uchaf site - English
Addasrwydd safle A497 - Cymraeg	96	A497 site suitability - Welsh
Addasrwydd safle A497 – Saesneg	97	A497 site suitability - English
Amserlen	99	Timetable
Cofnodion y Cyfarfod - Cymraeg	100	Meeting Minutes – Welsh
Cofnodion y Cyfarfod – Saesneg	103	Meeting Minutes - English

Cyfarfod Panel Adolygu Lleol Cricieth

Cricieth Local Review Panel Meeting

Addysg

Panel Adolygu Lleol 1
Local Review Panel 1

18:00 – 19:30,
Dydd Iau, 13 Mehefin 2019 / Thursday, 13 June 2019

Ystafell Werdd, Neuadd Goffa Cricieth / Green Room, Cricieth Memorial Hall

1. **GEIRIAU AGORIADOL YR AELOD CABINET DROS ADDYSG (Cyng. Cemlyn Williams)**
   OPENING WORDS FROM THE CABINET MEMBER FOR EDUCATION

2. **BRIFF PANEL ADOLYGU LLEOL (Gwern ap Rhisiart, Swyddog Addysg Ardal Meirion a Dwyfor)**
   LOCAL REVIEW PANEL BRIEF

3. **RHAGLEN WAITH AMLINELLOL Y PANEL (Gareth Jones, Swyddog Moderneiddio Addysg)**
   OUTLINE WORK PROGRAMME FOR THE PANEL

4. **CYFLWYNIAD (Gwern ap Rhisiart, Swyddog Addysg Ardal Meirion a Dwyfor)**
   PRESENTATION

------------------------------------ **Toriad / Break** --

5. **TRAFODAETH**
   DISCUSSION

6. **CLOI**
   CLOSE

Ysgol newydd yng Nghricieth / New school in Cricieth

Tud. 21

Briff y Panel

1.	**Enw'r Panel**	**Panel Adolygu Lleol Ysgol Newydd i Gricieth**
2.	**Aelodau'r Panel**	• Aelod Cabinet dros Addysg: Cyng. Cemlyn Williams • Aelodau Lleol • Pennaeth, Cadeirydd Llywodraethwyr ac un Rhiant Lywodraethwr o pob ysgol + 2 aelod ychwanegol o gorff llywodraethol Ysgol Treferthyr • 2 gynrychiolydd o'r Eglwys yng Nghymru • Swyddogion Cyngor Gwynedd: Gwern ap Rhisiart (Swyddog Addysg Meirion a Dwyfor); Gareth Jones (Swyddog Moderneiddio Addysg); Sioned Hughes (Swyddog Prosiect) • Yn ogystal, estynnir gwahoddiad i swyddogion eraill ar faterion penodol ar gais yr Aelod Cabinet Addysg.
3.	**Diffiniad o waith y Panel**	Sefydlir y Panel Adolygu Lleol er mwyn trafod strategaethau ac amcanion, gwybodaeth ysgolion, prosesau, cyfathrebu, trafod opsiynau, trafod safleoedd, er mwyn cytuno opsiwn a safle ffafredig. Gwelir y Panel Adolygu fel dolen gyswllt bwysig rhwng yr Aelod Cabinet Addysg a chynrychiolwyr y cymunedau. Yn dilyn cyfraniad y Panel Adolygu bydd yr Aelod Cabinet Addysg yn cyflwyno cynnig i Gabinet Cyngor Gwynedd.
4.	**Sgôp y gwaith**	i) Cytuno'r briff, aelodaeth ac amserlen y gwaith ii) Ystyried tystiolaeth a baratowyd ar sefyllfa ysgolion iii) Derbyn adborth gan gynrychiolwyr ysgolion iv) Trafod opsiynau a safleoedd posib v) Cyfrannu i'r trafodaeth cyn i'r opsiwn ffafredig cael ei adnabod
5.	**Amserlen**	Gweler Rhaglen waith arfaethedig. Bydd angen i'r Panel Adolygu gwblhau y trafodaethau erbyn canol mis Hydref 2019. Mi fydd yr Aelod Cabinet Addysg yna'n cyflwyno cynigion i Gabinet y Cyngor.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

CYNGOR GWYNEDD COUNCIL

Rhaglen waith y Panel

Dyddiad	Lleoliad	Teitl y Cyfarfod	Pwrpas
13 Mehefin	Neuadd Goffa Cricieth	PAL 1	Cytuno pwrpas y Panel Egluro'r broses Cyflwyno sefyllfa bresennol a buddion ysgol newydd Derbyn sylwadau a chwestiynau
27 Mehefin	Neuadd Goffa Cricieth	PAL 2	Ymateb i sylwadau a chwestiynau yn dilyn PAL1
Corff Llywodraethol Ysgol Llanystumdwy i benderfynu os ydynt am barhau i fod yn rhan o drafodaethau PAL tan y diwedd. Mae'r camau dilynol yn ddibynnol ar benderfyniad Ysgol Llanystumdwy i barhau yn y trafodaethau neu ddim. Mae'n bosib fydd natur y cyfarfodydd yn newid a'r nifer cyfarfodydd yn lleihau os nad ydynt am barhau.			
5 Medi	I'w gadarnhau	PAL 3	Diweddariad yn dilyn PAL2 Trafod strategaethau ac amcanion addysg Cytuno opsiynau posib Cyflwyno safleoedd posib a chytuno safle ffafredig
19 Medi	I'w gadarnhau	PAL 4	Cytuno rhestr fer o opsiynau
23-27 Medi	Ysgol Treferthyr ac Ysgol Llanystumdwy	Sesiwn plant (Cyngor ysgol x 2)	Cael mewnbwn plant i'r opsiynau rhestr fer
10 Hydref	I'w gadarnhau	PAL 5	Adborth y sesiwn plant Cyflwyniad ar asesiad iaith Gymraeg, cymunedol, cydraddoldeb Asesiad opsiynau rhestr fer Cytuno opsiwn a ffafrir Egluro'r camau nesaf

CABINET - Yn ddibynnol ar ganlyniad y cyfarfodydd PAL, mi fydd yr Aelod Cabinet Addysg yn cyflwyno ei gynigion i Cabinet y Cyngor. Pwrpas gwneud hyn fydd i geisio cymeradwyaeth i gynnal cyfnod o ymgynghori statudol.

Cefndir y prosiect / *Project background*

- Cais am arian Rhaglen Ysgolion 21G (Band B) Llywodraeth Cymru ar gyfer adeiladu ysgol newydd

- *Application for funding from the Welsh Government's 21C Schools (Band B) Programme for the construction of a new school*

Pam cynnwys Ysgol Llanystumdwy? /
Why include Ysgol Llanystumdwy?

Angen adeiladu ysgol newydd i holl blant oed cynradd dalgylch Treferthyr /
The need to build a new school for all primary age children in the Treferthyr catchment area

	Treferthyr	**104**
Mynd i ysgolion eraill (Medi 2018)	Llanystumdwy	9
	Chwilog	0
	Garndolbenmaen	2
	Eifion Wyn	3
	Y Gorlan	9
	Borthygest	1
	Arall	2
	Cyfanswm	**130**

CYNGOR GWYNEDD COUNCIL

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Y sefyllfa bresennol / *Present situation*

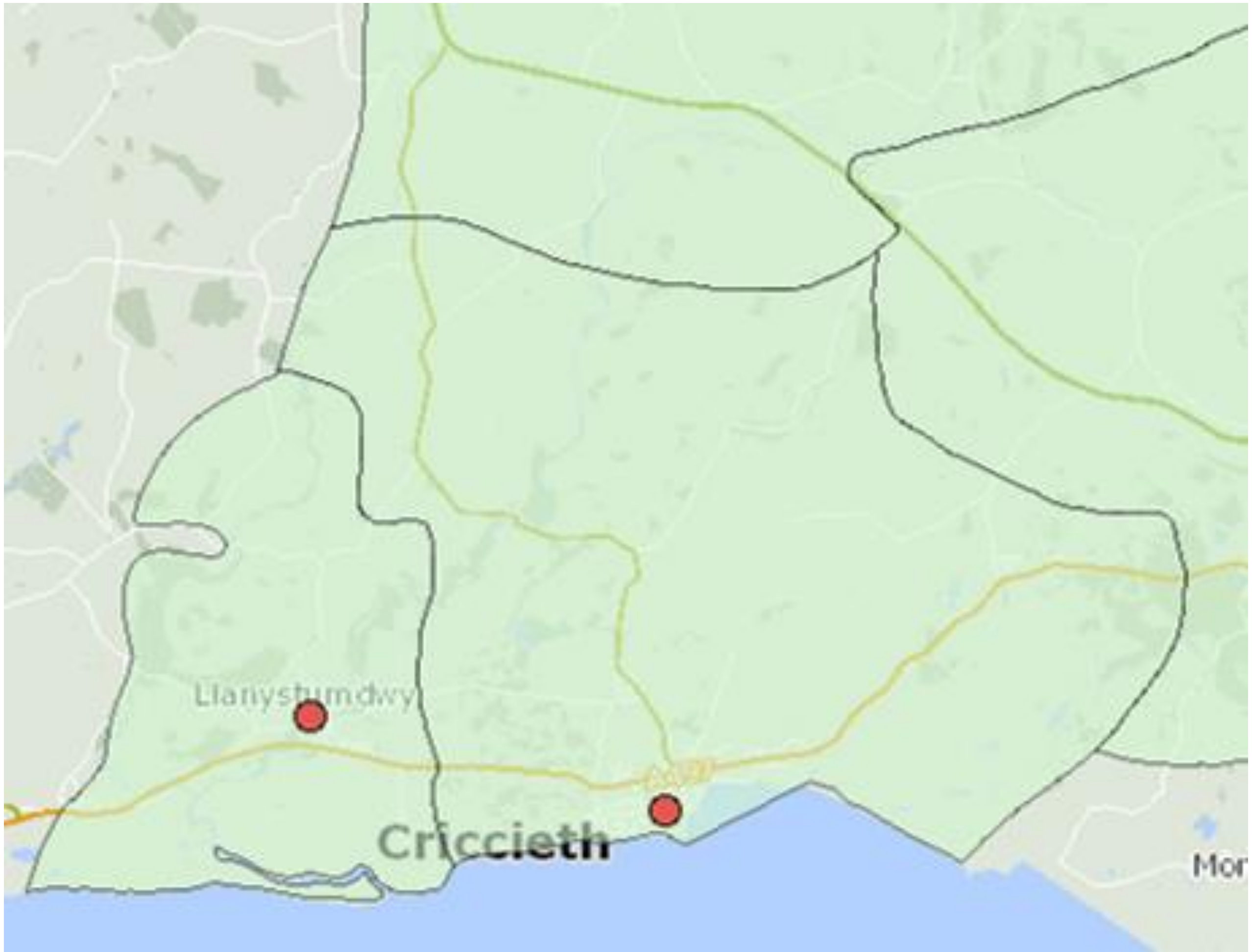

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

CYNGOR GWYNEDD COUNCIL

Asesiadau Estyn a Llywodraeth Cymru /
Estyn and Welsh Government assessments

	Estyn						Llywodraeth Cymru Welsh Government
Ysgol School	**Blwyddyn yr archwiliad Year of Inspection**	**Safonau Standards**	**Lles ac agweddau at ddysgu Wellbeing and attitude towards learning**	**Addysgu a phrofiadau dysgu Education and learning experiences**	**Gofal, cymorth ac arweiniad Support ,Care and guidance**	**Arweinyddiaeth a rheolaeth Leadership and management**	**Categori Cefnogaeth Llywodraeth Cymru 2018 Welsh Government Support Category 2018**
Treferthyr	2018	Da/Good	Da/Good	Da/Good	Da/Good	Da/Good	Gwyrdd / Green
Llanystumdwy	2018	Da/Good	Da/Good	Da/Good	Da/Good	Da/Good	Gwyrdd / Green

<u>Categori Cefnogaeth Llywodraeth Cymru</u>

•Categori cefnogaeth gwyrdd - Bydd ysgol yn y categori hwn yn derbyn hyd at 4 diwrnod o amser cynghorydd her.

Bydd pob cynghorydd her yn pennu natur y pecyn cymorth penodol a gaiff ei ddarparu i bob ysgol, yn unol â'r angen.

Gwybodaeth am nifer plant yn yr ysgolion a dalgylch eu cartrefi /
Information regarding the number of pupils in the schools and catchment area of their homes

Tud. 28

		Dalgylch Cartref Home Catchment					
	Ysgol School	TreferThyr	Llanystumdwy	Garndolben-maen	Y Gorlan	Arall Other	**Cyfanswm (M-Bl6) Total (N – Yr6)**
Ysgol / School	Treferthyr	104	3	2	2	3	**114**
	Llanystumdwy	**9**	9	0	0	3	**21**
	Garndolbenmaen	**2**	0				
	Y Gorlan	**9**	1				
	Arall / Other	**6**	3				
	Cyfanswm (M-Bl6) Total (N – Yr6)	**130**	**16**				

Ffynhonnell: Cyfrifiad Ysgolion Medi 2018
Source: September 2018 School Census

Ystod oedran mewn dosbarthiadau 2018-19 / *Age range in classes 2018-19*

Ysgol *School*	Meithrin *Nursery*	Derbyn *Reception*	Bl 1 *Yr 1*	Bl2 *Yr 2*	Bl 3 *Yr 3*	Bl 4 *Yr 4*	Bl 5 *Yr 5*	Bl 6 *Yr 6*	Cyfanswm *Total*	Nifer y dosbar-thiadau *No. of Classes*	Dosbarth mwyaf *Largest Class*	Dosbarth lleiaf *Smallest Class*	***Maint dosbarth ar gyfartaledd*** *Average Class Size*
Treferthyr	12	15	14	14	14	14	14	17	114				
Dosbarthiadau	12	29		14	28		31			5	31	12	22.8
Llanystumdwy	2	2	2	3	0	4	4	4	21				
Dosbarthiadau	9				12					2	12	9	10.5

Ffynhonnell: Cyfrifiad Ysgolion Medi 2018
Source: September 2018 School Census

Rhagamcanion disgyblion 4 mlynedd/
4 year pupil projections

	2018	2019	2020	2021	2022
Treferthyr	114	116	115	114	112
Llanystumdwy	21	22	20	20	19

Ffynhonnell: Penaethiaid y 2 ysgol
Source: Heads of the 2 schools

Cyllidebau Ysgolion 2019-20 / *School budgets 2019-20*

Ysgol *School*	**CYLLIDEB 2019-20 / *2019-20 BUDGET***			
	Dyraniad / ***Allocation***	**Gwarchodaeth lleiafswm staffio* / Minimum staffing protection***	**Cyfanswm cyllideb / Total budget**	**Cyfartaledd y Disgybl /** ***Average per pupil***
Treferthyr	£389,431	£0	£389,431	£3,630
Llanystumdwy	£128,422	£51,530	£179,952	£9,052
Cyfartaledd Ysgolion Cynradd y Dalgylch / ***Catchment Area Average Primary***			£333,290	£5,520
Cyfartaledd Ysgolion Cynradd y Sir / ***County Average Primary***			£404,000	£3,884

Tud. 31

Ffynhonnell: Dyraniad Cyllidol Ysgolion Cynradd 2019-20
Source: Primary Schools Budget Allocation 2019-20

*Mae'r polisi gwarchodaeth yn sicrhau o leiaf pennaeth ac athro/athrawes ym mhob Ysgol sydd gyda mwy na 15 disgybl, a pennaeth a cymhorthydd dosbarth mewn ysgolion sydd gyda llai na 15 disgybl.
**The minimum staffing protection policy ensures a minimum of headteacher and teacher at every school which has more than 15 pupils, and a headteacher and a classroom assistant in a school with fewer than 15 pupils.*

Y 10 ysgol cynradd sy'n derbyn cyfraniad mwyaf o arian ychwanegol yn 2019-20
10 primary schools receiving the most additional funding in 2019-20

Tud. 32

	Niferoedd Ionawr 2019		Dyraniad ac arian ychwanegol		Cyllideb 2019-20	
Ysgol	Meithrin	D - Bl. 6	Dyraniad	Arian ychwanegol	Cyfanswm	Cost y disgybl
PENNAL	2	16	£116,896	£61,974	£178,870	£11,264
BEDDGELERT	2	19	£95,794	£52,307	£148,101	£7,844
LLANYSTUMDWY	2	19	£128,422	£51,530	£179,952	£9,052
NEBO	0	22	£123,003	£48,119	£171,122	£7,778
Y GARREG	2	24	£119,898	£44,123	£164,021	£6,869
LLANAELHAEARN	0	11	£95,635	£43,744	£139,379	£12,671
FELINWNDA	1	25	£110,514	£40,807	£151,321	£5,948
BALADEULYN	1	22	£127,233	£38,095	£165,328	£6,765
ABERSOCH	1	12	£89,040	£37,853	£126,893	£10,200
EDMWND PRYS	1	33	£180,377	£24,132	£204,509	£6,116

Ddim yn cynnwys Ysgol Babanod Coed Mawr gan fod penderfyniad wedi ei wneud i'w gau

Ysgol Babanod Coed Mawr not included as a decision has been made to close

Buddion ysgol newydd / *Benefits of a new school*

Ysgolion cynradd newydd Gwynedd / *New primary schools in Gwynedd*

Agorwyd 3 ysgol gynradd newydd yng Ngwynedd gyda arian Band A Rhaglen Ysgolion 21ain Ganrif

3 new primary schools were opened in Gwynedd with Band A 21st Century Schools funding

- **Ysgol Bro Llifon, Groeslon**
- **Ysgol Glancegin, Bangor**
- **Ysgol Craig y Deryn, Llanegryn**

Ysgol Bro Llifon, Groeslon

- Agorwyd yr ysgol hon yn 2015 ac mae hi'n gwasanaethu pentrefi Y Groeslon, Carmel a'r Fron / *The school opened in 2015 servicing the villages of Groeslon, Carmel and Fron*

- Adeiladwyd yr ysgol ar gyfer 150 disgyblion (D-bl6) gyda 22 lle meithrin / *The school was built for 150 pupils (rec-yr6) with 22 nursery places*

- Yn Medi 2018 roedd 134 digyblion Derbyn i Blwyddyn 6 + 21 meithrin ar gofrestr yr ysgol / *In September 2018 there were 134 pupils in reception to year 6 classes and 21 in the nursery class*

Ysgol Bro Llifon, Groeslon

Tud. 36

- Arwynebedd safle ysgol 8,454m² /
  Area of school site 8,454m^2

- Cost yr ysgol £4.8m /
  Cost of the school £4.8m

Ysgol Bro Llifon, Groeslon

Tud. 37

Neuadd fawr efo digon o le ar gyfer defnydd cymunedol tu allan i oriau ysgol/
Large hall with enough space for community use outside school hours

Ysgol Glancegin, Bangor

- Agorwyd yr ysgol hon yn 2017 / *The school opened in 2017*

- Adeiladwyd yr ysgol ar gyfer 280 disgyblion (D-bl6) gyda 30 lle meithrin /*The school was built for 280 pupils (reception – yr6) with 30 nursery places*

- Yn Medi 2018 roedd 220 digyblion Derbyn i Blwyddyn 6 a 34 meithrin ar gofrestr yr ysgol / *In September 2018 there were 220 pupils from reception to year 6 and 34 in the nursery class*

Ysgol Glancegin, Bangor

Cost yr ysgol £5.1m /

Cost of the school £5.1m

Ysgol Craig y Deryn, Llanegryn

- Agorwyd yr ysgol hon yn 2013 ac mae hi'n gwasanaethu pentrefi Llanegryn, Llwyngwril a Bryncrug /
  The school opened in 2013 for pupils from Llanegryn, Llwyngwril and Bryncrug

- Adeiladwyd yr ysgol ar gyfer 99 disgyblion (D-bl6) gyda 15 lle meithrin/
  The chool was built for 99 pupils (reception-yr6) with 15 nursery places

- Yn cyfrifiad Medi 2018 roedd 107 digyblion Derbyn i Blwyddyn 6 a 11 meithrin /
  In September 2018 there were 107 pupils on the register and 11 in the nursery

Ysgol Craig y Deryn, Llanegryn

- Cost yr ysgol £4.8m /
  Cost of the school £4.8m

Ysgol Craig y Deryn, Llanegryn

Neuadd fawr aml-bwrpas gyda digon o le ar gyfer defnydd cymunedol tu allan i oriau ysgol /
A large hall with enough space for community use outside of school hours

Cynnydd yn niferoedd y 3 ysgol /
Increase in numbers at the 3 schools

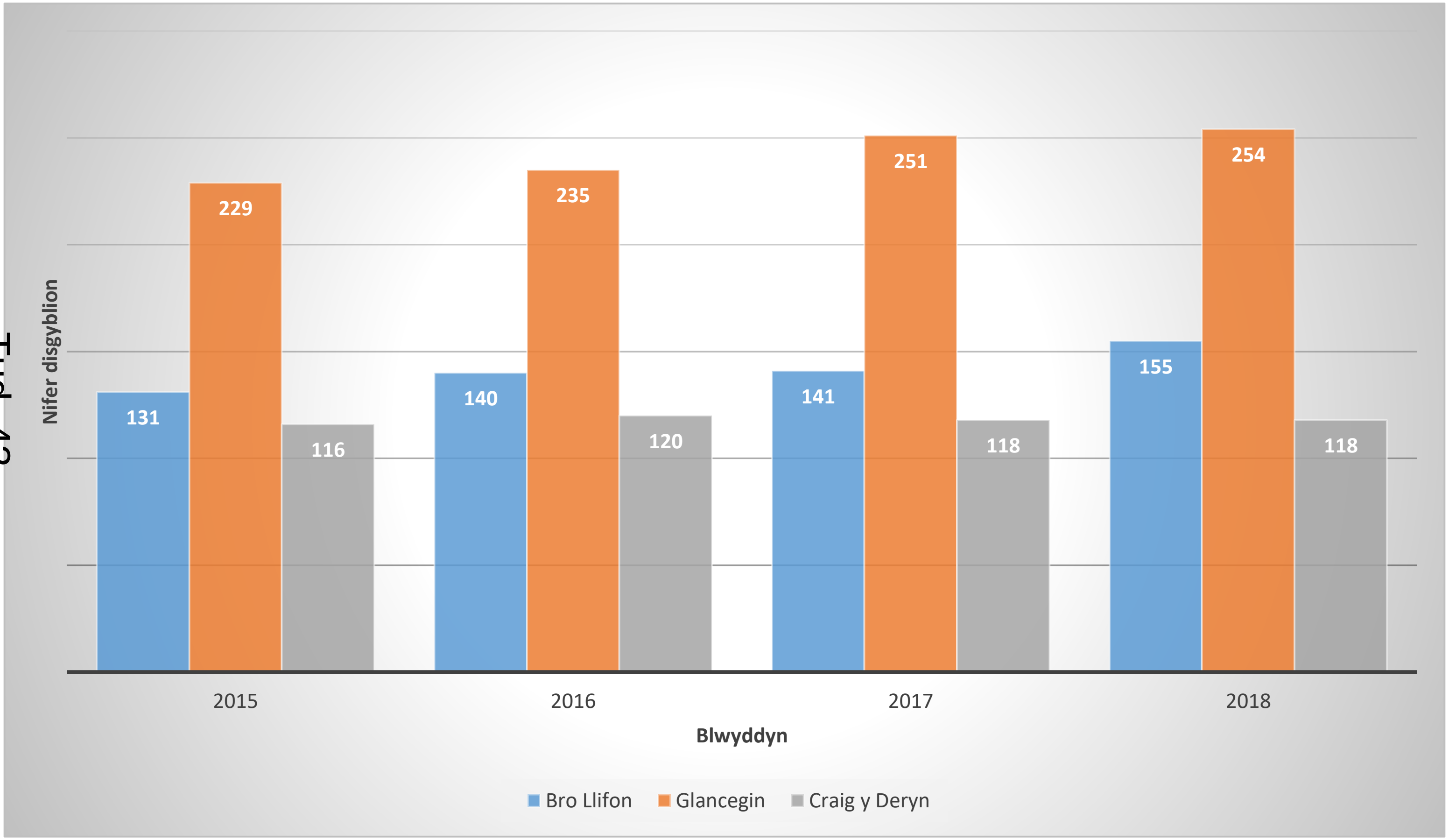

Tud. 43

Maint dosbarthiadau posib ar sail capasiti o 140 o ddisgyblion / *Possible class sizes based on the capacity of 140 pupils*

<table>
<tr><th></th><th>Meithrin / Nursery</th><th>Derbyn / Reception</th><th>Bl 1</th><th>Bl2</th><th>Bl 3</th><th>Bl 4</th><th>Bl 5</th><th>Bl 6</th><th>Cyfanswm / Total</th></tr>
<tr><td>Niferoedd Posib / Possible numbers</td><td>14</td><td>20</td><td>17</td><td>16</td><td>18</td><td>16</td><td>17</td><td>22</td><td>140</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Dosbarthiadau Posib / Possible classrooms</td><td>14</td><td colspan="2">24</td><td></td><td colspan="2">23</td><td></td><td>22</td><td rowspan="2">6 dosbarth/classes</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td colspan="2">29</td><td></td><td colspan="2">28</td><td></td></tr>
</table>

Dyraniad ysgol newydd yn seiliedig ar niferoedd disgyblion o 140 / *School allocation based on pupil numbers of 140*

Ysgol *School*	CYLLIDEB / *BUDGET*			
	Dyraniad / *Allocation*	Gwarchodaeth lleiafswm staffio* / Minimum staffing protection*	Cyfanswm cyllideb / Total budget	Cyfartaledd y Disgybl / *Average per pupil*
Ysgol newydd	£453,576	£0	£453,576	£3,432
Cyllideb ysgolion presennol (2019-20) / Present school budgets (2019/20)				
Treferthyr	£389,431	£0	£389,431	£3,630
Llanystumdwy	£128,422	£51,530	£179,952	£9,052

Tud. 45

Paned a thrafod / *Refreshments and discussion*

- Cyfle i drafod yr hyn sydd wedi ei gyflwyno /

  An opportunity to discuss what has been presented

- Nodwch unrhyw gwestiynau neu sylwadau ar y 'post-its' /

  Note any questions or comments on the post-it notes

Y camau nesaf / *Next steps*

- **Cyflwyno unrhyw gwestiynau neu sylwadau ychwanegol erbyn 21 Mehefin /**
  Present any additional questions or comments by 21 June

  moderneiddioaddysg@gwynedd.llyw.cymru

- **Cyfarfod i fwydo nôl - 27 Mehefin /**
  Meeting to present feedback – 27 June

Cyfarfod Panel Adolygu Lleol Cricieth

Addysg

Cyfarfod o: Panel Adolygu Lleol Cricieth (1)	**Dyddiad:** 13/06/2019 6:00 yh **Lleoliad:** Ystafell Werdd Neuadd Goffa Cricieth

Presennol:	Swyddogion: Gwern ap Rhisiart (GaR); Gareth Jones (GJ); Cyng. Cemlyn Williams (CW); Sioned Hughes (SH). Ar ran Ysgol Treferthyr: Dr Elin Pugh (Cadeirydd Llywodraethwyr Ysgol Treferthyr); Dafydd Martyn Williams (Rhiant Llywodraethwr Ysgol Treferthyr); Bethan Williams (Rhiant Llywodraethwr Ysgol Treferthyr); Karena Owens (Pennaeth Ysgol Treferthyr); Angela Hughes (Llywodraethwr Ysgol Treferthyr); Cyng. Eirwyn Williams (Llywodraethwr Ysgol Treferthyr). Ar ran Ysgol Llanystumdwy: Canon Dylan Williams (Cadeirydd Llywodraethwyr Ysgol Llanystumdwy); Cathryn Davey (Pennaeth ysgol Llanystumdwy); Matt Bentley (Rhiant Llywodraethwr Ysgol Llanystumdwy); Cyng. Aled Evans (Llywodraethwr Ysgol Llanystumdwy). Ar ran yr Eglwys: Anest Gray Frazer; Tracy Richardson Jones.
Ymddiheuriadau:	

Crynodeb weithredol
(Nodi pwyntiau gweithredu o'r cyfarfod, a nodi unrhyw bwyntiau sydd angen eu cyfathrebu i fforwm arall; gan bwy, erbyn pryd)

Rhif Eitem	Eitem / Pwnc	Gweithrediad	Gan	Erbyn
1.	**Croeso**	• Croesawyd pawb i'r cyfarfod gan y Cyng. Cemlyn Williams yr Aelod Cabinet dros Addysg. • Gofynnwyd i bawb gyflwyno eu hunain a'u dyletswyddau. • Eglurwyd y bydd Swyddogion Addysg yn ceisio ateb unrhyw gwestiynau yn ystod y cyfarfod ond y bydd cyfle hefyd i gyflwyno cwestiynau yn ysgrifenedig gan na fydd modd ateb pob cwestiwn yn ystod y cyfarfod. • Nodwyd y byddai'r pwyntiau sy'n codi ac unrhyw gwestiynau a ofynnir nas atebwyd yn cael eu hateb erbyn y cyfarfod Panel Adolygu nesaf.		
2.	**Briff Panel Adolygu Lleol a Rhaglen Waith**	• Eglurwyd bwrpas y Panel sef i symud y gwaith ymlaen ac i drafod ymhellach y strategaethau a'r opsiynau posib ar gyfer adeiladu ysgol newydd yng Nghricieth. • Amlygwyd rôl y Swyddogion Addysg yn y gwaith o arwain y prosiect. • Trafodwyd yr amserlen ar gyfer y cyfarfodydd PAL sydd i ddilyn a beth fydd cynnwys y cyfarfodydd.		
3.	**Cyflwyniad Power Point**	• Rhoddwyd eglurhad o gefndir y prosiect a soniwyd am gyflwr Ysgol Treferthyr a'r angen am ysgol newydd.		

		• Aethpwyd ymlaen i drafod niferoedd plant yn nalgylch Ysgol Treferthyr. • Eglurwyd fod Asesiadau Estyn a Llywodraeth Cymru Ysgol Treferthyr ac Ysgol Llanystumdwy yn dda. • Cyflwynwyd ystod oedran disgyblion mewn dosbarthiadau yn y ddwy ysgol ac edrychwyd ar ragamcanion cyfanswm nifer y disgyblion yn yr ysgolion o 2018 hyd at 2022. • Aethpwyd ymlaen i gyflwyno cyllidebau Ysgol Treferthyr ac Ysgol Llanystumdwy. Amlygwyd y gost gwarchodaeth lleiafswm staffio ar gyllideb fesul disgybl yn Ysgol Llanystumdwy. • Cyflwynwyd buddion ysgol newydd gan edrych ar Ysgol Bro Llifon, Y Groeslon, Ysgol Glancegin, Bangor ac Ysgol Craig y Deryn, Llanegryn. Dangoswyd lluniau o'r ysgolion newydd yma a'r adnoddau tu mewn a tu allan ar gyfer y disgyblion ac at ddefnydd cymunedol. • Trafodwyd fod niferoedd y disgyblion yn yr ysgolion newydd hyn wedi cynyddu yn raddol bob blwyddyn. Dangoswyd enghraifft o faint dosbarthiadau posib ar sail ysgol newydd yn nalgylch Treferthyr. • Nodwyd y dyraniad mewn ysgol newydd yn seiliedig ar niferoedd disgyblion o 140. Cymharwyd y gyllideb newydd yma i'r ddwy ysgol fel ag y maent ar hyn o bryd. • Ar ddiwedd y cyflwyniad aeth aelodau'r panel ati mewn grwpiau i nodi cwestiynau ar bapur ar gyfer eu cyflwyno yn nes ymlaen yn y cyfarfod.		
4.	**Trafodaeth**	• Cafwyd trafodaeth fer yn dilyn y cyflwyniad. • Gwnaed sylw gan yr Eglwys nad oeddynt yn glir sut y gallent wneud penderfyniad i barhau yn rhan o'r trafodaethau os nad oes opsiynau iddynt eu hystyried. Cynigwyd y byddai'n rhaid gwneud mwy o waith ar hyn a dod yn ôl atynt gyda ymateb erbyn y cyfarfod nesaf. • Gofynnwyd beth fyddai statws Ysgol Treferthyr pe buasai Ysgol Llanystumdwy yn parhau yn rhan o'r trafodaethau. Eglurwyd y byddai hynny yn cael ei drafod ymhellach yn y trydydd cyfarfod os fydd Llanystumdwy yn penderfynu parhau ac y bydd opsiynau posibl yn cael eu cynnig bryd hynny. • Nodwyd fod yr aelodau presennol o Ysgol Llanystumdwy yn rhan o'r trafodaethau cychwynnol yn wirfoddol. • Nodwyd y byddai'r Swyddogion Addysg yn mynd ati i ymchwilio a pharatoi ar gyfer yr ail gyfarfod gyda atebion i'r cwestiynau sy'n cael eu cyflwyno.	GaR, GJ	27/06/19
5.	**Cwestiynau i'w ateb ar gyfer y cyfarfod nesaf**	Dyma'r cwestiynau a gyflwynwyd yn ystod y cyfarfod. Bwriedir dychwelyd i'r ail gyfarfod gyda'r atebion. 1. Os fydd Ysgol Llanystumdwy yn ymuno yn y cyfarfodydd PAL a fydd Ysgol Treferthyr yn parhau i fod fel ag y mae? Os ddim, beth fydd yr oblygiadau i staff Treferthyr?	GaR, GJ	27/06/19

		2. Os yw Llanystumdwy yn ymrwymo i barhau gyda'r trafodaethau, beth yw goblygiadau pleidleisio dros safle ayyb a chysidro niferoedd y ddwy ysgol? 3. Gan fod Ysgol Llanystumdwy yn Ysgol Eglwysig beth fydd y drefn? 4. Beth sydd wedi digwydd i ysgolion cyfagos i Bro Llifon ac i'r pentrefi cyfagos? Pa astudiaethau sydd wedi ei wneud ar hyn? 5. Faint o bwys a roddir ar gymuned bentrefol a'i pharhad i'r dyfodol wrth wneud penderfyniadau o'r fath? Oes yna fesur ar gael? 6. Pam nad oes modd dweud beth mae ysgol newydd yn ei gyflawni? Beth yw'r broblem? 7. Sut y gall y Corff Eglwysig benderfynu parhau yn rhan o'r trafodaethau heb syniad o weledigaeth ac opsiynau ar gyfer ysgol newydd? 8. Os mai rhagolwg ar gyfer 6 dosbarth sydd ar gyfer yr ysgol newydd yna pam ddim sicrhau swyddi Ysgol Llanystumdwy? (Does dim 6 athro/athrawes llawn amser yn Nhreferthyr) 9. Pe buasai'r cynllun yn mynd yn ei flaen sut fyddai sicrhau bod cefndir diwylliannol ardal Llanystumdwy yn cael ei gynnwys yn llawn? 10. Beth yw'r rheoliadau ychwanegol penodol sy'n rhaid eu dilyn os ydym (Ysgol Llanystumdwy) yn penderfynu parhau fel rhan o'r broses h.y ydi'r corff llywodraethol yn cael gwneud penderfyniad ynteu ydi o'n fater canolog?		
6.	**Dyddiad a Lleoliad Cyfarfod Nesaf**	• Bwriedir cynnal cyfarfod Panel Adolygu Lleol nesaf nos Iau, Mehefin 27ain am 6:00pm yn yr Ystafell Werdd, Neuadd Goffa Cricieth.		

Cricieth Local Review Panel Meeting

Addysg

Meeting of: Cricieth Local Review Panel (1)	**Date:** 13/06/2019 6 p.m. **Venue:** Green Room, Cricieth Memorial Hall

Present:	Officers: Gwern ap Rhisiart (GaR); Gareth Jones (GJ); Cllr Cemlyn Williams (CW); Sioned Hughes (SH). Representing Ysgol Treferthyr: Dr Elin Pugh (Chair of Governors, Ysgol Treferthyr); Dafydd Martyn Williams (Parent Governor, Ysgol Treferthyr); Bethan Williams (Parent Governor, Ysgol Treferthyr); Karena Owens (Head of Ysgol Treferthyr); Angela Hughes (Governor, Ysgol Treferthyr); Cllr Eirwyn Williams (Governor, Ysgol Treferthyr). Representing Ysgol Llanystumdwy: Canon Dylan Williams (Chair of Governors, Ysgol Llanystumdwy); Cathryn Davey (Head of Ysgol Llanystumdwy); Matt Bentley (Parent Governor, Ysgol Llanystumdwy); Cllr Aled Evans (Governor, Ysgol Llanystumdwy). Representing the Church: Anest Gray Frazer; Tracy Richardson Jones.
Apologies:	

Executive summary ***(Note action points from the meeting, and note any points that need to be communicated to another forum; by whom, when)***				
Item No.	**Item/Subject**	**Action**	**By whom**	**When**
1.	**Welcome**	• Cllr Cemlyn Williams, Cabinet Member for Education, welcomed everyone to the meeting. • All were was asked to introduce themselves and state their role. • It was explained that the Education Officers would attempt to answer any questions during the meeting but that there would also be an opportunity to submit written questions as it would not be possible to answer every question during the meeting. • It was noted that points arising, and any questions asked but not answered, would be answered for the next Review Panel meeting.		
2.	**Local Review Panel Brief and Work Programme**	• The purpose of the Panel was explained, namely to move the work forward and conduct further discussions on possible strategies and options for building a new school in Cricieth. • The role of the Education Officers in the work of leading the project was highlighted.		

		• The timetable for upcoming LRP meetings and the proposed content of the meetings were discussed.		
3.	**PowerPoint Presentation**	• An explanation was provided on the background to the project and reference made to the condition of Ysgol Treferthyr and the need for a new school. • The number of children in the catchment area of Ysgol Treferthyr was then discussed. • It was explained that Estyn and Welsh Government Assessments of Ysgol Treferthyr and Ysgol Llanystumdwy were good. • The age range of pupils in classes in both schools was presented and the estimated total number of pupils in the schools from 2018 to 2022 considered. • The budgets for Ysgol Treferthyr and Ysgol Llanystumdwy were presented. The minimum staffing protection cost and budget per pupil at Ysgol Llanystumdwy were highlighted. • The benefits of a new school were presented, with reference to Ysgol Bro Llifon, Y Groeslon, Ysgol Glancegin, Bangor and Ysgol Craig y Deryn, Llanegryn. Photographs of these new schools were shown as well as the resources inside and outside for the pupils and for community use. • It was stated that the number of pupils at these new schools had increased gradually every year. An example was shown of the size of possible classes based on a new school in the catchment area of Treferthyr. • The allocation in a new school based on pupil numbers of 140 was noted. This new budget was compared with the two schools as they are at present. • At the end of the presentation, in groups, members of the panel set about noting down questions on paper for submission later in the meeting.		
4.	**Discussion**	• A brief discussion took place following the presentation. • The Church commented that it was not clear to them how they could take the decision to remain part of the discussions if there were no options for them to consider. It was proposed that more work would have to be done on this and to come back to them with a response by the next meeting. • It was asked what the status of Ysgol Treferthyr would be if Ysgol Llanystumdwy remained part of the discussions. It was explained that this would be discussed further at the third meeting if Llanystumdwy decide to remain and that possible options would be proposed at that time. • It was noted that the members present from Ysgol Llanystumdwy were involved in the initial discussions on a voluntary basis. • It was noted that the Education Officers would set about researching and preparing for the second meeting with answers to the questions being submitted.	GaR, GJ	27/06/19

5.	**Questions to be answered for the next meeting**	Here are the questions submitted during the meeting. The intention is to return to the second meeting with answers. 1. If Ysgol Llanystumdwy joins in LRP meetings, will Ysgol Treferthyr remain as it is now? If not, what are the implications for the staff of Treferthyr? 2. If Llanystumdwy commits to continuing with discussions, what are the implications of voting for a site, etc. bearing in mind the numbers in both schools? 3. As Ysgol Llanystumdwy is a Church School, what will the procedure be? 4. What has happened to schools near Bro Llifon and to the neighbouring villages? What studies have been carried out on this? 5. How much importance is attached to a village community and its future existence when taking such decisions? Is there a benchmark available? 6. Why is it not possible to state what a new school achieves? What's the problem? 7. How can the Church Body decide whether to remain part of the discussions with no idea of a vision and options for a new school? 8. If six classes are anticipated for the new school then why not secure Ysgol Llanystumdwy jobs? (There aren't six full-time teachers at Treferthyr.) 9. If the scheme proceeds, how would it be ensured that the cultural background of the Llanystumdwy area is included in full? 10. What are the specific additional regulations that have to be followed if we (Ysgol Llanystumdwy) decide to remain part of the process, i.e. is the governing body allowed to make a decision or is it a central matter?	GaR, GJ	27/06/19
6.	**Date and Venue of the Next Meeting:**	• It is intended to hold the next meeting of the Local Review Panel on Thursday evening, 27th June at 6 p.m. in the Green Room, Cricieth Memorial Hall.		

Panel Adolygu Lleol 2
Local Review Panel 2

18:00 Dydd Mercher, 9 Hydref 2019
18:00 Wednesday, 9 October 2019

Ysgol Treferthyr, Cricieth

1. **Croeso ac ymddiheuriadau**

   Welcome and apologies

2. **Cofnodion cyfarfod PAL1**

   (Cofnodion a cwestiynau ac atebion)

   Minutes of LRP 1

   (Minutes and Q&As)

3. **Diweddariad yn dilyn cyfarfod PAL1**

   Update following LRP 1

4. **Safleoedd**

   (Matrics a map safleoedd)

   Sites

   (Matrix and location map)

5. **Dyddiad y cyfarfod nesaf**

   Date of next meeting

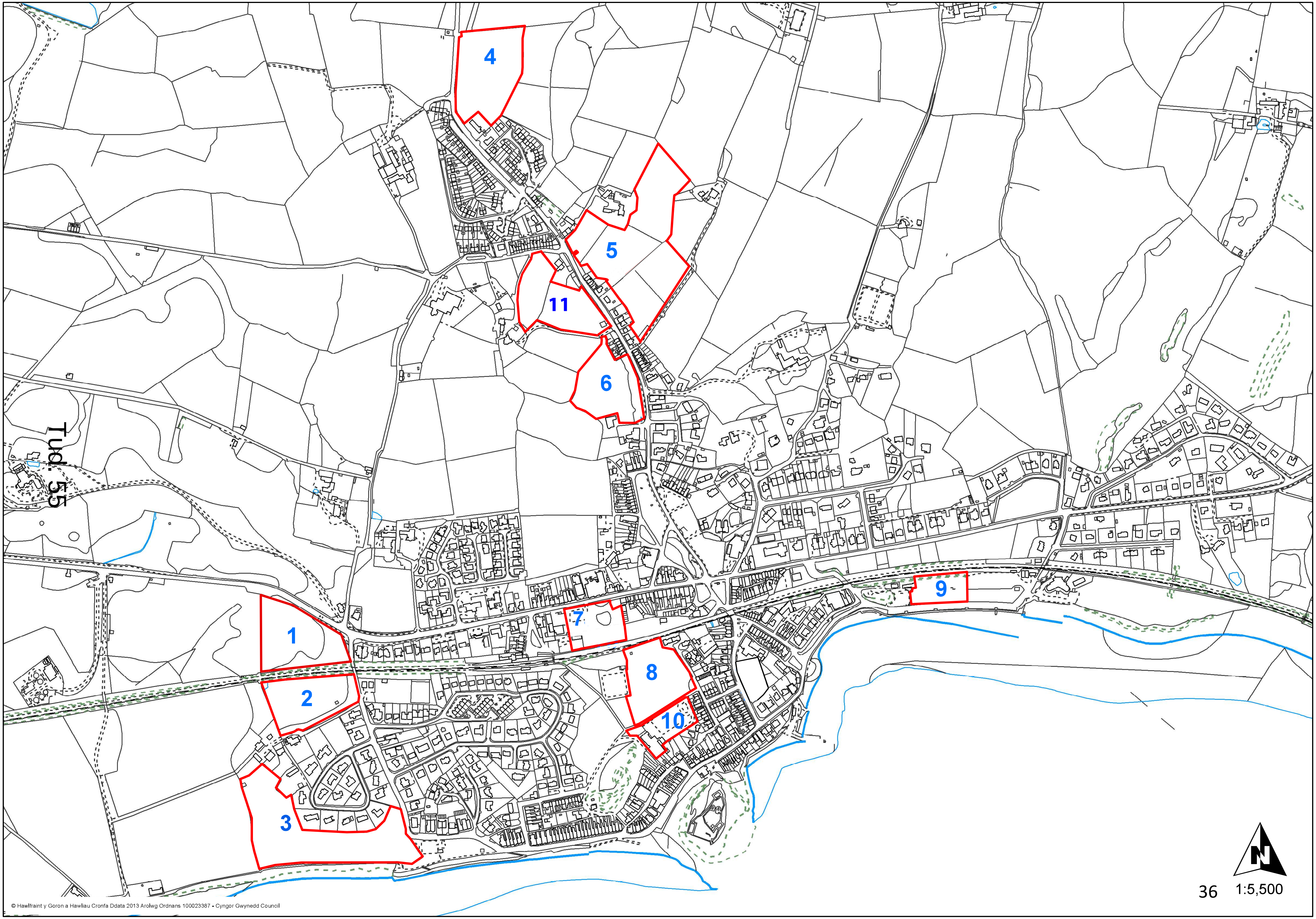

© Hawlfraint y Goron a Hawliau Cronfa Ddata 2013 Arolwg Ordnans 100023387 - Cyngor Gwynedd Council

2. *Asesiad rhestr hir o safleoedd*

	SAFLE	MAINT Angen safle **8,270 – 11,170m²**	CYNLLUNIO	TRAFFIG	TECHNEGOL	Effaith ar y costau datblygu
1.	**Safle A497**	• 16,500m² • Digon mawr	• tu allan i'r ffîn datblygu (-) • gorchymyn gwarchod coed 3/TPO/D2 ar y safle gyfan (-) • rhan o'r safle wedi ei ddynodi fel safle bywyd gwyllt (-)	• Safle'n ymylu a'r A497 ar gyrion y dref a tu hwnt i pellter cerdded resymol i llawer o'r dref (-) • Mae'r safle tu hwnt i'r cyfyngiad 30m.y.a ac mae'r troedffordd yn darfod cyn cyrraedd y safle (-)	• Cae gweddol wastad (+) • Gwahaniaeth lefel rhwng y ffordd a'r safle (-) • Coed aeddfed (-)	• Tir preifat - Mi fydd angen prynu y tir ar gyfer safle'r ysgol • Safle gwyrdd heb trydan na nwy felly cost ychwanegol creu cyflenwad.

Tud. 57			• ymylu gyda llinell rheilffordd (-)	• Angen creu palmant newydd ar gyfer cyrraedd y safle ar droed (-) • Angen darpariaeth parcio digonol o fewn y safle i leihau risg o rieni'n parcio ar yr A497, mewn lleoliad cyflym ac ar ddechrau troad yn y ffordd (-) • Mi fydda angen sicrhau digon o le parcio a gollwng plant ar y safle er mwyn i rhieni fedru dod oddi ar y ffordd fawr i ollwng a chasglu plant	• Digon o le i ddatblygu mynedfa (+) • Ffin hir a'r briffordd (+) • Prif bibell dwr yn rhedeg wrth y ffordd ar rhan o'r safle (-) **Sylwadau Pensaer** • Angen ail-leoli gwifrau trydan dros ben • Goledd rhwng ffordd a maes parcio ar safle	
2.	**Tir tu ôl i Muriau (wrth pont y rheilffordd)**	• $11{,}500m^2$ • Digon mawr	• tu allan ond yn ymylu gyda'r ffîn datblygu (-) • ymylu gyda safle gorchymyn gwarchod coed (-) • ymylu gyda llinell rheilffordd (-) • rhan wedi ei ddynodi fel safle bywyd gwyllt (-)	• Safle'n ymylu a Lon Fel, sef ffordd gul sengl heb troedffyrdd na chyfleuon parcio wrth ymyl (-) • Sgop i ledaenu'r ffordd ar ymyl y safle ond tydi hynny ddim yn goresgyn y broblem o ffordd cul dros y pont, a'r diffyg llwybrau troed lleol (-)	• Tir ddim mor wastad (-) • Ffin fyr o'r lon (-) • Anodd creu mynedfa (-)	• Tir preifat - Mi fydd angen prynu y tir ar gyfer safle'r ysgol

3.	**Tir wrth Y Dryll**	• 24,000m² • Digon mawr	• tu allan ond yn ymylu gyda'r ffîn datblygu (-) • rhannol o fewn ardal wedi ei ddynodi fel byffer gwarchod heneb gofrestredig (-) • ymylu gyda dynodiad ardaloedd cadwraeth SAC a SSSI (-) • agos i ddynodiad ardal rheoli newid arfordirol (-) • agos i barth llifogydd C2 (-)	• diffyg llwybrau troed o gyfeiriad Lon Fel a West Parade, a diffyg 'frontage' gyda'r briffordd ar gyfer parcio (-) • Risg byddai rhieni'n dewis parcio yn y maes parcio cyfagos (-) • Safle'n bell o canol y dre (-)	• Tir gwastad (+) • Tir wrth clogwyn i'r mor (erydiad) (-) • Maes parcio wrth y cae yn barod (+)	• Tir preifat - Mi fydd angen prynu y tir ar gyfer safle'r ysgol
4.	**Tir ochr draw i Waen Helyg**	• 15,800m² • Digon mawr	• Tu allan ond ymylu gyda'r ffin datblybu (-)	• Safle'n bell o ganol y dref (-) • Diffyg llwybrau troed yn uniongyrchol o flaen y safle ond modd darparu llwybrau a croesfan i gysylltu a'r rhwydwaith presenol o flaen stad Ty'n Rhos.	• Tir gwastad (+) • Ffin hir a'r briffordd (+) • Hawdd creu mynediad (+) • Pibellau nwy yn rhedeg drwy'r tir (-)	• Tir preifat - Mi fydd angen prynu y tir ar gyfer safle'r ysgol

5. Tud. 59	**Safle Cefniwrch (Cefniwrch a Cefniwrch Bach)**	• $20,600m^2$ + $11,060m^2$ • Digon mawr • Safle yn ddibynnol ar gaeau Cefniwrch a Cefniwrch Bach er mwyn sicrhau hawl cynllunio	• Tu allan ond ymylu gyda'r ffin datblygu (-) • Tai o amgylch y safle (-) • Safle reit uchel felly posib gweld yr ysgol o waelodion Cricieth a phellach (-) • Dros ffordd i dir wedi ei ddynodi yn benodol fel safle ar gyfer codi tai newydd (+)	• Safle eithaf canolog, gyda troedffyrdd naill ochr i'r ffordd (+) • System tawelu traffig ar y ffordd cyfagos yn barod (+) • Frontage cul gyda'r ffordd ac felly bydda angen darparu lle parcio a troi boddhaol o fewn y safle i leihau'r effaith parcio ar y ffordd cyfagos. • Trigolion lleol yn parcio ar hyd rhan o'r frontage felly ystyried darpariaeth arall iddyn nhw fel rhan o'r datblygiad. • Ffordd troellog, cyfle i ostwng cyflymder i 20 m.y.a • Ffordd gymharol ddistaw i gymharu a'r A487	• Goledd yn y tir (-) • Is-orsaf drydan gerllaw (+) • Angen ail-leoli gwifrau trydan dros ben • Caeau bach a ffiniau caeau planhigion aeddfed yn golygu gorfod rhannu y cynllun dros gwahanol gaeau • Ddim llawer o doriadau rhwng dyfiant yn rheoli ble ellir leoli ffordd mynediad a cysylltiadau rhwng parcio, adeiladau ac adnoddau • Tai yn cefnu ar y safle • Dim cysylltiad gwasanaethau • Hen bibell nwy ar y safle (abandoned) gall greu anhawster ac oedi os mae hawliau neu "easement" yn dal i fodoli	• Tir preifat - Mi fydd angen prynu y tir ar gyfer safle'r ysgol • 2 darn tir ym mherchnogaeth nifer o berchnogion

6.	**Tir tu ôl i Regent Garage**	• $11,300m^2$ • Digon mawr i ddatblygiad o'r maint yma	• tu mewn i'r ffîn datblygu ond wedi ei ddynodi yn benodol fel safle ar gyfer codi tai newydd (-)	Safle mewn lleoliad canolog gyda troedffyrdd naill ochr.	• Goledd yn y tir (-) • Ffin hir a'r briffordd (+)	• Tir preifat - Mi fydd angen prynu y tir ar gyfer safle'r ysgol • Wedi ei ddynodi yn benodol fel safle ar gyfer codi tai newydd felly cost prynu tir yn debygol o fod yn ddrud iawn
7. Tud. 60	**Maes storio carafanau Station Bakery**	• $4,500m^2$ • Dim digon mawr	• tu mewn i'r ffîn datblygu (+) • rhannol o fewn ardal gadwraeth (-) • tu mewn i ardal byffer heneb gofrestredig (-) • yn ymylu/agos i adeiladau rhestredig • yn ymylu gyda llinell rheilffordd (-) • yn rhannol o fewn safle sydd wedi derbyn caniatâd cynllunio yn ddiweddar ar gyfer datblygiad preswyl (--)	• Safle'n cynnwys rhan o faes parcio a coach park y Cyngor (-) • Mynediad anodd; angen mynd unai trwy gweddill y maes parcio neu o fynediad newydd o'r lon fawr (-) • Peryg byddai ysgol fan hyn yn arwain at camddefnydd maes parcio fel drop-off / pick up area.	• Tir gwastad (+) • Maes parcio wrth y safle yn barod (+)	• Tir preifat - Mi fydd angen prynu y tir ar gyfer safle'r ysgol

8. Tud. 61	**Golff Bach**	• 11,500^2 • Digon mawr	• tu mewn i'r ffin datblygu (+) • ymylu gyda ffin ardal cadwraeth (-) • tu mewn i ardal byffer heneb gofrestredig (-) • yn ymylu gyda llinell rheilffordd (-) • safle gyfan o fewn dynodiad llecyn agored (-) • cae chwarae wedi gwarchod (Cyfamod ar y tir) (--) • Anhebygol iawn o gael caniatad cynllunio (--)	• Mynediad yn anodd (trwy stad preswyl) (-) • Mynediad ar gyfer gwaith adeiladu a rheoli traffig yn anodd iawn yn ystod cyfnod adeiladu (-) • Potensial o mwy o ddisgyblion yn cynyddu y broblem traffig i'r ysgol (-)	• Tir gwastad (+) • Dim gwasanaethau ar y safle (-) • Draen cyhoeddus yn rhedeg dan y tir (-)	• Tir ym mherchnogaeth y Cyngor - Cyfamod ar y tir (defnydd hamdden) • Costau creu mynedfa dros dro ar draws y rheilffordd ar gyfer gwaith datblygu safle • Costau creu mynedfa parhaol dros/ar draws y rheilffordd ar gyfer disgyblion/staff
9.	**Tir wrth 'Dylans'**	• 4,000m^2 • Dim digon mawr	• tu allan i'r ffîn datblygu (--) • mwyafrif o fewn ardal wedi ei ddynodi fel byffer gwarchod heneb gofrestredig (-) • agos i ddynodiad ardal rheoli newid arfordirol (--) • agos i barth llifogydd (--)	• Pell o pob man (-) • Cyfagos a faes parcio a'r esplanade, sef atyniadau i ymwelwyr (a sipsiwns ar adegau o'r flwyddyn) (-) • Diffyg llwybrau troed i gysylltu a gweddill y dref (-) • Trefn unffordd dros y croesfan rheilffordd sy'n	• Tir gwastad (+) • Maes parcio wrth y safle (+)	**Tir ym mherchnogaeth y Cyngor**

				golygu fod rhaid gadael yn ol am gyfeiriad sgwar y dref (-)		
10	**Safle presennol Ysgol Treferthyr**	• 5,200m² • Dim digon mawr		• Mynediad yn anodd iawn (trwy stad preswyl) (-) • Potensial fydd mwy o ddisgyblion* yn cynyddu y broblem traffig i'r ysgol (-) (*Mwy o ddisgyblion o ganlyniad i tai newydd a plant yn dychwelyd i'r dalgylch)	• Goledd yn y tir (-) • Ysgol weithredol ar y safle yn barod (+) • Mynediad i'r safle yn barod (+) • Gwasanaethau ar y safle yn barod (+) • Diffyg lle ar gyfer datblygu parcio cyffredinol (-) • Dim lle ar gyfer rheolaeth traffig e.e 'drop off'(-) • Mynediad ar gyfer gwaith adeiladu a rheolaeth traffig yn anodd iawn yn ystod cyfnod adeiladu (-)	Tir ym mherchnogaeth y Cyngor
11.	**Safle Capel Uchaf**	• 13,090m² • Digon mawr	• Mae'r safle yma y_tu allan i'r ffîn datblygu, ond mae stribyn o'r tir sy'n ymylu gyda'r B4411 yn ymddangos oddi mewn (mae'n ymddangos fod hawddfraint (easement) ar y stribyn yma)	• Safle eitha canolog, gyda troedffyrdd nail ochr i'r ffordd (+) • System tawelu traffig ar y ffordd cyfagos yn barod (+) • Frontage cul gyda'r ffordd ac felly bydda angen darparu lle	???????	• Tir preifat - Mi fydd angen prynu y tir ar gyfer safle'r ysgol • Safle gwyrdd heb trydan na nwy felly cost ychwanegol creu cyflenwad.

			• mae'n ymddangos fod cwrs dŵr hefyd yn rhedeg trwy'r stribyn yma. Posib bydd angen trwydded CNC i ddatblygu dros cwrs dwr. • Posiblrwydd o llifogydd angen ei ystyried • Mae nifer o goed ar y safle, er nid ydynt yn ymddangos o fod yn destun gorchymyn gwarchod • Angen ystyried unrhyw effaith ar fwynderau preswyl trigolion y tai cyfagos	parcio a troi boddhaol o fewn y safle i lleihau'r effaith parcio ar y ffordd cyfagos. • Trigolion lleol yn parcio ar hyd rhan o'r frontage felly ystyried darpariaeth arall iddyn nhw fel rhan o'r datblygiad. • Ffordd troellog, cyfle i ostwng cyflymder i 20 m.y.a • Ffordd gymharol ddistaw i gymharu a'r A487		

Tud. 63

2. Sites' longlist assessment

	SITE	SIZE Need for a site **8,270 – 11,170m²**	PLANNING	TRAFFIC (sites 1 and 5 information updated 30.7.19)	TECHNICAL	Impact on development costs
1.	**A497 Site**	• 16,500m² • Suffic-iently large	• outside the development boundary (-) • A tree preservation order 3/TPO/D2 on the entire site (-) • part of the site designated a wildlife site (-)	• The site borders the A497 on the outskirts of the town and is beyond reasonable walking distance to many parts of the town (-) • The site is beyond the 30 mph restriction and the footway ends before reaching the site (-)	• A comparatively level field (+) • A difference in level between the road and site (-) • Mature trees (-)	• Private land - The land will need to be bought for the school site • A greenfield site without electricity or gas therefore

			• bordering the railway line (-)	• A need to create a new pavement to reach the site on foot (-) • A need for adequate parking provision within the site to reduce the risk of parents parking on the A497, in a high-speed location and at the start of a bend in the road (-) • Sufficient parking and child drop-off space must be ensured on the site to allow parents to come off the main road to drop off and pick up children	• Enough space to develop an entrance (+) • A long boundary alongside the highway (+) • A mains water pipe runs near the road on part of the site (-) **Architect's Observations** • A need to relocate overhead electricity cables • A slope between the road and car park on the site	extra cost to generate a supply
2.	**Land to the rear of Muriau (by the railway bridge)**	• 11,500m² • Sufficiently large	• outside but bordering the development boundary (-) • bordering a tree preservation order site (-) • bordering the railway line (-) • part designated a wildlife site (-)	• The site borders Lôn Fêl, a narrow single-track road without footways or parking opportunities nearby (-) • There is scope to widen the road on the fringes of the site but this does not surmount the problem of a narrow road over a bridge, and the lack of local footpaths (-)	• The land is not as level (-) • A short boundary from the road (-) • Difficult to create an entrance (-)	• Private land - The land will need to be bought for the school site

3.	**Land adjoin-ing Y Dryll**	• 24,000m² • Sufficiently large	• outside but bordering the development boundary (-) • partly within an area designated a scheduled ancient monument buffer zone (-) • bordering a SAC and SSSI conservation areas designation (-) • close to a coastal change management area designation (-) • close to a C2 flood zone (-)	• A lack of footpaths from the direction of Lôn Fêl and West Parade, and a lack of frontage alongside the highway for parking (-) • A risk that parents will choose to park in the nearby car park (-) • The site is far from the town centre (-)	• Level land (+) • Land adjoining a sea cliff (erosion) (-) • A car park already situated by the field (+)	• Private land - The land will need to be bought for the school site
4.	**Land on the other side of Waen Helyg**	• 15,800m² • Suffic-iently large	• Outside but bordering the development boundary (-)	• The site is far from the town centre (-) • A lack of footpaths immediately in front of the site but possible to provide paths and a crossing to link to the existing network in front of Ty'n Rhos estate	• Level land (+) • A long boundary alongside the highway (+) • Access can easily be created (+) • Gas pipes run through the land (-)	• Private land - The land will need to be bought for the school site

5.	**Cefn-iwrch Site (Cefn-iwrch and Cefn-iwrch Bach)**	• 20,600m² + 11,060m² • Suffic-iently large • Site dependent on Cefn-iwrch and Cefn-iwrch Bach fields to secure plann-ing rights	• Outside but bordering the development boundary (-) • Houses surrounding the site (-) • A comparatively high site therefore possible to see the school from the lower part of Cricieth and beyond (-) • Across the road from land designated specifically as a site for the construction of new houses (+)	• A comparatively central site, with footways on both sides of the road (+) • Traffic calming system already in place on the adjacent road (+) • A narrow frontage alongside the road therefore an adequate parking and turning space would have to be provided on the site to reduce the impact of parking on the adjacent road • Local residents park along part of the frontage therefore consider another provision for them as part of the development • A winding road, an opportunity to reduce speed to 20 mph • A comparatively quiet road compared with the A487	• Sloping land (-) • An electricity sub-station nearby (+) • A need to relocate overhead electricity cables • Small fields and boundaries consisting of mature plants resulting in having to split the plan over different fields • A lack of gaps between plant growth dictates where an access road and links between parking, buildings and resources can be situated • Houses backing onto the site • No connected services • An old (abandoned) gas pipe on the site could lead to problems and delays if rights or easement still exist	• Private land - The land will need to be bought for the school site • 2 pieces of land owned by several owners

6.	**Land to the rear of Regent Garage**	• 11,300m² • Suffic-iently large for a dev-elop-ment of this size	• within the development boundary but designated specifically as a site for the construction of new houses (-)	A central site, with footways on both sides	• Sloping land (-) • A long boundary alongside the highway (+)	• Private land - The land will need to be bought for the school site • Designated specifically as a site for the construction of new houses therefore the cost of purchasing the land likely to be very expensive
7. Tud. 68	**Station Bakery cara-van storage area**	• 4,500m² • Not big enough	• within the development boundary (+) • partly within a conservation area (-) • within a scheduled ancient monument buffer zone (-) • bordering/adjacent to listed buildings • bordering the railway line (-) • partly within a site that has recently received planning permission for a residential development (--)	• Site contains part of the Council car park and coach park (-) • Difficult access; a need to go through either the rest of the car park or through new access from the main road (-) • A danger that a school here would lead to misuse of the car park as a drop-off/pick-up area.	• Level land (+) • A car park already situated by the site (+)	• Private land - The land will need to be bought for the school site
8.	**Miniat-ure Golf**	• 11,500² • Suffic-iently large	• within the development boundary (+) • borders a conservation area boundary	• Access is difficult (through a residential estate) (-) • Access for construction work and traffic management very	• Level land (+) • No services on the site (-)	• Land in Council ownership - land covenant (recreational use)

			(-) • within a scheduled ancient monument buffer zone (-) • bordering the railway line (-) • the entire site within an open space designation (-) • a protected playing field (land covenant) (--) • Very unlikely to get planning permission (--)	difficult during the construction period (-) • A potential that more pupils will increase the traffic problem for the school (-)	• A public drain runs underground (-)	• Costs attached to creating a temporary entrance across the railway for site develop-ment work • Costs of creating a permanent entrance over/across the railway for pupils/ staff
9.	**Land adjoin-ing Dylan's**	• 4,000m² • Not big enough	• outside the development boundary (--) • mostly within an area designated a scheduled ancient monument buffer zone (-) • close to a coastal change management area designation (--) • close to a flood zone (--)	• Far from everywhere (-) • Adjacent to the car park and esplanade, which attract visitors (and gypsies at times of the year) (-) • A lack of footpaths to link to the rest of the town (-) • A one-way system over the railway crossing which means having to return in the direction of the town square (-)	• Level land (+) • A car park by the site (+)	**Land in Council ownership**
10	**Current site of Ysgol Tre-ferthyr**	• 5,200m² • Not big enough		• Access is very difficult (through a residential estate) (-) • A potential that more pupils* will increase the traffic problem for the school (-)	• Sloping land (-) • An operational school already on the site (+) • Existing access to the site (+) • Services already on the site (+) • A lack of space to develop parking in general (-)	Land in Council ownership

				(*More pupils as a result of new houses and children returning to the catchment area)	• No space for traffic management, e.g. drop off (-) • Access for construction work and traffic management very difficult during the construction period (-)	
11.	**Capel Uchaf Site**	• 13,090m² • Suffic-iently large	• This site lies outside the development boundary, but a strip of land bordering the B4411 appears to be within (it appears that there is easement on this strip) • A water course also appears to run through this strip. A possibility that a NRW licence will be required to develop over the water course • The possibility of floods needs to be considered • There are several trees on the site, although they do not appear to be subject to a preservation order • A need to consider any impact on the residential amenities of residents of neighbouring houses	• A comparatively central site, with footways on both sides of the road (+) • Traffic calming system already in place on the adjacent road (+) • A narrow frontage alongside the road therefore an adequate parking and turning space would have to be provided on the site to reduce the impact of parking on the adjacent road • Local residents park along part of the frontage therefore consider another provision for them as part of the development • A winding road, an opportunity to reduce speed to 20 mph • A comparatively quiet road compared with the A487	???????	• Private land - The land will need to be bought for the school site • A greenfield site without electricity or gas therefore extra cost to generate a supply

1. Cloakroom
2. Practical Teaching Area
3. Toilets
4. Classroom
5. Bin Store
6. Plant
7. Kitchen/Servery
8. Chair/Table Store
9. Indoor PE Store
10. Outdoor PE Store
11. Offices/Administration
12. Main Hall
13. Therapist Room
14. Teacher And Visitor Toilets
15. Changing Rooms
16. Staging Appliance Store
17. Staff Room
18. Community Store
19. Community Toilets
20. Community Room
21. Community Office
22. Library/Food Science
23. Resources Class/Room

GIA	-1600m²
HARD PLAY	-640m²
GAMES COURT	-900m²
SOFT PLAY	-1300m²
SPORTS PITCHES	-3400m²
HABITAT AREA	-350m²

Tud. 71

1 PROPOSED SITE PLAN SK1-3

SCALE: 1 : 500

REV	DESCRIPTION	DATE	BY

THIS DRAWING IS THE COPYRIGHT OF AINSLEY GOMMON ARCHITECTS.
CHECK ALL DIMENSIONS ON SITE. DISCREPANCIES TO BE NOTIFIED TO ARCHITECT.
ELEMENTS OF STRUCTURE SHOWN ARE INDICATIVE AND FOR GUIDANCE.
FINAL DESIGN TO BE AS STRUCTURAL ENGINEERS DETAILS AND SPECIFICATION.
DO NOT SCALE FROM THIS DRAWING. WORK TO FIGURED DIMENSIONS ONLY.

PROJECT
YSGOL ARDAL CRICIETH
for CYNGOR GWYNEDD

DRAWING TITLE
SKETCH PROPOSAL 3 - SITE 1

SCALE	DATE	DRAWN	CHECKED
1 : 500 @A2	08/08/19	MR	GJ

DRAWING STATUS: PRELIMINARY

JOB No	DRAWING No	REVISION
C971	SK1-3	

AINSLEY GOMMON ARCHITECTS
THE OLD POLICE STATION, 15 GLYNNE WAY, HAWARDEN, CH5 3NS
Tel: 01244 537 100 | wales@agarchitects.co.uk | www.agarchitects.co.uk
Ainsley Gommon Architects Ltd. Registered in England & Wales No.4187948
Registered Office: 1 Price Street, Hamilton Square, Birkenhead CH41 6JN

PRINTED: 08/08/2019 15:25:35

A2

1. Cloakroom
2. Practical Teaching Area
3. Toilets
4. Classroom
5. Bin Store
6. Plant
7. Kitchen/Servery
8. Chair/Table Store
9. Indoor PE Store
10. Outdoor PE Store
11. Offices/Administration
12. Main Hall
13. Therapist Room
14. Teacher And Visitor Toilets
15. Changing Rooms
16. Staging Appliance Store
17. Staff Room
18. Community Store
19. Community Toilets
20. Community Room
21. Community Office
22. Library/Food Science
23. Resources Class/Room

GIA	-1390m²
HARD PLAY	-720m²
GAMES COURT	-900m²
SOFT PLAY	-1300m²
SPORTS PITCHES	-3400m²
HABITAT AREA	-350m²

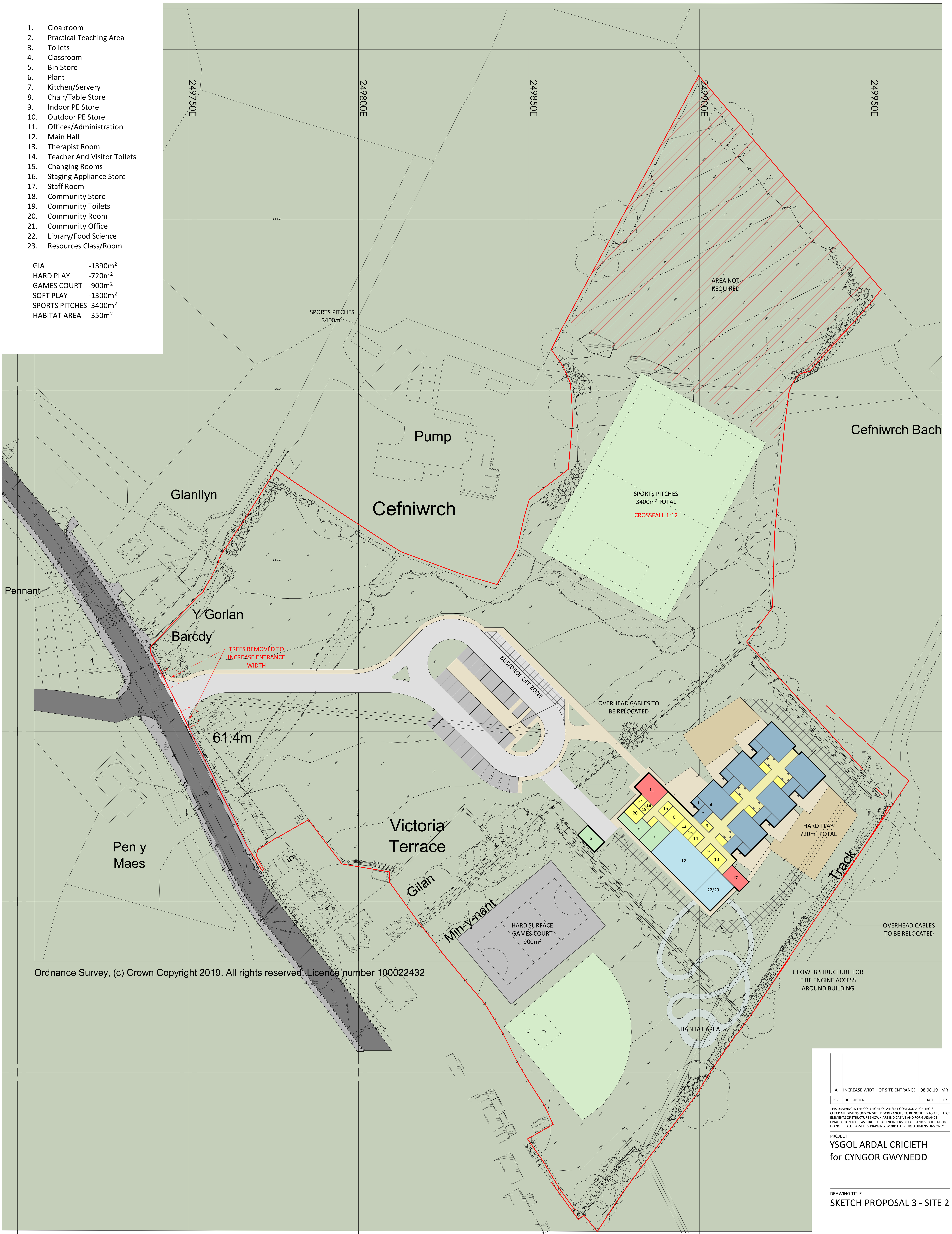

Ordnance Survey, (c) Crown Copyright 2019. All rights reserved. Licence number 100022432

REV	DESCRIPTION	DATE	BY
A	INCREASE WIDTH OF SITE ENTRANCE	08.08.19	MR

THIS DRAWING IS THE COPYRIGHT OF AINSLEY GOMMON ARCHITECTS.
CHECK ALL DIMENSIONS ON SITE. DISCREPANCIES TO BE NOTIFIED TO ARCHITECT.
ELEMENTS OF STRUCTURE SHOWN ARE INDICATIVE AND FOR GUIDANCE.
FINAL DESIGN TO BE AS STRUCTURAL ENGINEERS DETAILS AND SPECIFICATION.
DO NOT SCALE FROM THIS DRAWING. WORK TO FIGURED DIMENSIONS ONLY.

PROJECT
YSGOL ARDAL CRICIETH
for CYNGOR GWYNEDD

DRAWING TITLE
SKETCH PROPOSAL 3 - SITE 2

SCALE	DATE	DRAWN	CHECKED
1 : 500 @A1	12/07/19	MR	GJ

DRAWING STATUS: PRELIMINARY

JOB No	DRAWING No	REVISION
C971	SK2-3	A

AINSLEY GOMMON ARCHITECTS
THE OLD POLICE STATION, 15 GLYNNE WAY, HAWARDEN, CH5 3NS
Tel: 01244 537 100 | wales@agarchitects.co.uk | www.agarchitects.co.uk
Ainsley Gommon Architects Ltd. Registered in England & Wales No.4187948
Registered Office: 1 Price Street, Hamilton Square, Birkenhead CH41 6JN

PRINTED: 08/08/2019 15:22:32

A1

1 PROPOSED SITE PLAN SK2-3

SCALE: 1 : 500

Ordnance Survey, (c) Crown Copyright 2019. All rights reserved. Licence number 100022432

1. Cloakroom
2. Practical Teaching Area
3. Toilets
4. Classroom
5. Bin Store
6. Plant
7. Kitchen/Servery
8. Chair/Table Store
9. Indoor PE Store
10. Outdoor PE Store
11. Offices/Administration
12. Main Hall
13. Therapist Room
14. Teacher And Visitor Toilets
15. Changing Rooms
16. Staging Appliance Store
17. Staff Room
18. Community Store
19. Community Toilets
20. Community Room
21. Community Office
22. Library/Food Science
23. Resources Class/Room

GIA	-1600m²
HARD PLAY	-640m²
GAMES COURT	-900m²
SOFT PLAY	-2750m²
SPORTS PITCHES	-3400m²
HABITAT AREA	-350m²

REV	DESCRIPTION	DATE	BY

THIS DRAWING IS THE COPYRIGHT OF AINSLEY GOMMON ARCHITECTS.
CHECK ALL DIMENSIONS ON SITE. DISCREPANCIES TO BE NOTIFIED TO ARCHITECT.
ELEMENTS OF STRUCTURE SHOWN ARE INDICATIVE AND FOR GUIDANCE.
FINAL DESIGN TO BE AS STRUCTURAL ENGINEERS DETAILS AND SPECIFICATION.
DO NOT SCALE FROM THIS DRAWING. WORK TO FIGURED DIMENSIONS ONLY.

PROJECT

YSGOL ARDAL CRICIETH
for CYNGOR GWYNEDD

DRAWING TITLE

SKETCH PROPOSAL 1 - SITE 8

SCALE	DATE	DRAWN	CHECKED
1 : 500 @A1	07/25/19	RO	GJ

DRAWING STATUS: PRELIMINARY

JOB No	DRAWING No	REVISION
C971	SK1-8	

AINSLEY GOMMON ARCHITECTS
THE OLD POLICE STATION, 15 GLYNNE WAY, HAWARDEN, CH5 3NS
Tel: 01244 537 100 | wales@agarchitects.co.uk | www.agarchitects.co.uk
Ainsley Gommon Architects Ltd. Registered in England & Wales No.4187948
Registered Office: 1 Price Street, Hamilton Square, Birkenhead CH41 6JN

PRINTED: 26/07/19 09:50:46

A1

1 PROPOSED SITE PLAN SK1-8

SCALE: 1 : 500

1. Cloakroom
2. Practical Teaching Area
3. Toilets
4. Classroom
5. Bin Store
6. Plant
7. Kitchen/Servery
8. Chair/Table Store
9. Indoor PE Store
10. Outdoor PE Store
11. Offices/Administration
12. Main Hall
13. Therapist Room
14. Teacher And Visitor Toilets
15. Changing Rooms
16. Staging Appliance Store
17. Staff Room
18. Community Store
19. Community Toilets
20. Community Room
21. Community Office
22. Library/Food Science
23. Resources Class/Room

GIA	-1475m²
HARD PLAY	-750m²
GAMES COURT	-900m²
SOFT PLAY	-1300m²
SPORTS PITCHES	-3400m²
HABITAT AREA	-350m²

REV	DESCRIPTION	DATE	BY

THIS DRAWING IS THE COPYRIGHT OF AINSLEY GOMMON ARCHITECTS.
CHECK ALL DIMENSIONS ON SITE. DISCREPANCIES TO BE NOTIFIED TO ARCHITECT.
ELEMENTS OF STRUCTURE SHOWN ARE INDICATIVE AND FOR GUIDANCE.
FINAL DESIGN TO BE AS STRUCTURAL ENGINEERS DETAILS AND SPECIFICATION.
DO NOT SCALE FROM THIS DRAWING. WORK TO FIGURED DIMENSIONS ONLY.

PROJECT
YSGOL ARDAL CRICIETH
for CYNGOR GWYNEDD

DRAWING TITLE
SKETCH PROPOSAL 1 - SITE 3

SCALE	DATE	DRAWN	CHECKED
1 : 500@A2	02/10/19	RW	GJ

DRAWING STATUS PRELIMINARY

JOB No	DRAWING No	REVISION
C971	SK3-1	

AINSLEY GOMMON ARCHITECTS
THE OLD POLICE STATION, 15 GLYNNE WAY, HAWARDEN, CH5 3NS
Tel: 01244 537 100 | wales@agarchitects.co.uk | www.agarchitects.co.uk
Ainsley Gommon Architects Ltd. Registered in England & Wales No.4187948
Registered Office: 1 Price Street, Hamilton Square, Birkenhead CH41 6JN

PRINTED: 03/10/2019 09:36:14

A2

1 PROPOSED SITE PLAN SK3-1

SCALE: 1 : 500

Panel Adolygu Lleol Cricieth

Addysg

Cyfarfod o:	Panel Adolygu Lleol Cricieth (2il gyfarfod)	**Dyddiad:** 24/10/2019 7:30yh	**Lleoliad:** Ysgol Treferthyr, Cricieth

Presennol:	Swyddogion: Gwern ap Rhisiart (GapRh); Gareth Jones (GJ); Sioned Hughes (SH); Geraint Owen (GO); Alan Edwards (AE). Ar ran Llywodraethwyr Ysgol Treferthyr**:** Elin Pugh, Karena Owens, Sioned Roberts, Cyng. Eirwyn Williams, Bethan Williams, Angela Mansel.
Ymddiheuriadau:	Dafydd Williams (Llywodraethwr)

Rhif Eitem	Eitem / Pwnc	Gweithrediad
1.	**Croeso**	• Croesawyd pawb i'r cyfarfod gan Gwern ap Rhisiart y Swyddog Addysg. • Cyflynwyd Geraint Owen ac Alan Edwards o'r Adran Eiddo i'r cyfarfod er mwyn trafod safleoedd posib ar gyfer adeiladu'r ysgol newydd.
2.	**Diweddariad yn dilyn PAL1**	• Cadarnhaodd nad yw Ysgol Llanystumdwy bellach yn rhan o'r Panel yn dilyn trafodaethau ar ôl y cyfarfod PAL cyntaf. • Gofynnwyd a oes unrhyw gwestiynau yn deillio o'r cyfarfod cyntaf? Doedd dim. • Aethpwyd drwy'r amserlen ar gyfer trafod y safleoedd a symud y gwaith yn ei flaen. Dal yn anelu i agor yr ysgol newydd ym mis Medi 2022.
3.	**Asesiadau rhestr hir safleoedd**	• Nodwyd fod angen cadw'r trafodaethau'n gyfrinachol ac i bobl ddatgan diddordeb os ydynt yn adnabod perchnogion y safleoedd. • Eglurwyd pwrpas y matrics a'i ddibenion ar gyfer cynllunio safle ysgol newydd yng Ngwynedd. Eglurwyd fod y matrics yn cynnwys mewnbwn gan mwy o adrannau na'r Adran Eiddo yn unig. • Aethpwyd ymlaen i drafod y matrics asesu safleoedd gan egluro pam fod rhai safleoedd yn anaddas. Eglurwyd pam fod mwyafrif yr opsiynau safleoedd ddim yn bosib e.e dim digon mawr, problemau technegol ayyb • Nodwyd fod yr Adran Stadau yn y broses o edrych ar gostau tir safleoedd. Eglurwyd y bydd pris y tir yn effeithio ar gyllid adeiladu yr ysgol a'r adnoddau.
4.	**Trafodaeth safleoedd rhestr fer**	Aethwyd ymlaen i drafod y 4 safle oedd dal i'w ystyried. Dangoswyd gynlluniau cysyniadol ar gyfer y 4 safle. **Safle 1 (Safle A497)** • Aethpwyd drwy'r nodiadau ar y matrics a dangos cynllun cysyniadol. • Eglurwyd y byddai'n debygol o fod yn adeilad deulawr gyda'r cyfnod sylfaen ar y llawr gwaelod a mynediad allan yn syth o'r dosbarth. • Eglurwyd fod y dyluniad yn union maint ar gyfer y safle. • Eglurwyd fod dosbarth newydd yn 60 medr sgwâr ar gyfer uchafswm o 30 o blant. • Gofynnwyd sut byddai'r plant yn cyrraedd yr ysgol o ran llwybr cerdded.

		• Roedd pryder am y ffordd brysur ac eglurwyd y byddai'r ffordd yn newid yn sylweddol pe bai ysgol yn cael ei hadeiladu. Eglurwyd y byddai cyflymder trafnidiaeth yn mynd i lawr i 20mya er mwygan sicrhau diogelu'r plant a'r cyhoedd. **Safle 5 (Safle Cefniwrch):** • Aethpwyd drwy'r nodiadau ar y matrics a dangos cynllun cysyniadol. • Amlygwyd y ffaith fod angen dyluniad gwell sy'n dangos yr adeilad ar ffurf 3D mewn mwy o fanylder er mwyn cael gwell syniad o sut y byddai'n edrych ar y 4 safle. Byddai hyn yn hwyluso'r drafodaeth a'r broses penderfynu ar safle addas. • Gwnaed y sylw fod yr ysgol fel pe bai yn cael ei wasgu ar y safle hwn. Nodwyd nad yw maint yr ysgol i weld yn addas. Dyluniad un llawr fuasai'r ysgol ar y safle yma. **Safle 10 + 8 (Presennol + Golff Bach):** • Aethpwyd drwy'r nodiadau ar y matrics a dangos cynllun cysyniadol. • Gofynnwyd a yw'r gost yn gymhareb i brynu tir? • Mae mwyafrif y plant yn dod i'r ysgol ar hyd y Ffordd Henbont a nodwyd fod y ffordd yn beryglus i gerddwyr. • Gofynnwyd beth fuasai'n digwydd i'r safle presennol os na fydd ysgol yna. **Safle 11 (Capel Uchaf):** • Aethpwyd drwy'r nodiadau ar y matrics a dangos cynllun cysyniadol. • Gofynnwyd a yw'r ardal tu allan yn cynnig digon o le?
5.	**Camau nesaf**	• Ar ddiwedd y cyfarfod gofynnwyd a oes rhai o'r 4 sydd ddim yn apelio? Gwnaed y sylw nad oedd yr un o'r pedwar safle heb eu problemau ond y bydda'n debygol fod modd goresgyn rheini. • Y cam nesaf yw dychwelyd efo cynlluniau manylach a rhoi mwy o wybodaeth o flaen y Panel. Bydd angen cyflwyno ffeithiau ar ôl cael pris y tiroedd a phwyso a mesur beth sy'n bwysig i'r ysgol.
6.	**CLOI**	• Diolchwyd i bawb am fynychu'r cyfarfod. Cytunwyd i gynnal y cyfarfod nesaf yn ystod ail wythnos mis Tachwedd 2019.

Cricieth Local Review Panel

Addysg

Meeting of: Cricieth Local Review Panel (2nd meeting)	**Date:** 24/10/2019 7.30 p.m. **Venue:** Ysgol Treferthyr, Cricieth

Present:	Officers: Gwern ap Rhisiart (GapRh); Gareth Jones (GJ); Sioned Hughes (SH); Geraint Owen (GO); Alan Edwards (AE). Representing the Governors of Ysgol Treferthyr: Elin Pugh, Karena Owens, Sioned Roberts, Cllr Eirwyn Williams, Bethan Williams, Angela Mansel.
Apologies:	Dafydd Williams (Governor)

Item No.	Item/Subject	Action
1.	**Welcome**	• Gwern ap Rhisiart, Education Officer, welcomed everyone to the meeting. • Geraint Owen and Alan Edwards of the Property Department were introduced to the meeting in order to discuss possible sites to build the new school.
2.	**Update following LRP1**	• He confirmed that Ysgol Llanystumdwy was no longer part of the Panel following discussions after the first LRP meeting. • It was asked whether there were any questions arising from the first meeting? There were none. • The timetable for discussing the sites and moving the work forward was considered. The objective remains to open the new school in September 2022.
3.	**Sites' longlist assessments**	• It was noted that there was a need to keep the discussions confidential and for anyone to declare an interest if they know the owners of the sites. • The purpose of the matrix was explained and its aim in planning for a new school site in Gwynedd. It was explained that the matrix included input from more departments than just the Property Department. • The meeting proceeded to discuss the sites' assessment matrix, explaining why some sites were unsuitable. It was explained why the majority of sites options were not possible, i.e. not big enough, technical problems, etc. • It was noted that the Estates Department was in the process of considering sites' land costs. It was explained that the price of the land will affect the funding to build the school and the resources.
4.	**Discussion on shortlisted sites**	The meeting proceeded to discuss the four sites that remained under consideration. Conceptual plans for the four sites were shown. **Site 1 (A497 Site)** • The notes on the matrix were read and a conceptual plan displayed. • It was explained that this was likely to be a two-storey building with the foundation phase on the ground floor and direct exit outdoors from the classroom. • It was explained that the design was of exact size for the site. • It was explained that a new classroom was 60m^2 for a maximum 30 children.

		• It was asked how the children would reach the school by footpath. • There was concern about the busy road and it was explained that the road would change drastically in the event of a school being built. It was explained that traffic speed would be reduced to 20mph in order to safeguard children and the public. **Site 5 (Cefniwrch Site):** • The notes on the matrix were read and a conceptual plan displayed. • The need for an improved design which shows the building in 3D form with greater detail was highlighted, in order to have a better idea of how it would look on the four sites. This would facilitate the discussion and the process of deciding upon a suitable site. • The observation was made that the school seemed to be squeezed in on this site. It was noted that the size of the school did not appear suitable. The school would be a single-storey design on this site. **Site 10 + 8 (Current Site + Miniature Golf):** • The notes on the matrix were read and a conceptual plan displayed. • It was asked how the cost compared to purchasing land. • Most children come to school via Henbont Road and it was mentioned that the road was dangerous for pedestrians. • It was asked what would happen to the current site if there is no school there. **Site 11 (Capel Uchaf):** • The notes on the matrix were read and a conceptual plan displayed. • It was asked whether the outdoor area offered adequate space.
5.	**Next steps**	• At the end of the meeting, it was asked if any of the four did not appeal. It was remarked that none of the four were without their problems, but that it was likely that these could be overcome. • The next step is to return with more detailed plans and to provide the Panel with more information. There will be a need to present facts after obtaining the price of land and evaluating what is important to the school.
6.	**TO CONCLUDE**	• Everyone was thanked for attending the meeting. It was agreed to hold the next meeting during the second week of November 2019.

Cyfarfod Panel Adolygu Lleol ysgol newydd i Gricieth
Local Review Panel new school for Cricieth

Addysg

Panel Adolygu Lleol 3

Local Review Panel 3

18:00 Dydd Mawrth, 10 Rhagfyr 2019

18:00 Tuesday, 10 December 2019

Ysgol Treferthyr, Cricieth

---

1. **Croeso ac ymddiheuriadau**

   Welcome and apologies

2. **Cofnodion cyfarfod PAL 2**

   Minutes of LRP 2

3. **Diweddariad yn dilyn cyfarfod PAL 2**

   Update following LRP 2

4. **Safleoedd**

   (Dadansoddiad SWOT a Matrics)

   Sites

   (SWOT Analysis and Matrix)

5. **Dyddiad y cyfarfod nesaf**

   Date of next meeting

Asesiad rhestr fer safleoedd Cricieth (10/12/19)

	SAFLE	MAINT	CYNLLUNIO	TRAFFIG	TECHNEGOL	Effaith ar y costau datblygu	Archwiliadau Tir (safleoedd 1 a 5 yn unig)	Hwylus i plant y dalgylch
1. Tud. 80	**Safle A497**	• $16,500m^2$ • Digon mawr i ddatblygiad o'r maint yma	• tu allan i'r ffîn datblygu (--) • gorchymyn gwarchod coed 3/TPO/D2 ar y safle gyfan (-) • rhan o'r safle wedi ei ddynodi fel safle bywyd gwyllt (-) • ymylu gyda llinnell rheilffordd (-)	• Safle'n ymylu a'r A497 ar gyrion y pentref a tu hwnt i pellter cerdded resymol i llawer o'r dref (-) • Mae'r safle tu hwnt i'r cyfyngiad 30m.y.a ac mae'r troedffordd yn darfod cyn cyrraedd y safle (-) • Angen creu palmant newydd ar gyfer cyraedd y safle ar droed (-) • Angen darpariaeth parcio digonol o fewn y safle i leihau risg o rieni'n parcio ar yr A497, mewn lleoliad cyflym ac ar	• Cae gweddol wastad (+) • Gwahaniaeth lefel rhwng y ffordd a'r safle (-) • Coed aeddfed (-) • Digon o le i ddatblygu mynedfa (+) • Ffin hir a'r briffordd (+) • Prif bibell dwr yn rhedeg wrth y ffordd ar rhan o'r safle (-) • Angen ail-leoli gwifrau trydan dros ben	**TIR PREIFAT** • Mi fydd angen prynu y tir ar gyfer safle'r ysgol • Safle gwyrdd heb trydan na nwy felly cost ychwanegol creu cyflenwad.	**Ecolegol** • Planhigion - dim rhywogaethau a warchodir • Moch daear – olion moch daear ond dim golwg o deyerydd • Ystlymod - dim golwg o nythod • Ymlusgiaid – dim effaith • Adar – dim effaith (Angen gwaith pellach os bydd gwaith safle yn effeithio ar y coed)	13 cartref plant presenol o fewn 500m i'r ysgol Mwyafrif o fewn 1000m i'r ysgol

Tud. 81				ddechrau troad yn y ffordd (-)	• Goledd rhwng ffordd a maes parcio ar safle		**Archeolegol** • Prehistoric remains: medium potential • Roman remains: low potential • Early medieval remains: low potential • Medieval remains: high potential • Post-medieval remains: high potential	

5. Tud. 82	**Safle Cefniwrch (Cefniwrch a Cefniwrch Bach)**	• 20,600m² + 11,060m² • Digon mawr i ddatblygiad o'r maint yma	• Tu allan ond ymylu gyda'r ffin datblygu (-) • Tai o amgylch y safle (-) • Safle reit uchel felly posib gweld yr ysgol o waelodion Cricieth a phellach (-) • Dros ffordd i dir wedi ei ddynodi yn benodol fel safle ar gyfer codi tai newydd (+)	• Safle eitha canolog, gyda troedffyrdd nail ochr i'r ffordd (+) • System tawelu traffig ar y ffordd cyfagos yn barod (+) • Frontage cul gyda'r ffordd ac felly bydda angen darparu lle parcio a troi boddhaol o fewn y safle i lleihau'r effaith parcio ar y ffordd cyfagos. • Trigolion lleol yn parcio ar hyd rhan o'r frontage felly ystyried darpariaeth arall iddyn nhw fel rhan o'r datblygiad. • Ffordd troellog, cyfle i ostwng cyflymder i 20 m.y.a • Ffordd gymharol ddistaw i gymharu a'r A487	• Goledd yn y tir (-) • Is-orsaf drydan gerllaw (+) • Angen ail-leoli gwifrau trydan dros ben • Caeau bach a ffiniau caeau planhigion aeddfed yn golygu gorfod rhanu y cynllun dros gwahanol gaeau • Ddim llawer o doriadau rhwng dyfiant yn rheoli ble ellir leoli ffordd mynediad a cysylltiadau rhwng parcio, adeiladau ac adnoddau • Tai yn cefnu ar y safle • Dim cysylltiad gwasanaethau • Hen bibell nwy ar y safle (abandoned) gall greu anhawster ac oedi os mae hawliau neu "easement " yn dal i fodoli	**TIR PREIFAT** • Mi fydd angen prynu y tir ar gyfer safle'r ysgol • 2 darn tir ym mherchnogaeth nifer o berchnogion. • Er gwaethaf ymdrechion mae cael gafael ar yr holl berchnogion wedi profi yn broblemus a chael ymateb i'r cynnig i drafod y posiblrwydd o drafodaeth prynu tir wedi bod yn amhosib. • Safle gwyrdd heb trydan na nwy felly cost ychwanegol creu cyflenwad	**Ecolegol** • Planhigion – peth gwerth ecolegol yng nghaeau Cefnuwrch. • Gwrych diddorol yn Cefnuwrch Bach • Dim rhywogaethau a warchodir **Archeolegol** • Prehistoric remains: medium / high potential • Roman remains: low potential • Early medieval remains: low potential • Medieval remains: low potential • Post-medieval remains: low / medium potential	36 cartref plant presenol o fewn 500m i'r ysgol Mwyafrif o fewn 1000m i'r ysgol

11. Tud. 83	**Capel Uchaf**	• 13,090 m² + 4,046 m² • Arwynebedd digon mawr i ddatblygiad o'r maint	• Mae'r safle yma y tu allan i'r ffîn datblygu, ond mae stribyn o'r tir sy'n ymylu gyda'r B4411 yn ymddangos oddi mewn (mae'n ymddangos fod hawddfraint (easement) ar y stribyn yma) • mae'n ymddangos fod cwrs dŵr hefyd yn rhedeg trwy'r stribyn yma. Posib bydd angen trwydded CNC i ddatblygu dros cwrs dwr. • Posiblrwydd o llifogydd	• Safle'n ganolog rhwng y stadau mawr i'r gogledd ac o fewn pellter resymol i canol y dref. • Mae'r troedffyrdd ar y cyfan yn weddol cul fodd bynnag mae hynny'r rwbath eitha nodweddiadol o lwybrau troed Gricieth. Y mantias yw o leiaf mae troedffyrdd yn bresennol yn yr ardal yma. • Lleoliad yr adwy yn ok. Mewn lleoliad sy'n anhebyg o amharu ar mynedfeudd eraill neu gwrthdaro ac unrhyw patrymau presenol o parcio ar y ffordd. • Parcio o fewn y safle'n cael ei ddangos ar lefel resymol ond fydd angen autotrack i ddangos fod modd cael cerbydau mawr i mewn a rownd y cylch parcio.	• Mae'r lefelau ar draws y safle (gorllewin i'r dwyrain) efo gwahaniaeth o tua 6m lle mae'r ysgol, maes parcio ardal chwarae galed a fydd yn gwneud y lefelau yn anodd iawn i weithio ac mae'n siŵr bydd rhaid adeiladu wal i ddal rhan o'r tir yn ôl. • Does dim lle i wneud y cynllun yn un llawr. • Does dim lle i ehangu'r ysgol yn y dyfodol sna' fod posib prynu fwy o dir (Parciau Hendre) • Mae'r maes parcio o flaen yr ysgol yn dun iawn a fydd o'n syniad cael vehicle tracking yw neud arno i weld os oes posib cael bws i mewn ag allan o'r safle (Maes parcio ar Parciau Hendre)	**TIR PREIFAT** • Mi fydd angen prynu y tir ar gyfer safle'r ysgol • Safle gwyrdd heb trydan na nwy felly cost ychwanegol creu cyflenwad • Costau croesi afon fach i gyrraedd y safle		36 cartref plant presenol o fewn 500m i'r ysgol Mwyafrif o fewn 1000m i'r ysgol

Tud. 84			angen ei ystyried • Mae nifer o goed ar y safle, er nid ydynt yn ymddangos o fod yn destun gorchymyn gwarchod • Debyg mai'r prif issue o'r lleoliad yma fydd gwrthwynebiadau gan breswylwyr lleol ar sail mwynderau. • Wrth yml tir sydd wedi ei ddynodi yn benodol fel safle ar gyfer codi tai newydd (+) • Gwarchod golygfeydd allweddol i					

		mewn ac allan o safle'r castell ac byddem yn ymgynghori gyda CADW am hyn pe bai cais ffurfiol yn cael ei dderbyn					

10 + 8. Tud. 86	**Safle presennol Ysgol Treferth yr + Golff Bach**	• 5,200 m^2 + 11,500 m^2 • Digon mawr gyda tir Golff Bach	• safle gyfan o fewn dynodiad llecyn agored • tu mewn i'r ffin datblygu (+) • ymylu gyda ffin ardal cadwraeth (-) • tu mewn i ardal byffer heneb gofrestredig (-) • yn ymylu gyda llinell rheilffordd (-) • cae chwarae wedi gwarchod (Cyfamod ar y tir) (-)	• Mynediad yn anodd (trwy stad preswyl) (-) • Potensial fydd mwy o ddisgyblion* yn cynyddu y broblem traffig i'r ysgol (-) (*Mwy o ddisgyblion o ganlyniad i tai newydd a plant yn dychwelyd i'r dalgylch) • Mynediad ar gyfer gwaith adeiladu a rheoli traffig yn anodd iawn yn ystod cyfnod adeiladu (-)	• Goledd yn y tir (-) • Ysgol weithredol ar y safle yn barod (+) • Mynediad i'r safle yn barod (ond yn anodd) • Gwasanaethau ar y safle yn barod (+) • Diffyg lle ar gyfer datblygu parcio cyffredinol (-) • Dim lle ar gyfer rheolaeth traffig e.e 'drop off'(-) • Mynediad ar gyfer gwaith adeiladu a rheolaeth traffig yn anodd iawn yn ystod cyfnod adeiladu (-) • Angen defnyddio rhan o'r Golff Bach ar gyfer yr ysgol a parcio • Angen symud y llwybr cyhoeddus • Problemus adeiladu ysgol newydd heb gael gwared o'r ysgol bresenol	**PERCHNOGAETH Y CYNGOR** Cyfamod ar y tir (defnydd hamdden yn unig)		31 cartref plant presenol o fewn 500m i'r ysgol Mwyafrif o fewn 1000m i'r ysgol

					• Mynediad i loriau, buses a nifer ceir yn anodd • Tir gwastad (+) • Dim gwasanaethau ar y safle (-) • Draen cyhoeddus yn rhedeg dan y tir (-)			

Cricieth sites shortlist assessment (10/12/19)

(10/12/19)

	SITE	SIZE	PLANNING	TRAFFIC	TECHNICAL	Impact on development costs	Land Surveys (sites 1 and 5 only)	Convenience for catchment children
1. Tud. 88	**A497 Site**	• 16,500m² • Sufficient-ly large for a develop-ment of this size	• outside the development boundary (--) • a tree preservation order 3/TPO/D2 on the entire site (-) • part of the site designated a wildlife site (-) • bordering the railway line (-)	• The site borders the A497 on the outskirts of the village and is beyond reasonable walking distance to many parts of the town (-) • The site is beyond the 30 mph restriction and the footway ends before reaching the site (-) • A need to create a new pavement to reach the site on foot (-) • A need for adequate parking provision within the site to reduce the risk of parents parking on the A497, in a high-speed location and at the start of a bend in the road (-)	• A comparatively level field (+) • A difference in level between the road and site (-) • Mature trees (-) • Enough space to develop an entrance (+) • A long boundary alongside the highway (+) • A mains water pipe runs near the road on part of the site (-) • A need to relocate overhead electricity cables	**PRIVATE LAND** • The land will need to be bought for the school site • A greenfield site without electricity or gas therefore extra cost to generate a supply	**Ecological** • Plants - no protected species • Badgers - traces of badgers but no indication of setts • Bats - no indication of roosts • Reptiles - no impact • Birds - no impact (A need for further work if site work has an impact on trees)	13 current pupils' homes within 500m of the school Most within 1000m of the school

Tud. 89					• A slope between the road and car park on the site		**Archaeological** • Prehistoric remains: medium potential • Roman remains: low potential • Early medieval remains: low potential • Medieval remains: high potential • Post-medieval remains: high potential	

5.	**Cefn-iwrch Site (Cefn-iwrch and Cefn-iwrch Bach)**	• 20,600m² + 11,060m² • Sufficient-ly large for a develop-ment of this size	• Outside but bordering the development boundary (-) • Houses surrounding the site (-) • A comparatively high site therefore possible to see the school from the lower part of Cricieth and beyond (-) • Across the road from land designated specifically as a site for the construction of new houses (+)	• A comparatively central site, with footways on both sides of the road (+) • Traffic calming system already in place on the adjacent road (+) • A narrow frontage alongside the road therefore an adequate parking and turning space would have to be provided on the site to reduce the impact of parking on the adjacent road • Local residents park along part of the frontage therefore consider another provision for them as part of the development • A winding road, an opportunity to reduce speed to 20 mph • A comparatively quiet road compared with the A487	• Sloping land (-) • An electricity sub-station nearby (+) • A need to relocate overhead electricity cables • Small fields and boundaries consisting of mature plants resulting in having to split the plan over different fields • A lack of gaps between plant growth dictates where an access road and links between parking, buildings and resources can be situated • Houses backing onto the site • No connected services • An old (abandoned) gas pipe on the site could lead to problems and delays if rights or easement still exist	**PRIVATE LAND** • The land will need to be bought for the school site • 2 pieces of land owned by several owners • Despite efforts, contacting all owners has proved problematic and getting a response to the offer to discuss the possibility of land purchase talks has been impossible • A greenfield site without electricity or gas therefore extra cost to generate a supply	**Ecological** • Plants - some ecological value in the fields at Cefniwrch. • Interesting hedge at Cefniwrch Bach • No protected species **Archaeological** • Prehistoric remains: medium / high potential • Roman remains: low potential • Early medieval remains: low potential • Medieval remains: low potential • Post-medieval remains: low / medium potential	36 current pupils' homes within 500m of the school Most within 1000m of the school

11.	**Capel Uchaf**	• 13,090 m^2 + 4,046 m^2 • A suffic-iently large surface area for a develop-ment of this size	• This site lies outside the development boundary, but a strip of land bordering the B4411 appears to be within (it appears that there is easement on this strip) • A water course also appears to run through this strip. A possibility that a NRW licence will be required to develop over the water course • The possibility of floods needs to be considered	• The site is centrally located between the large estates to the north and is within reasonable distance of the town centre • Footways are generally quite narrow, however this is a characteristic of Cricieth footpaths. The advantage is that at least there are pathways in this area • The location of the gate is ok. In a location that is unlikely to disrupt other access points or conflict with any current parking patterns on the road • Parking within the site is shown at a reasonable level but an autotrack will be required to show that it is possible to get large vehicles in and around the parking circle	• The levels across the site (west to east) vary by approximately 6m where the school, car park and hard-surface play area are located, making the levels very difficult to work and it is likely that a wall will have to be built to hold back part of the land • There is not enough space to plan on one level • There is not enough space to extend the school in future unless there is a possibility of purchasing more land (Parciau Hendre) • The car park in front of the school is very tight and it might be an idea to conduct vehicle tracking on it to determine whether a bus can get in and out of the site (car park on Parciau Hendre)	**PRIVATE LAND** • The land will need to be bought for the school site • A greenfield site without electricity or gas therefore extra cost to generate a supply • The costs of crossing a stream to reach the site		36 current pupils' homes within 500m of the school Most within 1000m of the school

Tud. 92			• There are several trees on the site, although they do not appear to be subject to a preservation order • It is likely that the main issue from this location will be objections by local residents based on amenities • Close to land designated specifically as a site for the construction of new houses (+) • Protecting key views into and out of the castle site and we would					

			consult with CADW on this should a formal application be received					

10 + 8. Tud. 94	**Current Site of Ysgol Treferth -yr + Miniat-ure Golf**	• 5,200 m^2 + 11,500 m^2 • Sufficient -ly large with Miniat-ure Golf land	• the entire site within an open space designation • within the development boundary (+) • borders a conservation area boundary (-) • within a scheduled ancient monument buffer zone (-) • bordering the railway line (-) • a protected playing field (land covenant) (-)	• Access is difficult (through a residential estate) (-) • A potential that more pupils* will increase the traffic problem for the school (-) (*More pupils as a result of new houses and children returning to the catchment area) • Access for construction work and traffic management very difficult during the construction period (-)	• Sloping land (-) • An operational school already on the site (+) • Existing access to the site (but difficult) • Services already on the site (+) • A lack of space to develop parking in general (-) • No space for traffic management, e.g. drop off (-) • Access for construction work and traffic management very difficult during the construction period (-) • A need to use part of the Miniature Golf for the school and parking • A need to divert the public footpath • Building a new school without having got rid of the existing school could prove problematic	**COUNCIL OWNERSHIP** Land covenant (leisure use only)		31 current pupils' homes within 500m of the school Most within 1000m of the school

					• Access for lorries, buses and a number of cars would be difficult • Level land (+) • No services on the site (-) • A public drain runs underground (-)			

ASESIAD SWOT SAFLEOEDD CRICIETH (10/12/19)

1. Safle Cefniwrch

CRYFDERAU	CYFLEOEDD
• **36** cartref disgyblion o fewn 500m i'r safle • Dros ffordd i dir wedi ei ddynodi ar gyfer codi tai newydd • Palmentydd ar hyd y prif-ffordd yn arwain i'r safle • System tawelu traffig ar y ffordd cyfagos yn barod • Posibilrwydd i nifer o blant Ty'n Rhos a Waen Helyg gael mynediad hawdd ar droed i'r safle • Is-orsaf drydan gerllaw • Disgyblion yn parhau i fynychu ysgol bresennol hyd nes fydd ysgol newydd yn barod	
GWENDIDAU	**BYGYTHIADAU**
• Angen delio a nifer o dirfeddianwyr • Trafferthion trafod pris • Tu allan ond ymylu gyda'r ffin datblygu • Safle i'w weld o waelod y dref • Nifer o dai o amgylch y safle • 'Frontage' cul gyda'r ffordd • Trigolion lleol yn parcio ar darn o'r 'frontage' • Goledd yn y tir • Dim gwasanaethau ar safle • Angen ail-leoli gwifrau trydan dros ben • Caeau bach â ffiniau planhigion aeddfed yn golygu gorfod rhannu'r cynllun dros nifer o gaeau • Prinder toriadau rhwng tyfiant yn rheoli ble ellir leoli cysylltu ffyrdd, parcio, adeiladau ac adnoddau • Hen bibell nwy ar safle Cefniwrch Bach	• Potensial 'canolog/uchel' o olion cyn-hanes (arolwg archeolegol) • Cost prynu safle yn debygol o fod yn rhy uchel • Peth planhigion 'diddorol' ar y tir (archwiliad ecolegol

ARGYMHELLIAD: Diystyru oherwydd trafferthion negodi gyda perchnogion tir, tebygolrwydd fydd pris prynu rhy uchel, tirwedd y caeau yn gwneud cynllunio a datblygu ysgol yn anodd.

2. **Safle presennol + Golff Bach**

CRYFDERAU	**CYFLEOEDD**
• Tir ym mherchnogaeth Cyngor Gwynedd • Canolog i'r dref • Gwasanaethau ar y safle yn barod	• Parhau ar y safle presennol
GWENDIDAU	**BYGYTHIADAU**
• Mynediad i'r safle yn creu anawsterau • Ceir a plant ar droed yn gorfod mynd drwy stad tai i gyrraedd yr ysgol yn creu risg o ddamwain • Mynediad i bysiau mawr yn amhosib • Dim opsiwn mynediad arall hawdd • Gorfod dargyfeirio llwybr cyhoeddus Tra'n datblygu safle (2 flynedd): • Mynediad i loriau yn anodd iawn • Aflonyddwch tymor hir i drigolion Ffordd Henbont (angen iddynt barcio rhywle arall yng nghyfnod adeiladu) • Angen torri coed aeddfed • Gorfod defnyddio llwybrau amgen i gyrraedd yr ysgol • Dim modd i neb gyrraedd yr ysgol mewn cerbydau (blaw rhai adeiladu) • Dim lle parcio staff • Anodd gwneud y gwaith dymchwel a chlirio'r hen adeilad ysgol yn dilyn cwblhau'r adeilad newydd **neu** • Gorfod cau ysgol bresennol a darganfod lleoliad dros dro i ddisgyblion tra fod y gwaith adeiladu yn digwydd	• Creu drwgdeimlad gyda preswylwyr Ffordd Henbont os yn cyflwyno cyfyngiadau parcio neu addasiadau eraill i'r stryd • Cymuned yn colli tir gwyrdd • Posibilrwydd derbyn her gan 'Chwaraeon Cymru' o'r herwydd • Dim sicrwydd fydd modd defnyddio tir Golff Bach oherwydd y cyfamod defnydd hamdden ar y tir (parcio ac adeiladu) • Posibilrwydd bydd datrys y cyfamod yn creu oedi yn y broses drwy orfod dilyn proses cyfreithiol • Bydd potensial mwy o ddisgyblion yn creu mwy o draffig drwy Ffordd Henbont • Amharu ar addysg plant drwy orfod parhau i ddysgu yn yr ysgol bresennol tra fod gwaith adeiladu swnllyd yn digwydd o'u cwmpas

ARGYMHELLIAD: Diystyru oherwydd trafferthion mynediad i'r safle yn y cyfnod adeiladu ac yn dilyn agor ysgol newydd, cyfamod Golff Bach, trafferthion cynnal ysgol yn ystod gwaith datblygu safle, effaith newid man gwyrdd a llwybr poblogaidd ar y gymuned.

3. Safle Capel Uchaf

CRYFDERAU	CYFLEOEDD
• Safle'n ganolog rhwng y stadau tai i gogledd y dref ac o fewn pellter resymol i canol y dref • **36** cartref disgyblion o fewn 500m i'r safle • Posibilrwydd i nifer o blant Ty'n Rhos a Waen Helyg gael mynediad hawdd ar droed i'r safle • Drws nesa i dir sydd wedi ei ddynodi ar gyfer codi tai newydd • Disgyblion yn parhau i fynychu ysgol bresennol hyd nes fydd ysgol newydd yn barod Sylwadau Adran Trafnidiaeth: • Palmentydd ar hyd y prif-ffordd at ymylon y safle • System tawelu traffig ar y ffordd cyfagos yn barod • Ffordd gymharol dawel • Mewn lleoliad sy'n annhebygol o amharu ar mynedfeydd eraill neu gwrthdaro ac unrhyw patrymau presennol o parcio ar y ffordd	• Cyfle i ddefnyddio yr ysgol fel adnodd cymunedol mewn ardal o'r dref ble nad oes adnodd ar hyn o bryd
GWENDIDAU	**BYGYTHIADAU**
• Safle i'w weld o waelod y dref • Rhywfaint o dai o amgylch y safle • Safle yn dynn	• Tu allan ond ymylu gyda'r ffin datblygu • Nant yn llifo wrth ochr y safle • Angen ystyried golygfa o'r castell • Goledd yn y tir • Dim gwasanaethau ar safle • Anodd ehangu'r safle

ARGYMHELLIAD: Safle yn addas ond angen gwaith ychwanegol i gadarnhau ei addasrwydd.

4. Safle A497

CRYFDERAU	**CYFLEOEDD**
• Cae gweddol wastad • Dim tai o amgylch y safle • Safle digon mawr i ddatblygu dyluniad hyblyg • Ffin hir o’r briffordd heb unrhyw adeiladau • Digon o le i greu mynedfa ond angen ystyried lefelau gwahanol • Dim i’w weld o’r castell • Disgyblion yn parhau i fynychu ysgol bresennol hyd nes fydd ysgol newydd yn barod	• Cyfle i arafu traffig i fewn i’r dref
GWENDIDAU	**BYGYTHIADAU**
• Angen ail-leoli gwifrau trydan dros ben • Dim ond **13** cartref disgyblion o fewn 500m i’r safle • Posib fydd llwybr saff i’r ysgol yn broblemus i rhai o’r plant o ran uchaf y dref a chyfeiriad lan y mor • Lleoliad anghyfleus ar gyfer defnydd cymunedol • Rhan o’r safle wedi ei ddynodi fel safle bywyd gwyllt	• Tu allan i ffin datblygu • Dim gwasanaethau ar safle • Gorchymyn gwarchod coed ar y safle • Potensial ‘uchel’ o olion ôl-ganoloesol (*The potential for preserved remains of the post-medieval period to be encountered during the works is considered to be high*) Sylwadau Adran Trafnidiaeth: • Wrth prif-ffordd prysur • Tu hwnt i gyfyngiad 30 mya • Dim palmant ochr safle o’r ffordd • Gwahaniaeth lefel rhwng ffordd a’r cae • Risg fydd nifer o rieni yn cludo eu plant mewn ceir i’r ysgol

ARGYMHELLIAD: Safle yn addas ond angen gwaith ychwanegol i gadarnhau ei addasrwydd.

CRICIETH SITES SWOT ASSESSMENT (10/12/19)

1. Cefniwrch Site

STRENGTHS	OPPORTUNITIES
• **36** pupils' homes within 500m of the site • Over the road from land designated for the construction of new houses • Pavements along the highway leading to the site • Traffic calming system already in place on the adjacent road • The possibility of a number of children from Ty'n Rhos and Waen Helyg gaining easy pedestrian access to the site • An electricity sub-station nearby • Pupils continuing to attend their current school until the new school is ready	
WEAKNESSES	**THREATS**
• A need to deal with several landowners • Problems in discussing a price • Outside but bordering the development boundary • The site visible from the lower part of the town • Several houses surround the site • A narrow frontage alongside the road • Local residents parking along part of the frontage • Sloping land • No services on the site • A need to relocate overhead electricity cables • Small fields and boundaries consisting of mature plants resulting in having to split the plan over several fields • A lack of gaps between plant growth dictates where road links, parking, buildings and resources can be situated • An old gas pipe on the site of Cefniwrch Bach	• A 'moderate/high' potential for prehistoric remains (archaeological survey) • Site purchase cost is likely to be too high • Some 'interesting' plants on the land (archaeological survey)

RECOMMENDATION: Disregard due to problems negotiating with landowners, the likelihood that the purchase cost will be too high, and the landscape of the fields making planning and developing a school difficult.

2. Current Site + Miniature Golf

STRENGTHS	OPPORTUNITIES
• Land owned by Gwynedd Council • Central to the town • Services already on the site	• Remaining on the current site
WEAKNESSES	**THREATS**
• Access to the site posing problems • Cars and children on foot having to pass through a housing estate to reach the school creating a risk of an accident • Access for large buses impossible • No other easy access option • Having to divert a public footpath While developing the site (2 years): • Access for lorries very difficult • Long-term disruption for the residents of Henbont Road (they would need to park elsewhere during the construction period) • A need to cut down mature trees • The need to use alternative routes to reach school • Not possible for anyone to reach the school in vehicles (other than construction vehicles) • No staff parking space • Difficult to carry out the demolition work and clear away the old school building after completing the new building **or** • Having to close the existing school and find a temporary location for pupils while the construction work takes place	• Creating ill-feeling among the residents of Henbont Road if parking restrictions or other adjustments to the street are introduced • The community loses a greenfield site • The possibility of being challenged by Sports Wales as a result • No certainty that the Miniature Golf grounds could be used due to the leisure-use covenant on the land (parking and building) • The possibility that resolving the covenant would create a delay by having to follow a legal process • The potential for more pupils would generate more traffic through Henbont Road • A disruption to children's education by having to continue learning in the current school while noisy construction work takes place around them

RECOMMENDATION: Disregard due to site access problems during the construction period and after the opening of the new school, the Miniature Golf covenant, the difficulties of running a school during site-development work, the impact of changing the use of a green site and a popular path on the community.

3. Capel Uchaf Site

STRENGTHS	OPPORTUNITIES
• The site is centrally located between the housing estates to the north of the town and is within reasonable distance of the town centre • **36** pupils' homes within 500m of the site • The possibility of a number of children from Ty'n Rhos and Waen Helyg gaining easy pedestrian access to the site • Immediately adjacent to land designated for the construction of new houses • Pupils continuing to attend their current school until the new school is ready Transport Department Observations: • Pavements along the highway leading to the fringes of the site • Traffic calming system already in place on the adjacent road • A comparatively quiet road • In a location that is unlikely to disrupt other access points or conflict with any current parking patterns on the road	• An opportunity to use the school as a community resource in a part of the town without a resource at present
WEAKNESSES	**THREATS**
• Site visible from the lower town • Some houses surround the site • The site is tight	• Outside but bordering the development boundary • A stream runs alongside the site • A need to consider the view from the castle • Sloping land • No services on the site • Difficult to expand the site

RECOMMENDATION: The site is suitable but additional work is needed to confirm its suitability.

4. A497 Site

STRENGTHS	OPPORTUNITIES
• A comparatively level field • No houses surrounding the site • The site is large enough to develop a flexible design • A long boundary from the highway with no buildings • Enough space to create an entrance but a need to consider different levels • Cannot be seen from the castle • Pupils continuing to attend their current school until the new school is ready	• An opportunity to slow down traffic into the town
WEAKNESSES	**THREATS**
• A need to relocate overhead electricity cables • Only **13** pupils' homes within 500m of the site • A possibility that a safe route to school will be problematic to some of the children from the upper part of the town and from the direction of the seaside • An inconvenient location for community use • Part of the site has been designated a wildlife site	• Outside the development boundary • No services on the site • A tree preservation order on the site • A 'high' potential for post-medieval remains *(The potential for preserved remains of the post-medieval period to be encountered during the works is considered to be high)* Transport Department Observations: • Adjacent to a busy highway • Outside the 30 mph restriction • No pavement on the site side of the road • A difference in level between the road and field • A risk that many parents will convey their children to school by car

RECOMMENDATION: The site is suitable but additional work is needed to confirm its suitability.

Panel Adolygu Lleol Cricieth 3

Addysg

Cyfarfod o:	Panel Adolygu Lleol (3ydd cyfarfod)	**Dyddiad:** 10/12/2019 6:00yh **Lleoliad:** Ysgol Treferthyr, Cricieth

Presennol:	Swyddogion: Gwern ap Rhisiart (GapRh); Geraint Owen (GO); Alan Edwards (AE); Gareth Jones (GJ); Sioned Hughes (SH); Ar ran Llywodraethwyr Ysgol Treferthyr**:** Elin Pugh, Karena Owens, Sioned Roberts, Eirwyn Williams, Bethan Williams, Angela Mansel, Dafydd Williams
Ymddiheuriadau:	

Rhif Eitem	Eitem / Pwnc	Gweithrediad
1.	**CROESO**	• Croesawyd pawb i'r cyfarfod a diolchwyd am y lluniaeth. • Eglurwyd fod gwaith wedi bod yn mynd ymlaen ers y cyfarfod diwethaf. Ni ddiystyrwyd unrhyw safle yn ystod y cyfarfod diwethaf. • Bwriad y noson yw dod i benderfyniad ar safle ffafredig.
2.	**Safleoedd ar y rhestr fer:** **a) Cefniwrch** **b) Safle Presennol** **c) Capel Uchaf** **d) Safle A497**	**Cefniwrch**: Aethpwyd drwy'r asesiad SWOT • Trafodwyd y problemau ar y safle yma o ran prynu y tir. • Eglurwyd bydda elfennau cynnal a chadw safle mor fawr yn heriol. Aethpwyd drwy'r rhesymau pam nad yw'r safle yn addas. • Gofynnwyd pam fod cymaint o sylw yn cael ei roi i'r olygfa o'r ysgol a thuag at yr ysgol. Atebwyd y cwestiwn gan GO. Cafwyd crynodeb o'r ffactorau sy'n diystyru'r safle yma. Ategwyd fod y gost yn ffactor ac eglurwyd po fwyaf y bydd raid gwario ar brynu tir, llai o arian fydd ar gyfer y gwaith adeiladu. **Safle Presennol**: Aethpwyd drwy'r asesiad SWOT • Heriau i'r safle hwn. Mynediad yn broblemus, anhawster adeiladu ysgol newydd ac anhawster hirdymor ar gyfer rhoi estyniad ar gyfer y dyfodol a lleoli gwasanaeth gofal plant yma. Byddai'r safle yn brysur iawn efo nôl a danfon disgyblion i'r dyfodol. • Gofynnwyd a fyddai modd dymchwel tŷ ar y rheilffordd ac addasu'r ffordd yno er mwyn dod i mewn i'r ysgol. Mi fydda hyn yn ddrud i'w wneud. • Atebwyd gan GapRh ein bod wedi edrych ar bopeth sy'n cwmpasu'r safle presennol. • Eglurwyd fod cyfamod ar y Golff Bach a bod ffactorau sydd yn diystyru'r safle hwn. • Ategwyd gan GO y problemau a fyddai'n codi wrth geisio gweithio efo 'Network Rail' a'r gost fawr o adeiladu pont ar gyfer y daith i'r ysgol. • Nodwyd na fyddai modd cael datrysiad i'r problemau sydd yma ar y safle presennol. Mae diogelwch y plant yn bwysig iawn a byddai risg o gael damwain yn uchel yma. **Capel Uchaf**:

		Aethpwyd drwy'r asesiad SWOT • Dangoswyd y safle ar y map. Eglurwyd nad yw ym mherchnogaeth y Cyngor. Aethpwyd drwy'r cryfderau a'r gwendidau. • Eglurwyd fod yn rhaid dilyn amodau adeiladu BB99 (ar gyfer ysgolion cynradd) er mwyn diwallu'r amod grant. Dangoswyd cynllun o'r ysgol ar y safle hwn. Aethpwyd drwy'r cynllun ar y bwrdd gwyn. Eglurwyd beth yw maint y cae chwarae a maint yr ysgol a fod yr Uned Eiddo yn dilyn canllawiau pendant gan Llywodraeth Cymru. • Gwnaed y sylw fod y safle yma yn dynn o ran maint ond bod yr ysgol newydd yn ffitio yma ond yn ddelfrydol buasai ychydig mwy o dir yn gwneud pethau'n haws ar y safle hwn. • Eglurwyd fod yr arwynebedd glas yn ddigonol ar gyfer 150 o blant a 30 o blant meithrin. Rhaid i ddosbarthiadau ysgolion newydd fod yn 60 medr sgwâr. Amlygwyd fod angen dilyn y canllawiau ar gyfer y gofod sydd ei angen. • Eglurwyd y bu aelod o'r Adran Eiddo yn tynnu lluniau o'r castell er mwyn dangos sut fyddai'r ysgol yn edrych o'r safle hanesyddol. Ni rhagwelir unrhyw broblemau ar gyfer cael caniatâd cynllunio ar gyfer y safle hwn. • Gwnaed y sylw am y nant sydd ger y safle yma ac eglurwyd y byddai angen adeiladu ffensys i atal y plant rhag mynd yno. Ategwyd gan GO nad yw'r afon yn broblem na eillir gael ei oresgyn. **Safle A497:** Aethpwyd drwy'r asesiad SWOT • Dangoswyd cynllun y safle yma. Aethpwyd drwy'r cryfderau a'r gwendidau ar y safle. Nodwyd y byddai'r ffordd yn newid i fod yn ffordd 20mya cyn cyrraedd yr ysgol. • Pryder un aelod na fyddai'r ysgol ar y safle yma yn gweld llawer o haul gan y byddai mewn ychydig o bant.
3.	**Trafodaeth**	• Eglurwyd pam fod y safle presennol a Cefniwrch wedi eu diystyru. • Amlygwyd y gallai problemau godi ar y ddau safle sydd ar ôl yn sgil gwneud mwy o ymchwilio ar y tir. Eglurwyd fod unrhyw archwiliadau pellach ar y ddau safle sydd o dan ystyriaeth yn costio mwy na beth sydd wedi ei wneud yn barod. Oherwydd hynny. • Gofynnwyd beth oedd pris y safleoedd ond cafwyd eglurhad gan GO nad oes modd datgelu hynny. • Gofynnwyd pa safle sydd agosaf i'r traeth. Gwnaed y sylw pe byddai safle Capel Uchaf gyda mwy o dir a fyddai modd cael gardd wyllt ar dir yr ysgol. • Gofynnwyd beth fyddai maint y cae chwarae ar y cynllun ac eglurwyd ei fod yr un maint a chae pêl droed ar gyfer timau o dan 11 oed. • Gwnaed y sylw fod cartrefi nifer o blant ger safle Capel Uchaf. Byddai'r rhieni o ganlyniad yn hapus gyda'r safle yma. • Mynegodd y panel y byddai'r safle yma yn addas gyda'r opsiwn o brynu mwy o dir yn apelio yn fawr. • Gwnaed y sylw gan y Pennaeth ei bod yn bryderus nad oes digon o le ar gyfer y cyfnod sylfaen.

		• Cynigwyd y buasai'r corff llywodraethol yn cael rhoi mewnbwn i bethau fel y gofod chwarae ac ati yn ystod y broses cynllunio ac yn ystod yr adeiladu. • Nodwyd y byddai'r cylch meithrin yn rhan o'r adeilad ond na fyddai'n dwyn dim gofod gan yr ysgol.
4.	**Camau Nesaf**	• Nodwyd bydd gwaith ychwanegol yn cael ei wneud ar y 2 safle a dod nol i'r PAL gyda canlyniadau y gwaith. • Nodwyd yn dilyn cytuno safle ffafredig y byddai angen mynd i Gabinet ac yna bydd ymgynghori yn cymryd lle yn lleol yng Nghricieth. • Eglurwyd fod yn rhaid ymgynghori am ein bod yn ehangu'r ysgol yn fwy na 25% o ran capasiti. Bydd cyfle i bobl lleol fynegi barn ar y safle newydd.
5.	**Casgliad**	• Cytunodd y PAL mai safle Capel Uchaf oedd orau ganddynt. Eglurodd GapRh y bydd gwaith pellach yn cael ei wneud ar y safle ac y bydd yr Adran Stadau yn mynd ati i ymchwilio prynu mwy o dir ar gyfer yr ysgol newydd ar y safle yma. • Eglurwyd y byddai safle A497 yn ail opsiwn pe byddai problemau na eillir eu goresgyn ar safle Capel Uchaf. Roedd y panel yn fodlon gyda hyn. • Trafodwyd yr angen i barhau efo'r elfen gyfrinachol am y safleoedd yn y gymuned gan nad yw'r opsiwn i brynu wedi ei roi mewn lle eto. Diolchwyd i'r panel am barhau i fod yn gyfrinachol am y trafodaethau hyn. • Nodwyd fod hyn wedi creu ychydig o ddrwg deimlad o fewn y corff llywodraethol. • Cynigwyd gan GapRh y byddai'n hapus i gael gair efo'r corff llawn neu'r unigolyn sydd yn anhapus. • Cytuniwyd i lunio llythyr ar gyfer ei rannu efo'r corff llywodraethol llawn er mwyn egluro'r trafodaethau sydd wedi cymryd lle gyda nhw.
6.	**CLOI**	• Diolchwyd i bawb am fynychu. Diwedd 7:30yh.

Cricieth Local Review Panel 3

Meeting of:	Local Review Panel (3rd meeting)	**Date:** 10/12/2019 6 p.m. **Venue:** Ysgol Treferthyr, Cricieth

Present:	Officers: Gwern ap Rhisiart (GapRh); Geraint Owen (GO); Alan Edwards (AE); Gareth Jones (GJ); Sioned Hughes (SH); Representing the Governors of Ysgol Treferthyr: Elin Pugh, Karena Owens, Sioned Roberts, Eirwyn Williams, Bethan Williams, Angela Mansel, Dafydd Williams
Apologies:	

Item No.	Item/Subject	Action
1.	WELCOME	• Everyone was welcomed to the meeting and thanks were expressed for the refreshments. • It was explained that work had been going ahead since the previous meeting. No site was disregarded during the previous meeting. • The aim of the evening was to decide on a preferred site.
2.	**Shortlisted sites:** **a) Cefniwrch** **b) Current Site** **Current Site** **c) Capel Uchaf** **d) A497 Site** **A497 Site**	**Cefniwrch:** The SWOT assessment was considered • The problems on this site in terms of purchasing the land were discussed. • It was explained that maintenance elements on such a big site would be challenging. The reasons why the site was not suitable were contemplated. • It was asked why so much attention was being given to the view from the school and towards the school. GO answered the question. A summary of the factors disregarding this site was provided. It was confirmed that cost was a factor and it was explained that the greater the amount that has to be spent on purchasing land, the smaller the funding available for construction work. **Current Site:** The SWOT assessment was considered • Challenges with this site. Access is problematic, there is difficulty in building a new school and long-term problems with building an extension for the future and locating the childcare service here. The site would be very busy in future with pupils being dropped off and picked up. • It was asked whether it would be possible to demolish the house by the railway and adapt the road at that point in order to enter the school. This would be expensive to carry out. • GapRh replied that we have considered everything that encompasses the existing site. • It was explained that there was a covenant on the Miniature Golf and that there were factors that led to disregarding this site. • GO confirmed the problems that would arise in attempting to work with Network Rail and the huge cost of building a bridge for the journey to school.

		• It was noted that it would not be possible to resolve the problems here on the existing site. The children's safety is paramount and there would be a high risk of an accident here. **Capel Uchaf:** The SWOT assessment was considered • The site was shown on the map. It was explained that it is not in Council ownership. The strengths and weaknesses were considered. • It was explained that BB99 building conditions (for primary schools) had to be followed in order to meet the grant requirement. The plan of the school on this site was shown. The plan was examined on the whiteboard. It was explained about the size of the playing field and size of the school and that the Property Section is adhering to specific Welsh Government guidance. • It was observed that this site was tight in terms of size but that the new school did fit here; ideally, however, a little more land would make things easier on this site. • It was explained that the blue area was sufficient for 150 children and 30 nursery children. New school classrooms have to be 60m2. The need to follow the guidance for the space required was emphasised. • It was explained that a member of the Property Section had taken photographs from the castle to show how the school would look from the historical site. No problems are anticipated in obtaining planning permission for this site. • An observation was made about the stream near this site and it was explained that it would be necessary to build fences to prevent the children from accessing this area. GO added that the river is not a problem that cannot be overcome. **A497 Site:** The SWOT assessment was considered • The plan for this site was shown. The strengths and weaknesses of the site were considered. It was noted that the road would change to become a 20mph road before reaching the school. • One member was concerned that a school on this site would not get much sun as it would be in a slight dip.
3.	**Discussion**	• It was explained why the existing site and Cefniwrch had been disregarded. • It was made clear that problems could arise on both the remaining sites after conducting more investigations of the land. It was explained that any further investigations on both sites under consideration would therefore cost more than what has been carried out already. • It was asked what the price of the sites was but GO explained that this could not be disclosed. • It was asked which site is nearer the beach. It was mentioned that if the Capel Uchaf site had more land, it might be possible to have a wild garden on school grounds. • A question was asked about the size of the playing field on the plan and it was explained that it was the same size as under-11 teams' football pitch. • It was remarked that the homes of several children were close to the Capel Uchaf site.

		As a consequence, parents would be happy with this site. • The panel stated that this site would be suitable, with the option of purchasing more land appealing greatly. • The Headteacher commented that she was worried about the lack of space for the Foundation Phase. • It was proposed that the governing body could provide input to aspects such as the playing space, etc. during the planning process and during construction. • It was noted that the nursery group would be part of the building but would not be taking any of the school's space.
4.	**Next Steps**	• It was noted that extra work would be carried out on both sites and that the outcome of the work would be reported to the LRP. • It was noted that after agreeing on a preferred site, there would be a need to go to Cabinet and following this, a local consultation would take place in Cricieth. • It was explained that a consultation had to take place as we were extending the school by more than 25% of its capacity. Local people will have the opportunity to express an opinion on the new site.
5.	**Conclusion**	• The LRP agreed that it preferred the Capel Uchaf site. GapRh explained that further work will be carried out on the site and that the Estates Department will set about investigating the purchase of more land on this site for the new school. • It was explained that the A497 site would be a second option should insurmountable problems be encountered on the Capel Uchaf site. The panel was satisfied with this. • The need was discussed to maintain confidentiality in the community in relation to the discussions about the sites, as the option to buy has not yet been put in place. The panel was thanked for maintaining the confidentiality of these discussions. • It was noted that this had created a degree of ill-feeling within the governing body. • GapRh said that he was prepared to speak to the governing body in full or to the individual who is unhappy. • It was agreed to draw up a letter to be shared with the governing body as a whole in order to explain the discussions that have taken place.
6.	**TO CONCLUDE**	• Everyone was thanked for attending. Ended 7.30 p.m.

Panel Adolygu Lleol 4

Local Review Panel 4

16:00 24 Mehefin 2020
16:00 24 June 2020

Cyfarfod Microsoft Teams Meeting

1. **Croeso ac ymddiheuriadau**

   Welcome and apologies

2. **Diweddariad yn dilyn cyfarfod PAL 3**

   Update following LRP 3

3. **Gwaith ychwanegol ar safle Capel Uchaf**

   Additional work on Capel Uchaf site

4. **Gwaith ychwanegol ar safle A497**

   Additional work on A497 site

5. **Cytuno ffordd ymlaen a'r amserlen**

   Agree a way forward and timetable

Materion yn ymwneud a safle Capel Uchaf

	Materion	Gwaith pellach
Gwasanaethau	Trydan, nwy, dwr, carffosiaeth a ffon/rhyngrwyd	Angen trefnu cyflenwadau i'r safle
Pibellau nwy	Hen bibell " high pressure" yn croesi'r safle	Angen sefydlu lleoliad y bibell, petai wedi leoli rhy agos neu o dan 'oel troed' yr adeilad buasai rhaid llenwi gyda concrid neu tyllu fynnu.
	Pibell 'byw' yn rhedeg wrth y nant	Tebygol fydd rhaid ail gyfeirio y bibell. Gall hyn fod yn broblemus ble mae'r mynediad newydd yn cael ei leoli a gall fod yn agos i'r adeilad,
Pibellau ddŵr	Pibell ddŵr preifat yn rhedeg ar draws y safle	Angen caniatad preselwyr y tai ar gyfer symud y bibell.
Hawl Tramwyo	Ffordd breifat yn croesi y tir	Angen sefydlu hawl tramwyo newydd a newid llinell y ffordd.
Ecolegol	Archwiliad wedi gwneud . Mae Canclwm Siapaneaidd yn tyfu wrth yr afon.	Mae Canclwm Siapaneaidd yn tyfu wrth yr afon, mae gwaredu y Camclwm yn cymryd hyd at 5 mlynedd ac nid oes posib datblygu'r ardal ble mae'n tyfu yn y cyfnod yma. Mae'n tyfu yn yr ardal ble mae bwriad creu mynedfa ir safle a newid cyfeiriad pibell nwy.
Archeoleg	Archwiliad wedi gwneud. Olion wedi darganfod ar y safle gall fod yn cyn hanesyddo.	Angen gwneud gwaith pellach ond ddim yn bosib oherwydd COVID 19. Os mae gweddillion hanesyddol yn cael ei ddarganfod gall fod yn gostus i'w recordio a gorchuddio.

Cynllunio	Angen caniatâd cynllunio	Trafodaethau cychwynol yn bositif. Y safle i'w weld o'r castell felly mae angen gwaith dylunio a gosod yr adeilad ar y safle i wneud yn siŵr fod yn gweddu, gall hyn fod yn fwy costus i gymharu a projectau arferol.
Traffig	Mynediad i safle a diogelwch	Mewn lleoliad da ar gyfer defnyddwyr. Angen tir ychwanegol oherwydd fod palmant yn gul iawn mewn un man. Uned Traffig yn hapus gyda lleoliad y mynediad, ond petai y cynllun mynedfa yn gorfod symud gall fod yn broblemus.
Ground Investigations	Archwiliad heb gwneud	Aros am ddatrys problemau eraill.
SUDS	Prawf heb ei wneud	Aros am ddatrys problemau eraill.
Maint y safle	Wedi gorfod negodi tir ychwanegol.	Tir yn sylweddol dros gyllideb

Matters relating to the Capel Uchaf site

	Matters	Further work
Services	Electricity, gas, water, sewerage and telephone/internet	A need to organise supplies to the site
Gas pipes	An old high-pressure pipe crosses the site	A need to establish the location of the pipe; if located too close to or underneath the building's footprint, it would have to be filled with concrete or dug up
	A live pipe runs by the stream	A likelihood that the pipe will have to be diverted. This may be problematic where the new entrance is located and could be close to the building
Water pipes	A private water pipe runs across the site	Permission needed from the residents of the houses to move the pipe
Right of Way	A private road crosses the land	A need to establish a new right of way and change the line of the road
Ecological	A survey completed. Japanese knotweed grows by the river	Japanese knotweed grows by the river. Eradicating the knotweed takes up to five years and it is not possible to develop the area where it grows during this period. It is growing in the place where it is intended to create an entrance to the site and divert a gas pipe

Archaeology	A survey completed. Remains which may be prehistoric discovered on the site	A need for further work but not possible due to COVID-19. If historical remains are found, it could prove costly to record and cover them
Planning	Planning permission needed	Initial discussions are positive. The site is visible from the castle, therefore work is needed on designing and installing the building on the site to make sure that it fits in. This could prove costlier than usual projects
Traffic	Access to the site and safety	In a good location for users. A need for extra land because the pavement is so narrow in one place. The Traffic Unit is happy with the position of the access, but if the entrance plan had to move it could be problematic
Ground Investigations	Survey not completed	Awaiting the solving of other problems
SUDS	Test not completed	Awaiting the solving of other problems
The size of the site	Extra land had to be negotiated	Land significantly over budget

Addasrwydd safle A497

	Materion	Gwaith pellach
Gwasanaethau	Trydan, nwy, dwr, carffosiaeth a ffon/rhyngrwyd	Angen trefnu cyflenwadau i'r safle
Hawl tramwyo	Posib fydd Network Rail angen cyraedd Adeilad y Twr / offer rheolaeth signal y trac trenau ar ôl i'r ysgol agor	Angen trafod hawl mynediad gyda Network Rail
Hawl cyraedd draen a dwr	Angen sefydlu draen dwr budr	Angen sefydlu hawl i groesi'r tir os ydi Dwr Cymru yn rhoi caniatâd cysylltu gyda'r pibell wrth y gwaith dwr
Archeolegol	Archwiliad wedi gwneud	Dim problemau mawr, angen "watching brief" pam yn gwneud y Groundworks.
Ecolegol	Archwiliad wedi gwneud	Dim problemau mawr, fydd angen gwarchod y coed a tynnu American Skunk Cabbage o'r cwrs dwr. Safle da gyda ardal ar gyfer gardd natur ayyb
Cynllunio	Angen caniatâd cynllunio	Trafodaethau yn positif hyd yma
Traffig	Mynediad i safle a diogelwch. Angen darparu digon o le parcio o fewn y safle i osgoi'r angen i rieni barcio ar y ffordd fawr. Angen edrych ar wella'r troedffyrdd i'r safle.	Gwneud archwiliad traffig a llwybr saff i'r ysgol
Archwiliadau tir	Archwiliad wedi gwneud	Wedi mynd yn iawn a dim rhwystrau gyda'r tir
SUDS - Gwaredu a dwr glaw or safle	Porosity test wedi ei wneud disgwyl canlyniadau llawn	Bydd angen gwaith ychwanegol i greu swales neu " attenuation tank" ar y safle.
Maint y safle	Digon mawr	Cost o fewn y gyllideb

A497 Site Suitability

	Matters	Further work
Services	Electricity, gas, water, sewerage and telephone/internet	A need to organise supplies to the site
Right of way	A possibility that Network Rail will need to reach the Tower Building/train track signal control equipment after the school has opened	A need to discuss right of access with Network Rail
Right to access drains and water	A need to establish a dirty water drain	A need to establish the right to cross the land if Welsh Water give consent to connect with the pipe by the waterworks
Archaeological	A survey completed	No significant problems, a need for a watching brief when undertaking groundworks
Ecological	A survey completed	No significant problems, a need to protect the trees and eradicate American skunk cabbage from the water course. A good site, with an area for a nature garden, etc.
Planning	Planning permission needed	Discussions to date are positive
Traffic	Access to the site and safety. A need to provide enough parking space within the site to avoid the need for parents to park on the main road. A need to consider improving the footways onto the site	Undertake a traffic and safe route to school survey
Land surveys	A survey completed	It went well and no hindrances with the land

SUDS - Removing rainwater from the site	Porosity test completed - awaiting full results	Additional work is needed to create swales or an attenuation tank on the site
The size of the site	Sufficiently large	Cost within the budget

Rhaglen waith Prosiect Cricieth / Work Schedule Cricieth Project.

	Cam Stage	**Amserlen** **Timetable**
	Penderfyniad safle ffafredig Decision on favoured site	Meh 20 June
	Rhannu penderfyniad gyda Corff Llywodraethol Share decision with Governing Body	Gorff 20 July
	Rhannu penderfyniad gyda rhieni a staff Share decision with staff and parents	Gorff 20 July
	Cynnal arolygon pellach e.e traffig, llwybr saff i'r ysgol Further surveys eg traffic, safe route to school	Meh – Gorff 20 June - July
	Trefn Statudol Statutory Procedure	
	Cabinet - caniatâd i ymgynghoriad statudol Cabinet – consent to statutory consultation	Medi 20 September
	Ymgynghoriad statudol – Statutory Consultation	Hyd – Tach 20 Oct - Nov
	Cabinet - adroddiad ymgynghori Cabinet – consultation report	Rhag 20 Dec
	Rhybudd Statudol Statutory Notice	Ion - Chwe 21 Jan - Feb
	Cabinet -penderfyniad terfynol Cabinet – final decision	9 Maw 21 March 9
	Achos fusnes Business Case	
	Creu a chytuno achos fusnes BJC Create and agree BJC business case	Gorff - Medi 20 July - Sep
	Cymeradwyo achos fusnes (Llywodraeth Cymru) Approve Business Case (Welsh Government)	Tach-Rhag 20 Nov-Dec
	Dylunio, cynllunio ac adeiladu **Design, Plan and Build**	
	Gwaith dylunio Design Work	Gorff – Tachwedd 20 July - Nov
	Caniatâd cynllunio Planning Permission	Rhag – Chwe 21 Dec-Feb
	Dylunio manylach Detailed Design	Rhag – Maw 21 Dec-March
	Tendr Tender	Ebr - Mai 21 Apr - May
	Adeiladu / Fit out Build	Meh 21 – 2023 June 21 2023
	Agor Open	**Medi 2023 Sep**

Panel Adolygu Lleol Cricieth 4

Addysg

Cyfarfod o:	Panel Adolygu Lleol (4ydd cyfarfod)	**Dyddiad**: 24/06/2020 16:00 **Lleoliad:** Cyfarfod ar ffurf Microsoft Teams	

Presennol:	Swyddogion: Gwern ap Rhisiart (GapRh); Geraint Owen (GO); Alan Edwards (AE); Gareth Jones (GJ); Sioned Hughes (SH); Ar ran Llywodraethwyr Ysgol Treferthyr**:** Elin Pugh, Karena Owens, Sioned Roberts, Angela Mansel, Dafydd Williams.
Ymddiheuriadau:	Eirwyn Williams, Bethan Williams

Rhif Eitem	Eitem / Pwnc	Gweithrediad
1.	**Croeso**	• Croesawyd pawb i'r cyfarfod. • Trafodwyd y gwaith a fu'n mynd ymlaen ers y cyfarfod diwethaf. • Nodwyd fod y Cyngor wedi ymrwymo mwy o arian ar gyfer prynu mwy o dir ar safle Capel Uchaf pe bydda angen. • Eglurwyd y problemau oedd wedi ymddangos ar safle Capel Uchaf yn sgil gwneud asesiadau manwl ar y safle.
2. **3.**	**Capel Uchaf**	• Eglurwyd gan GO nad yw'r awdurdod wedi prynu'r tir dim ond wedi cael caniatâd gan y Cabinet i gael mwy o arian pe byddai angen. Pwysleiswyd nad yw'r un o'r ddau safle yn ein meddiant eto. • Eglurwyd taw yn dilyn gwneud arolygon manylach ar safle Capel Uchaf y canfuwyd broblemau eithaf sylweddol ar y safle. • Aethpwyd drwy'r daflen 'Materion sy'n codi ar safle Capel Uchaf' gan AE. • Ategwyd gan GO nad oes modd gwneud archwiliad archeolegol ar y safle oherwydd sefyllfa Covid -19. • Nodwyd fod y bibell ddŵr yn croesi'r safle yn broblem a bydda angen i'r asiant drafod datgyfeirio'r beipen efo'r trigolion yn y tai cyfagos gan mae nhw oedd perchnogion y biben. • Cafwyd esboniad gan GO sut y daeth safle Capel Uchaf i'n sylw yn hwyrach na safleoedd eraill a gwnaed yr archwiliad ecolegol ar y cyfle cyntaf sef yn ystod Gwanwyn 2020. Dyma pryd darganfuwyd y Canglwm Siapaneaidd ar y safle. Eglurwyd y buasai trin y Canglwm Siapaneaidd yn cael effaith andwyol ar amserlen y prosiect ac y byddai angen aros 5 mlynedd cyn cael gwneud unrhyw waith cloddio ar ôl difa'r canglwm. • Eglurwyd y byddai risg i gyllid y prosiect be byddai llithriad sylweddol i'r amserlen. Ni fyddai'r prosiect yn cael ei gwblhau o fewn amserlen Llywodraeth Cymru. • Ychwanegwyd gan GapRh fod popeth a drafodwyd yn y cyfarfod blaenorol wedi ei weithredu arno ac fe sicrhawyd arian ychwanegol ar gyfer prynu mwy o dir. Nodwyd fod y bibell ddŵr a'r canglwm yn golygu ansicrwydd ac oherwydd y problemau na ellir eu goresgyn buasai adeiladu ysgol yma yn anodd iawn.

4.	**A497**	• Aethpwyd drwy'r ddogfen 'Addasrwydd Safle A497' gan AE. • Atgoffwyd yr aelodau fod y gwaith yma wedi ei roi i un ochr i raddau gan taw safle Capel Uchaf oedd y safle ffafredig. Aethpwyd yn ôl at y safle yma pan amlygwyd y problemau ar safle Capel Uchaf. • Trafodwyd taw yn ddiweddar mae mwy o waith wedi ei wneud yma er mwyn gwirio nad oes problemau sylweddol ar y safle. • Ymddengys pethau'n well ar y safle hwn fel y mae'r ddogfen yn ei ddangos.
5.	**Cwestiynau**	• Fel y trafodwyd yn flaenorol cyn y Nadolig mae traffic ar y ffordd yma yn peri gofid. Mae'r Lon Fêl i lawr i Gricieth yn beryglus. Bydd pobl yn debygol o fynd ar y ffordd honno i'r ysgol sef y ffordd gyntaf i lawr i'r ysgol. • Ategwyd gan GO fod hyn yn rhywbeth tu allan i reolaeth y prosiect. Mae'r ffordd yn cael ei defnyddio gan drigolion Cricieth ac mae hi'n ffordd amlwg i'w defnyddio i gyrraedd y dref. • Atgoffwyd yr aelodau nad hon oedd y dewis 1af o ran safle ac nid ydyw am dicio pob bocs. • Cydnabuwyd y byddai'n rhaid newid y brif ffordd ac eglurwyd sut y byddai hynny'n digwydd. • Ategwyd gan GapRh efallai y bydd modd trafod efo'r rhieni pan fydd hi'n briodol gwneud hynny. • Mae mwy o dir yma. A fyddai'r safle yn adeilad deulawr? • Eglurwyd gan AE mae'n debygol taw safle deulawr fyddai'r ysgol (split level) ond o'r ffordd A497 byddai'n edrych fel adeilad un llawr ac yna byddai cefn yr ysgol yn ddau lawr. Awgrymwyd y byddai mynd i weld Ysgol Glancegin, Maesgeirchen yn rhoi syniad gwell i'r aelodau o ysgol sydd wedi ei dylunio fel hyn. • Oherwydd sefyllfa Covid-19 mae'n bwysig cael mynediad i bob ystafell o ddrws unigol. A fydd y 'normal newydd' yn cael unrhyw effaith ar sut ysgol fydd hi? • Atebwyd gan GapRh ei fod wedi gwirio gyda LlC a oes angen dylunio ysgolion yn wahanol oherwydd Covid-19 ond nid oedd unrhyw beth wedi ei ddatgan eto. • Nodwyd gan GO fod gan Ysgolion Glancegin a Bro Llifon ddrysau yn mynd allan o bob ystafell ddosbarth. Ychwanegwyd fod cyfle i gael dyluniad mwy cyffrous ar safle A497 oherwydd fod mwy o le yma. • Gwnaed y sylw gan Elin Pugh ei bod wedi cerdded heibio yn ddiweddar ac yn meddwl fod y safle yn leoliad braf. • Ategwyd hynny gan GapRh ac eglurodd taw hwylustod i rieni oedd y nôd ond nid felly y mae. Yn anochel, bydd perygl i rhieni yrru eu plant yn eu ceir i'r ysgol ac nid yw hynny'n ddelfryl ond nodwyd taw hwn yw'r unig safle sy'n cynnig ei hun yn addas ar gyfer lleoliad yr ysgol newydd. • Gwnaed y sylw gan Dafydd Williams efallai fod safle A497 yn well opsiwn erbyn rŵan. Ategwyd gan GapRh fod problemau Capel Uchaf yn anodd iawn i'w goresgyn gan fod amserlen y prosiect yn gofyn i'r arian gael ei wario o fewn 5 mlynedd.
6.	**Amserlen**	• Aethpwyd drwy'r amserlen gan nodi y byddwn nawr yn anelu i agor yn Medi 2023. • Eglurwyd gan GapRh fod y llithriad yn anochel oherwydd oblygiadau cynnwys Ysgol Llanystumdwy yn y trafodaethau cychwynnol, archwiliadau safle Capel Uchaf ac ymdrechion i ymateb iddynt a sefyllfa bresennol Covid-19. • Nodwyd gan Elin Pugh fod pwysau cynyddol wedi dod gan aelodau o'r Corff

		Llywodraethol i gael gwybod mwy am safle'r ysgol newydd. • Nodwyd gan GapRh yr angen y gynnal y gyfrinachedd cyn i ni gyrraedd y cyfarfod efo'r Corff Llywodraethol llawn fydd yn digwydd ymhen 2-3 wythnos. Eglurwyd pe tai'r safle yn cael ei ddatgleu rŵan byddai risg i bris y tir hwn gynyddu yn sylweddol. • Ategwyd gan GapRh y byddai'n egluro wrth y Corff Llywodraethol llawn pam ein bod wedi gofyn wrth aelodau'r PAL gadw'r gyfrinachedd. Nodwyd y byddai'n fodlon ateb y cwestiwn pam y bu'r gyfrinachedd cyhyd cyn rhannu'r wybodaeth gyda nhw. • Ychwanegwyd wrth ddirwyn y cyfarfod i ben gan GapRh y dylid meddwl yn bositif am y safle ac fod cyfle yma i adeiladu ysgol wych.
7.	**Cloi**	17:00

Cricieth Local Review Panel 4

Addysg

Meeting of:	Local Review Panel (4th meeting)	**Date:** 24/06/2020 16:00 **Venue:** Microsoft Teams Meeting	

Present:	Officers: Gwern ap Rhisiart (GapRh); Geraint Owen (GO); Alan Edwards (AE); Gareth Jones (GJ); Sioned Hughes (SH); Representing the Governors of Ysgol Treferthyr: Elin Pugh, Karena Owens, Sioned Roberts, Angela Mansel, Dafydd Williams.
Apologies:	Eirwyn Williams, Bethan Williams

Item No.	Item/Subject	Action
1.	**Welcome**	• Everyone was welcomed to the meeting. • The work that had proceeded since the previous meeting was discussed. • It was noted that the Council had committed more funding to purchase more land on the Capel Uchaf site should this be necessary. • The problems that had become evident on the Capel Uchaf site following detailed assessments of the site were explained.
2. **3.**	**Capel Uchaf**	• GO explained that the Authority had not purchased the land but that it had received the Cabinet's permission to get more money should the need arise. It was emphasised that neither of the two sites were currently in our ownership yet. • It was explained that quite significant problems had been discovered on the Capel Uchaf site after more detailed surveys had been conducted on the site. • AE went through the 'Matters Arising on the Capel Uchaf site' handout. • GO confirmed that it was not possible to conduct an archaeological survey of the site because of the COVID-19 situation. • It was noted that the water pipe crossing the site was a problem and that the agent would need to discuss diverting the pipe with residents of nearby houses as they were the owners of the pipe. • GO explained how the Capel Uchaf site had come to our attention later than the other sites and that the ecological survey had been conducted at the earliest opportunity, i.e. during spring 2020. This was when Japanese knotweed had been found on the site. It was explained that treating the Japanese knotweed would have a detrimental effect on the project timetable and that any excavation work would have to be delayed for five years after eradicating the knotweed. • It was explained that there was a risk to project funding if the timetable fell behind significantly. The project would not be completed within the Welsh Government's timetable. • GapRh added that action had been taken on everything discussed at the previous meeting and that additional funding had been secured to purchase more land. It was reported that the water pipe and knotweed resulted in uncertainty and that due to insurmountable problems, building a school here would prove very difficult.

4.	**A497**	• AE went through the 'A497 Site Suitability' document. • Members were reminded that this work had been put to one side to some extent because the Capel Uchaf site had been the preferred site. There was a return to this site when problems were highlighted on the Capel Uchaf site. • It was discussed that more work had been undertaken on this site recently in order to check that there were no significant problems on the site. • It appeared that things were better on this site as the document indicated.
5.	**Questions**	• As had been previously discussed before Christmas, the traffic on this road caused concern. Lon Fêl down to Cricieth was dangerous. People were likely to use this road to the school as it was the quickest route to the school. • GO added that this was outside the project's control. The road was used by Cricieth residents and was an obvious route to use to reach the town. • Members were reminded that this was not the first choice of site and that it would not tick every box. • It was acknowledged that the highway would have to be modified and it was explained how this would happen. • GapRh added that it might be possible to hold a discussion with parents when appropriate. • There was more land here. Would there be a two-storey building on the site? • AE explained that the school was likely to be a two-storey building (split level) but that from the A497 it would look like a single-storey building and the back of the school would be two storeys. It was suggested that viewing Ysgol Glancegin, Maesgeirchen would provide the members with a better idea of a school designed in this way. • Because of the COVID-19 situation, it was important to have access to each room from a single door. Would the 'new normal' have any impact on what type of school it would be? • GapRh replied that he had checked with WG whether school designs need to be adapted because of COVID-19 but had received no announcement as yet. • GO noted that Ysgol Glancegin and Ysgol Bro Llifon had doors to the outside from each classroom. It was added that there was scope to have a more exciting design on the A497 site because there was more room here. • Elin Pugh commented that she had walked by recently and had thought that the site was in a pleasant location. • This was reiterated by GapRh, and he explained that convenience for parents was the aim but that this wasn't the case. Inevitably, there was a risk that parents would drive their children to school by car and this was not ideal, but it was noted that this was the only site that offered itself as being suitable as a location for a new school. • Dafydd Williams commented that the A497 site might now be a better option. GapRh confirmed that the problems with Capel Uchaf were very difficult to overcome as the project timetable required funding to be spent within five years.
6.	**Timetable**	• The timetable was considered, noting that we would now aim to open in September 2023.

		• GapRh explained that the slippage was inevitable due to the implications of including Ysgol Llanystumdwy in the initial discussions, investigations on the Capel Uchaf site and efforts to respond to these, and the current COVID-19 situation. • Elin Pugh noted that increasing pressure came from members of the Governing Body to know more about the new school site. • GapRh noted the need to maintain confidentiality prior to the meeting with the full Governing Body that would take place in two to three weeks. It was explained that if the site was disclosed now, there was a risk that the price of this land would increase significantly. • GapRh added that he would explain to the full Governing Body why we had asked LRP members to maintain confidentiality. It was noted that he would be prepared to answer the question of why confidentiality had been maintained for so long before the information was shared with them. • In drawing the meeting to a close, GapRh added that the site should be regarded positively and that there was an opportunity here to build an excellent school.
7.	**Conclusion**	17:00

Atodiad B

Asesiadau Effaith
Ysgol newydd i Gricieth

Asesiad Effaith debygol ar y Gymuned	1
Asesiad Effaith Ieithyddol	11
Asesiad Llesiant	21
Asesiad Cydraddoldeb	30

Adroddiad Asesu Effaith ar y Gymuned Ysgol Treferthyr

- Medi 2020

Cynnwys

1. CYFLWYNIAD
2. OPSIYNAU
3. CRYNODEB O'R DALGYLCH
4. YSGOLION Y DALGYLCH
5. ASESIAD O'R EFFAITH DEBYGOL AR Y GYMUNED
6. CASGLIADAU

1. CYFLWYNIAD

Rhaglen Ysgolion 21ain Ganrif

Mae Llywodraeth Cymru bellach wedi cychwyn ail wedd Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif (Band B) bydd yn cychwyn yn Ebrill 2019 ac yn rhedeg hyd at 2026. Cyflwynodd Cyngor Gwynedd gais yn dilyn cynnal ymarferiad blaenoriaethu yn seiliedig ar anghenion yr Awdurdod a gofynion Llywodraeth Cymru a arweiniodd at adnabod 5 prosiect ar gyfer cais yr Awdurdod.

Adnabuwyd yr angen i wella darpariaeth gynradd yng Nghricieth fel rhan o'r cais hwn ar y sail fod arolygon wedi adnabod fod cyflwr adeiladau Ysgol Treferthyr yng nghategori C, golygir hyn fod nifer o ddiffygion yng nghyflwr yr adeiladau, a'u bod yn aneconomaidd parhau ceisio cynnal yr adeiladau yn y dyfodol.

Ar yr 2il o Ebrill 2019, bu i Gabinet Cyngor Gwynedd ganiatáu i'r Adran Addysg 'gychwyn trafodaethau lleol er mwyn adnabod opsiynau ar gyfer adeiladu ysgol newydd yng Nghricieth, fel canlyniad i gyflwr gwael adeiladau presennol Ysgol Treferthyr.'

Golyga hyn, fel rhan o'r broses statudol, fod angen asesu'r effaith debygol ar y gymuned, yn achos pob opsiwn rhesymol, yn unol â Chod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018. Mae'r asesiad hwn yn deillio o ganllawiau cenedlaethol Llywodraeth Cymru ar gyfer ad-drefnu ysgolion.

Mae Ysgol Treferthyr wedi'i lleoli yng nghanol tref Cricieth. Mae gan yr ysgol capasiti o 119, gyda 114 o ddisgyblion rhwng 3-11 oed ar y gofrestr ar hyn o bryd (Medi 2019) a cheir pum dosbarth oed cymysg yn yr ysgol. Mae rhan fwyaf o'r disgyblion (104) yn dod o ddalgylch Ysgol Treferthyr, gyda 10 disgybl ychwanegol yn dod o ddalgylchoedd eraill cyfagos. Cafwyd arolygiad Estyn yn 2018, gyda'r 5 maes arolygu craidd wedi ei asesu yn "Da". Mae'r adolygiad hefyd yn nodi bod y disgyblion yn cyfrannu'n helaeth yn y gymuned gyda chyfraniad brwdfrydig ganddynt tuag at gyngherddau lleol a Gŵyl Cricieth.

2. OPSIYNAU

Yn ystod y trafodaethau lleol, bu i Panel Adolygu Lleol, a oedd yn cynnwys cynrychiolaeth o Gorff Llywodraethol Ysgol Treferthyr, ystyried nifer o safleoedd posib ar gyfer adeiladu ysgol newydd yng Nghricieth. Ar ddechrau'r drafodaeth roedd 11 safle wedi eu hadnabod i'w ystyried ar gyfer adeiladu ysgol newydd, gyda chapasiti ar gyfer 150 disgybl, i gymryd lle ysgol bresennol Ysgol Treferthyr.

Mae lleoliad y safleoedd posib i'w gweld yn y map isod:

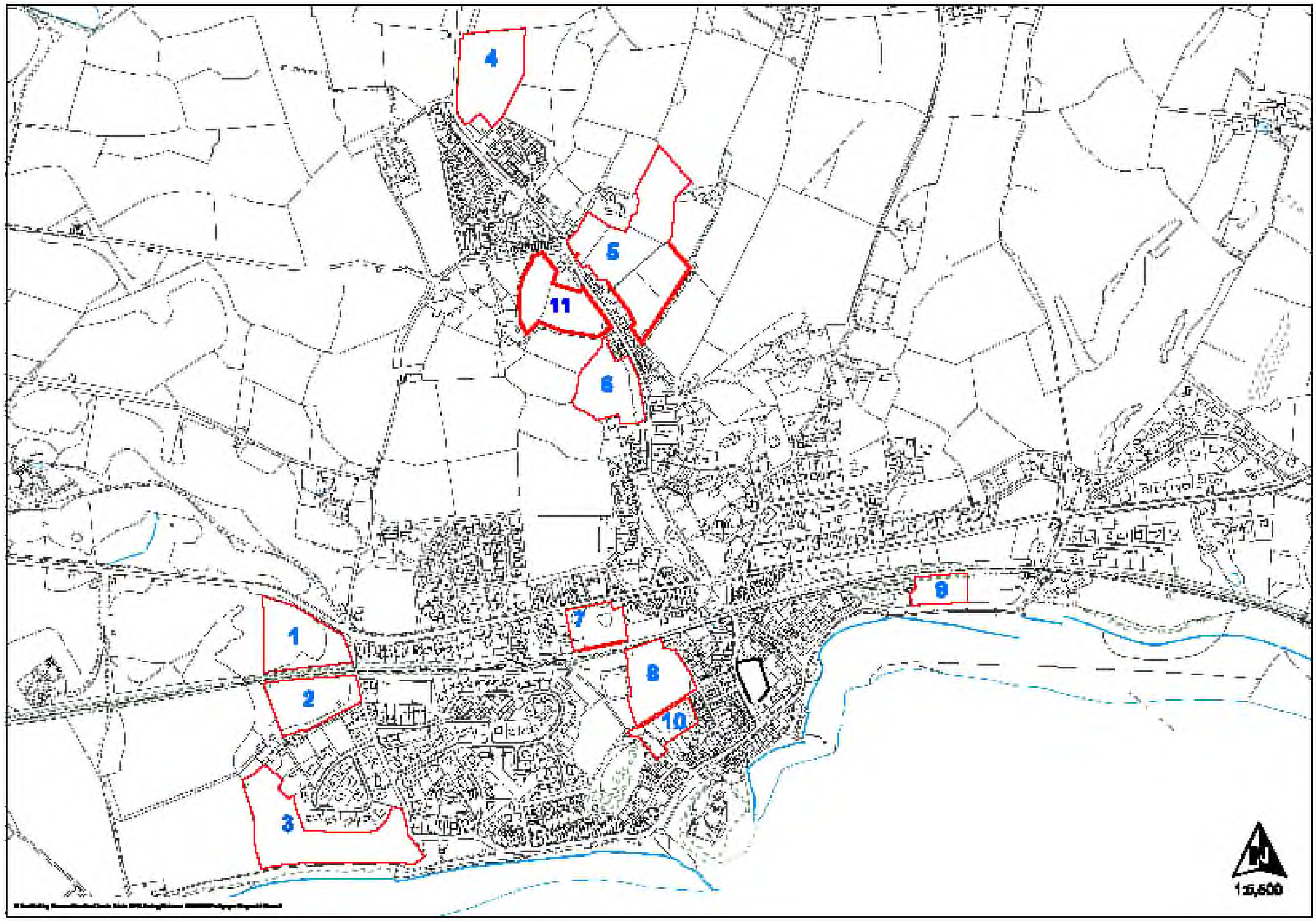

Canlyniad y trafodaethau oedd y bu i'r aelodau gytuno rhestr fer o 4 safle i'w ystyried ymhellach yn dilyn PAL2. Gwnaed asesiadau manylach o'r safleoedd rheini yn PAL 3 gan gytuno i wneud gwaith pellach ar 2 safle posib, sef Safle Capel Uchaf a Safle A497.

Yn dilyn ystyried archwiliadau a gwaith pellach ar y 2 safle yma cytunwyd ar Safle A497 fel safle ffafredig yng nghyfarfod PAL4.

3. CRYNODEB O'R DALGYLCH

3.1 Yr Ardal

Tref glan y môr yw Cricieth yn ardal Eifionydd o Wynedd. Mae'r dref 5 milltir i'r gorllewin o Borthmadog, 8 milltir i'r dwyrain o Bwllheli ac 18 milltir i'r de o Gaernarfon. Hen dref yw Cricieth ac mae'r castell hynafol sydd yno yn dyst i hynny.

Mae'r dalgylch sy'n cwmpasu tref Cricieth yn cynnwys pentrefi Llanystumdwy, Rhoslan, a Phentrefelin.

3.2 Yr Economi

Mae economi'r ardal yn ddibynnol iawn ar nifer fechan o sectorau amlwg, sef y sector masnach gyfanwerthu a manwerthu, gwestai ac arlwyo a'r sector iechyd dynol a gwaith cymdeithasol. O ran cyfleodd cyflogaeth mae 17.4% o'r boblogaeth sydd mewn cyflogaeth (boed yn gyflogedig neu'n hunangyflogedig) yn cael eu cyflogi yn y sector a nodir gyntaf uchod, 17.1% yn gweithio yn yr ail a 13.2% yn y trydydd.

3.3 Amddifadedd

Yn ôl Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2014 (Malc) mae Cricieth wedi'i raddio 1685 allan o 1909 AGEHI yng Nghymru, sy'n ei roi yn y 50% lleiaf difreintiedig yng Ngwynedd.

Mae crynodeb isod o sut mae dalgylch Cricieth wedi ei leoli yng nghyd-destun ardaloedd eraill yng Nghymru yn ôl y Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (2014):

Maes	Safle yng Nghymru, allan o 1909 o ardaloedd. 1 = mwyaf difreintiedig 1909 = lleiaf difreintiedig	Mwyaf difreintiedig % yng Nghymru
Cyflogaeth	1530	Yn y 50% lleiaf difreintiedig
Incwm	1415	Yn y 50% lleiaf difreintiedig
Iechyd	1433	Yn y 50% lleiaf difreintiedig
Addysg	1533	Yn y 50% lleiaf difreintiedig
Tai	1237	Yn y 50% lleiaf difreintiedig
Amgylchedd ffisegol	1909	Yn y 50% lleiaf difreintiedig
Mynediad i wasanaethau	1221	Yn y 50% lleiaf difreintiedig
Diogelwch cymunedol	1033	Yn y 50% lleiaf difreintiedig

3.4 Y Gymuned

Dengys y tabl isod pa fath o wasanaethau sydd yn y gymuned yn nalgylch Ysgol Treferthyr:

	Dalgylch Ysgol Treferthyr (Cricieth)
Canolfan Gymuned Neuadd Bentref	√
Capel/Eglwys	√
Trafnidiaeth Gyhoeddus	√
Siop	√
Caffi/Tafarn	√
Swyddfa Bost	√
Meddygfa/Fferyllfa	√
Llyfrgell	√
Cae Chwarae Plant	√
Banc	x
Cartref Henoed	√
Canolfan Hamdden	x
Garej	√
Atyniad Twristaidd	√
Cylch Ti a Fi + Meithrin	√

Mae nifer o weithgareddau yn cael eu cynnal yng Nghricieth, gan gynnwys;

- Canolfan dydd henoed
- Merched y Wawr
- Gweithgareddau a pherfformiadau amrywiol yn y Neuadd Goffa
- Cae Chwarae
- Gŵyl Gricieth
- Clwb Bowlio
- Ffair Cricieth
- Golff

3.5 Crynodeb o ddefnydd yr ysgolion y tu allan i oriau craidd yr ysgol

Grwpiau Chwarae (Gwyliau'r ysgol)	x
Aelwyd yr Urdd	√
Dramâu	x
Grwpiau Gwirfoddol	√
Bore/Noson Goffi	x
Arwerthiant Cymunedol	x
Llyfrgell Gymunedol	x
Ymarfer Côr	√
Cymraeg i Oedolion	x
Cyfarfod Cyngor Tref/Gymuned	x
Cylch/Ysgol Feithrin	√

4. YSGOLION Y DALGYLCH

4.1 Cyd-destun yr ysgolion yn ôl Adroddiadau Arolygon Estyn

Fel rhan o adroddiadau Estyn bydd awduron yr adroddiadau, sef yr arolygwyr, yn gosod yr ysgolion o fewn cyd-destun ac yn manylu ar eu cysylltiadau cymunedol. Dyma'r cyd-destun a roddwyd i Ysgol Treferthyr gan arolygwyr Estyn yn dilyn arolwg yn Ebrill 2018.

Ysgol Treferthyr

'Mae Ysgol Treferthyr yn nhref glan y môr Cricieth yng Ngwynedd. Cymraeg yw prif gyfrwng gwaith a bywyd yr ysgol. Mae 112 disgybl rhwng 3 ac 11 oed ar y gofrestr, yn cynnwys 14 oed meithrin rhan-amser. Fe'u rhennir yn 5 dosbarth oedran cymysg.'

4.2 Gwybodaeth ystadegol Ysgol Treferthyr ac ysgolion cyfagos

Dengys y tabl isod niferoedd Ysgol Treferthyr a'r ysgolion cyfagos eraill, o Flwyddyn Meithrin i Flwyddyn 6. Gwelir yn ogystal yn y tabl hwn beth yw capasiti'r ysgolion, a'r nifer o lefydd gweigion. Mae dwy o'r ysgolion hyn yn ysgolion cymunedol ac un yn ysgol Eglwysig ac maent oll yn addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg.

Ysgol	Capasiti	Nifer ar y gofrestr Ionawr 2020 (M – Bl6)	Categori Cyfreithiol
Treferthyr	119	116	**Ysgol Gymunedol**
Llanystumdwy	53	22	**Ysgol Eglwysig**
Garndolbenmaen	73	45	**Ysgol Gymunedol**
Gorlan, Tremadog	103	119	**Ysgol Gymunedol**

Ffynhonnell: PLASC Ionawr 2020

4.3 Gwybodaeth lleoliad annedd a dewis ysgolion disgyblion

Mae gan bob ysgol ddalgylch penodol y mae'n gwasanaethu ac sydd yn bwysig o ran polisi mynediad a chludiant y Cyngor. Nid oes rhaid i ddisgyblion fynychu eu hysgol dalgylch, mae'r dewis i fyny i rieni (yn unol â'r polisi mynediad).

Dengys data diweddaraf o gartrefi disgyblion fod 130 o blant yn byw yn nalgylch Treferthyr llynedd (*data Medi 2019*), ac roedd 114 ohonynt yn mynychu'r ysgol. Golyga hyn fod 12% o blant oedd yn byw yn nalgylch Ysgol Treferthyr yn mynychu ysgolion all-dalgylch.

		Dalgylch Cartref Home Catchment					
	Ysgol School	TreferThyr	Llanystumdwy	Garndolben-maen	Y Gorlan	Arall Other	**Cyfanswm (M-Bl6) Total (N – Yr6)**
Ysgol / School	Treferthyr	104	3	2	2	3	114
	Llanystumdwy	9	9	0	0	3	21
	Garndolbenmaen	2	0	34	1	10	47
	Y Gorlan	9	1	5	57	47	119
	Arall / Other	6	3	3	25		
	Cyfanswm (M-Bl6) Total (N – Yr6)	130	16	44	85		

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2019

4.6 Crynodeb o weithgareddau neu grwpiau y mae'r ysgol yn ymwneud yn rheolaidd a nhw:

	Cricieth
Cylchoedd Meithrin/Ti a Fi	✓
Eisteddfodau (Lleol/Sirol/Cenedlaethol)	✓
Adrannau'r Urdd	✓
Ymweliadau a Glan Llyn / Llangrannog / Caerdydd	✓
Gweithgareddau eraill (chwaraeon, clybiau)	✓

Ffynhonnell: Holiaduron Penaethiaid Medi 2019

4.7 Os darperir adeiladau, ystafelloedd, cyfleusterau neu wasanaethau gan ysgol ar ran y gymuned, ble y byddent yn cael eu darparu os caiff ysgol ei chau?

Ysgol	**Ble darparir cyfleusterau pe bai'n cau**
Treferthyr	Rhagwelir y bydd yr ysgol newydd yn cynnwys cyfleusterau gwell a fydd yn galluogi i unrhyw weithgaredd cymunedol barhau.

5. ASESIAD O EFFAITH DEBYGOL ADEILADU YSGOL NEWYDD AR SAFLE A497 AR Y GYMUNED

Er mwyn asesu effaith cymunedol y modelau posib, penderfynwyd greu meini prawf yn unol â argymhellion ystyriaethau asesiad cymunedol y Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018.

Positif	Niwtral	Negyddol

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a llesiant	Byddai'r ysgol newydd yn cynnwys mwy o ofod chwarae y tu allan sy'n cynyddu'r cyfleon i gynnig amrywiaeth o glybiau chwaraeon a mwy o le i gadw'n heini a chwarae yn ystod oriau'r ysgol.	Positif
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Dim newid	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Mae'r ysgol newydd yn cynnwys cyfleusterau ac adnoddau newydd sy'n gwella'r amgylchedd addysgu ac sy'n cynnig ei hun fel gofod addas ar gyfer defnydd all-gyrsiol o'r adeilad.	Positif
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Dim newid	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Teuluoedd yn fwy tebygol o symud i mewn i'r ardal ac yn llai tebygol o symud allan o'r ardal.	Positif
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Y tebygrwydd yw y byddai'r ysgol yn cynnig ei hun fel gofod delfrydol ar gyfer gwasanaethau cymunedol eraill megis lle i ymarfer côr neu i ddarparu gwersi Cymraeg i oedolion.	Positif
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Dim newid	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Cyfle i ddefnyddio'r ysgol fel adnodd cymunedol a fyddai'n addas ar gyfer amrywiaeth o weithgareddau a digwyddiadau.	Positif

6. CASGLIADAU

Bydd yr ysgol newydd yn parhau yng nghymuned y dref ac yn gallu cynnig cyfleusterau a fyddai o fudd i'r dysgwyr a'r trigolion. Bydd arwynebedd mwy yr ysgol newydd yn cynnig ei hun ar gyfer cynnal gweithgareddau cymunedol yn yr adeilad. Ni rhagwelir unrhyw effaith negyddol ar y ddarpariaeth bresennol ac bydd yr adeilad newydd yn creu cyfleoedd cadarnhaol i'r dyfodol. Wrth weithredu'r cynnig o sefydlu'r ysgol newydd bwriedir hyrwyddo defnydd cymunedol i'r gymuned yn ehangach, gan gynnig mwy o opsiynau ar gyfer clybiau a gweithgareddau all-gyrsiol er mwyn gwneud defnydd llawn o'r ddarpariaeth newydd a'r adnoddau modern.

Adroddiad Asesiad Effaith Ieithyddol

Ysgol Treferthyr

- Medi 2020

1.	**CYFLWYNIAD**	
	1.1	Y Sefyllfa yng Ngwynedd
	1.2	Polisi Iaith
	1.3	Cefndir Addysgol
2.	**PROFFIL IEITHYDDOL DALGYLCH TREFERTHYR**	
	2.1	Cefndir Proffil Iaith Gwynedd
	2.2	Wardiau
	2.3	Ysgol Treferthyr
	2.4	Lefelau Cyrhaeddiad
	2.5	Gweithgareddau ar ôl ysgol
	2.6	Gweithgareddau Cymunedol
	2.7	Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-2020
	2.8	Tystiolaeth Ychwanegol
3.	**EFFAITH AR YR IAITH GYMRAEG**	
	3.1	Opsiwn
	3.2	Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith
4.	**CASGLIAD**	

1. CYFLWYNIAD

Mae cefnogi a datblygu gallu plant Gwynedd i ddysgu a defnyddio eu sgiliau iaith yn allweddol bwysig i strategaethau addysg y Sir.

1.1 Y Sefyllfa yng Ngwynedd

Mae ffigyrau yng Nghyfrifiad 2011 yn nodi fod 65,900 (56%) o bobl dros dair oed yn gallu siarad, darllen ac ysgrifennu yn y Gymraeg. Mae Cyfrifiad 2011 hefyd yn nodi bod 65% yn siarad Cymraeg sydd yn ostyngiad ers y cyfrifiad blaenorol, pan oedd y ffigwr yn 69%.

Yng Ngwynedd, fel mewn sawl Awdurdod Lleol eraill yng Nghymru, mae cryn wahaniaeth yng nghanran y siaradwyr Cymraeg o fewn gwahanol wardiau. Ar un eithaf, mewn wardiau megis Aberdyfi, Tywyn a ward Menai ym Mangor, mae rhwng 18% a 38% o'r boblogaeth yn siarad Cymraeg, tra bod cymaint â 78% yn siarad Cymraeg yn yr ardaloedd mwyaf Cymreig e.e. Llanrug.

1.2 Polisi Iaith

Cynradd

Yr un yw nod y Polisi Iaith ar draws holl ysgolion cynradd y Sir, sef datblygu gallu pob disgybl i fod yn hyderus yn y ddwy iaith erbyn diwedd CA2. Y Gymraeg yw iaith swyddogol yr asesu yn yr ysgol ar ddiwedd Cyfnod Sylfaen. Yn CA2, parheir i ddatblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg gan roi sylw i ddatblygu eu sgiliau yn y ddwy iaith.

Uwchradd

Yn yr uwchradd, disgwylir i bob disgybl sydd wedi cyrraedd y lefel angenrheidiol, sef lefel 3+ ar ddiwedd CA2 ddilyn Cymraeg Iaith Gyntaf yn CA3 er mwyn sicrhau dilyniant a pharhad priodol. Y gobaith yw y gall y disgyblion hyn astudio'r Gymraeg a'r Saesneg fel pynciau hyd at ddiwedd blwyddyn 11.

Mae ysgolion uwchradd yn adeiladu ar y sylfaen a osodwyd yn y cynradd trwy sicrhau fod pob disgybl yn parhau i ddatblygu sgiliau yn y Gymraeg a'r Saesneg. Nid yw'r Sir yn diffinio ysgolion uwchradd yn ôl categorïau ieithyddol gan fod yr un disgwyliad mewn perthynas â'r Polisi Iaith, sef rhoi cyfle i holl ddisgyblion y Sir fod yn hyfedr ddwyieithog.

1.3 Cefndir Addysgol

Mabwysiadwyd strategaeth "Addysg Gynradd o Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd" gan y Cyngor yn Ebrill 2009. Datblygwyd a chefnogwyd uwch strategaeth "Rhaglen Strategol - Tuag at 2025" gan y Cyngor yn Hydref 2010. Darparwyd y ddogfen fel sylfaen strategol i osod cyfeiriad i ddatblygiadau ym maes addysg a hyfforddiant yng Ngwynedd am y 15 mlynedd nesaf. Cyflwynwyd y rhaglen yng nghyd-destun y polisïau a chynlluniau sydd ar y gweill, yn lleol a chenedlaethol i drawsnewid gwasanaethau a ddarperir ar gyfer plant, pobl ifanc a'u teuluoedd. Cyhoeddwyd "Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg ar gyfer 2017-2020" yn Rhagfyr 2017 sydd yn gosod gweledigaeth, ymrwymiad a chyfeiriad ar gyfer sicrhau bod plant a phobl ifanc yn cyflawni'r safonau uchaf er mwyn cynnal yr iaith, diwylliant a'r economi yn lleol.

2. PROFFIL IAITH DALGYLCH TREFERTHYR

2.1 Cefndir Proffil Iaith Gwynedd

Mae bron i dri chwarter poblogaeth y Sir wedi eu geni yng Nghymru (66.8%). Mae 65.4% o'r boblogaeth sydd dros dair oed yn siaradwyr Cymraeg – sylweddol uwch na'r ffigwr trwy Gymru gyfan o 19%. Yn gyffredinol, ceir cynnydd yn nifer y siaradwyr Cymraeg a'r rheini a gaiff eu geni yng Nghymru tuag at y gorllewin a symud yn fewndirol o'r ardaloedd mwy poblog ar yr arfordir. Yng Ngwynedd, mae'r gallu i siarad Cymraeg uchaf yn ward Llanrug (mae 87.8% yn siarad Cymraeg), ac ar ei isaf yn ardal Menai o Fangor (18.6%).

2.2 Wardiau

Mae dalgylch Ysgol Treferthyr yn cynnwys cartrefi plant dros 3 ward, sef ward Cricieth yn ei chyfanrwydd a darn o wardiau Llanystumdwy a Garndolbenmaen.

Mae proffil ieithyddol y wardiau hyn wedi ei grynhoi yn y tabl isod:

	Cricieth	Dolbenmaen	Llanystumdwy
Hunaniaeth Gymreig yn unig	968 (55%)	725 (59%)	1,392 (66.9%)
Dim hunaniaeth Gymreig	669 (38%)	436 (36%)	580 (27.9%)
Aelwydydd ble mae gan o leiaf un person iaith gyntaf arall i Gymraeg neu Saesneg	16 (0.9%)	8 (0.7%)	6 (0.3%)
Poblogaeth 3+ mlwydd oed	1,716 (98%)	1,181 (97%)	2,017 (97%)
Gallu siarad Cymraeg	1101 (63%)	798 (65%)	1,553 (77%)
Dim sgiliau Cymraeg	446 (25%)	307 (25%)	347 (17.2%)
Gallu deall Cymraeg ar lafar yn unig	141 (8%)	63 (5%)	100 (5%)
Gallu siarad ond ddim yn gallu darllen nac ysgrifennu Cymraeg	96 (5%)	65 (5%)	76 (3.8%)
Gallu siarad a darllen Cymraeg ond ddim yn gallu ysgrifennu Cymraeg	53 (3%)	35 (2.9%)	64 (3.2%)
Gallu siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg	949 (54%)	695 (57%)	1,406 (69.7%)
Cyfuniad arall o sgiliau Cymraeg	31 (1.8%)	16 (1.3%)	24 (1.2%)

Ffynhonnell: Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegol Gwladol

2.3 Ysgol Treferthyr

Ysgol Cyfrwng Cymraeg yw Ysgol Treferthyr.

Dengys y tabl isod bod 45 o ddisgyblion yn siarad Cymraeg yn rhugl gartref, sydd yn 39% o'r disgyblion (PLASC 2020).

Gwybodaeth Ieithyddol ar gyfer Ysgol Treferthyr

Ysgol	Siarad Cymraeg yn rhugl gartref	Dim yn siarad Cymraeg gartref ond yn rhugl	Siarad Cymraeg gartref ond nid yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg gartref a dim yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg o gwbl	Cyfanswm
Treferthyr	45 (39%)	3 (3%)	10 (9%)	38 (33%)	19 (16%)	**116**

Ffynhonnell: Data gan Benaethiaid PLASC Ionawr 2020

2.5 Lefel Cyrhaeddiad

Ysgolion	**% y disgyblion sydd wedi cyrraedd y lefel disgwyliedig – Cymraeg (iaith gyntaf)**					
	Cyfnod Sylfaen (Cyrraedd canlyniad 5+)			**CA2** (cyrraedd o leiaf lefel 4)		
	2017	**2018**	**2019**	**2017**	**2018**	**2019**
Treferthyr	64.3%	90.9%	78.6%	90.5%	93.3%	88.2%

Ffynhonnell: GwE (Medi 2019)

Gwelwn fod cyrhaeddiad ieithyddol Ysgol Treferthyr yn 2019 wedi bod yn 88.2% yn CA2 a 78.6% yn y Cyfnod Sylfaen.

Fel rhan o weithredu'r Siarter Iaith, mae holl ddisgyblion CA2 pob ysgol gynradd yng Ngwynedd yn cwblhau holiadur gwe iaith am eu defnydd o'r Gymraeg yn yr ysgol ddwywaith y flwyddyn. Dyma ystadegau Hydref 2018 am y defnydd mae'r disgyblion yn ei wneud o'r Gymraeg gyda'u athrawon:

Canran y plant sy'n siarad Cymraeg efo'r athrawon (ar wahân i wersi Saesneg)					
	Bob Amser	Yn Aml	Weithiau	Ychydig Iawn	Byth
Ysgol Treferthyr	85%	11%	2%	0%	2%

Canran y plant sy'n siarad Cymraeg efo'r cymhorthyddion (ar wahân i wersi Saesneg)					
	Bob Amser	Yn Aml	Weithiau	Ychydig Iawn	Byth
Ysgol Treferthyr	79%	13%	4%	2%	2%

Canran y plant sy'n siarad Cymraeg efo gweddill staff yr ysgol					
	Bob Amser	Yn Aml	Weithiau	Ychydig Iawn	Byth
Ysgol Treferthyr	85%	13%	2%	0%	0%

Canran y plant sy'n siarad Cymraeg efo plant yn y dosbarth					
	Bob Amser	Yn Aml	Weithiau	Ychydig Iawn	Byth
Ysgol Treferthyr	30%	26%	34%	8%	2%

Canran y plant sy'n siarad Cymraeg efo'r plant ar y coridor ac yn y neuadd ginio					
	Bob Amser	Yn Aml	Weithiau	Ychydig Iawn	Byth
Ysgol Treferthyr	19%	23%	34%	19%	7%

Canran y plant sy'n siarad Cymraeg ar iard yr ysgol					
	Bob Amser	Yn Aml	Weithiau	Ychydig Iawn	Byth
Ysgol Treferthyr	13%	26%	26%	13%	22%

Canran y plant sy'n hyderus wrth siarad Cymraeg					
	Hyderus iawn	Hyderus	Gweddol hyderus	Ddim yn hyderus	Ddim yn hyderus o gwbl
Ysgol Terferthyr	53%	28%	6%	4%	9%

Canran y plant sy'n meddwl ei bod hi'n bwysig siarad Cymraeg					
	Pwysig iawn	Pwysig	Gweddol bwysig	Ddim yn bwysig	Ddim yn bwysig o gwbl
Ysgol Treferthyr	85%	15%	0%	0%	0%

Nifer o ymatebion: 53

Gwelwn yn ôl y data uchod fod defnydd o'r Gymraeg gyda staff ac yn y dosbarth yn uchel tra fod defnydd anffurfiol o'r iaith – ar yr iard a gyda disgyblion eraill, yn dipyn llai.

2.6 Gweithgareddau ar ôl ysgol

Dyma grynodeb o'r hyn mae Ysgol Treferthyr yn ei gynnig ar ôl ysgol:

	Treferthyr
Aelwyd yr Urdd	✓
Bore/Noson Goffi	✓
Cylch Meithrin	✓
Clwb/Gweithgaredd Chwaraeon	✓

Gwelir yn y tabl uchod fod yr ysgol yn cynnal gweithgareddau Urdd ar ôl ysgol, y gallai'r disgyblion fanteisio arnynt fel cyfle ychwanegol i ddefnyddio'r Gymraeg.

2.7 Gweithgareddau Cymunedol

Mae disgyblion yn cymryd rhan mewn nifer o weithgareddau tu allan i'r ysgol gan gynnwys Gŵyl Gricieth, cyngherddau yn y Neuadd Goffa, canu mewn cartrefi'r henoed ac Eisteddfodau.

2.8 Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-2020

Mae Ysgol Treferthyr yn gweithredu amcanion Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-2020 Cyngor Gwynedd. Mae hyn yn cynnwys:

- Gosod sylfaen gadarn yn y Gymraeg yn y Blynyddoedd Cynnar, gan sicrhau bod disgyblion o gefndir Saesneg yn cael y cyfle i ddysgu'r Gymraeg cyn gynted â phosib.
- Yn y cyfnod sylfaen, adeiladu ar y sylfaen a osodwyd yn y cyfnod meithrin a derbyn drwy barhau i ddatblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg, a chychwyn ar y broses o ddatblygu eu sgiliau yn y Saesneg. Yn ymarferol, golyga hyn y bydd y mwyafrif o'r ysgolion yn cychwyn cyflwyno'r Saesneg fel pwnc yn y tymor olaf ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen gan roi sylw i ddatblygu sgiliau darllen, siarad ac ysgrifennu yn yr iaith honno. Y Gymraeg fydd iaith swyddogol yr asesu yn yr ysgol ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen.
- Yn CA2, parhau i ddatblygu meistrolaeth disgyblion ar y Gymraeg gan roi sylw i ddatblygu eu sgiliau yn y ddwy iaith. Asesir cynnydd disgyblion yn y Gymraeg a'r Saesneg ar ddiwedd y cyfnod allweddol.

Fe fyddai'r gweithredu'r cynnig arfaethedig yn cyd-fynd ac amcanion Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-20.

2.9 Tystiolaeth Ychwanegol

Mae gwefan yr ysgol yn nodi:

Gweledigaeth y Llywodraethwyr yw: *"Bod pob disgybl yn cael cyfleoedd i ddatblygu'n ddinasyddion dwyieithog hyderus, sy'n ymfalchïo yn eu diwylliant Cymreig ac yn eu cenedligrwydd."*

Gweledigaeth y disgyblion yw: *"Mabwysiadwyd cymeriad unigryw ar gyfer y Siarter iaith yn Ysgol Treferthyr. Ei enw yw Iei ac mae'n annog disgyblion i fod yn ddwyieithog. Llwyddodd Ysgol Treferthyr i dderbyn achrediad Wobr Aur y Siarter Iaith yn nhymor yr haf 2017. Mae'r ysgol yn gweithio er mwyn derbyn ail achrediad Aur yng nghynllun Siarter Iaith ym Mehefin 2019."*

Mae adroddiad Estyn yn 2018 yn nodi: *"Cymraeg yw prif gyfrwng gwaith a bywyd yr ysgol. Mae tua hanner y disgyblion yn siarad Cymraeg gartref."*

https://www.estyn.llyw.cymru/sites/www.estyn.gov.wales/files/documents/Ysgol%20Treferthyr.pdf

3. EFFAITH Y CYNNIG ARFAETHEDIG AR YR IAITH GYMRAEG

Rhagwelir na fyddai symud Ysgol Treferthyr i safle newydd oddi ar y Ffordd A497 ddim yn cael effaith ar yr iaith Gymraeg gan y byddai cadw'r drefn bresennol gyda'r un strwythur staffio.

Mae'r tabl ar y dudalen nesaf yn cynnwys asesiad o effaith adeiladu ysgol newydd yng Nghricieth ar yr iaith Gymraeg. Mae'r tabl hefyd yn amlinellu'r cyfleoedd ychwanegol ar gyfer cryfhau'r iaith Gymraeg a dulliau lliniaru unrhyw effaith negyddol a allai ddeillio o'r model.

ASESIAD O'R EFFAITH AR YR IAITH

Positif	Niwtral	Negyddol

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith	Oes unrhyw fesurau wedi'u hadnabod i liniaru unrhyw effaith negyddol neu i greu mwy o gyfleoedd positif	Effaith derfynol (yn dilyn dulliau lliniaru)
Iaith yr ysgol	Mae Ysgol Treferthyr yn ysgol Gymraeg ei chyfrwng. Ni fyddai ail-leoli'r ysgol ar safle arall yn cael effaith ar iaith yr ysgol.	Niwtral Dim effaith ar sefyllfa iaith yr ysgol	Amherthnasol	Amherthnasol
Mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg	Mae'r ysgol eisoes yn darparu addysg trwy gyfrwng y Gymraeg. Ni fyddai ail-leoli'r ysgol ar safle arall yn newid hyn.	Niwtral Dim effaith ar sefyllfa'r iaith	Amherthnasol	Amherthnasol
Darpariaeth anstatudol	Rhagwelir byddai ysgol newydd gyda adnoddau modern yn golygu fydd gan ddisgyblion fynediad at ystod ehangach o adnoddau addas ar gyfer gwneud gweithgareddau amrywiol.	Positif	Cyfle i ddatblygu mwy o weithgareddau allgyrsiol ac i annog y disgyblion i gymryd rhan.	Positif
Gweithgareddau cyn / ar ôl ysgol	Rhagwelir byddai ysgol newydd gyda adnoddau modern yn golygu fydd gan ddisgyblion fynediad at ystod ehangach o gyfleusterau addas tu allan i'r ystafell ddosbarth. Mi all ysgol fwy gyda chyfleusterau newydd modern gynnig mwy o amrediad o weithgareddau allgyrsiol.	Positif Mwy o gyfle i ddefnyddio'r iaith Gymraeg	Cyfle i ddatblygu mwy o weithgareddau cyn ac ar ôl ysgol ac i annog y disgyblion i gymryd rhan.	Positif
Defnyddio'r Gymraeg yn y gymuned	Gallai gynyddu'r cyfleon i'r disgyblion gymdeithasu yn y Gymraeg a gall mynediad at fwy o weithgareddau gynyddu'r defnydd o'r iaith Gymraeg tu allan i'r ysgol ac yn y gymuned. Byddai gweithgareddau cymunedol ar gyfer aelodau o'r gymuned yn gallu cymryd lle yn yr ysgol hefyd.	Positif Mwy o gyfle i ddefnyddio'r iaith Gymraeg	Mae potensial i ysgol newydd allu cynnig y cyfle i ddatblygu gweithgareddau ar ôl ysgol i oedolion a phlant fydd yn golygu cyfleoedd ychwanegol iddynt ddefnyddio'r Gymraeg.	Positif

4. CASGLIAD

Wedi ystyried yr hyn sydd yn yr asesiad hwn, rydym o'r farn y byddai adeiladu ysgol newydd yng Nghricieth yn cael effaith bositif ar yr iaith Gymraeg, yn bennaf, oherwydd byddai mwy o gyfleoedd i blant Cricieth ddefnyddio'r Gymraeg yn gymdeithasol ac yn addysgiadol, gan bydd yr ysgol newydd yn cynnig gwell adnoddau ar gyfer cynnal mwy o weithgareddau tu allan i oriau ysgol.

Adroddiad Asesiad Llesiant Ysgol Treferthyr

- Medi 2020

Cynnwys

1. CYFLWYNIAD
2. SUT MAE'R CYNNIG YN CWRDD AG AMCANION LLES CYNGOR GWYNEDD?
3. A YW'R CYNNIG YN CWRDD Â NODAU LLESIANT Y DDEDDF?
4. EGWYDDORION DATBLYGU CYNALIADWY
5. CASGLIAD

1. CYFLWYNIAD

Rydym fel Cyngor wedi ymrwymo i'r egwyddorion o fewn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) er mwyn gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol cymunedau Gwynedd. Gweledigaeth y Cyngor yw:

Ein gweledigaeth fel Cyngor yw cefnogi holl bobl Gwynedd i ffynnu ac i fyw bywyd cyflawn yn eu cymuned mewn sir sy'n un o'r siroedd gorau i fyw ynddi.

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu amcanion llesiant sydd yn ategu'r nodau llesiant cenedlaethol gan sicrhau fod trigolion Gwynedd yn:

- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel
- Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau
- Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd
- Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud
- Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl
- Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg
- Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir.

Mae'r tabl isod yn amlinellu'r cyswllt rhwng ein hamcanion llesiant a'r nodau llesiant cenedlaethol.

Byddwn yn sicrhau bod trigolion Gwynedd yn:	Llewyrchus	Cydnerth	Iachach	Cyfartal	Cymunedau Cydlynus	Diwylliant bywiog lle mae'r iaith Gymraeg yn ffynnu	Yn gyfrifol ar lefel byd-eang
Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel			■		■		
Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau		■	■		■		■
Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd	■			■	■		
Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud	■	■		■		■	
Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl	■		■	■	■		
Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg					■	■	
Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir.	■	■					■

Mae gan yr Adran Addysg rôl i hyrwyddo nodau llesiant y Ddeddf ymysg disgyblion drwy eu gweithgareddau a'u prosiectau. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus yng Nghymru i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol. Fel rhan o'r dyletswydd mae'r Cyngor wedi cyhoeddi amcanion llesiant sy'n amlinellu sut y bydd yn gwella yn "Cynllun Gwynedd 2018-2023".

1.1 Cyd-destun Ysgol Treferthyr

Mae Ysgol Treferthyr wedi'i lleoli yng nghanol tref Cricieth. Mae gan yr ysgol capasiti o 119, gyda 114 o ddisgyblion rhwng 3-11 oed ar y gofrestr (Medi 2019) a cheir pum dosbarth oed cymysg yn yr ysgol. Mae rhan fwyaf o'r disgyblion (104) yn dod o ddalgylch Ysgol Treferthyr, gyda 10 disgybl ychwanegol yn dod o ddalgylchoedd eraill cyfagos. Cafwyd arolygiad Estyn yn 2018, gyda'r 5 maes arolygu craidd wedi ei asesu yn "Da". Mae'r adolygiad hefyd yn nodi bod y disgyblion yn cyfrannu'n helaeth yn y gymuned gyda chyfraniad brwdfrydig ganddynt tuag at gyngherddau lleol a Gŵyl Cricieth.

Mae Cyngor Gwynedd wedi sicrhau buddsoddiad mewn egwyddor o 65% gan Lywodraeth Cymru, tuag at brosiect gwerth dros £4.9 miliwn i adeiladu ysgol gynradd newydd yng Nghricieth. Mae hyn yn dilyn arolygon o gyflwr yr adeilad presennol sydd wedi adnabod nifer o ddiffygion sylweddol i adeiladau Ysgol Treferthyr y byddai angen sylw buan.

Ar ddechrau'r drafodaeth roedd 11 safle posib wedi eu hadnabod i'w ystyried ar gyfer adeiladu ysgol newydd yng Nghricieth, gyda chapasiti ar gyfer 150 disgybl, i gymryd lle ysgol bresennol Ysgol Treferthyr.

Mae'r lleoliadau y safleoedd i'w gweld yn y map isod:

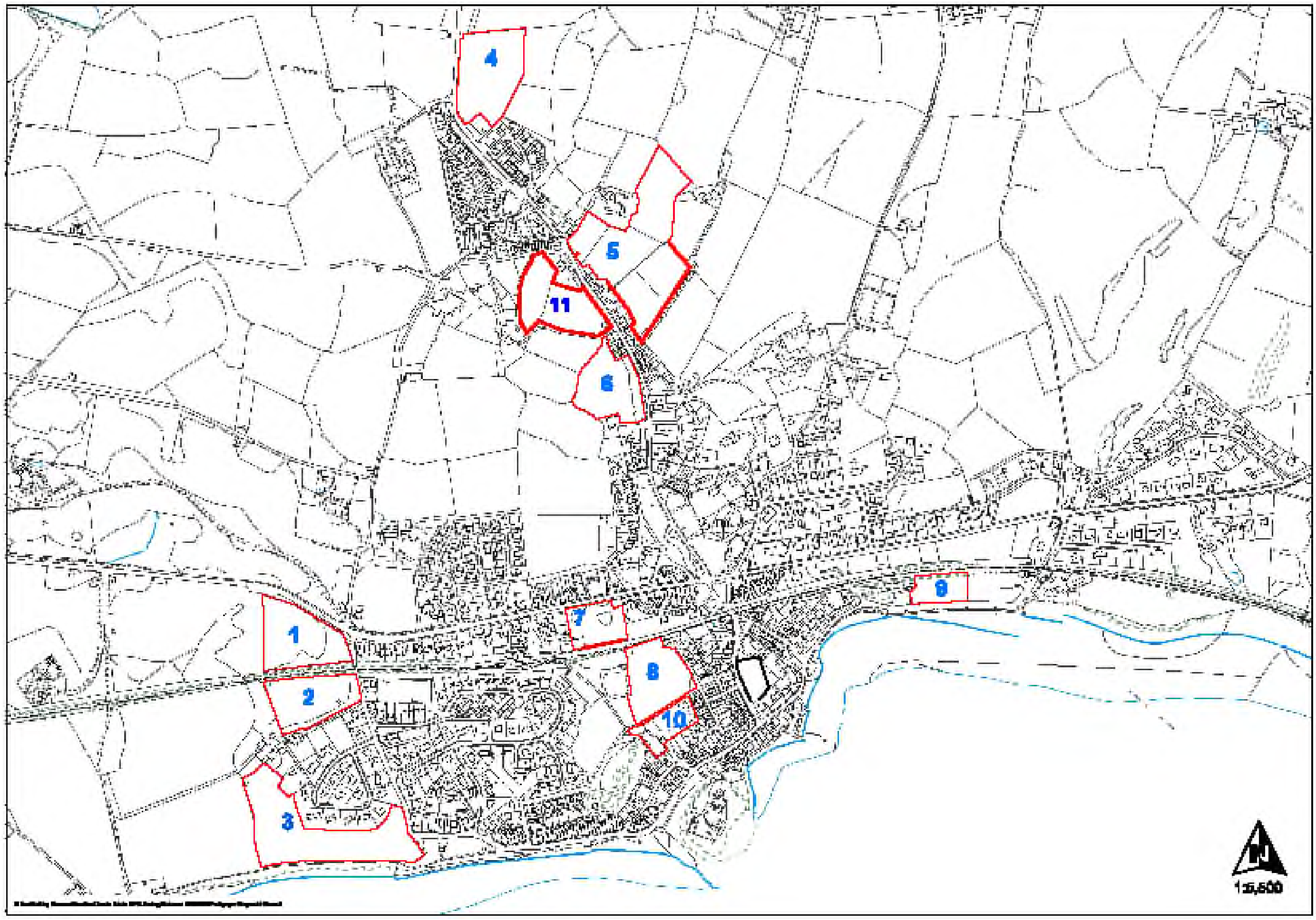

Bu i'r Adran Addysg a'r Adran Eiddo gyfarfod a chynrychiolaeth o Ysgol Treferthyr mewn cyfres o gyfarfodydd Panel Adolygu Lleol (PAL) i drafod manteision ac anfanteision y safleoedd ac adnabod unrhyw broblemau oedd yn codi gyda rhai o'r safleoedd.

Canlyniad y trafodaethau oedd y bu i'r aelodau gytuno rhestr fer o 4 safle i'w ystyried ymhellach yn dilyn cyfarfod PAL 2. Gwnaed asesiadau manylach o'r safleoedd rheini yng nghyfarfod PAL 3 gan gytuno i wneud gwaith pellach ar ddau safle posib, sef Safle Capel Uchaf a Safle A497.

Yn dilyn ystyried archwiliadau a gwaith pellach ar y 2 safle yma cytunwyd ar Safle A497 fel safle ffafredig yng nghyfarfod PAL 4.

Mae'r asesiad hwn yn ymwneud ag effaith adleoli Ysgol Treferthyr i'r safle ffafredig, sef Safle A497 (1) gan hefyd wneud yr un asesiad ar gyfer y safle presennol (10) a safle Capel Uchaf (11) fel cymhariaeth.

2. SUT MAE'R CYNNIG YN CWRDD AG AMCANION LLES CYNGOR GWYNEDD?

Adeiladu ar y Safle Presennol

Amcanion	Manylion:
Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel	Dim effaith
Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau	Dim effaith
Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd	Dim effaith
Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud	Mi fydda adeiladu ysgol newydd modern yn gwella addysg y plant gan fydd adnoddau newydd pwrpasol yn cynnig amgylchedd ddysgu addas ar gyfer cyflwyno'r cwriciwlwm newydd.
Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl	Dim effaith
Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg	Dim effaith
Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir	Dim effaith.

Adeiladu ar y Safle Capel Uchaf.

Amcanion	Manylion:
Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel	Dim effaith
Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau	Dim effaith
Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd	Dim effaith
Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud	Mi fydda adeiladu ysgol newydd modern yn gwella addysg y plant gan fydd adnoddau newydd pwrpasol yn cynnig amgylchedd ddysgu addas ar gyfer cyflwyno'r cwriciwlwm newydd.
Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl	Dim effaith
Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg	Dim effaith
Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir	Dim effaith.

Adeiladu ar Safle A497.	
Amcanion	Manylion:
Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel	Dim effaith
Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau	Dim effaith
Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd	Dim effaith
Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud	Mi fydda adeiladu ysgol newydd modern yn gwella addysg y plant gan fydd adnoddau newydd pwrpasol yn cynnig amgylchedd ddysgu addas ar gyfer cyflwyno'r cwricwlwm newydd.
Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl	Dim effaith
Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg	Dim effaith
Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir	Dim effaith.

3. A YW’R CYNNIG YN CWRDD Â NODAU LLESIANT Y DDEDDF?

Nod	Yw’r cynnig yn cyfrannu at y nod yma?	Mesurau lliniaru effeithiau negyddol ar y nod yma:
Cymru lewyrchus Cymdeithas arloesol sy’n defnyddio adnoddau’n ddarbodus, pobl addysgedig, sy’n creu cyfoeth a gwaith.	Byddai’r cynnig yn golygu fod disgyblion yn cael eu haddysgu mewn dosbarthiadau modern fydd yn cynnwys adnoddau newydd cyfoes. Byddai mwy o ofod yn yr ysgol newydd yn cynnig ei hun ar gyfer gallu cynnig mwy o weithgareddau all-gyrsiol yn yr ysgol. Rhagwelir felly y byddai’n cyfoethogi profiadau dysgu a chymdeithasol y disgyblion. Mi fydd yr ysgol newydd yn cyflwyno cyfleoedd i’r gymuned ehangach ei defnyddio ar gyfer gweithgareddau tu allan i oriau’r ysgol.	Yn ystod y cyfnod ymgynghori bydd cyfle i staff, plant, rhieni a’r gymuned ehangach ddeall mwy am y cynlluniau ac i gynnig sylwadau ar ddyluniad a lleoliad yr ysgol newydd.
Cymru gydnerth Cenedl sy’n cynnal ac yn gwella bioamrywiaeth ac ecosystemau iach sy’n cefnogi gwydnwch a gyda’r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd).	Mae cyfle i ddatblygu ardaloedd ar y safle fydd yn cymhorthi disgyblion i ddysgu am bioamrywiaeth ac ecosystemau iach e.e gardd wyllt.	Dim effaith
Cymru iachach Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl ac mae pobl yn deall beth sy’n effeithio ar eu hiechyd.	Mi fydd datblygu ysgol newydd yn gyfle i annog disgyblion i deithio i’r ysgol ar droed neu ar feic. Mi fydd y caeau chwarae a’i hadnoddau yn creu amgylchedd wych i blant gael ymarfer corff.	Dim effaith
Cymru sy’n fwy cyfartal Cymdeithas sy’n galluogi pobl i gyflawni eu potensial gwaeth beth fo’u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a’u hamgylchiadau cymdeithasol-economaidd).	Nid yw’r cynnig yn debygol o gael effaith ar y nod yma.	Dim effaith
Cymru o gymunedau gydlynus Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da.	Nid yw’r cynnig yn debygol o gael effaith ar y nod yma.	Dim effaith
Cymru a diwylliant bywiog lle mae’r Gymraeg yn ffynnu Cymdeithas sy’n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, treftadaeth a’r Gymraeg ac sy’n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden.	Mwy o gyfleoedd i ddisgyblion gymryd rhan mewn clybiau all-gyrsiol megis yr Urdd a gweithgareddau hamdden. Cyfle i’r gymuned ehangach ddefnyddio’r ysgol ar gyfer gweithgareddau cymunedol e.e côr.	Yn ystod y cyfnod ymgynghori bydd cyfle i staff, plant, rhieni a’r gymuned ehangach gynnig sylwadau ar ddefnydd amgen yr ysgol.
Cymru sy’n gyfrifol ar lefel fyd-eang.	Nid yw’r cynnig yn debygol o gael effaith ar y nod yma.	Dim effaith.

Tud. 152

Cenedl sydd, wrth iddi wneud unrhyw beth i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a allai gwneud peth o’r fath gyfrannu’n gadarnhaol at lesiant byd-eang.		

4. EGWYDDORION DATBLYGU CYNALIADWY

Egwyddorion Datblygu cynaliadwy	A yw’r cynnig yn ystyried yr egwyddor?
Hirdymor Pwysigrwydd sicrhau cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr a’r angen am ddiogelu’r gallu i ddiwallu anghenion tymor hir hefyd.	Mi fydd creu ysgol newydd yn sicrhau addysg tymor hir mewn ysgol addas i bwrpas yng Nghricieth. Mi fydd yr ysgol yn sicrhau digon o le ar gyfer holl blant y dalgylch i’r dyfodol.
Atal Sut gall gweithredu i atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gyflawni eu hamcanion.	
Integreiddio Ystyried sut gall amcanion llesiant y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o’r nodau llesiant, ar bob un o’u hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff cyhoeddus eraill.	Bydd lleoli gwasanaethau eraill e.e Uned ABC, Anhwylder iaith a blynyddoedd cynnar ar safle’r ysgol newydd yn rhoi cyfle i integreiddio gwasanaethau. Mi fydd y ddarpariaeth newydd hefyd yn cynnig cyfleoedd ychwanegol i ddatblygu gwasanaethau ar y cyd i’r dyfodol ar gyfer y gymuned ehangach.
Cydweithio Gallai cydweithredu ag unrhyw berson arall (neu wahanol adrannau yn y corff ei hun) helpu’r corff i fodloni ei amcanion llesiant.	Mi fydd yr adeilad newydd yn cynnig cyfleoedd i ddatblygu mwy o gydweithio gyda chyrff lleol er lles y plant a’r gymuned ehangach.
Cynnwys Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni’r nodau llesiant, a sicrhau bod y bobl hynny’n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal y maent yn gwasanaethu.	Bydd y cynnig yn destun ymgynghoriad cyhoeddus gyda staff, rhieni, plant a’r gymuned ehangach. Mae’r broses hyd yma wedi cynnwys cyfarfodydd adolygu lleol er mwyn ymgysylltu a budd-ddeiliaid perthnasol yr ysgol. Mae’r cyfarfodydd hyn wedi cynnwys y Corff Llywodraethu, staff, a rhieni Ysgol Treferthyr. Mi fyddwn yn parhau i gynnwys cynrychiolwyr Ysgol Treferthyr ar hyd y daith o greu’r ysgol newydd.

5. CASGLIAD

Yn dilyn ystyriaeth ac asesiad yn unol â gofynion y ddeddf llesiant, ystyriwyd 7 nod y ddeddf llesiant ac amcanion llesiant y Cyngor a deuir i gasgliad fod y cynnig yn cwrdd â'r gofynion. Bydd y cynnig hwn yn caniatáu i ni ymateb i a diwallu anghenion y plant heddiw, a hefyd cryfhau eu llesiant i'r dyfodol.

Bydd y cynnig arfaethedig yn golygu bydd plant y dalgylch yn cael eu haddysgu mewn ysgol newydd gydag adnoddau fydd yn addas i'r 21ain Ganrif. Rhagwelir fydd yr adnodd yma yn golygu gwell addysg i plant y dalgylch a gwell adnoddau i ddefnydd y gymuned ehangach.

Adroddiad Asesiad Cydraddoldeb Ysgol Treferthyr

- Medi 2020

Cynnwys

1. **CYFLWYNIAD**
2. **OPSIYNAU**
3. **EFFAITH UNRHYW NEWID**
4. **DADANSODDI'R CANLYNIADAU**
5. **CASGLIAD**

CYFLWYNIAD

1.1 Cyd-destun Ysgol Treferthyr

Mae Ysgol Treferthyr wedi'i lleoli yng nghanol tref Cricieth. Mae gan yr ysgol gapasiti o 119, gyda 114 o ddisgyblion rhwng 3-11 oed ar y gofrestr ar hyn o bryd (Medi 2019) a cheir pum dosbarth oed cymysg yn yr ysgol. Mae rhan fwyaf o'r disgyblion (104) yn dod o ddalgylch Ysgol Treferthyr, gyda 10 disgybl ychwanegol yn dod o ddalgylchoedd eraill cyfagos. Cafwyd arolygiad Estyn yn 2018, gyda'r 5 maes arolygu craidd wedi ei asesu yn "Da". Mae'r adolygiad hefyd yn nodi bod y disgyblion yn cyfrannu'n helaeth yn y gymuned gyda chyfraniad brwdfrydig ganddynt tuag at gyngherddau lleol a Gŵyl Cricieth.

2. OPSIYNAU

2.1 Canlyniad trafodaethau'r cyfarfodydd Panel Adolygu Lleol

Ar ddechrau'r drafodaeth roedd 11 safle wedi eu hadnabod i'w hystyried ar gyfer adeiladu ysgol newydd yng Nghricieth, gyda chapasiti ar gyfer 150 disgybl i gymryd lle'r ysgol bresennol - Ysgol Treferthyr.

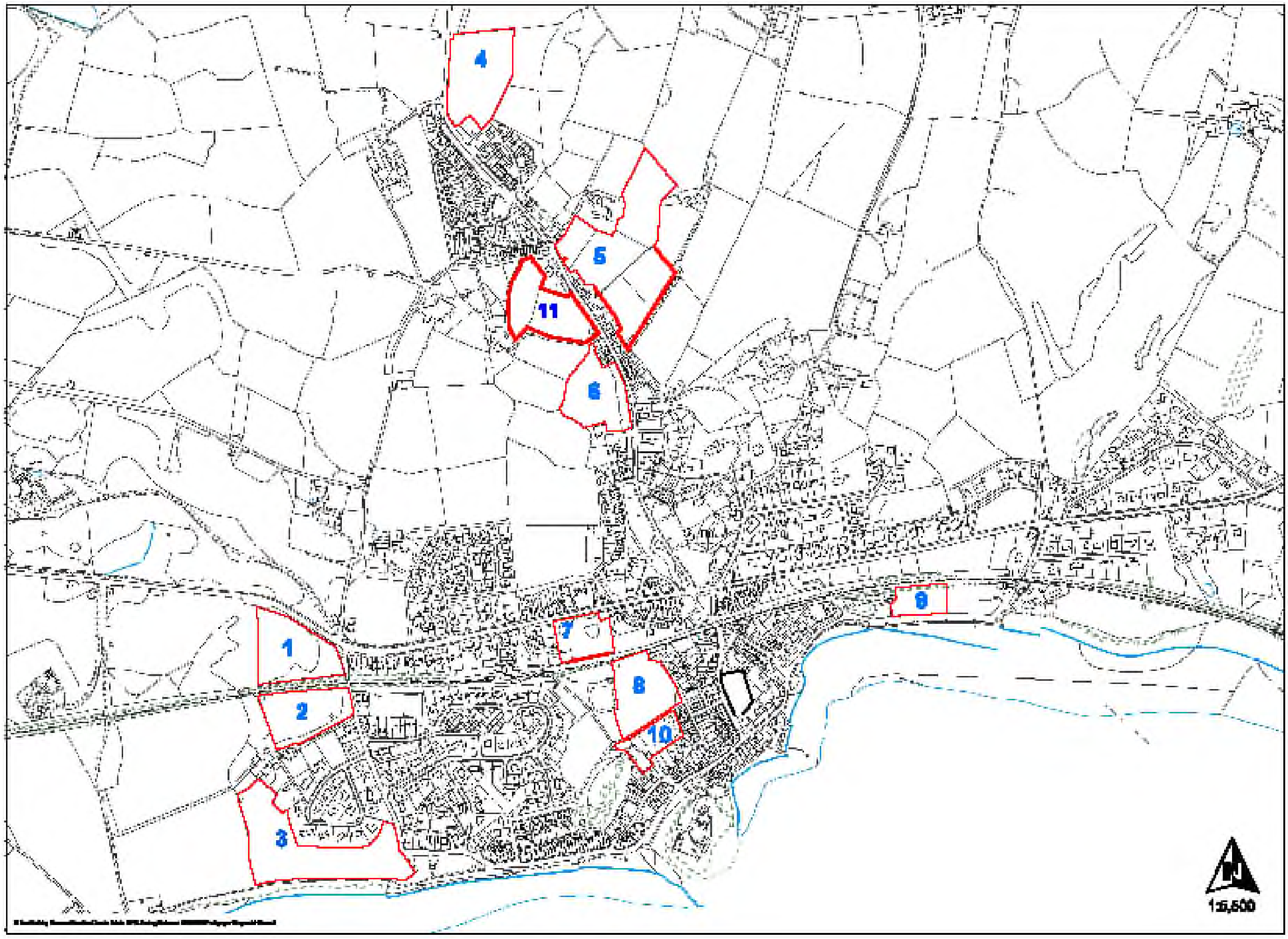

Bu i'r Adran Addysg a'r Adran Eiddo gyfarfod a chynrychiolaeth o Ysgol Treferthyr mewn cyfres o gyfarfodydd Panel Adolygu Lleol (PAL) i drafod manteision ac anfanteision y safleoedd ac adnabod unrhyw broblemau oedd yn codi gyda rhai o'r safleoedd.

Canlyniad y trafodaethau oedd y bu i'r aelodau gytuno rhestr fer o 4 safle i'w ystyried ymhellach yn dilyn cyfarfod o'r Panel Adolygu Lleol 2. Gwnaed asesiadau manylach o'r safleoedd rheini ac oherwydd problemau nad oedd modd eu goresgyn cytunwyd i ganolbwyntio ar ddau safle posib, sef Safle Capel Uchaf a Safle A497, yn nghyfarfod Panel Adolygu Lleol 3.

Yn dilyn ystyried archwiliadau a gwaith pellach ar y ddau safle yma cytunwyd ar Safle A497 fel y safle ffafredig yng nghyfarfod Panel Adolygu Lleol 4.

Mae'r asesiad hwn yn ymwneud ag effaith adleoli Ysgol Treferthyr i'r safle ffafredig, sef Safle A497.

3. EFFAITH UNRHYW NEWID

Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r effaith fydd unrhyw newidiadau'n ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb isod. Beth yw'r effaith fydd y polisi/gwasanaeth newydd neu'r newidiadau arfaethedig yn ei gael ar y nodweddion hyn?

Nodweddion	Sut fath o effaith? *	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Hil (gan gynnwys cenedligrwydd)	Dim	Polisïau yn eu lle gan yr ysgolion. Ni fyddai gweithredu y cynnig yn effeithio ar bobl ar sail hil. Bydd gweithredu unrhyw gynnig yn golygu fod pawb o unrhyw hil yn cael eu trin yn ôl eu hangen. Mae Ysgol Treferthyr yn gweithredu polisi cydraddoldeb sydd yn nodi eu bod yn: *"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."*
Yr Iaith Gymraeg	Dim	Ni rhagwelir unrhyw effaith negyddol ar yr iaith Gymraeg (gweler asesiad ieithyddol ar wahân)
Anabledd	Positif	Polisïau yn eu lle gan ysgolion. Byddai adeiladu ysgol newydd yng Nghricieth ar safle A497 yn golygu bydd yr ysgol newydd yn cynnwys adnoddau modern fydd yn addas ar gyfer disgyblion a staff sydd ag unrhyw amhariadau corfforol penodol. Mae rheolau adeiladu ysgolion modern yn datgan fod yn rhaid adeiladu ysgol a fyddai'n addas ar gyfer disgyblion a staff sydd ag amhariadau penodol. Fel awdurdod bydd gwybodaeth ynglŷn ag unrhyw ddisgyblion sydd ag amhariadau corfforol ar gofnod gan yr Adran Addysg. Byddai asesiad o hygyrchedd y safle arfaethedig yn cael ei gynnal yn unol â sefyllfaoedd penodol.
Rhyw	Dim	Polisïau yn eu lle gan ysgolion. Ni fyddai gweithredu'r cynnig yn effeithio ar bobl ar sail rhyw. Mae Ysgol Treferthyr yn gweithredu polisi cydraddoldeb sydd yn nodi fod yr ysgol yn: *"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."*
Oedran	Dim	Bydd yr ysgol newydd ar gael i'r un ystod oed a'r un presennol. Er fydd yr ysgol yn symud safle mi fydd yr ysgol newydd dal wedi ei leoli yn nhref Cricieth ac o fewn cyrraedd hawdd i plant a rhieni. Mi fydd angen i rai rhieni ddod lawr allt i gyrraedd ond mae hyn yn wir am yr ysgol bresennol hefyd. Credir fydd mynediad i'r ysgol yn mwy hwylus i bobl ar droed a char i gymharu a'r ysgol bresennol gan fod rhaid mynd drwy stad o dai ar hyn o bryd. Mi

		fydd cyrraedd darpariaeth blynyddoedd cynnar cyn-ysgol sydd ar safle yr ysgol newydd llawn mor hwylus a chyrraedd yr ysgol.
Cyfeiriadedd Rhywiol	Dim	Ni fyddai gweithredu'r cynnig yn cael effaith ar bobl ar sail cyfeiriadedd rhywiol. Bydd gweithredu'r cynnig yn golygu fod pawb o unrhyw gyfeiriadedd rhywiol yn cael eu trin yn ôl eu hangen. Mae Ysgol Treferthyr yn gweithredu polisi cydraddoldeb sydd yn nodi fod yr ysgol yn: *"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."*
Crefydd neu Gred (neu ddiffyg cred)	Dim	Ysgol gymunedol yw Ysgol Treferthyr ac nid oes bwriad i newid hyn wrth symud i Safle A497. Ni fyddai gweithredu'r cynnig yn effeithio ar bobl ar sail crefydd neu gred. Mae Ysgol Treferthyr yn gweithredu polisi cydraddoldeb sydd yn nodi fod yr ysgol yn: *"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."*
Ailbennu Rhywedd	Dim	Polisïau yn eu lle gan ysgolion. Ni fyddai gweithredu'r cynnig yn effeithio ar bobl ar sail ailbennu rhywedd. Bydd gweithredu y cynnig yn sicrhau fod pawb yn cael eu trin yn deg. Mae Ysgol Treferthyr yn gweithredu polisi cydraddoldeb sydd yn nodi fod yr ysgol yn: *"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."*
Beichiogrwydd a Mamolaeth	Dim	Dim yn berthnasol.
Priodas a Phartneriaeth Sifil	Dim	Dim yn berthnasol.

Mae'n ddyletswydd ar y Cyngor dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i gyfrannu'n bositif i gymdeithas decach trwy hybu cydraddoldeb a pherthynas dda yn ei weithgareddau ym meysydd oedran, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, hil, trawsrywedd, anabledd a beichiogrwydd a mamolaeth.

Dyletswyddau Cyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb	**A yw'n cael effaith?***	**Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?**
Cael gwared â cham-wahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Nac ydi	Ni fydd y cynnig yn newid dyletswydd statudol yr ysgol i amddiffyn disgyblion rhag unrhyw wahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth. Y nod yw rhoi cyfle i'r disgyblion leisio'u barn mewn ffordd sy'n addas ac yn briodol wrth ystyried unrhyw ffactorau sy'n effeithio arnynt. Byddant yn parhau i ddefnyddio Cyngor yr Ysgol, gwersi ABCh, polisïau gwrth-fwlio a dulliau eraill i sicrhau fod yr ysgol yn gwahardd gwahaniaethau anghyfreithlon aflonyddu ac erledigaeth.
Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	Nac ydi	Mae gwersi ABCh yn digwydd yn yr ysgol fydd yn hyrwyddo cyfleoedd cyfartal.
Meithrin perthnasau da	Nad ydi	Mae gwersi ABCh yn digwydd yn yr ysgol fydd yn hyrwyddo cyfleoedd cyfartal.

4. DADANSODDI'R CANLYNIADAU

4.1 Ydi'r cynnig felly'n debygol o gael effaith sylweddol, bositif ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol? Beth yw'r rheswm am hyn?

Rhagwelir bydd yr effaith yn bositif gan y bydd ysgol newydd yn cynnwys adnoddau modern ar gyfer yr 21ain ganrif fydd yn hwyluso cyfleoedd cyfartal a gwella'r cyfleoedd i feithrin perthynas dda rhwng yr ysgol a'r gymuned. Mi fydd yr ysgol newydd yn cynnwys adnoddau modern fydd yn addas ar gyfer disgyblion a staff sydd ag unrhyw amhariadau corfforol penodol. Rhagwelir fydd lleoliad yr ysgol yr un mor hwylus a'r ysgol bresennol ac y bydd cyrraedd yr ysgol newydd yr un mor rwydd, os nad haws.

4.2 Ydi'r cynnig felly'n debygol o gael effaith sylweddol, negyddol ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol? Beth yw'r rheswm am hyn?

Nac ydi

4.3 Beth ddylid ei wneud?

Dewiswch un o'r canlynol:

Parhau gyda'r polisi / gwasanaeth gan ei fod yn gadarn	✓
Addasu'r polisi i ddileu unrhyw rwystrau	
Atal a dileu'r polisi gan fod yr effeithiau niweidiol yn rhy fawr	
Parhau â'r polisi oherwydd gellir cyfiawnhau unrhyw effaith niweidiol	

4.4 Os yn parhau gyda'r cynllun, pa gamau fyddwch chi'n gymryd i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Er nad ydym yn gweld unrhyw effaith negyddol, byddem yn monitro ac yn gweithredu yn ôl y galw.

4.5 Monitro - pa gamau fyddwch chi'n gymryd i fonitro effaith ac effeithiolrwydd y polisi neu wasanaeth (cynllun gweithredu)?

Byddem yn monitro effaith unrhyw newid er mwyn sicrhau fod y deilliannau yn bositif a ddim yn cael unrhyw effaith negyddol.

5. CASGLIAD

Deuir i gasgliad na fyddai adleoli Ysgol Treferthyr i safle newydd A497 yn effeithio ar gydraddoldeb, boed yn nodweddion neu ddyletswydd cyffredinol.

Rhagwelir y byddai adeiladu ysgol newydd yn cryfhau agweddau cydraddoldeb oherwydd y byddai'n fwy addas ar gyfer addysgu pob plentyn, yn enwedig y rhai ac anableddau, drwy ddilyn canllawiau adeiladu ysgolion modern.

Gweithredir Ysgol Treferthyr polisïau cydraddoldeb a gwrth-fwlio gadarn fyddai'n parhau i gael eu gweithredu yn yr ysgol newydd.

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod o Gabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	**13 HYDREF 2020**
Aelod Cabinet:	**Cynghorydd Gareth Wyn Griffith**
Swyddog cyswllt:	**Dafydd Wyn Williams – Pennaeth Adran Amgylchedd**
Rhif Cyswllt:	**32371**
Pwnc:	**Diweddariad – Cod Gwirfoddol ar gyfer rheolaeth o arwyddion ar osod ym Mangor**

Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Fod y Cabinet yn derbyn y wybodaeth yn yr adroddiad sydd yn cadarnhau canlyniad y gwaith monitro a llwyddiant y Cod Gwirfoddol ar gyfer rheolaeth arwyddion ar osod ym Mangor, a fabwysiadwyd gan y Cabinet ar y 16 o Hydref 2018.

RHESYMAU DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

Yn unol â phenderfyniad y Cabinet ar y 16 o Hydref 2018 i adrodd yn ôl iddynt yn dilyn y gwaith monitro.

CYFLWYNIAD AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

1. CEFNDIR

1.1 Yn eu cyfarfod ar y 16eg o Hydref, 2018 bu i'r Cabinet fabwysiadu'r Cod Gwirfoddol ar gyfer rheolaeth arwyddion ar osod ym Mangor gan ddirprwyo'r hawl i'r Uwch Reolwr Gwasanaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd (bellach Pennaeth Cynorthwyol Adran Amgylchedd) i roi trefniadau yn eu lle ar gyfer gweithredu'r Cod Gwirfoddol.

1.2 Fel rhan o'r penderfyniad yma roedd gofyn bod llwyddiant y Cod Gwirfoddol yn cael ei fonitro a'i asesu cyn diwedd Mawrth 2020 a'r casgliadau'n cael eu hadrodd yn ôl i'r Cabinet cyn Medi 2020. Oherwydd y sefyllfa gyda Covid 19 mae'r amserlen hon wedi llithro fymryn.

1.3 Mae copi o'r Cod Gwirfoddol wedi ei atodi i'r adroddiad **[Atodiad 1]** ac mae'r holl wybodaeth gefndir i'w weld yn Eitem 7 ar y linc canlynol:

https://democratiaeth.gwynedd.llyw.cymru//ieListDocuments.aspx?CId=133&MId=2431&Ver=4&LLL=1

1.4 Yn fras, roedd y gwaith hwn yn deillio o bryderon oedd wedi cael eu lleisio gan yr Aelod Cynulliad, Aelodau Lleol Cyngor Gwynedd, Cyngor Dinas Bangor, Y Brifysgol (gan gynnwys Undeb y Myfyrwyr, Student Pad a BUSG) a'r Heddlu ynglŷn â'r nifer o arwyddion 'Ar Osod' oedd ar dai amlfeddiannaeth (HMO's) sydd yn bennaf, ond nid yn angenrheidiol, yn dai ar gyfer darparu llety i fyfyrwyr. Roedd y pryderon yn ymwneud gyda'r effaith weledol negyddol ddifrifol ar ardaloedd penodol a hefyd yr effaith negyddol mae hyn yn ei gael ar ddelwedd y Ddinas a'r Brifysgol fel le i fyw, gweithio ac astudio.

1.5 Fel rhan o'r broses i geisio cael datrysiad bu i'r Cyngor gysylltu â chyfarfod gyda amryw asiantaethau gosod sydd yn gweithredu ym Mangor, er mwyn egluro pryderon a chynnal trafodaethau ac o ganlyniad bu i God Gwirfoddol Drafft gael ei baratoi er mwyn ymgynghori arno. Roedd yr ymateb yn hynod gadarnhaol ac roedd nifer o asiantwyr wedi cael gwared ar ei arwyddion nhw cyn hyd yn oed mabwysiadu'r Cod Gwirfoddol yn ffurfiol.

1.6 Fel rhan o'r adroddiad a gyflwynwyd i'r Cabinet ar y 16eg o Hydref, 2018 nodwyd:

'O safbwynt y prif strydoedd ble roedd crynhoad o arwyddion yn flaenorol, sef Ffordd y Coleg, Ffordd Caernarfon a Ffordd Deiniol gwelwyd nad oedd yr un arwydd wedi ei osod. Yn Lôn y Gogarth ble roedd 29 arwydd yn Chwefror 2018 gwelwyd mai ond 1 arwydd yr un gan 3 gwmni unigol oedd i'w gweld a bod hyn yn cyd-fynd gyda gofynion y Cod. Yr unig ardal ble gwelir arwyddion yn parhau i gael eu gosod y ar Ffordd Farrar ac mae'n ymddangos fod y rheiny yn cael eu harddangos gan un cwmni'.

2. DIWEDDARIAD

2.1 Yn dilyn mabwysiadu'r Cod Gwirfoddol yn Hydref 2018 fe gadarnhawyd hyn gyda'r rhan-ddeiliaid perthnasol gyda'r disgwyliad o gydymffurfiaeth lawn erbyn diwedd Mawrth 2019.

2.2 Yn y cychwyn, bu i'r Gwasanaeth Cynllunio dderbyn nifer isel o ymholiadau am sut i weithredu'r Cod Gwirfoddol ond yn dilyn hyn, ac os nad oeddent wedi gwneud yn barod, bu i'r mwyafrif helaeth o asiantwyr weithredu yn unol gyda gofynion y Cod Gwirfoddol. Roedd hyn wedyn yn galluogi'r Gwasanaeth Cynllunio i dargedu'r cwmni(au) nad oedd yn cydymffurfio gyda gofynion y Cod Gwirfoddol. Gwnaeth y sefyllfa wedyn wella yn sylweddol yn sgil y gwaith targedu.

2.3 O fonitro'r sefyllfa yn rheolaidd, derbyn adborth positif ac o adolygu'r sefyllfa yn ffurfiol yn ystod Haf 2020 (drwy ymweld â'r strydoedd sy'n destun y Cod Gwirfoddol) mae'n amlwg fod:

- Mabwysiadu'r Cod Gwirfoddol wedi bod yn llwyddiannus iawn. Yn **Atodiad 2** ceir lluniau diweddar o'r strydoedd oedd ymysg y rhai gwaethaf sef Ffordd y Coleg, Caellepa, Stryd Fictoria, Ffordd Deiniol a Lon y Gogarth fel enghraifft.
- Nifer isel o arwyddion o fath a ganiateir gan y Cod Gwirfoddol sydd wedi cael eu gosod.
- Mwyafrif o asiantwyr wedi peidio gosod unrhyw arwydd 'Ar Osod' er bod y Cod Gwirfoddol yn caniatáu un arwydd o faint a math sbesiffig wedi ei osod yn llyfn ar flaen yr eiddo.
- Rhai asiantwyr wedi gosod arwyddion llai o faint (o faint plac sy'n arddangos rhif tŷ) sydd yn cael hyd yn oed llai o effaith weledol na'r rhai a ganiateir gan y Cod Gwirfoddol.
- Rhai arwyddion (ond yn nifer isel iawn) wedi eu gosod yn ddiweddar gan gwmnïau neu landlord preifat newydd nad oedd yn rhan o'r trafodaethau am y Cod Gwirfoddol. Felly mae angen cysylltu gyda nhw i egluro'r sefyllfa a'u gwybyddu o'r Cod Gwirfoddol er mwyn sicrhau fod ei lwyddiant yn parhau.

UNRHYW YMGYNGHORIAD A GYNHALIWYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Roedd y camau ymgynghori wedi digwydd cyn cyflwyno'r Cod Gwirfoddol i'r Cabinet am gymeradwyaeth yn Hydref 2018 ac nid oes ymgynghori pellach wedi digwydd fel rhan o broses monitro llwyddiant y Cod Gwirfoddol.

CAMAU NESAF AC AMSERLEN

Cysylltu gyda landlordiaid ac asiantwyr newydd i'w gwybyddu am y Cod Gwirfoddol a pharhau i fonitro a sicrhau cydymffurfiaeth gyda'r Cod Gwirfoddol ar gyfer rheolaeth o arwyddion ar osod ym Mangor.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Swyddog Monitro:

Mae'r adroddiad yn tanlinellu buddion cyd-weithio a threfniadau gwirfoddol fel opsiwn amgen a modd o osgoi'r angen am weithredu ffurfiol.

Y Pennaeth Cyllid:

Deallaf gofynnir i'r Cabinet dderbyn canlyniad y gwaith monitro er gwybodaeth. Felly, does gen i ddim i'w ychwanegu at yr adroddiad o safbwynt priodoldeb ariannol.

Atodiadau

ATODIAD 1 Cod Gwirfoddol
ATODIAD 2 Lluniau Strydoedd

Arweiniad ar gyfer Landlordiaid/Asiantau Gosod: Ar ddefnydd arwyddion ‘Ar osod’ preswyl

Guidance for Landlords/ Letting Agents: On the use of residential ‘To let’ signs

Ebrill 2019
April 2019

Pam fod angen rheolaeth? / *Why is control needed?*

Dros y blynyddoedd diwethaf mae arwyddion 'ar osod' wedi ymestyn ar draws y Ddinas a bu i'r niferoedd gynyddu i'r pwynt ble roedd y sefyllfa yn amharu ar fwynderau gweledol y ddinas. Yn ddarostyngedig i feini prawf penodol, mae arwyddion 'ar osod' yn cael caniatad tybiedig o dan Atodiad 3 o'r Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Rheoli Hysbysebion) 1992. Er hynny, mae'r rhan fwyaf o'r meini prawf ar gyfer y caniatad tybiedig yn cael eu torri'n gyson, yn benaf trwy;

- Arddangos arwyddion sy'n dynodi fod cytundeb i osod yr eiddo eisoes wedi digwydd ac/neu fod eraill ar gael.
- Beidio tynnu arwyddion o fewn 14 diwrnod yn dilyn cytundeb tenantiaeth.
- Arddangos mwy na 1 neu 2 fwrdd wedi'i gyfuno ar gyfer yr eiddo mae wedi ei arddangos.

Over the past years 'to let' signs have proliferated throughout most of the City and the increase in numbers has created a situation were the visual amenities of the city is greatly affected. Subject to specific criteria the display of 'to let' signs is permitted by deemed consent under Schedule 3 of the Town and Country (Control of Advertisements) Regulations 1992. Despite this, most of the criteria for the deemed consent have been consistently broken, predominately through;

- *The display of signs indicating that the property has been let and/or that others are available.*
- *Not removing signs within 14 days following a let agreement.*
- *Displaying more than 1 or 2 joined boards for the property that they are displayed on.*

Esiamplau o arwydd yn dynodi fod cytundeb eisoes wedi digwydd ac mwy nac un bwrdd ar un eiddo /
Examples of signs indicating that a property has already been let & more than one board on a property.

Gorfodaeth / *Enforcement*

Oherwydd nifer uchel o arwyddion ym Mangor mae ymdrechion blaenorol yr Awdurdod Cynllunio Lleol i fynd i'r afael â'r broblem wedi dangos ei bod yn cymryd llawer o amser ac yn gostus i sefydlu pa arwyddion sy'n anghyfreithlon. Os bydd cyflwyno'r côd gwirfoddol yn llwyddiannus, fe fydd yn hwyluso'r gwaith o orfodi rheoliadau hysbysebion ac yn osgoi'r angen i'r Awdurdod Cynllunio Lleol wneud cais am gyfarwyddyd o dan Rheoliad 7 i ddiddymu hawliau 'caniatad tybiedig' am arwyddion 'ar osod'. Buasai diddymu'r hawliau 'caniatad tybiedig' yn golygu ydd pob arwydd 'ar osod' angen caniatad penodol gan yr Awdurdod Cynllunio Lleol.

Because of the high number of signs in Bangor, previous attempts by the Local Planning Authority to get to grips with problem have failed as it has proven extremely time consuming and expensive to establish which signs are unlawful. If the voluntary code is successful, it will ease the work of enforcing advertising regulations and will avoid the need for the Local Planning Authority to apply for a direction under Regulation 7 to restrict deemed consent rights for 'to let' signs. The removal of the deemed consent rights would mean that all 'to let' signs would require express consent from the Local Planning Authority.

Gweler atodiadau yn dangos ardaloedd o'r ddinas gyda'r niferoedd uchaf o'r arwyddion / *See appendices showing areas of the city with the highest density of signs.*

Meini prawf ar gyfer arwyddion derbyniol

1. Caniateir **dim ond un arwydd ar bob adeilad**, hyd yn oed os yw'r adeilad wedi ei is-rannu yn fflatiau, stiwdios neu debyg. Mae hyn hefyd yn weithredol i flociau o fflatiau lle caniateir i roi un arwydd wrth y brif fynedfa.

2. A) Bydd unrhyw arwydd angen cael ei **fowntio yn llyfn (flush) i'r mur uwchben y drws ar flaen yr adeilad**, neu os nad yw hynny'n bosib caiff ei fowntio yn llyfn â'r mur sydd ar ochr y stryd. Yn y ddau achos **ni chaniateir unrhyw ddarn o'r arwydd i fod yn uwch na sil ffenestr llawr cyntaf**. Ni chaniateir unrhyw arwyddion ar dalcen tŷ, edrychiad gwag ac ail edrychiad neu furiau terfyn tu blaen yr eiddo neu nodweddion o fath tebyg.
   B) Yn ail, os nad yw yn bosib mowntio arwydd yn llyfn â'r mur (oherwydd arwyneb anarferol neu bresenoldeb nodweddion pensaernïol/addurnol), caniateir arddangos yr arwydd yn y ffenestr llawr gwaelod sy'n gwynebu'r stryd.

3. Dylid pob arwydd gael **cefndir gwyn** a chydymffurfio gyda'r dimensiynau yma (uchder x lled): **34cm x 48cm neu 48cm x 34cm**. Mae'r maint yma yn ddigonol i'r wybodaeth hanfodol gael ei arddangos yn glir.

4. Caniateir **un logo** cwmni i bob arwydd, rhaid i'r logo beidio â bod yn fwy nag **un thraean** o faint cyfanswm y bwrdd. Caniateir i'r logo â'r testun fod yn **ddu ac un lliw soled arall ond ni chaniateir unrhyw liwiau fflwroleuol neu effaith arbennig**. Bydd yr Awdurdod Cynllunio Lleol yn barod i gadarnhau priodoldeb unrhyw arwyddion cyn iddynt gael eu gosod.

5. Ni chaniatei'r i unrhyw arwyddion nodi **'Wedi i'w osod gan', 'Gosod', 'Angen Mwy', 'Eraill ar Gael'** neu eiriad tebyg.

6. Caniateir **un arwydd ar gyfer pob perchennog/asiant/cwmni dilys ar bob stryd**.

7. Dylid **tynnu unrhyw arwydd o fewn 14 diwrnod** yn dilyn cwblhau cytundeb tenantiaeth sy'n berthnasol i'r arwydd.

8. Mae'r Cyngor yn annog i **bob arwydd** fod yn **ddwyieithog**.

Noder: Mae'r côd yn weithredol ar strydoedd wedi eu lliwio yn las ar yr atodiadau.

Criteria for acceptable boards

1. Only **one board per building** will be permitted, even if that building has been converted into flats, studios or similar. The same applies to blocks of flats, where it may be appropriate to have one board by the main entrance.

2. A) The board shall be **mounted flush to the wall above the front door**, or if that is not possible, it shall be mounted flush to the wall on the street frontage elevation. In either instance, **no part of the board shall be higher than first floor window sill level**. No boards will be permitted on gable ends, blank or secondary elevations or on front boundary walls or other similar features.
B) Alternatively, if the board cannot be fixed flush to the wall (due to an irregular surface or the presence of decorative/architectural features) the board shall be displayed internally in a ground floor window facing the street frontage.

3. Each board shall have a **white background** and will conform to the following dimensions (height x width): **34cm x 48cm or 48cm x 34cm**. This size is large enough to enable the important and essential information to be displayed clearly.

4. **One company logo per board** will be permitted, provided the **logo does not exceed one third of the overall size** of the advertising board. Logos and text will **be permitted in black and any one colour** provided it is a single uniform colour, **fluorescent colours or special effects are not used**. The Local Planning Authority will be happy to confirm the suitability of proposed boards prior to them being displayed.

5. Boards marked with **'Let by', 'Let', 'More Wanted', 'Others Available'** or similar wording are **prohibited.**

6. **One board shall be permitted per landlord/agent / valid company per street.**

7. Letting boards **shall be removed no later than 14 days** after the granting of a tenancy for the room, house or flat to which it relates.

8. The Council encourages **all signs** to be **bilingual**.

Note: The code is to be applied for the streets shown blue on the appendices.

CYNGOR GWYNEDD COUNCIL

Esiampl o ddefnydd cywir o'r meini prawf / *Examples of correct use of the criteria*

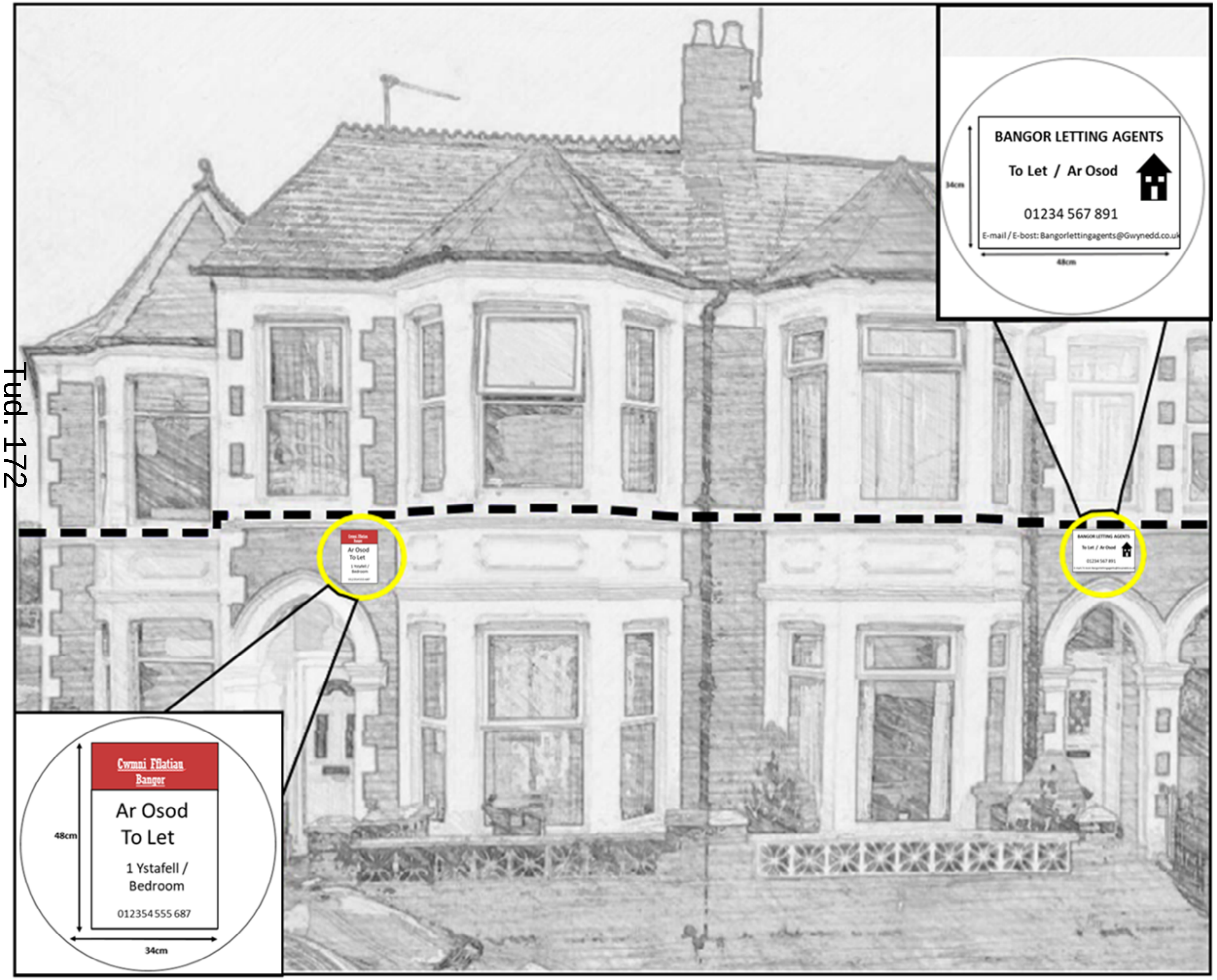

O fewn yr Ardaloedd Cadwraeth ac ar Adeiladau Rhestredig , dylid osgoi malurio'r bricwaith / carregwaith a'r breuan. Fe ddylai pwyll gael ei gymryd rhag difrodi unrhyw nodweddion addurniadol /*Within the Conservation Areas and on Listed Buildings damage to brickwork/stonework and/or mortar should be avoided. Care should also be taken to avoid damaging any decorative features.*

Cofiwch fod angen Caniatad Adeilad Rhestredig ar gyfer unrhyw arwydd sydd i'w osod ar adeilad rhestredig / *By minded that any sign to be affixed to a Listed Building will require Listed Building Consent.*

CYNGOR GWYNEDD COUNCIL

<u>Esiampl o ddefnydd cywir o’r meini prawf /</u>
<u>*Examples of correct use of the criteria*</u>

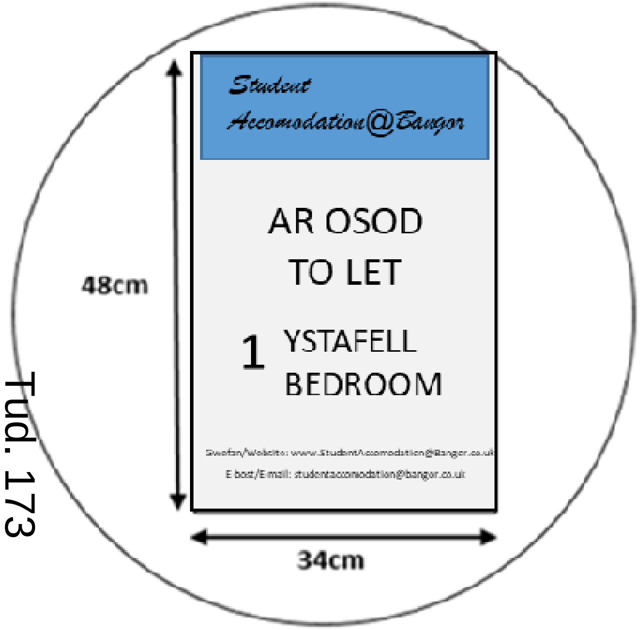

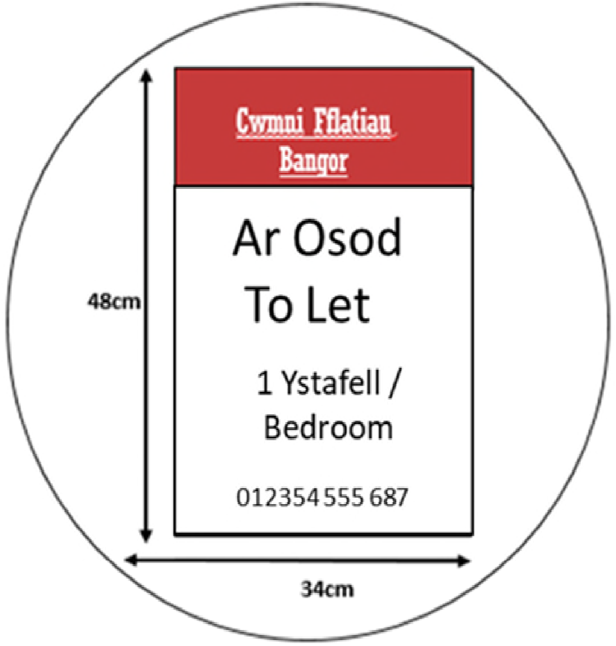

Arwyddion / Hysbysebion a’r Iaith Gymraeg

Mae Cyngor Gwynedd yn annog arwyddion dwyieithog yn unol a Pholisi Strategol PS1: ‘Yr Iaith Gymraeg a’r diwylliant Cymreig’ o’r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd a Môn 2011- 2026.

Mae Canllawiau Cynllunio (Cymru) Nodyn Cyngor Technegol (Cymru) 20, Yr Iaith Gymraeg – Cynlluniau Datblygu Unedol a Rheoli Cynllunio, yn nodi: “**Gall arwyddion gael effaith amlwg iawn ar gymeriad ardal, gan gynnwys ei chymeriad ieithyddol. Maent hefyd yn un ffordd o hybu diwylliant unigryw Cymru, sy’n arwyddocaol o safbwynt hunaniaeth gwahanol gymunedau a’r diwydiant twristiaeth”.**

Signs/Advertisments and the Welsh Language

Gwynedd Council encourage the use of bilingual signs in accordance with Strategic Policy PS1: ‘Welsh Language and Culture’ of the Anglesey and Gwynedd Joint Local Development Plan 2011- 2026.

*The Planning Guidance (Wales) Technical Advice Note (Wales) 20, The Welsh Language, – Unitary Development Plans and Planning Control, states: “**Signs can have a very visible impact on the character of an area, including its linguistics character. They are also one method of providing the distinctive culture of Wales, which is of significance both to the identity of individual communities as well as the tourism industry”.***

Cyswllt / *Contact*

Pe baech angen cadarnhad o addasrwydd eich arwydd **cyn** ei osod neu os oes ganddo'ch unrhyw gwestiwn am arwyddion 'Ar Osod' cysylltwch â / *If you require confirmation on the suitability of your sign* ***prior*** *to its display or have any question with regards to 'To Let' signs, please contact:*

Gwasanaeth Cynllunio/ *Planning Service*,
Swyddfa'r Cyngor,
Ffordd y Cob,
Pwllheli,
Gwynedd,
LL53 5AA
01766 771000
cynllunio@gwynedd.llyw.cymru

<u>Atodiad 1: Strydoedd lle mae'r côd yn cael ei weithredu / *Appendix 1: Streets where the code will apply*</u>

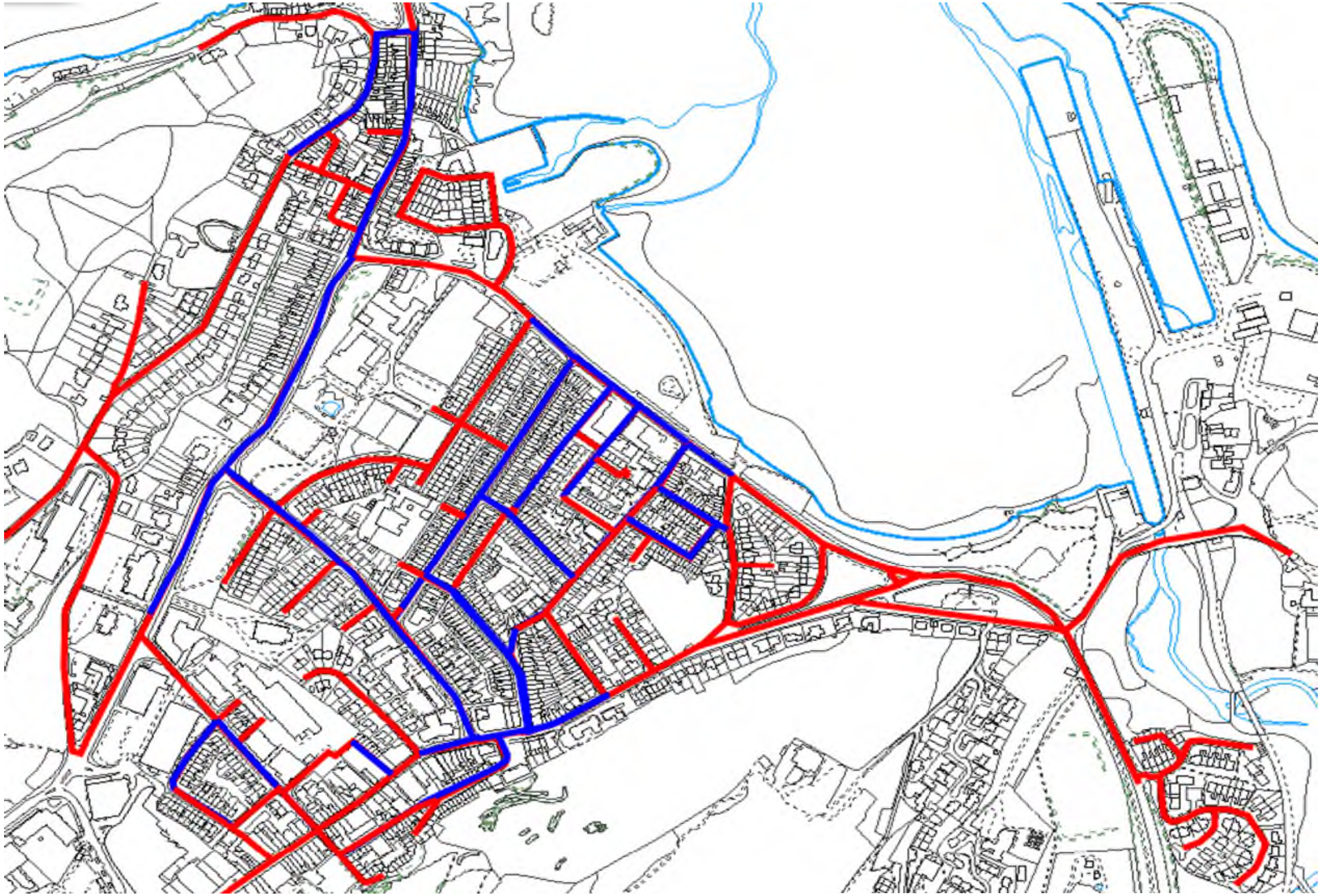

© Hawlfraint y Goron a hawliau cronfa ddata 2018 Arolwg Ordnans 100023387 - Cyngor Gwynedd

Mae'r côd yn weithredol ar strydoedd wedi eu lliwio yn las / *The code is to be applied for the streets shown blue.*

Atodiad 2: Strydoedd lle mae'r côd yn cael ei weithredu / *Appendix 2: Streets where the code will apply*

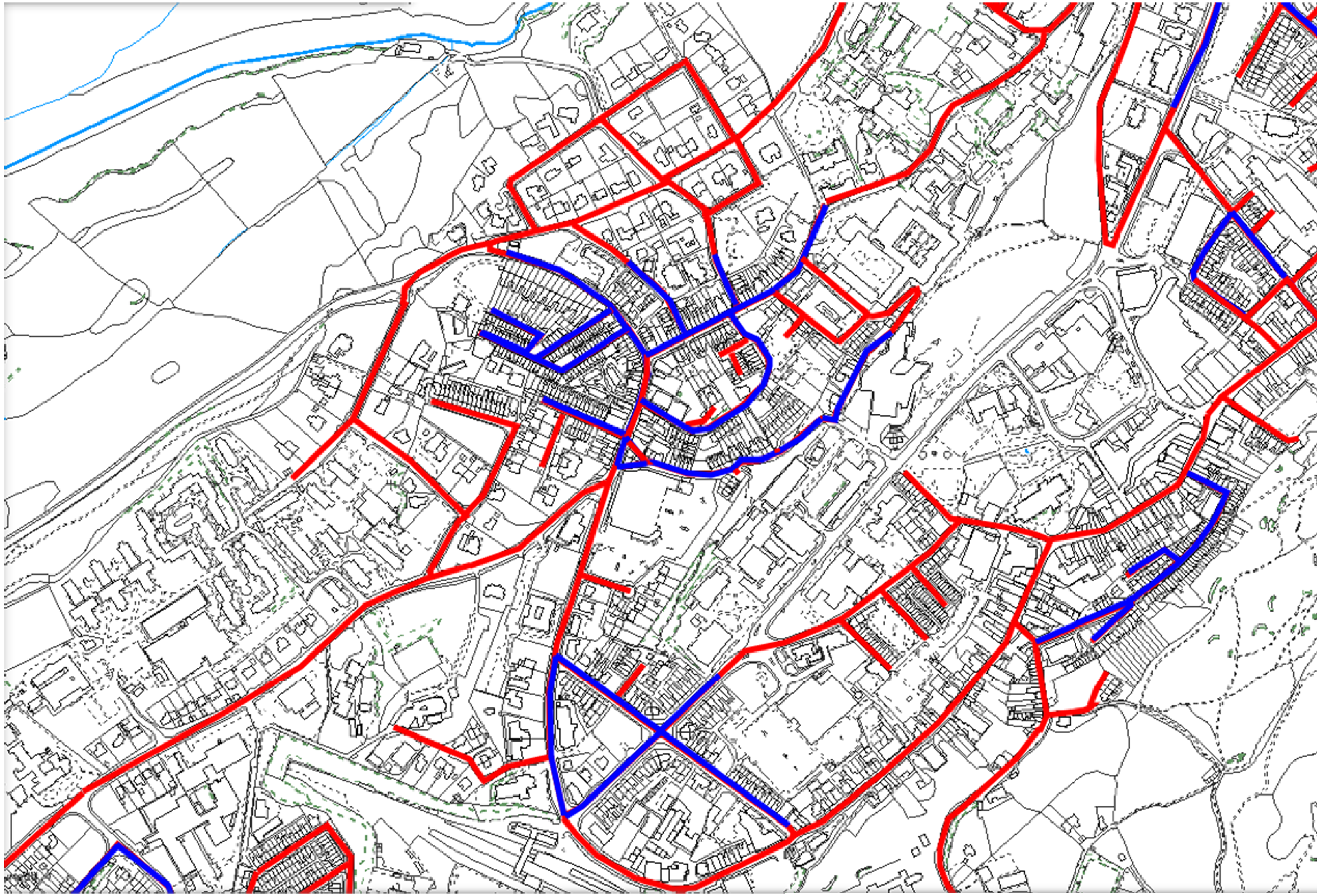

Mae'r côd yn weithredol ar strydoedd wedi eu lliwio yn las / *The code is to be applied for the streets shown blue.*

© Hawlfraint y Goron a hawliau cronfa ddata 2018 Arolwg Ordnans 100023387 - Cyngor Gwynedd

Atodiad 3: Strydoedd lle mae'r côd yn cael ei weithredu / *Appendix 3: Streets where the code will apply*

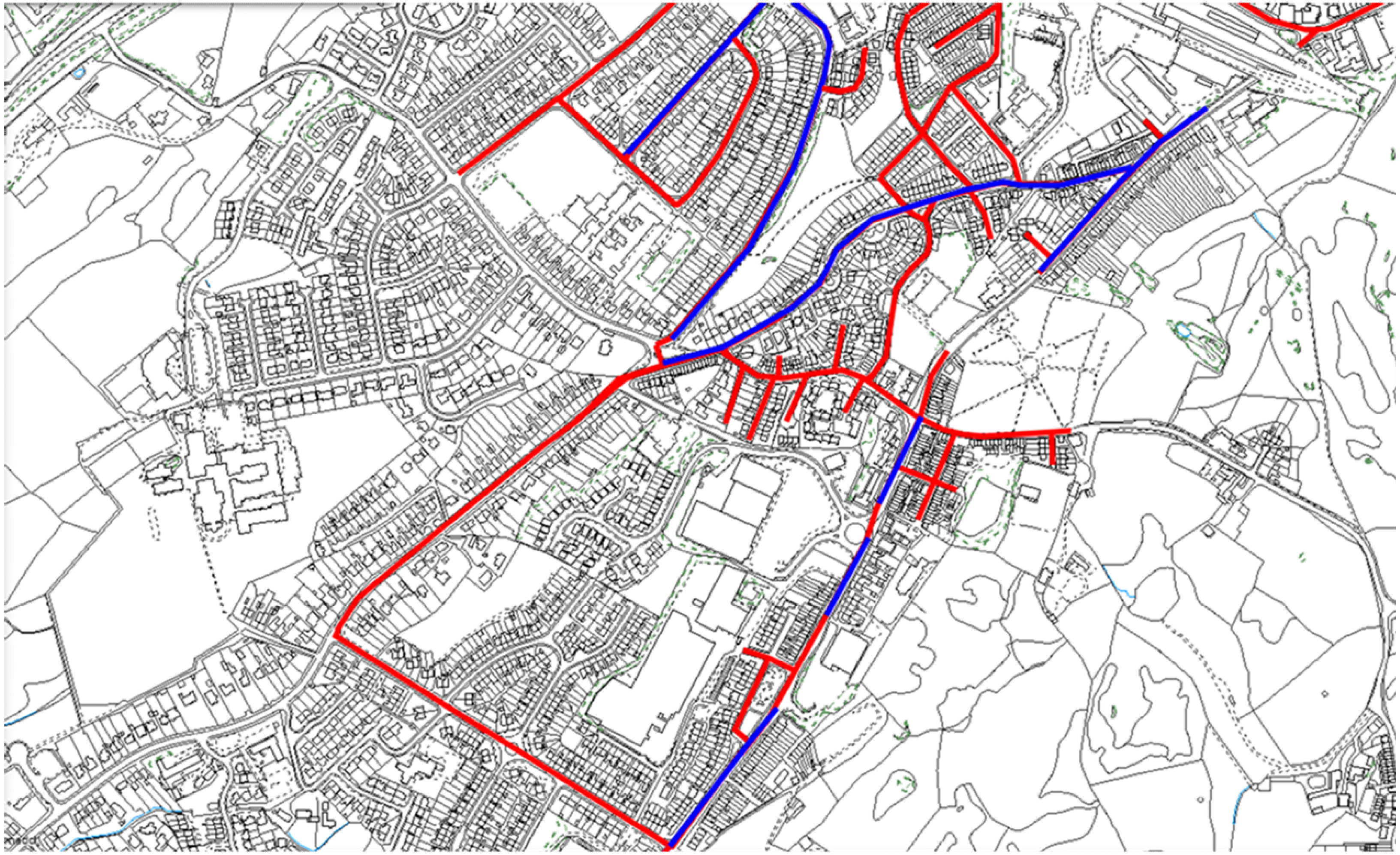

Mae'r côd yn weithredol ar strydoedd wedi eu lliwio yn las / *The code is to be applied for the streets shown blue.*

© Hawlfraint y Goron a hawliau cronfa ddata 2018 Arolwg Ordnans 100023387 - Cyngor Gwynedd

Ffordd y Coleg cyn ac ar ol mabwysiadu’r Cod Gwirfoddol

Ffordd Caergybi cyn ac ar ol mabwysiadu’r Cod Gwirfoddol

Ffordd Deiniol cyn ac ar ol mabwysiadu’r Cod

Caellepa cyn ac ar ol mabwysaidu’r Cod Gwirfoddol

Ffordd y Gogarth cyn ac ar ol mabwysiadu’r Cod Gwirfoddol

Stryd Fictoria Bangor Uchaf cyn ac ar ol mabwysiadu’r Cod Gwirfoddol

Enghreifftiau o’r arwyddion sydd i’w gweld yn yr ardal. Mae’r arwydd llai yn nodi safle we y landlord arno.

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod y Cabinet

Dyddiad y cyfarfod:	**13 Hydref 2020**
Adroddiad gan:	**Dyfrig Siencyn, Arweinydd**
Swyddog Cyswllt	**Dilwyn Williams, Prif Weithredwr**
Teitl yr Eitem:	**Covid-19 – Paratoadau ar gyfer ail don**

Penderfyniad a geisir

Derbyn y diweddariad ar y trefniadau sydd mewn lle i baratoi ar gyfer ail don posibl Covid-19.

Cefndir

1. Mae'r data diweddaraf yn amlygu'r ffaith fod yna lawer o ardaloedd yng Nghymru yn wynebu nifer cynyddol o achosion Covid-19, ac mae hynny wedi esgor ar gyfyngiadau pellach yn yr ardaloedd hynny.

2. Mae ffigyrau achosion Gwynedd yn parhau yn gymharol isel (20 o achosion yn y 7 diwrnod diwethaf ar adeg paratoi'r adroddiad yma) ond maent yn uwch nag unrhyw gyfnod wythnosol ers mis Mehefin. Rhaid bod yn fyw hefyd i'r ffaith y gall sefyllfa newid yn eithriadol o sydyn unwaith y gwelwn gynnydd. Mae'n bwysig felly nad ydym yn gorwedd ar ein rhwyfau ac yn sicrhau bod gennym drefniadau priodol mewn lle ar gyfer dygymod a'r sefyllfa pe cyfyd ail don o'r haint.

3. Mae yna nifer o fodelau wedi cael eu llunio gan y Llywodraeth er mwyn ceisio darlunio beth allasai ddigwydd i'r dyfodol ac maent wedi datblygu "senario achos gwaethaf rhesymol" er mwyn galluogi asiantaethau cyhoeddus i gynllunio ar gyfer y cyfnod i ddod.

4. Maent wedi cyhoeddi papur ar yr hyn y mae'r senario yn ei olygu gan bwysleisio nad rhagamcan o beth **sydd am ddigwydd** ydyw ond yn hytrach, yn asesiad o'r sefyllfa waethaf **allasai** ddigwydd. Gellir gweld papur ar y tybiaethau yma a gyhoeddwyd gan y Llywodraeth drwy ddilyn y linc isod.

https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2020-09/grwp-cynghori-technegol-senari-waethaf-y-maen-rhesymol-ei-thybied-newydd-ar-gyfer-y-gaeaf.pdf

5. Yn naturiol rydym wedi derbyn gwybodaeth fanylach o ran yr hyn sydd y tu ôl i'r ffigyrau bras yn y papur ac mae ein huned ymchwil a gwybodaeth yn defnyddio hyn i roi'r wybodaeth i wasanaethau sydd ei angen er mwyn iddynt ystyried sut y byddem yn dygymod gyda'r fath senario.

Trefniadau Gwaith y Cyngor

6. Os ydym am wynebu ail don, yn amlwg mae'r ffaith ein bod wedi dygymod gyda'r don gyntaf yn golygu ein bod yn fwy parod i wynebu ail don posibl.

7. Mae'r Penaethiaid Adran o fewn y Cyngor yn adrodd fod yna nifer o wersi wedi eu dysgu yn ystod y cyfnod Chwefror i Fehefin eleni a'u bod wedi ymgorffori unrhyw wersi a ddysgwyd yn ystod y don gyntaf yn barod yn ein trefniadau gwaith. Fe ddylai'r addasiadau hynny ein gwneud yn fwy gwydn pe byddem yn gweld ail don felly.

8. Gan nad ydym wedi dadwneud rhai o'r addasiadau i drefniadau gwaith a sefydlwyd mae hynny hefyd am ein helpu. Er enghraifft, gan ein bod yn parhau i weithredu drwy ofyn i staff weithio gartref mae'r trefniadau hynny yn eu lle yn barod a byddwn yn gallu parhau i redeg gwasanaethau yn effeithiol drwy'r dull hwnnw.

9. Un o'r trafferthion mawr a gafwyd ar ddechrau'r don gyntaf oedd diffyg offer gwarchod personol (PPE) a'r galw sylweddol uwch amdano. Rhoddwyd trefniadau dosbarthu corfforaethol mewn lle ar gyfer sicrhau trefn strwythurol er mwyn gwneud hynny. Ar y cychwyn, roedd hynny yn golygu defnyddio Siambr Dafydd Orwig fel warws ar ei gyfer, ond erbyn hyn, mae gennym storfa benodol ar ei gyfer ac 'rydym hefyd wedi llwyddo i gronni'r deunyddiau angenrheidiol sydd yn ein rhoi mewn sefyllfa llawer cryfach o fod yn wynebu ail don.

10. Yn amlwg, un o'r risgiau uchaf sydd gennym o ran effaith ar ein trigolion yw'r meysydd gofal sy'n cynnwys y maes plant; oedolion a digartrefedd. Yn sicr, mae'r adrannau yma wedi dysgu nifer o wersi yn ystod y don gyntaf ac wedi addasu yn ôl y dysgu hwnnw. Yn arbennig felly, o fewn y maes oedolion, 'rydym yn cynnig gwasanaethau i dros 3,300 o unigolion bregus ac mae hyn yn amlwg yn ardal risg sylweddol. Mae'r adran wedi bod yn cydweithio gyda Iechyd dros y misoedd diwethaf er mwyn ceisio sicrhau gwydnwch pe cyfyd ail don.

11. Serch hynny, un agwedd sy'n ein pryderu yw'r perygl o weld cyfuniad o gynnydd yn y galw a lleihad sylweddol mewn adnoddau gyda'i gilydd (wrth i staff fynd yn sâl neu orfod hunan ynysu).

12. Mae yna gynllun parhad gwasanaeth yn ei le sy'n seiliedig ar y ffigyrau y tu ôl i'r senario achos gwaethaf uchod ond tra bod modd sicrhau'r adnodd ffisegol y gallasem fod ei angen efallai'r cyfyngiad allweddol fyddai staffio.

13. Mae yna adroddiad arall yn cael ei gyflwyno i gyfarch y mater hwn er ystyriaeth gan y Cabinet.

14. Mae yna waith yn mynd ymlaen hefyd i sicrhau bod y ddarpariaeth briodol gennym pe byddai angen gwneud hynny i symud staff o fod yn cyflawni swyddogaethau o flaenoriaeth is i'r meysydd blaenoriaeth uwch pe byddem yn wynebu gwir argyfwng.

15. Un agwedd a weithiodd yn arbennig o dda yn ystod y don gyntaf oedd y tîm a roddwyd at ei gilydd i gefnogi'r rhai hynny oedd yn gwarchod ac i ymateb i unigolion oedd yn cysylltu gyda'r Cyngor oherwydd eu bod angen cymorth cyffredinol.

16. Fe grëwyd y tîm yma drwy drosglwyddo swyddogion o amrywiol wasanaethau o fewn y Cyngor a thra bod y rhan fwyaf o'r swyddogion hynny bellach wedi dychwelyd i'w meysydd gwaith arferol mae yna drefniadau ar droed i sicrhau fod gennym gynllun clir ar gyfer medru ail sefydlu'r Uned honno yn llyfn pe cyfyd yr angen yn y dyfodol.

17. Un agwedd o waith newydd sydd yn ymateb i'r angen i gadw rheolaeth dros ledaeniad yr haint yw'r gwasanaeth Profi, Olrhain a Diogelu.

18. Mae'r Adran Amgylchedd yn rhedeg y gwasanaeth yma yng Ngwynedd ac ariannwyd yr Uned drwy gais grant a wnaed ar y cyd gyda chynghorau eraill yn y Gogledd. Ar hyn o bryd mae'r Uned yn gweithio'n effeithiol gyda niferoedd achosion positif wedi cynyddu o gyfansymiau wythnosol oedd mewn ffigyrau sengl isel ym mis Awst i ffigyrau wythnosol o tua 15 erbyn hyn. Fodd bynnag mae'r nifer "cysylltiadau" sydd ynghlwm a bob achos wedi cynyddu'n sylweddol sy'n cynyddu'r gwaith wrth gwrs.

19. Serch hynny, os gwelwn sefyllfa fel yr hyn sy'n cael ei ddarlunio yn y senario achos gwaethaf rhesymol uchod bydd angen sicrhau bod yr Uned yn parhau i fod yn wydn.

20. Mae gofyn i'r Bwrdd Iechyd ar y cyd gyda'r awdurdodau lleol yn y Gogledd lunio Cynllun Atal ac Ymateb Lleol ar gyfer Gogledd Cymru ac mae hwnnw wedi cael ei lunio. Ynddo mae'n nodi y bydd awdurdodau lleol yn sefydlu trefniadau Atal a Gwyliadwriaeth i gadw golwg ar beth sydd yn digwydd o fewn y siroedd unigol ac i drafod ymatebion posibl.

21. Yng Ngwynedd, sefydlwyd grŵp dan gadeiryddiaeth y Pennaeth Adran Amgylchedd. Mae'r Grŵp hefyd yn cynnwys swyddogion o'r Adran Amgylchedd, Addysg, Oedolion a Chefnogaeth Gorfforaethol ynghyd a chynrychiolwyr o Iechyd Cyhoeddus Cymru, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, Heddlu Gogledd Cymru a Phrifysgol Bangor. Maent newydd ddechrau cwrdd yn wythnosol ac o'r wythnos hon ymlaen bydd yna adroddiad o'r sefyllfa yn cael ei darparu ar gyfer y Prif Weithredwr, finnau a'r Dirprwy Arweinydd.

22. Pe cyrhaeddwyd sefyllfa lle byddai angen ystyried camau ychwanegol i'r hawliau sydd gennym eisoes byddai yna drafodaeth yn y Grŵp yma gyda'r Prif Weithredwr a'r Arweinydd a'r Dirprwy Arweinydd gyda hyn yn cael ei fwydo drwodd i Dîm Rheoli Achos Rhanbarthol (sef casgliad o swyddogion sydd â chyfrifoldeb dros ymateb i achosion ac i gynghori Gweinidogion Llywodraeth Cymru ar yr hyn y dylid ei wneud yn lleol.)

23. Yn y pen draw, yn unol â darpariaethau'r Cynllun Rheoli Coronafirws ar gyfer Cymru sydd gan y Llywodraeth, Gweinidogion yng Nghaerdydd sy'n gyfrifol am benderfynu pa gamau ychwanegol i'w cymryd, ond fel y mae'r Cynllun hwnnw yn nodi, bydd unrhyw benderfyniadau yn cael eu gwneud ar ol ymgynghori gydag arweinwyr lleol.

24. Un agwedd arall o unrhyw waith ymateb yw'r gallu i orfodi unrhyw reolau wrth gwrs. Heb os ac oni bai, mae'r toriadau ariannol a welwyd i gyllidebau llywodraeth leol dros y 10 mlynedd diwethaf wedi effeithio'n andwyol ar allu awdurdodau lleol i ymateb i'r holl alwadau oedd arnom yn ystod y don gyntaf.

25. Hyd yn oed pe byddem yn derbyn mwy o arian rŵan wrth gwrs nid oes modd hyfforddi swyddogion proffesiynol Iechyd Cyhoeddus dros nos. Fodd bynnag ar y cyd gydag awdurdodau eraill y Gogledd 'rydym wedi gwneud cais am adnodd i gyflogi mwy o swyddogion fyddai'n medru gweithio dan oruchwyliaeth swyddogion proffesiynol i atgyfnerthu'r gwaith o orfodi ac yn aros i glywed tynged y cais hwnnw.

26. Roedd y diwydiant ymwelwyr yn amlwg yn fyrdwn sylweddol arnom yn ystod y cyfnod a fu a'r gobaith yw na fydd hynny yn faich mor ddwys yn ystod misoedd y gaeaf, ond fe fydd y sefyllfa yn cael ei fonitro gan yr Adran Amgylchedd ac eraill a chamau yn cael eu cymryd fel bo'r angen.

27. Gyda hyn oll, mae'r Prif Weithredwr yn hyderus ein bod wedi cymryd y camau hynny y gallwn eu cymryd i baratoi ar gyfer unrhyw ail don, ond erys i weld a fydd hynny'n ddigonol.

Sylwadau'r Swyddogion Statudol:

Swyddog Monitro

Mae'r adroddiad yn ddiweddariad amserol a phriodol i'r Cabinet wrth baratoi ar gyfer ail don o COVID -19. O safbwynt llywodraethu mae'r fframweithiau cyfreithiol sydd wedi eu datblygu bellach yn golygu fod ein trefniadau yn fwy gwydn i ymdopi â'r sefyllfa . Fodd bynnag, fel yr amlygir yn yr adroddiad mae union natur a maint yr her eto i amlygu ei hun.

Pennaeth Cyllid

Yn ystod y cyfnod Chwefror i Fehefin eleni, mae'r Cyngor wedi rhoi blaenoriaeth dilyffethair i ddiogelu iechyd a bywydau pobl Gwynedd. Bu cost ychwanegol ynghlwm â hynny, ac mae'r ffigyrau perthnasol wedi'u amlinellu yn yr adroddiad Adolygiad Cyllideb Refeniw 2020/21 ar raglen y cyfarfod Cabinet yma. Os ydym am wynebu ail don, yn amlwg rhoddir blaenoriaeth eto i ddiogelu iechyd pobl a bydd rhai costau ychwanegol yn parhau. Er hynny, fel dywedai'r adroddiad uchod, disgwylir cost is mewn ail don, gan nad ydym wedi dadwneud rhai o'r addasiadau i drefniadau gwaith, a gan fod offer bellach mewn lle er mwyn gallu gweithredu mewn argyfwng estynedig.

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	**13 Hydref 2020**
Aelod Cabinet:	**Y Cynghorydd Dafydd Meurig**
Swyddogion Cyswllt:	**Aled Davies (Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant)**
Rhif Ffôn Cyswllt:	**01286 679003**
Teitl yr Eitem:	**Cynllun Gweithlu Gwasanaethau Gofal Oedolion**

1 Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Gofynnir i'r Cabinet –

- gymeradwyo dyrannu hyd at £375,000 o adnodd un-tro (wedi'i ddadansoddi yn y tabl o dan rhan 4 o'r adroddiad) i gyllideb 2020/21 yr Adran Oedolion, ynghyd â £390,000 pellach o adnodd un-tro i gyllideb 2021/22, gydag union swm y dyraniadau i'w adolygu ar ddiwedd y ddwy flynedd ariannol berthnasol.
- gefnogi'r bwriad i wario'r gyllideb ychwanegol uchod ar gost cyflogi gweithlu y tu hwnt i lefelau cyllidebau staffio arferol, er mwyn ymateb i gynnydd anochel mewn galw am wasanaeth gofal cymdeithasol i ddiogelu pobl Gwynedd, a llenwi bylchau staffio sy'n ymddangos o ganlyniad i Covid19.

2 Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

2.1 Y mae angen cynyddu maint y gweithlu gofal ym maes Oedolion er mwyn ymateb i brinder gweithlu i sicrhau parhad gwasanaeth yn y tymor byr, ac er mwyn medru cynllunio i ymateb i ail don o'r feirws Covid19 allai ein taro.

3 CYFLWYNIAD

3.1 Mae'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant wedi paratoi Cynllun Gweithlu i grynhoi'r materion gweithlu sydd angen sylw penodol o ganlyniad i'r pandemig Covid19. Bwriad yr adroddiad hwn yw crynhoi'r prif negeseuon o'r cynllun hwnnw, a gofyn i'r Cabinet gymeradwyo gwariant i gyfarch elfennau o gostau gweithlu posibl y gall y Cyngor eu hwynebu.

4 RHESYMEG A CHYFIAWNHAD DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

4.1 Dros y 6 mis diwethaf, ers cychwyn y pandemig Covid19 yn y DU, y mae'r darparwyr gofal yng Ngwynedd (yn y sector fewnol a'r un allanol) wedi ymdopi yn rhyfeddol o dda i sicrhau parhad gwasanaeth. Mae nifer o ffactorau wedi cyfrannu at hyn, er enghraifft:

- Defnydd o staff asiant
- Penodiadau o'r newydd yn ychwanegol i'r sefydliad (ee drwy'r Tîm Swyddi Covid a'r bas data gweithlu Covid19 a sefydlwyd ym mis Mawrth 2020)
- Llai o breswylwyr yng nghartrefi preswyl y Cyngor
- Rhywfaint o staff gofal dydd wedi eu harallgyfeirio i wasanaethau eraill
- Rheolwyr gwasanaethau gofal wedi gwneud gwaith rheng flaen
- Staff arferol wedi gweithio oriau ychwanegol
- Lefel isel iawn o absenoldebau oherwydd gwyliau.

4.2 Er hynny, gwyddom y bydd cryn bwysau ar y gwasanaethau gofal fydd yn gwneud sefyllfa'r gweithlu yn fregus iawn. Mae'r Cynllun Gweithlu wedi ystyried effaith y canlynol ar yr anghenion gweithlu :

- Ail agor gwasanaethau dydd ac ysbaid sydd wedi bod ar gau
- Ail gychwyn gofal pobl fuodd yn cael cynhaliaeth gan eu teuluoedd neu ffrindiau am gyfnod
- Absenoldebau ymysg y gweithlu am eu bod yn sâl gyda Covid19, yn cysgodi neu'n gorfod hunan ynysu
- Sicrhau gweithlu wrth gefn digonol i ganiatáu i bobl na chafodd ddim, neu fawr ddim gwyliau, rhwng Mawrth a Gorffennaf, gymryd eu gwyliau
- Rhestrau aros am ofal cartref ar gynnydd, a'r pwysau i gynnig gofal cartref er mwyn i bobl fedru gadael yr ysbyty yn dwysau
- Gofynion y 'Fframwaith Adsefydlu Genedlaethol' (dogfen a baratowyd mewn ymateb uniongyrchol i sefyllfa Covid19 er mwyn cynllunio gwasanaethau i bobl fydd angen gofal yn sgîl y feirws)
- Yr angen i staffio i lefelau digonol pe bai angen capasiti ymchwydd ('surge capacity') i ofalu am bobl sydd yn wael, neu wedi bod yn wael, gyda Covid19.

4.3 Mae'r paragraffau dilynol yn ymhelaethu rhywfaint ar yr agweddau y gofynnir i'r Cabinet gymeradwyo gwariant ynghlwm â nhw. Byddai sicrhau'r cyllid yn caniatáu i'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant ymateb yn rhagweithiol er mwyn ceisio sicrhau gweithlu digonol i wynebu'r her sy'n debygol o fodoli dros y misoedd nesaf. Byddai hynny, yn ei dro, yn sicrhau ein bod yn cyfarch ein pwrpas sef 'helpu pobl i fyw eu bywydau fel y mae nhw'n dymuno eu byw', a hefyd yn ein galluogi i gyflawni ein dyletswyddau statudol o ran darparu gwasanaethau gofal.

<u>Absenoldebau gweithlu oherwydd salwch Covid19</u>

4.4 Ffactor allweddol i'w hystyried yw'r risg y gall staff fod yn absennol oherwydd eu bod yn sâl gyda Covid19, neu'n gorfod hunan ynysu. Mae gwaith wedi'i wneud i ddadansoddi ar sail data modelu cenedlaethol sy'n ceisio rhoi'r 'amcangyfrif gorau o'r sefyllfa ar ei gwaethaf'.

4.5 Ar hyn o bryd, mae lefelau absenoldeb salwch oherwydd Covid19 ymysg y gweithlu gofal mewnol yn llai na 0.5%. Y mae 4.4% o'r gweithlu wedi bod yn cysgodi, ond y mae'r mwyafrif bellach yn ôl wrth eu gwaith.

4.6 Mae'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant yn credu ei bod yn rhesymol i'r Cyngor gynllunio ar sail absenoldebau oherwydd Covid19 ar lefelau rhwng 1% a 2% o'r gweithlu gofal ar wahanol adegau yn ystod y flwyddyn ariannol gyfredol. Mae'n amhosibl gwybod beth yn union fydd y sefyllfa, ond mae'r hyn a welwyd yn ystod y don gyntaf o achosion Covid yn rhoi sail i'r canfyddiad hwn.

4.7 Mae'r rhagamcanion gorau yn dangos bod angen adnabod **£60,000** yn ystod eleni (2020/21) er mwyn medru ôl-lenwi absenoldebau oherwydd salwch Covid19. Yn ôl ein gwaith modelu, mae'r sefyllfa waethaf yn dangos y gellid bod angen llenwi bwlch staffio oherwydd salwch Covid19 ar lefel rywle rhwng 5.3% a 6.7% ar ei anterth. Mae'n bwysig nodi, felly, mai rhagamcan mor realistig â phosibl o'r gost ychwanegol yw'r £60,000, ac nid ffigwr sy'n diddymu'r risg ariannol yn llwyr.

<u>Caniatáu i'r gweithlu gofal gymryd eu cwota gwyliau blynyddol</u>
4.8 Fel y nodwyd uchod, un o'r rhesymau dros y llwyddiant i gynnal gwasanaethau craidd dros y misoedd diwethaf oedd y ffaith bod llawer llai o wyliau wedi'i gymryd gan aelodau staff.

4.9 Gwnaed astudiaeth fanwl o'r nifer o ddyddiau o wyliau a gymerwyd dros yr un cyfnod yn 2019 a 2020. Dangosodd hyn bod angen cyfwerth â 18 person yn gweithio 20 awr yr wythnos tan ddiwedd y flwyddyn ariannol, er mwyn i'r gweithlu arferol fedru cymryd eu cwota llawn o wyliau.

4.10 Er mwyn sicrhau bod y gweithlu ar gael i ôl-lenwi'r staff sydd angen cymryd eu gwyliau, mae angen adnabod **£135,000** o arian unwaith ac am byth eleni.

<u>Sicrhau capasiti ymchwydd i ymateb i'r galw am ofal oherwydd Covid19</u>
4.11 Mae gan y Cyngor gynllun pendant ar gyfer ymateb i gynnydd yn y galw am ofal allai ein hwynebu o ganlyniad i Covid19. Camau cyntaf y cynllun hwn fyddai agor gwelyau ychwanegol mewn 3 o'i gartrefi preswyl mewnol, ac yna agor canolfannau gofal yng ngwersyll Glan Llyn ac yng nghanolfan Plas Menai.

4.12 Drwy ddefnyddio data modelu cenedlaethol, gellir gwneud rhagdybiaethau ynglŷn â phryd y gallem orfod gweithredu ar y cynllun hwn. Mae cynlluniau wedi eu paratoi yn cyfrifo'r nifer o staff fyddai eu hangen ar wahanol gyfnodau.

4.13 Y gobaith yw na fyddai angen yr holl gapasiti ychwanegol am fwy nag ychydig wythnosau, ond gwyddom mai'r tebygrwydd yw y gwelwn effeithiau Covid19 ar y galw am ofal am fisoedd os nad blynyddoedd. Teimlir bod angen sicrhau lefel dderbyniol o wytnwch i'r gwasanaeth a digon o hyblygrwydd i fedru wynebu'r angen cynyddol am wasanaethau adsefydlu ('rehabilitation'). Er mwyn denu'r gweithlu angenrheidiol, argymhellir fod angen cynnig cyfleon i bobl gael swyddi parhaol gyda'r Cyngor.

4.14 Er mwyn cynnal gwasanaethau i nifer uwch o bobl o fewn 3 o gartrefi'r Cyngor ar draws ardal ddaearyddol eang, bydd angen cyfwerth â 30 aelod ychwanegol o staff yn gweithio 20 awr yr wythnos. Byddai hyn ar gost o **£120,000** yn y flwyddyn ariannol hon, a **£390,000** yn 2021/22.

4.15 Ar ddiwedd Mawrth 2022, byddai angen adolygu maint y gweithlu ochr yn ochr â'r galw. Rhagwelir y bydd galw yn cynyddu oherwydd natur demograffig y Sir (hyd yn oed pe na bai Covid19 wedi ein taro). Hefyd, gwyddom bod canran uchel o'r gweithlu cyfredol yn agosáu at oed ymddeol. Mae'r amrywiol ffactorau yn awgrymu ei bod yn debygol iawn y byddem angen y gweithlu i'r tymor hwy.

4.16 Yn ychwanegol i'r 30 person uchod y byddem yn eu recriwtio ar gytundebau parhaol, mae rhagamcanion yn nodi y byddai angen rhwng 16 a 62 aelod o staff (ar sail gweithio 20 awr yr wythnos) ychwanegol er mwyn cynnal gwasanaethau capasiti ymchwydd. Byddai'r union niferoedd yn amrwyio yn ôl lefel y galw a'r nifer o achosion o bobl â Covid19 sydd angen gofal.

4.17 Bwriad yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant yw sicrhau gweithlu dros dro o wahanol ffynhonnellau yn cynnwys recriwtio, talu am staff asiant a chael staff o'r banc gweithwyr iechyd. Gofynnir i'r Cabinet gymeradwyo gwariant o hyd at **£60,000**hyd at ddiwedd Mawrth 2021 tuag at gost y gweithlu hwn

4.18 Pe bai angen gweithlu ychwanegol uwchlaw hyn, y bwriad yw cymeryd camau i hyfforddi ac ad-leoli staff sy'n gweithio o fewn meysydd eraill o fewn y Cyngor. Mae modelau cenedlaethol yn taflunio cyfnod o tua 2 fis pan fyddem yn gweld cynnydd sydyn a sylweddol mewn achosion. Bydd angen cadw golwg manwl ar union lefel y galw a'r angen am weithlu ychwanegol er mwyn addasu ein cynlluniau yn amserol, gan gadw mewn cof bod angen amser i hyfforddi a pharataoi gweithlu ar gyfer y gwaith dan sylw.

<u>Crynodeb o'r anghenion gweithlu a'r costau cysylltiedig</u>
4.19 Mae'r tabl isod yn crynhoi'r anghenion gweithlu y gofynnir i'r Cabinet gymeradwyo gwariant ar eu cyfer, i gyfarch camau penodol. Noder bod y costau wedi eu hamcangyfrif ar sail £12.50 yr awr, sef costau cyflogi mewnol (yn cynnwys yswiriant gwladol a phensiwn). Gallai'r gost fod rhywfaint yn uwch pe bai angen penodi am gyfnodau estynedig, er mwyn cyfarch costau fel cyfnodau salwch a gwyliau, neu pe bai angen talu i asiant am staff. Gallai hefyd fod rhywfaint yn is, ee. os nad oes angen talu cyfraniadau pensiwn :

	Nifer staff yn gweithio 20 awr yr wythnos y byddwn yn debygol o fod eu hangen	Cyllid y gofynnir am yr hawl i wario at 31.3.21, ar sail unwaith ac am byth (£)	Cyllid y gofynnir am yr hawl i'w wario yn ystod 2021/22 i ariannu cytundebau parhaol (£)
Absenoldeb oherwydd salwch Covid19	Rhwng 11 a 22 ar unrhyw adeg	60,000	
Sicrhau bod y gweithlu gofal yn medru cymryd eu cwota gwyliau blynyddol	18	135,000	
Sicrhau capasiti ymchwydd i ymateb i'r galw uwch am ofal oherwydd Covid19 :			
1. Agor gwelyau ychwanegol mewn 3 cartref preswyl mewnol	30	120,000	390,000
2. Agor canolfannau gofal yng ngwersyll Glan Llyn ac yng nghanolfan Plas Menai	Rhwng 16 a 62 aelod o staff ar unrhyw adeg	60,000	
CYFANSWM		**375,000**	**390,000**

5 CAMAU NESAF AC AMSERLEN

5.1 Os caiff y gwariant hwn ei gymeradwyo, y bwriad yw cymryd camau brys i weithredu ymgyrch recriwtio i swyddi parhaol a swyddi dros dro, a chanfod staff o amrywiol ffynhonnellau all fod ar gael i ymgymryd â gwaith gofal am gyfnodau byr.

5.2 Disgwylir y bydd yr holl wariant y cyfeirir ato yn yr adroddiad hwn wedi ei wneud erbyn diwedd Mawrth 2022.

6 UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

6.1 Nid oes unrhyw ymgynghoriadau penodol wedi eu cynnal, ond mae'r holl ddata sydd y tu cefn i'r Cynllun Gweithlu wedi ei gasglu gan, a'i drafod gyda'r darparwyr gofal mewnol ac allanol yn Ngwynedd.

Barn yr aelod lleol
Dim yn berthnasol

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Rwy'n nodi sylwadau y Prif Swyddog Cyllid ynglŷn a ffynonellau ariannu y cynllun ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf. Rwy'n fodlon â phriodoldeb y ffordd yma ymlaen.

Y Swyddog Cyllid Statudol:

Cadarnhaf fod y gwariant a gynhigir yn yr adroddiad uchod yn ychwanegol i'r rhagolygon gwariant sydd wedi'u hamlinellu yn yr adroddiad Adolygiad Cyllideb Refeniw 2020/21 ar raglen y cyfarfod Cabinet yma.

Byddwn yn ceisio hawlio y rhan helaeth o'r £375,000 yn 2020/21 o gronfa benodol sydd wedi'i neilltuo gan Lywodraeth Cymru i helpu awdurdodau lleol dalu costau uwch yn sgil Covid-19. Nid oes unrhyw wybodaeth am gronfa debyg erbyn 2021/22, ac mae trefniadau caeth yn cyfyngu hawliadau 2020/21. Felly, bydd angen i'r Cabinet danysgrifennu'r cyfan o'r £765,000 (£375,000 + £390,000) o falansau'r Cyngor am y tro, hyd nes cawn gadarnhad faint o grant Covid-19 gellid hawlio.

Nid yw'n arferol i'r Cyngor ganiatáu i wasanaethau ariannu swyddi (cytundebau cyflogaeth) parhaol o gyllideb un-tro. Fodd bynnag, rwy'n cefnogi'r bwriad yn yr amgylchiadau unigryw yma, oherwydd y galw oherwydd yr argyfwng Covid-19 a thrafferthion recriwtio i gytundebau dros-dro, ynghyd â throsiant cymharol uchel mewn swyddi gofal perthnasol sy'n lleddfu'r ymrwymiad hir-dymor.

ADRODDIAD I'R CABINET

Dyddiad	**13 Hydref 2020**
Aelod Cabinet	**Y Cynghorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid**
Pwnc	**Trosolwg Arbedion: Adroddiad Cynnydd ar Wireddu Cynlluniau Arbedion**
Swyddog Cyswllt	**Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid**

Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Derbyn y wybodaeth yn yr adroddiad a nodi'r cynnydd tuag at wireddu cynlluniau arbedion 2020/21, 2019/20 a blynyddoedd blaenorol.

Cymeradwyo cynlluniau amgen a fanlylir yn Rhan 6 ac Atodiad 5 i ddisodli cynlluniau hanesyddol nad ydynt yn gwireddu.

Nodi bod effaith Covid19 wedi cyfrannu at lithriad yn y rhaglen arbedion, gan fod y Cyngor wedi rhoi blaenoriaeth dilyffethair i ddiogelu iechyd a bywydau pobl Gwynedd mewn ymateb i'r argyfwng, a hynny wedi golygu na fu modd parhau efo'r trefniadau herio perfformiad ac arbedion dros gyfnod yr argyfwng.

Cefnogi bwriad y Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid i drefnu i gyfarfod pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran, i drafod sut bydd modd ail afael yn y drefn o gyflawni'r arbedion arfaethedig, fel bydd modd i'r Cyngor symud ymlaen efo cyfran o'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.

---

1. CYFLWYNIAD / CEFNDIR

Mae'r adroddiad yma yn adroddiad trosolwg am sefyllfa arbedion y Cyngor ar gyfer 2020/21, 2019/20 a blynyddoedd blaenorol.

Yn Strategaeth Ariannol y Cyngor ers 2015/16, mae gwerth £36m o arbedion wedi eu cymeradwyo i'w gwireddu yn ystod y cyfnod 2015/16 i 2020/21. Adroddir yma ar gynnydd yn erbyn cynlluniau arbedion sydd werth £3,764,900 yn 2020/21 a £5,395,030 yn 2019/20 ynghyd â'r arbedion sydd eto i'w cyflawni o flynyddoedd blaenorol, yn dilyn adolygiad o'r sefyllfa'r ar ddiwedd Awst 2020.

Mae gwireddu'r cynlluniau unigol yn gyfrifoldeb aelodau perthnasol o'r Cabinet, sy'n herio perfformiad yr adrannau perthnasol gan gynnwys cynnydd y cynlluniau arbedion. Cyfrifoldeb yr Aelod Cabinet dros Gyllid yw cadw trosolwg o'r darlun cyfan.

2. CYNLLUNIAU ARBEDION 2015/16 – 2018/19

2.1 Mae **Atodiad 1** yn crynhoi cyrhaeddiad pob adran yn erbyn y targed arbedion oedd wedi ei osod iddynt o 2015/16 - 2018/19, **cyfanswm o bron i £27m. Mae'n galonogol i mi allu adrodd bod bron i £26m, neu 98% o'r cynlluniau yma wedi eu gwireddu**, ond mae risg o wireddu'r arbedion ar ychydig o gynlluniau.

2.2 Mae'r llithriad ymylol yma yn bennaf ar rai o gynlluniau 2017/18, gyda'r her o'u gwireddu'n parhau.

2.3 Fel adroddwyd i Gabinet 28 Ionawr 2020, rhagwelir risgiau i gyflawni gwerth £102k o arbedion ar ddau gynllun yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant sef *Awtomeiddio prosesau cyllidol yr Adran* a *Gwella effeithlonrwydd gweithwyr maes.*

2.4 Eto fel adroddwyd i Gabinet 28 Ionawr 2020, mae risgiau sylweddol i gyflawni arbedion ar gynllun *Adolygiad Dechrau i'r Diwedd* gan yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd, sef £250k yn 2018/19 a'r blynyddoedd dilynol (£120k 2019/20, £318k 2020/21) gyda'r cynllun wedi bod yn destun adolygiad gan ail ymweld â thybiaethau'r model 'Dechrau i'r Diwedd' gwreiddiol gan ei bod yn ymddangos fod arbedion ariannol o'r cynllun wedi bod yn rhy uchelgeisiol yn sgil newid yn yr hinsawdd bresennol yn y maes plant. Mae Tasglu Cyllideb Plant wedi ei gomisiynu sydd yn rhoi sylw i faterion ariannol yr Adran gan gynnwys y maes yma, ond nid yw wedi cwrdd ers cychwyn yr argyfwng Covid19 oherwydd blaenoriaethau eraill yn y cyfnod argyfwng.

2.5 Mae risgiau o gyflawni gweddill arbedion y cynllun *Adolygu'r strwythurau a lleoliadau presennol yr Adran Tai,* gwerth £89k, sef cynllun y mae'r Adran Tai ac Eiddo wedi ei etifeddu. Mae cynllun amgen gwerth £82k yn cael ei gynnig i ddisodli rhan o'r cynllun hanesyddol, sy'n cael ei fanylu yn Atodiad 5 a bydd angen cynllun amgen arall i gyflawni gweddill yr arbedion o £7k.

3. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2019/20

3.1 Mae **Atodiad 2** yn crynhoi'r sefyllfa o ran gwireddu cynlluniau arbedion 2019/20. O'r 122 o gynlluniau sydd wedi eu proffilio am y flwyddyn, mae 102, **gwerth bron i £4m neu 76% wedi eu gwireddu.** Mae 19 o gynlluniau unai yn llithro neu gyda rhai risgiau i gyflawni a 2 gynllun sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet.

3.2 Mae'r Adran Amgylchedd yn rhagweld y bydd rhai risgiau i gyflawni arbedion ar y cynllun C*ynyddu'r nifer meysydd parcio talu ac arddangos a chynyddu ffioedd parcio* gwerth £38k yn 2019/20. Mae Grŵp Tasg wedi ei sefydlu gyda bwriad adrodd i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau yn Ebrill 2020. Ni fu hyn yn bosib oherwydd sefyllfa Covid-19. Mae cais wedi ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru i ddigolledu'r incwm.

3.3 Mae gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant werth £799k o gynlluniau sydd yn llithro gyda rhai risgiau i gyflawni. Bu oediad gyda 3 cynllun, gwerth cyfanswm o £80k, ond maent bellach yn symud yn eu blaen. Mae'r Adran yn rhagweld rhai risgiau i gyflawni arbedion dau gynllun pellach sef *Integreiddio a thrawsnewid Gwasanaethau Pobl Hyn* (£510k) ac *Ymestyn egwyddorion Cynllun Peilot Alltwen ar draws y gwasanaeth* (£134k).

Rhagwelir risgiau sylweddol i gyflawni arbedion y cynllun *Gwella effeithlonrwydd Gweithwyr Maes* (£75k), mae penderfyniad wedi ei wneud i gadw'r staff ymlaen i wireddu arbedion ehangach.

3.4 Fel yr adroddwyd uchod yn 2.4, mae risgiau sylweddol i gyflawni gwerth £120k o gynllun *Adolygiad Dechrau i'r Diwedd* gan yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd.

3.4 Mae risgiau o gyflawni arbedion 2 gynllun gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol sef *Canolfannau Ailgylchu: codi ffi ar fasnachwyr* (£20k) a chynllun *Codi ffi ar waredu deunyddiau DIY* (£100k). Mae'r Adran yn cynnig cynllun amgen i ddisodli'r cynlluniau hanesyddol (Rhan 6 o'r Adroddiad ac **Atodiad 5**).

3.5 Yn gyffredinol, mae'r cynnydd sydd wedi ei wneud i wireddu cynlluniau arbedion 2019/20 yn dderbyniol, ond mae arwyddion trafferthion cyflawni yn amlwg bellach. Gan ein bod yn ceisio effeithio ar drigolion Gwynedd cyn lleied â phosib drwy gyflawni arbedion effeithlonrwydd, mae'n llawer anoddach na thorri gwasanaethau.

4. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2020/21

4.1 Mae **Atodiad 3** yn crynhoi'r sefyllfa o ran gwireddu cynlluniau arbedion 2020/21. Mae'r cyfanswm targed arbedion yn £3,903,500 gyda gwerth £632k, sef 16% o gynlluniau eisioes wedi eu gwireddu a £1.3m pellach sef 34% ar drac i gyflawni'n amserol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.

4.2 Yn amlwg mae'r adrannau wedi canolbwyntio ar ymateb i'r argyfwng yn y cyfnod ers Ebrill 2020.

4.3 Mae llithriad ar y cynllun C*ynyddu'r nifer meysydd parcio talu ac arddangos a chynyddu ffioedd parcio* gan yr Adran Amgylchedd sydd yn £97k yn 2020/21, gyda tharged o £38k yn 2019/20 (rhan 3.2). Yn ogystal mae 6 cynllun gwerth cyfanswm o £72k gyda rhai risgiau cyflawni.

4.4 Rhagwelir risgiau i gyflawni gwerth £50k o arbedion ar ddau gynllun yr Adran Economi a Chymuned. Adroddwyd ar gynllun Neuadd Dwyfor yng Nhabinet 10 Mawrth 2020 i gymeradwyo ail broffilio'r arbedion.

4.5 Rhagwelir risgiau i gyflawni 4 cynllun arbedion gwerth £851k sydd gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant, 14 cynllun gwerth £396k gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol a 2 gynllun £48k gan Ymgynghoriaeth.

4.6 Fel sydd eisoes wedi ei adrodd yn rhan 2.4, mae problemau gwireddu £318k y Cynllun Dechrau i'r Diwedd gan yr Adran Plant a Theuluoedd.

4.7 Gan ein bod eisoes wedi rhagweld problem gwireddu arbedion, rhoddwyd darpariaeth gorfforaethol i'r pwrpas yng nghyllideb 2020/21, gyda £1.6 miliwn ar gael i leddfu'r sefyllfa.

5. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2021/22 YMLAEN

5.1 Rhestrir arbedion 2021/22 ymlaen, fesul Adran yn **Atodiad 4**, ond mae'n gynamserol i adrodd ar statws y cynlluniau yma ar hyn o bryd.

6. DISODLI CYNLLUNIAU HANESYDDOL GYDA CHYNLLUNIAU AMGEN

6.1 Mae gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol a'r Adran Tai ac Eiddo gynlluniau hanesyddol a gymeradwywyd eisioes, lle maent bellach yn cydnabod nad oes modd iddynt gael eu gwireddu. Gweler fanylion y cynlluniau hanesyddol ynghyd â'r cynlluniau amgen a gynnigir er mwyn disodli'r cynlluniau hanesyddol yn **Atodiad 5**.

7. CASGLIAD

7.1 Er bod rhai adrannau wedi gwireddu eu holl gynlluniau arbedion, mae'n anorfod bod gwireddu dros £30m o arbedion (allan o gyfanswm o £36 miliwn) ers Ebrill 2015 wedi bod yn heriol ac rwy'n ddiolchgar i'r holl adrannau a'r Aelodau Cabinet am sicrhau'r llwyddiant yma.

7.2 Mae'r tabl isod yn crynhoi gwerth y cynlluniau sydd gyda risgiau i'w cyflawni, sef gwerth bron i £3.4 miliwn yn ei gyfanrwydd, sydd yn profi fod problem gwireddu arbedion yn dod yn amlycach. Fel a nodwyd yn rhan 4.7 uchod, mae darpariaeth o £1.6 miliwn ar gael i leddfu'r sefyllfa.

Tabl 1: Cynlluniau sydd a rhai risgiau i gyflawni fesul blwyddyn

	2017/18	**2018/19**	**2019/20**	**2020/21**	**Cyfanswm**
	£	**£**	**£**	**£**	**£**
Cynlluniau sydd a rhai risgiau o gyflawni	191,000	250,280	1,205,070	1,928,040	3,594,390
Llai: Cynlluniau Amgen:					
Adran Tai ac Eiddo	(89,000)				(89,000)
Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol			(30,000)	(90,000)	(120,000)
	102,000	**250,280**	**1,175,070**	**1,838,040**	**3,385,390**

7.3 Gyda blaenoriaethau eraill i ddiogelu iechyd a bywydau pobl Gwynedd wedi derbyn sylw dros gyfnod yr argyfwng ac felly absenoldeb trefniadau arferol herio perfformiad ac arbedion dros y cyfnod, bydd y Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid yn trefnu cyfarfod pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran i drafod sut bydd modd ailafael yn y drefn o gyflawni'r arbedion arfaethedig, fel bod modd i'r Cyngor symud ymlaen efo'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.

7.4 Felly, gofynnaf i'r Cabinet nodi'r cyrhaeddiad a amlinellir yn yr adroddiad yma tuag at wireddu'r cynlluniau arbedion. Yn ogystal, gofynnaf i'r Cabinet gymeradwyo'r cynlluniau amgen gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol a'r Adran Tai ac Eiddo a argymhellir i ddisodli'r cynlluniau hanesyddol nad oes modd gwireddu. Nodi bod effaith Covid19 wedi cyfrannu at lithriad yn y rhaglen arbedion a chefnogi bwriad y

Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid i drefnu i gyfarfod pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran, i drafod sut bydd modd ail afael yn y drefn o gyflawni'r arbedion arfaethedig, fel bydd modd i'r Cyngor symud ymlaen efo cyfran o'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.

Barn yr Aelod Lleol
Dim yn berthnasol

Barn y Swyddogion Statudol

Y Swyddog Monitro:
Dim sylwadau ynglyn â phriodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:
Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau:
Atodiad 1 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2015/16 - 2018/19 fesul Adran
Atodiad 2 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2019/20 fesul Adran
Atodiad 3 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2020/21 fesul Adran
Atodiad 4 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2021/22 ymlaen fesul Adran
Atodiad 5 - Rhestr Cynlluniau Amgen

ATODIAD 1

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2015/16 I 2018/19 FESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion £	Cynlluniau wedi eu gwireddu £	Wrthi'n gweithredu, ond wedi llithro £ - *nifer*		Cynlluniau sydd hefo rhai risgiau i gyflawni £ - *nifer*		Cynlluniau sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet £ - *nifer*		Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
Addysg	1,107,310	1,078,629	28,681	*1*	-		-		Llithriad ar y cynllun *'Ffordd Gwynedd - Uned Cyflogau a Chontractau'.*
Ysgolion	4,037,000	4,037,000	-		-		-		Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Amgylchedd	2,217,903	2,217,903	-		-		-		Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Cefnogaeth Gorfforaethol	1,707,178	1,707,178	-		-		-		Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Cyllid	1,027,256	1,027,256	-		-		-		Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Economi a Chymuned	2,394,432	2,394,432	-		-		-		Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Oedolion, Iechyd a Llesiant	5,449,141	5,347,141	-		102,000	*2*	-		Mae'r cynllun *Awtomeiddio prosesau cyllidol yr Adran* wedi ei gyfalwni'n rhannol ac er mwyn cwrdd â'r diffyg o £64k mae angen ystyried os oes modd cyflawni'r arbediad trwy ddulliau amgen. O ran y cynllun *Gwaith effeithlonrwydd gweithwyr maes* gwerth cyfanswm o £113k (£38k yn 2017/18) efo risgiau sylweddol o gyflawni, ac mae penderfyniad wedi ei wneud i gadw staff ymlaen i wireddu arbedion ehangach.

ATODIAD 1

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2015/16 I 2018/19 FESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion £	Cynlluniau wedi eu gwireddu £	Wrthi'n gweithredu, ond wedi llithro £ - *nifer*		Cynlluniau sydd hefo rhai risgiau i gyflawni £ - *nifer*		Cynlluniau sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet £ - *nifer*		Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
Plant a Chefnogi Teuluoedd	2,301,798	2,051,518	-		250,280	*1*	-		Mae'r cynllun *Dechrau i'r Diwedd* wedi bod yn destun adolygiad. Gwelwyd newid dros y blynyddoedd diwethaf yn y math o achosion ac felly yr anghenion. Mae'r ffactorau yma wedi arwain at gynnydd yn y gôst net ar y Cyngor. Gwelwyd leihad yn y nifer y nosweithiau plant mewn gofal sydd yn unol â'r rhagolygon hyd at ddiwedd 2017/18. Ond ers 2018/19 bu cynnydd yn y tueddiad ynghyd â newid yn natur yr angen ac felly mae risgiau sylweddol i gyflawni arbedion 2018/19 ymlaen. Mae Tasglu Cyllideb Plant wedi ei gomisiynu i roi sylw i faterion ariannol yr Adran sydd yn cynnwys y maes yma.
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	5,044,250	4,932,370	26,880	*1*	-		85,000	*1*	Mae un cynllun yn llithro, gyda chynllun amgen sy'n cynnwys ail-strwythuro a chynllun Teledu Cylch Cyfyng yn cyfarch y gwahaniaeth. Mae'r cynllun *Trefniadau Fflyd* gwerth £85k, eto i dderbyn cymeradwyaeth y Cabinet.
Ymgynghoriaeth	387,000	387,000	-				-		Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	179,070	165,270	13,800	*1*	-		-		Mae llithriad ar y cynllun *Arbedion yng nghyllideb y Crwner* gwerth £13.8k gan ei fod yn seiliedig ar ragamcaniad a wnaethpwyd rhai blynyddoedd yn ôl ond sydd heb ddigwydd eto.
Tai ac Eiddo	246,420	157,420	-		89,000	*1*	-		Mae risgiau o gyflawni gweddill arbedion y cynllun *Adolygu'r strwythurau a lleoliadau presennol y Gwasanaeth Tai,* gwerth £89k. Cynnigir cynllun amgen yn Atodiad 5.
Is-gyfanswm	**26,098,758**	**25,503,117**	**69,361**	*3*	**441,280**	*4*	**85,000**	*1*	

ATODIAD 1

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2015/16 I 2018/19 FESUL ADRAN

Adran	**Cyfanswm Arbedion** **£**	**Cynlluniau wedi eu gwireddu** **£**	**Wrthi'n gweithredu, ond wedi llithro** **£**	***nifer***	**Cynlluniau sydd hefo rhai risgiau i gyflawni** **£**	***nifer***	**Cynlluniau sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet** **£**	***nifer***	**Sylwadau'r Pennaeth Cyllid**
Arbedion Rheolaethol	434,960	434,960	-		-		-		Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
CYFANSWM	**26,533,718**	**25,938,077**	**69,361**	*3*	**441,280**	*4*	**85,000**	*1*	**Yn nhermau ariannol (£), mae 98% o gynlluniau arbedion 2015/16 - 2018/19 wedi eu gwireddu.**

ATODIAD 2

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2019/20 FESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion 2019/20 £	nifer	Cynlluniau wedi eu gwireddu £	nifer	Cynlluniau ar drac i gyflawni'n amserol £	nifer	Cynlluniau sydd yn llithro a gyda rhai risgiau i gyflawni £	nifer	Cynlluniau sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet £	nifer	Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
Addysg	414,840	*5*	414,840	*5*	-		-		-		Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Amgylchedd	249,880	*13*	94,380	*11*	-		155,500	*2*	-		Bu llithriad yn y cynllun *Teithio Staff Cyngor Gwynedd (£118k).* Mae risgiau sylweddol i gyflawni arbedion y cynllun *Cynyddu'r nifer meysydd parcio sy'n rai talu ac arddangos a chynyddu ffioedd parcio* gwerth £37.5k yn 2019/20.
Cefnogaeth Gorfforaethol	405,450	*13*	375,450	*12*	-		-		30,000	*1*	Mae'r cynlluniau arbedion sydd wedi eu proffilio ar gyfer 2019/20 eisioes wedi eu gwireddu gyda'r cynllun *Uno Dysgu a Datblygu ac Uned Datblygu Gweithlu* gwerth £30k, eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet.
Cyllid	558,650	*19*	554,900	*18*			3,750	*1*	-		*Cynllun Trefn slipiau electronig cyflog i bawb* gwerth £3.75k, yn symud yn ei flaen.
Economi a Chymuned	318,580	*12*	276,080	*9*	-		42,500	*3*	-		Mae amrediad o gynlluniau'r Adran wedi eu gwireddu. Mae'r 3 sy'n weddill, sef 2 gynllun sy'n ymwneud â pharcio (*Cysoni ffioedd i safleoedd newydd, sefydlu ffioedd yn Dinas Dinlle (2020/21) ac hefyd Adolygu ffioedd a threfniadau yn Storiel*), a *Dileu 1 swydd o Wasanaeth Twristiaeth a Marchnata* i gyd yn symud yn eu blaen.
Oedolion, Iechyd a Llesiant	1,465,000	*15* *	666,500	*9*	-		798,500	*6*	-		Bu oediad gyda 1 cynllun sef *Cynyddu incwm a lleihau costau erail* (£30k), ond bellach yn symud yn ei flaen. Mae'r Adran yn rhagweld rhai risgiau i gyflawni arbedion 4 cynllun sef *Integreiddio a thrawsnewid Gwasanaethau Pobl Hyn* (£510k), *Ymestyn egwyddorion Cynllun Peilot Alltwen ar draws y gwasanaeth* (£133.5k), *Cydweithio â'r trydydd sector i sicrhau darparwr gofal dydd newydd yng Nghricieth a Blaenau Ffestiniog* (£25k) ac *Adolygu pecynnau anableddau corff gan gwrdd ag amcanion mewn ffordd amgen* (£25k). Yn ogystal mae yna risgiau sylweddol i gyflawni arbedion y cynllun *Gwella effeithlonrwydd Gweithwyr Maes* (£75k).
Plant a Chefnogi Teuluoedd	272,790	*9*	152,970	*8*	-		119,820	*1*	-		Mae'r cynlluniau arbedion sydd wedi eu proffilio ar gyfer 2019/20 eisioes wedi eu gwireddu ond mae'r *Cynllun Dechrau i'r Diwedd* yn llithro, gweler pwynt 2.5 yn yr Adroddiad.

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2019/20 FESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion 2019/20 £	nifer	Cynlluniau wedi eu gwireddu £	nifer	Cynlluniau ar drac i gyflawni'n amserol £	nifer	Cynlluniau sydd yn llithro a gyda rhai risgiau i gyflawni £	nifer	Cynlluniau sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet £	nifer	Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	301,350	*13*	168,350	*7*	-		85,000	*5*	48,000	*1*	Mae'r Adran yn rhagweld risg o gyflawni arbedion 3 cynllun sef *Cynyddu incwm gorfodaeth stryd drwy ddirwyo mwy o unigolion sy'n gollwng sbwriel* , *Cynyddu ffioedd am gasglu gwastraff gan fusnesau* a *Chynllun cau Cilgwyn* . Mae 2 gynllun pellach nad ydynt am wireddu eu arbedion ac mae'r Adran yn awyddus i gael cymeradwyaeth i gynllun amgen **(Atodiad 5)**. Mae'r cynllun *Trefniadau Fflyd* gwerth £48k, eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet.
Ymgynghoriaeth	126,500	*7*	126,500	*7*	-		-		-		Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	188,310	*8*	188,310	*8*	-		-		-		Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Tai ac Eiddo	189,680	*5*	189,680	*5*	-		-		-		Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Arbedion Rheolaethol	765,400	*3*	765,400	*3*	-		-		-		Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
CYFANSWM	**5,256,430**	*122*	**3,973,360**	*102*	**0**	*0*	**1,205,070**	*18*	**78,000**	*2*	**Yn nhermau ariannol (£), mae 76% o gynlluniau arbedion 2019/20 eisioes wedi eu gwireddu.**

** cynllun wedi ei wireddu yn rhannol mewn un blwyddyn ariannol ond eto i'w wireddu yn llawn.*

ATODIAD 3

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2020/21

Adran	Cyfanswm Arbedion 2020/21 £	nifer		Cynlluniau wedi eu gwireddu £	nifer	Cynlluniau ar drac i gyflawni'n amserol £	nifer	Cynlluniau sydd yn llithro a gyda rhai risgiau i gyflawni £	nifer	Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
Addysg	367,210	*6*	*	0		367,210	*6*	0		Yr arbedion ar drac i gyflawni'n amserol.
Amgylchedd	283,430	*21*		5,000	*1*	106,310	*11*	172,120	*9*	Mae amrediad o gynlluniau wedi eu gwireddu neu ar drac i wireddu'n llawn ac amserol. Mae'r Adran yn rhagweld risgiau i gyflawni y cynllun *Cynyddu'r nifer meysydd parcio sy'n rai talu ac arddangos a chynyddu ffioedd parcio* gwerth £37.5k. Bu llithriad yn y cynllun *Teithio Staff Cyngor Gwynedd gwerth* £118k. 7 o gynlluniau bychan yn llithro.
Cefnogaeth Gorfforaethol	256,840	*12*		61,340	*5*	195,500	*7*	-		5 cynllun wedi gwireddu a 7 ar drac i gyflawni'n llawn ac amserol.
Cyllid	170,730	*11*		58,930	*5*	111,800	*6*			5 cynllun wedi gwireddu a 6 ar drac i gyflawni'n llawn ac amserol.
Economi a Chymuned	208,410	*19*		70,910	*12*	20,000	*1*	117,500	*6*	Mae amrediad o gynlluniau wedi eu gwireddu neu ar drac i wireddu'n llawn ac amserol. Mae'r cynlluniau sy'n weddill, sef 3 cynllun sy'n ymwneud â pharcio a cynllun *Dileu 1 swydd o Wasanaeth Twristiaeth a Marchnata,* yn symud yn eu blaen. Posib bydd y cynllun *Lleihau sybsidi i Cwmni Hamdden Byw'n Iach o 20% yn llithro yn sgil amhariad sefyllfa Covid-19* . Adroddwyd ar gynllun *Neuadd Dwyfor* yn Cabinet 10fed o Fawrth 2020 i gymeradwyo ail broffilio'r cynllun ac i rhyddhau buddsoddiad cyfalaf o'r Gronfa Trawsffurfio i wrieddu'r arbedion.
Oedolion, Iechyd a Llesiant	1,085,520	*12*	*	179,410	*6*	55,000	*2*	851,110	*4*	Bu oediad gyda 2 gynllun (cyfanswm £199k), ond bellach yn symud yn eu blaen. Mae'r Adran yn rhagweld rhai risgiau i gyflawni arbedion 4 cynllun sef *Ymestyn egwyddorion Cynllun Peilot Alltwen ar draws y gwasanaeth* (£400k), *Cydweithio a'r trydydd sector i sicrhau darparwr newydd i gymeryd drosodd y ddarpariaeth gofal dydd yng Nghriccieth a Blaenau Ffestiniog* (£75k), *Adolygu pecynnau gofal anableddau corff gan gwrdd ag amcanion mewn fford amgeng* (£75k) ac Adolygu'r trefniadau gweithredu o fewn yr Adran Oedolion*n* (£135k). Yn ogystal mae yna risgiau sylweddol i gyflawni arbedion y cynllun *Datblygu 3 prosiect Tai Gofal Ychwanegol arall yng Ngwynedd (Ardal Pwllheli, Ffestiniog, De Meirionnydd),* (£300k).

ATODIAD 3

Plant a Chefnogi Teuluoedd	409,310	*5* *	-		91,250	*4*	318,060	*1*	4 cynllun ar drac i gyflawni'n llawn ac amserol ond fel adroddir yn yr atodiadau blynyddoedd cynt mae'r *Cynllun Dechrau i'r Diwedd* yn llithro.
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	791,940	*25*	198,690	*9*	197,000	*2*	396,250	*14*	Mae'r Adran yn rhagweld risg o gyflawni arbedion 12 cynllun sydd yn cynnwys 4 o gynlluniau hefo risgiau sylweddol sef *Torsglwyddo Meysydd chwarae i eraill, Rhesymoli gweithdai Fflyd o 3 i 2 yn y Sir, Cynyddu incwm gorfodaeth stryd* a *Newid trefniadau gwaith casglu gwastraff i shifftiau a chylchdeithiau llai* . Mae 2 gynllun nad ydynt am wireddu eu arbedion ac mae'r Adroddiad yma yn gofyn am gymeradwyaeth i gynllun amgen (**Atodiad 4**).
Ymgynghoriaeth	89,170	*5*	41,170	*3*	-		48,000	*2*	Bu oediad gyda 2 gynllun sydd yn ymwneud â chynyddu incwm ond mae sefyllfa'r Covid wedi effeithio ar yr incwm yn y misoedd cyntaf o'r flwyddyn ariannol. Mae'r Adran yn gobeithio bydd cynnydd yn y misoedd i ddod ond does dim sicrwydd ar hyn o bryd.
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	35,860	*10*	16,800	*7*	19,060	*3*	-		7 cynllun wedi gwireddu a 3 ar drac i gyflawni'n llawn ac amserol.
Tai ac Eiddo	205,080	*8*	-		180,080	*7*	25,000	*1*	Bu risgiau o gyflawni ar cynllun *Lleihau dibyniaeth ar lety dros-dro trwy fuddsoddi mewn llety pwrpasol* oherwydd sefyllfa Covid-19 ond mae'r gwaith yn mynd yn ei flaen.
CYFANSWM	**3,903,500**	***134***	**632,250**	***48***	**1,343,210**	***49***	**1,928,040**	***37***	**Yn nhermau ariannol (£), mae 16% o gynlluniau arbedion 2020/21 eisioes wedi eu gwireddu a 34% pellach ar drac i gyflawni'n amserol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Yn amlwg mae'r adrannau wedi canolbwyntio ar ymateb i'r argyfwng yn y cyfnod ers Ebrill 2020.**

ATODIAD 4

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2021/22 YMLAEN MESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion 2021/22 ymlaen £ - *nifer*	
Addysg	65,000	*1*
Amgylchedd	86,250	*4*
Cefnogaeth Gorfforaethol	217,750	*4*
Cyllid	125,000	*3*
Economi a Chymuned	230,000	*2*
Oedolion, Iechyd a Llesiant	378,750	*4*
Plant a Chefnogi Teuluoedd	787,210	*2*
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	798,750	*7*
Ymgynghoriaeth	-	
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	-	
Tai ac Eiddo	151,260	*4*
Arbedion Rheolaethol	-	
CYFANSWM	**2,839,970**	***31***

Atodiad 5

Cynlluniau Hanesyddol nad ydynt am wireddu arbedion - Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Swm £	Cynllun Arbedion
£20,000	Canolfannau Ailgylchu - codi ffi ar fasnachwyr
£100,000	Codi ffi ar waredu gwastraff DIY (e.e. rwbel £3 y bag neu £30 llond trelar)

Cynllun Amgen i ddisodli'r Cynlluniau Hanesyddol - Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Swm £	Cynigion
£120,000	Canolfannau Ailgylchu - newid trefniadau gweithredu

Cynlluniau Hanesyddol nad ydynt am wireddu arbedion - Tai ac Eiddo

Swm £	Cynllun Arbedion
£89,000	Adolygu'r strwythurau a lleoliadau presennol y Gwasanaeth Tai
Mae £41k o gyfanswm y cynllun (£130k), wedi ei wireddu ac mae'r Adran wedi adnabod cynllun amgen gwerth £82k isod a bydd angen dod o hyd i gynllun amgen arall i gyflawni gweddill yr arbedion o £7k.	

Cynllun Amgen i ddisodli’r Cynlluniau Hanesyddol - Tai ac Eiddo

Swm £	Cynigion
£82,000	Arbedion ynni - newid cytundeb

ADRODDIAD I'R CABINET

13 HYDREF 2020

Aelod Cabinet: Cynghorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid

Pwnc: Cyllideb Refeniw 2020/21 – Adolygiad Diwedd Awst 2020

Swyddog cyswllt: Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

---

1. Y penderfyniad a geisir

Gofynnir i'r Cabinet:

- Dderbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd Awst 2020 o'r Gyllideb Refeniw, ac ystyried y sefyllfa ariannol ddiweddaraf parthed cyllidebau pob adran / gwasanaeth.

- Nodi effaith ariannol Covid19, sydd yn gyfuniad o gostau ychwanegol, colledion incwm a llithriad yn y rhaglen arbedion, gan fod y Cyngor wedi rhoi blaenoriaeth dilyffethair i ddiogelu iechyd a bywydau pobl Gwynedd mewn ymateb i'r argyfwng, a hynny wedi golygu na fu modd parhau efo'r trefniadau herio perfformiad ac arbedion dros gyfnod yr argyfwng.

- Cefnogi bwriad y Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid i drefnu i gyfarfod pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran, i drafod sut bydd modd ail afael yn y drefn o gyflawni'r arbedion arfaethedig, fel bydd modd i'r Cyngor symud ymlaen efo cyfran o'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.

- Nodi fod gorwariant sylweddol gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant eleni, gan bod angen egluro manylder cymhleth yn y darlun yma yng ngofal Oedolion, mae'r Prif Weithredwr eisioes wedi comisiynu gwaith er mwyn cael gwell dealltwriaeth o'r materion a rhaglen glir i ymateb,

- Nodi fod Tasglu Cyllideb Plant wedi ei gomisiynu gan y Prif Weithredwr i roi sylw i faterion ariannol dyrys yr Adran Plant a Theuloedd fel bod modd mynd at wraidd gorwariant yr Adran, gyda'r bwriad o gyflwyno adroddiad gerbron y Cabinet fydd yn manylu ar y cynllun ymateb.

- Cymeradwyo'r argymhellion a'r trosglwyddiadau ariannol canlynol (sydd wedi'u egluro yn **Atodiad 2**).

    - Ar gyllidebau Corfforaethol, fod:

- (£250k) yn ymwneud â chostau cyfalaf yn cael ei drosglwyddo i gronfa ariannu'r rhaglen gyfalaf.
- tanwariant net o (£1,127k) ar gyllidebau Corfforaethol yn mynd i falansau cyffredinol y Cyngor i gynorthwyo i wynebu'r her ariannol sydd yn wynebu'r Cyngor yn arbennig felly yn sgil argyfwng Covid19.

- Fod derbyniadau grant ar gyfer digolledu gwariant ychwanegol a cholledion incwm cysylltiedig â'r argyfwng Covid19 gan y Llywodraeth yn cael ei ddyrannu i'r adrannau perthnasol yn unol â'r hyn a nodir yn **Atodiad 1.**

2. Cyflwyniad / Cefndir

Cyfrifoldeb y Cabinet yw cymryd camau, fel bo angen, er mwyn sicrhau rheolaeth briodol dros gyllidebau'r Cyngor (e.e. cymeradwyo trosglwyddiadau sylweddol neu gyllideb ychwanegol).

Cyflwynir yr adroddiad ddiwedd Awst yma ar yr adolygiad diweddaraf o gyllideb refeniw'r Cyngor am 2020/21, ac amlinellir grynhoad o'r sefyllfa fesul Adran yn **Atodiad 1**.

Yn **Atodiad 2,** rhoddir fanylion pellach yn ymwneud â'r prif faterion a'r penawdau cyllideb ble rhagwelir gwahaniaethau sylweddol, ynghyd ag argymhellion penodol ble'n briodol.

3. Covid19

Fel yr ydym eisoes wedi adrodd i Gabinet 19 Mai 2020, mae effaith ariannol yr argyfwng Covid19 yn sylweddol i'r Cyngor, gyda chyfuniad o gostau ychwanegol ynghyd â cholledion incwm.

Bu i Lywodraeth Cymru sefydlu cronfa caledi o hyd at £264 miliwn tuag at ddigolledu costau a cholledion incwm Awdurdodau Lleol. Yng Ngwynedd mae ceisiadau misol gwerth dros £4.5 miliwn wedi eu cyflwyno gan y Cyfrifwyr i Lywodraeth Cymru, i ddigolledu'r Cyngor am y gwariant ychwanegol am y cyfnod hyd at ddiwedd Awst, gyda chyllid o £3.6 miliwn eisoes wedi ei dderbyn.

O ran y colledion incwm, roedd cais am chwarter cyntaf y flwyddyn ariannol bron yn £3.7 miliwn, gyda £3.3 miliwn eisoes wedi ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru. Gweler y manylion yn **Atodiad 3.**

Mae effaith y costau ychwanegol a'r colledion incwm i'w gweld gan yr adrannau yn **Atodiad 1 a 2**, gyda'r gor/tanwariant adrannol yn cael eu hadrodd efo ac heb y cymorth grant gan y Llywodraeth.

4. Sefyllfa Arbedion

Fel yr ydym wedi rhybuddio ym mhob adolygiad ers yr un diwedd Awst 2019 (Cabinet 15 Hydref 2019), mae gwireddu arbedion yn mynd yn anoddach gydag arwyddion amlwg bellach fod trafferthion cyflawni arbedion mewn rhai meysydd. Wrth geisio isafu'r ardrawiad ar drigolion Gwynedd drwy gyflawni arbedion effeithlonrwydd, mae'n profi i fod yn llawer anoddach na thorri gwasanaethau.

Gan ein bod eisoes wedi rhagweld problem gwireddu arbedion, rhoddwyd darpariaeth gorfforaethol i'r pwrpas yng nghyllideb 2020/21, gyda £1.6 miliwn ar gael i leddfu'r sefyllfa.

Gyda blaenoriaethau eraill i ddiogelu iechyd a bywydau pobl Gwynedd wedi derbyn sylw dros gyfnod yr argyfwng ac felly absenoldeb trefniadau arferol herio perfformiad ac arbedion dros y cyfnod, bydd y Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid yn trefnu cyfarfod efo pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran i drafod sut bydd modd ailafael yn y dasg o gyflawni'r arbedion, fel bod modd i'r Cyngor symud ymlaen efo'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.

5. Adrannau'r Cyngor

Yr hyn sydd yn amlwg iawn eleni yw'r pwysau sylweddol sydd yn wynebu'r maes gofal a'r maes gwastraff. Mae'r prif faterion fel a ganlyn:

5.1 Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant

Mae effaith Covid19 wedi cael ardrawiad sylweddol ar yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant eleni gyda £2.2 miliwn wedi ei wario hyd at ddiwedd Awst a £1.722 miliwn eisoes wedi ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru tuag at y costau ychwanegol perthnasol hyd at ddiwedd Gorffennaf. Heb ystyried ardrawiad Covid19, rhagwelir gorwariant o £1.886 miliwn eleni gyda methiant i gyflawni arbedion gwerth £1.751 miliwn yn cyfrannu at y sefyllfa.

Eleni, bu i'r adran dderbyn gwerth dros £1.8 miliwn o fidiau ar gyfer pwysau cynyddol ar y gyllideb 2020/21 gan gynnwys i'r maes Anabledd Dysgu, Gofal Preswyl yn Darparu a Phreswyl a Nyrsio Pobl Hŷn.

Mae'r Prif Weithredwr eisoes wedi comisiynu gwaith er mwyn cael gwell dealltwriaeth o'r materion a rhaglen glir i ymateb, fel bod modd cael gwell dealltwriaeth o fanylder cymhleth y darlun yng ngofal oedolion.

5.2 Adran Plant a Theuluoedd

Er fod bron i £2 miliwn o arian ychwanegol wedi ei ddyrannu i'r Adran Plant a Theuluoedd yn 2020/21 ar gyfer cwrdd â'r pwysau cynyddol, rhagwelir gorwariant o £2.8 miliwn ar gyfer yr Adran. Mae methiant i wireddu £688k o arbedion yn fater sydd yn parhau i fod angen datrysiad.

Yr ystadegau diweddaraf yn cadarnhau y bu cynnydd pellach yn y galw am wasanaethau, yn arbennig felly yn y maes lleoliadau ac Ôl-16. Er nad yw'r sefyllfa o orwariant yn y maes plant yn unigryw i Wynedd, gan ei fod yn ddarlun a welir ar draws awdurdodau, mae'r sefyllfa'n un pryderus.

5.3 Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Y maes bwrdeistrefol yn parhau i fod yn gorwario yn sylweddol, gyda phroblemau gorwariant yn y maes casglu a gwaredu gwastraff. Mae'r adran wedi wynebu costau ychwanegol yn ymwneud â Covid19 i gydymffurfio efo'r rheolau, ond y gobaith yw y bydd Llywodraeth Cymru yn ein digolledu am y costau ychwanegol.

5.4 Corfforaethol

Rhagolygon ffafriol o gynnyrch treth ychwanegol ar Dreth Cyngor. Serch bod cynnydd yn y niferoedd sydd yn hawlio Gostyngiadau Treth Cyngor yn ystod chwarter cyntaf 2020/21, y galw wedi bod yn isel dros y bedair blynedd ddiwethaf ac felly yn tanwario. Tanwariant net ar gyllidebau Corfforaethol sydd yn cynnwys costau cyfalaf, bidiau yn cael eu dychwelyd ac arbedion yn cael eu cyflawni ymlaen llaw.

6. Camau nesaf ac amserlen

Eleni, mae methiant i wireddu arbedion ynghyd ag effaith ariannol Covid19 yn amlwg iawn ar y ffigyrau. Bydd y Cyfrifwyr yn parhau i hawlio am y costau ychwanegol a'r colledion incwm perthnasol i Covid19 gan Lywodraeth Cymru.

Gweithredu ar yr argymhellion gerbron a chyflwyno adroddiad dilynol i'r Cabinet ar 19 Ionawr 2021 ar sefyllfa diwedd Tachwedd 2020.

Barn yr aelod lleol
Dim yn berthnasol

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:
Dim i'w ychwanegu o ran priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:
Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau
Atodiad 1 - Crynhoad o sefyllfa net cyllidebau'r adrannau
Atodiad 2 - Manylion y cyllidebau a'r gwahaniaethau sylweddol
Atodiad 3 - Grant gan y Llywodraeth yn Sgil Argyfwng Covid19

Cyllideb Refeniw 2020/21 - Crynhoad o'r sefyllfa fesul Adran

	Adolygiad Diwedd Awst				Argyfwng COVID-19		
	Cyllideb Arfaethedig 2020/21 £'000	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21 £ '000	Addasiadau a Argymhellir £'000	Amcan Gor/ (Tan) Wariant Addasedig 2020/21 £ '000	Dyrannu Derbyniadau Grant gan Lywodraeth Cymru i'r Adrannau i ddigolledu gwariant/colled incwm £ '000	Amcan Gor/ (Tan) Wariant Addasedig 2020/21 £ '000	Sefyllfa Terfynol 2019/20 £ '000
Oedolion, Iechyd a Llesiant	**53,770**	**3,608**	**0**	**3,608**	**(1,722)**	**1,886**	*0*
Plant a Theuluoedd	**16,724**	**2,847**	**0**	**2,847**	**(68)**	**2,779**	*100*
Addysg	**95,045**	**(81)**	**0**	**(81)**	**(230)**	**(311)**	*(96)*
Economi a Chymuned	**4,953**	**628**	**0**	**628**	**(475)**	**153**	*67*
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	**25,223**	**1,325**	**0**	**1,325**	**(488)**	**837**	*100*
Amgylchedd	**3,702**	**1,180**	**0**	**1,180**	**(876)**	**304**	*(85)*
Ymgynghoriaeth Gwynedd	**(122)**	**102**	**0**	**102**	**0**	**102**	*(26)*
Tai ac Eiddo	**5,474**	**594**	**0**	**594**	**(237)**	**357**	*83*
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	**1,764**	**(31)**	**0**	**(31)**	**0**	**(31)**	*(50)*
Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth)	**6,649**	**(85)**	**0**	**(85)**	**0**	**(85)**	*(70)*
Cefnogaeth Gorfforaethol	**7,286**	**72**	**0**	**72**	**(21)**	**51**	*(100)*
Cyllidebau Corfforaethol *(Gwahaniaethau yn unig)*	*	**(3,021)**	**1,377**	**(1,644)**	**(422)**	**(2,066)**	*0*
Cyfansymiau (net)	**220,468**	**7,138**	**1,377**	**8,515**	**(4,539)**	**3,976**	*(77)*

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21**	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21**	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaethau Oedolion						
Gwasanaethau Pobl Hŷn						
Preswyl a Nyrsio - Cartrefi	15,077	15,613	536	0	536	(607)
Gofal Cartref	7,100	6,925	(175)	0	(175)	(869)
Eraill	(249)	965	1,214	0	1,214	1,132
	21,928	23,503	1,575	0	1,575	(344)
Gwasanaethau Anabledd Corff	2,374	2,352	(22)	0	(22)	(122)
Gwasanaethau Anabledd Dysgu	19,568	19,370	(198)	0	(198)	444
Gwasanaethau Iechyd Meddwl	3,554	3,424	(130)	0	(130)	(147)
Gwasanaethau Eraill (Oedolion)	3,095	3,063	(32)	0	(32)	(48)
Cyfanswm Gwasanaethau Oedolion	**50,519**	**51,712**	**1,193**	**0**	**1,193**	**(217)**
Gwasanaethau Darparu (dangos cyllideb net)						
Gofal Preswyl	105	409	304	0	304	(67)
Gofal Dydd	15	255	240	0	240	339
Gofal Cymunedol	69	655	586	0	586	397
Eraill	22	65	43	0	43	(43)
Cyfanswm Gwasanaethau Darparu	**211**	**1,384**	**1,173**	**0**	**1,173**	**626**

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21**	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21**	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaethau Eraill						
Gwasanaethau Canolog Adrannol *(gan gynnwys arbedion yr Adran)*	3,040	3,422	382	0	382	11
Gwariant Covid19 ym maes Gofal Oedolion			860		860	
Defnydd o gronfa benodol						(420)
Cyfanswm Gwasanaethau Eraill	**3,040**	**3,422**	**1,242**	**0**	**1,242**	**(409)**
Cyfanswm Oedolion, Iechyd a Llesiant	**53,770**	**56,518**	**3,608**	**0**	**3,608**	**0**
Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19				***(1,722)***	***(1,722)***	
Cyfanswm Addasedig Oedolion, Iechyd a Llesiant					***1,886***	

Oedolion, Iechyd a Llesiant

Gwasanaethau Pobl Hŷn - pwysau ar y ddarpariaeth gofal preswyl a nyrsio, gyda'r niferoedd yn sylweddol uwch na'r lefel ddwy flynedd yn ôl. Effaith Covid19 yn cyfrannu at leihad yn y galw am becynnau gofal cartref. Methiant i wireddu gwerth £1,144k o arbedion o fewn y pennawd 'Eraill' a gorwariant o £363k ar Lety Cefnogol, gyda chostau cynllun Hafod y Gest yn gyfrifol am gyfran sylweddol o'r gorwariant perthnasol.

Gwasanaethau Anabledd Dysgu - tanwariant ar breswyl a nyrsio ac effaith Covid19 wedi cyfrannu at wariant ychwanegol gan y gwasanath ond hefyd at leihad yn y galw am gynlluniau cefnogol eleni.

Gwasanaethau Iechyd Meddwl - llai o bwysau ar y ddarpariaeth cynlluniau cefnogol ynghyd â throsiant staff.

Gwasanaethau Darparu - costau ychwanegol cysylltiedig â Covid19 yn gyfrifol am y gorwariant a ragwelir ar Ofal Preswyl. Staffio uwchlaw lefel y gyllideb yn faterion yn Gofal Dydd a Gofal Cymunedol, ac yn ychwanegol i hyn, lleihad mewn incwm Gofal Cymunedol sydd yn rhannol oherwydd Covid19.

Gwasanaethau Canolog Adrannol - derbyniad grant ac incwm a chwtogi ar wariant yn lleihau effaith y llithriad mewn gwireddu gwerth £563k o gynlluniau arbedion.

Mae effaith Covid19 wedi cael ardrawiad sylweddol ar yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant eleni gyda £2.2 miliwn wedi ei wario hyd at ddiwedd Awst a £1.722 miliwn eisoes wedi ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru tuag at y costau ychwanegol perthnasol hyd at ddiwedd Gorffennaf. Heb ystyried ardrawiad Covid19, rhagwelir gorwariant o £1.886 miliwn eleni gyda methiant i gyflawni arbedion gwerth £1.751 miliwn yn cyfrannu at y sefyllfa.

Eleni, bu i'r adran dderbyn gwerth dros £1.8 miliwn o fidiau ar gyfer pwysau cynyddol ar y gyllideb 2020/21 gan gynnwys i'r maes Anabledd Dysgu, Gofal Preswyl yn Darparu a Phreswyl a Nyrsio Pobl Hŷn.

Mae'r Prif Weithredwr eisoes wedi comisiynu gwaith er mwyn cael gwell dealltwriaeth o'r materion a rhaglen glir i ymateb, fel bod modd cael gwell dealltwriaeth o fanylder cymhleth y darlun yng ngofal oedolion.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Plant a Theuluoedd	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21**	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21**	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rheolaeth Gwasanaeth	590	584	(6)	0	(6)	(18)
Gweithredol	2,101	2,170	69	0	69	153
Lleoliadau						
Lleoliadau All-Sirol	2,965	4,556	1,591	0	1,591	1,624
Maethu Drwy Asiant	1,179	1,626	447	0	447	501
Maethu Mewnol	2,161	2,535	374	0	374	588
Gwasanaethau Cefnogol ac Eraill	1,825	1,784	(41)	0	(41)	113
	8,130	10,501	2,371	0	2,371	2,826
Ôl-16	1,054	1,468	414	0	414	260
Arbenigol/Derwen	1,819	2,088	269	0	269	357
Cyfiawnder Ieuenctid	253	215	(38)	0	(38)	(78)
Blynyddoedd Cynnar	158	106	(52)	0	(52)	(74)
Ieuenctid	898	734	(164)	0	(164)	(136)
Eraill	1,721	1,705	(16)	0	(16)	69
Addasiad Cau Cyfrifon 2019/20						(3,259)
<u>Cyfanswm Plant a Theuluoedd</u>	**16,724**	**19,571**	**2,847**	**0**	**2,847**	**100**
Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19				***(68)***	***(68)***	
<u>Cyfanswm Addasedig Plant a Theuluoedd</u>					***2,779***	

Plant a Theuluoedd

Gweithredol - y gorwariant ar gostau staff gyda £50k ohono o ganlyniad i gyflogi gweithwyr ychwanegol dros dro i ymateb i'r argyfwng Covid19.

Lleoliadau - er fod £1.8m o arian ychwanegol wedi ei ddyrannu i'r maes yma ar gyfer 2020/21 ar gyfer cwrdd â'r pwysau cynyddol, mae'r gorwariant yn parhau gyda rhagolygon o orwariant o £2.4m erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. O fewn y pennawd ceir gwerth £688k o arbedion sydd eto i'w gwireddu ac sydd bellach yn edrych yn anhebygol o gael eu gwireddu.

Y galw am yr ystod o wasanaethau yn dwysáu ymhellach, rhan helaeth o'r gorwariant yn deillio o 5 achos lleoliad all-sirol newydd eleni, ynghyd ag effaith flwyddyn lawn 7 achos a ddechreuodd yn ystod 2019/20, gyda'r nifer lleoliadau cyfartalog wedi cynyddu i 21.6 o 18.1 ar gyfer 2019/20. Yn maethu drwy asiant, 3 achos newydd eleni ac effaith blwyddyn lawn 12 achos a gychwynwyd yn 2019/20. Gorwariant yn deillio o effaith y cynnydd yn niferoedd lleoliadau maethu mewnol y llynedd (166 ar 31.3.20, 139 ar 31.3.19). Yn dilyn adolygiad o'r ymrwymiadau all-sirol, daeth yn amlwg y bu newid i'r math o achosion dros y blynyddoedd diwethaf, ac felly i'r costau cysylltiedig.
.

Ôl-16 - costau cefnogaeth cychwynol uchel eleni yn deillio o 3 achos o'r newydd ers dechrau'r flwyddyn ariannol ynghyd ag effaith flwyddyn lawn 2 achos y llynedd.

Arbenigol/Derwen – effaith cynnydd yn y galw am gynlluniau cefnogol a chefnogaeth arbenigol dros y blynyddoedd diwethaf yn gyfrifol am y gorwariant, ond sydd yn cael ei leihau gan danwariant ar gostau teithio o ganlyniad i gyfyngiadau Covid19.

Blynyddoedd Cynnar – defnydd o grantiau yn cyllido gwariant craidd a derbyniad grantiau yn y maes gofal plant yn gyfrifol am y tanwariant.

Ieuenctid – derbyniad grant uwch eleni yn erbyn gwariant craidd ynghyd â thanwariant yn dilyn ail fodelu'r gwasanaeth.

O ystyried tueddiad gorwariant cynyddol yr adran, mae Tasglu Cyllideb Plant, wedi ei gomisiynu gan y Prif Weithredwr i roi sylw i faterion ariannol dyrys yr adran.

Hyd at ddiwedd Awst mae'r Adran wedi wynebu £68k o gostau ychwanegol yn deillio o'r Covid19 sydd wedi eu cynnwys yn y ffigyrau uchod.

<u>CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST</u>

Adran Addysg	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21**	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21**	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ysgolion Datganoledig	80,455	80,455	0	0	0	0
Incwm Prydau Ysgolion Uwchradd (Datganoledig)	0	230	230	0	230	0
Gwasanaethau Ansawdd Ysgolion	(541)	(760)	(219)	0	(219)	(406)
Isadeiledd a Gwasanaethau Cefnogol			0			
Cludiant	4,906	4,457	(449)	0	(449)	158
Gwasanaeth Atodol	500	1,034	534	0	534	356
Eraill	2,912	2,771	(141)	0	(141)	(167)
	8,318	8,262	(56)	0	(56)	347
Arweinyddiaeth a Rheolaeth	2,276	2,216	(60)	0	(60)	(49)
Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad	4,537	4,561	24	0	24	12
<u>Cyfanswm Addysg</u>	**95,045**	**94,964**	**(81)**	**0**	**(81)**	**(96)**
Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19				**(230)**	**(230)**	
<u>Cyfanswm Addasedig Addysg</u>					**(311)**	

Addysg

Incwm Prydau Ysgolion Uwchradd - colled incwm prydau ysgol yn deillio o'r argyfwng Covid19, gyda cais wedi ei wneud i gael ein digolledu gan Lywodraeth Cymru.

Gwasanaethau Ansawdd Ysgolion - cyfuniad o dderbyniad grantiau, trosiant staff, cwtogi ar wariant a lleihad yn y galw ar rai cyllidebau dros y cyfnod clo yn gyfrifol am y tanwariant a ragwelir.

Cludiant - yn groes i'r tueddiad gorwariant arferol, rhagwelir tanwariant o (£449k) ar gludiant eleni yn dilyn i'r ysgolion fod ar gau am gyfnod yn nhymor yr haf gyda thanwariant o (£392k) ar fysus ysgol a (£134k) ar gludiant tacsis a threnau, ond sydd yn cael ei leihau gan ddiffyg o £77k ar werthiant tocynnau Cludiant Ôl-16 dros y cyfnod clo.

Mae'r maes Cludiant wedi bod yn destun adolygiad strategol i geisio rheoli'r cynnydd yn y gwariant, gyda'r angen am waith pellach gan yr Adran Addysg a'r Adran Amgylchedd yn parhau, fel bod modd manteisio ar gyfleoedd effeithlonrwydd.

Isadeiledd a Gwasanaethau Cefnogol - Gwasanaeth Atodol - colled incwm prydau ysgol ac am yr elfen gofal o'r clybiau brecwast yn deillio o'r argyfwng, ynghyd â chynnydd yn y niferoedd sydd yn hawlio cinio am ddim. Ymhellach i hyn, gwariant ychwanegol ar lanhau ysgolion oherwydd gofynion cysylltiedig â Covid19.

Isadeiledd a Gwasanaethau Cefnogol - Eraill - llai o alw ar nifer o gyllidebau amrywiol yn arbennig felly yn ystod y cyfnod clo.

Arweinyddiaeth a Rheolaeth - derbyniad grant a thanwariant ar nifer o benawdau amrywiol o'r gyllideb.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Economi a Chymuned	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21**	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21**	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rheolaeth	356	350	(6)	0	(6)	3
Rhaglenni Adfywio a Chefnogi Cymunedau	367	367	0	0	0	10
Morwrol a Pharciau Gwledig	16	663	647	0	647	9
Cytundebau Hamdden	1,502	1,468	(34)	0	(34)	79
Rhaglenni Chwaraeon	59	33	(26)	0	(26)	(60)
Rhaglenni Datblygu Economiadd	(83)	(83)	0	0	0	(26)
Marchnata a Digwyddiadau	260	265	5	0	5	0
Llyfrgelloedd Gwynedd	1,618	1,531	(87)	0	(87)	(7)
Amgueddfeydd, Celfyddydau ac Archifau Gwynedd	858	987	129	0	129	59
Cyfanswm Economi a Chymuned	**4,953**	**5,581**	**628**	**0**	**628**	**67**
Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19				***(475)***	***(475)***	
Cyfanswm Addasedig Economi a Chymuned					***153***	

Economi a Chymuned

Morwrol a Pharciau Gwledig - diffyg incwm yn sgil yr argyfwng Covid19 wedi cael effaith sylweddol ar y maes yma sydd yn cyfrannu at orwariant o £547k Morwrol a £100k ar Barciau Gwledig. Colled incwm amlycaf i'w weld yn Hafan, Pwllheli gyda rhagolygon o ddiffyg o £433k. Cyfuniad o gynnydd nodedig yn niferoedd ymwelwyr i draethau yn dilyn y cyfnod clo a thywydd da sydd yn ymestyn y tymor ym Medi yn golygu fod y rhagolygon diffyg incwm yn is na'r disgwyl.

Cytundebau Hamdden - trosglwyddwyd y ddarpariaeth hamdden i Cwmni Byw'n Iach ar 1 Ebrill 2019, ond fod cyfrifoldeb am gostau rhedeg yr eiddo yn aros efo'r Cyngor, gyda'r canolfannau wedi bod ar gau am ran o'r flwyddyn o ganlyniad i Covid19, rhagwelir leihad un-tro ar gostau rhedeg y canolfannau hamdden eleni.

Llyfrgelloedd Gwynedd - nifer o swyddi gwag a lleihad mewn gwariant tra bu llyfrgelloedd ar gau dros y cyfnod clo.

Amgueddfeydd, Celfyddydau ac Archifau Gwynedd - problemau yn parhau yn Storiel gyda rhagolygon o £86k o ddiffyg ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, sydd yn gyfuniad o orwariant ar gostau staff a diffyg yn yr incwm. Y gwaith o adnewyddu Neuadd Dwyfor wedi cychwyn ac felly dim modd cynhyrchu incwm eleni, tra fod effaith Covid19 wedi arwain at golled incwm gan Amgueddfa Lloyd George. Cwtogi gwariant wedi arwain at danwariant gan y Celfyddydau.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd)		Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21**	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21**	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaethau Priffyrdd (cynnwys Cefnffyrdd)		9,941	9,882	(59)	0	(59)	(54)
Gwasanaethau Peirianneg		383	447	64	0	64	(12)
Gwasanaethau Bwrdeistrefol	Gwastraff	11,022	11,688	666	0	666	851
	Eraill	3,877	4,531	654	0	654	(238)
Addasiad Cau Cyfrifon 2019/20							(447)
Cyfanswm Priffyrdd a Bwrdeistrefol		**25,223**	**26,548**	**1,325**	**0**	**1,325**	**100**
Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19					***(488)***	***(488)***	
Cyfanswm Addasedig Priffyrdd a Bwrdeistrefol						***837***	

Priffyrdd a Bwrdeistrefol (gan gynnwys Cefnffyrdd)

Gwasanaethau Priffyrdd - cyfyngiadau Covid19 yn ystod misoedd cyntaf y flwyddyn yn golygu y bydd cyllideb gweithiau ffyrdd yn tanwario eleni, swyddi gwag a thanwariant ar benawdau amrywiol hefyd yn cyfrannu at y sefyllfa tanwariant a ragwelir.

Gwasanaethau Peirianneg - oediad mewn gwireddu cynllun arbedion, ond trafodaethau'n parhau i geisio datrysiad.

Gwastraff - nifer o faterion yn gyfrifol am y gorwariant a ragwelir ond y gorwariant yn bennaf ar gasglu gwastraff ac ailgylchu. Er fod yr adran wedi cymryd camau i leihau costau drwy newid shifftiau a threfniadau cylchdeithiau casglu gwastraff, bu oediad mewn gweithredu. Mae'r trefniadau newydd bellach wedi dod i rym yn Nwyfor ac yn fwy diweddar yn Arfon ond llithriad pellach yn amserlen gweithredu'r drefn newydd ym Meirionnydd i Fawrth 2021, felly costau trosiannol cysylltiedig â chostau staffio a salwch eleni.

Y gwasanaeth wedi wynebu costau ychwanegol a cholledion incwm yn deillio o'r Covid19 a gwelwyd hefyd leihad sylweddol yn y prisiau a dderbynnir am werthiant deunyddiau ailgylchu, sydd wedi haneru ers lefelau y llynedd. Y tueddiad o fethiant i wireddu arbedion hefyd yn parhau.

Gwasanaethau Bwrdeistrefol Eraill - sgil effeithiau Covid19 wedi arwain at golledion incwm gan gynnwys yn y maes gwastraff masnachol wrth i fusnesau fod ar gau dros y cyfnod clo. Gofynion ychwanegol a newidadau i drefniadau gweithio er mwyn cydymffurfio efo rheolau Covid19 ac ymbellhau cymdeithasol yn gost ychwanegol. Methiant i wireddu arbedion hefyd yn cyfrannu at y sefyllfa.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Amgylchedd	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21**	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21**	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rheolaeth yr Adran	419	331	(88)	0	(88)	(58)
Gwasanaeth Cynllunio a Rheolaeth Adeiladu	415	563	148	0	148	34
Gwasanaethau Gofal Stryd a Thrafnidiaeth			0			
Rheolaeth Rhwydwaith (Trafnidiaeth)	711	565	(146)	0	(146)	(236)
Parcio a Gorfodaeth Parcio	(1,786)	(798)	988	0	988	116
Cludiant Integredig	1,685	1,978	293	0	293	(29)
	610	1,745	1,135	0	1,135	(149)
Cefn Gwlad a Mynediad	654	641	(13)	0	(13)	33
Gwarchod y Cyhoedd	1,604	1,602	(2)	0	(2)	(15)
Addasiad Cau Cyfrifon 2019/20						70
Cyfanswm Amgylchedd	**3,702**	**4,882**	**1,180**	**0**	**1,180**	**(85)**
Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19				***(876)***	***(876)***	
Cyfanswm Addasedig Amgylchedd					***304***	

Amgylchedd

Rheolaeth - tanwariant cyffredinol ac arbedion ymlaen llaw yr adran wedi arwain at arbedion un-tro ar y pennawd Rheolaeth.

Gwasanaeth Cynllunio a Rheolaeth Adeiladu - y tueddiad cyffredinol o ddiffyg incwm yn parhau eto eleni sydd yn cael ei leddfu rhywfaint gan danwariant staff a gwariant is ar amrywiol gyllidebau gan gynnwys rhybuddion statudol ac apeliadau.

Gwasanaethau Gofal Stryd a Thrafnidiaeth
Rheolaeth Rhwydwaith (Trafnidiaeth) - cyfuniad o swyddi gweigion, tanwariant ar nifer o benawdau'r gyllideb gan gynnwys ar weithiau yn y maes Cynllunio Ymlaen ond diffyg incwm ffioedd gwaith stryd.

Parcio a Gorfodaeth Parcio - effaith sylweddol cyfyngiadau Covid19 yn gyfrifol am £886k o ddiffyg incwm parcio yn ystod chwarter cyntaf y flwyddyn ariannol unig, mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi digolledu'r Cyngor am y golled yma. Rhagolygon o ddiffygion incwm pellach ar gyfer gweddill y flwyddyn ond sydd yn cael ei leihau gan danwariant ar gyllidebau amrywiol.

Cludiant Integredig - gorwariant ar gytundebau bysus cyhoeddus, er fod yr adran yn y broses o gynnal adolygiad o gludiant cyhoeddus gyda'r Brifysgol eisoes wedi ei gomisiynu i adolygu'r ddarpariaeth bu oediad o ganlyniad i'r argyfwng Covid19.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Ymgynghoriaeth	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21**	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21**	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaethau Ffyrdd a Pheirianneg	(705)	(639)	66	0	66	29
Uned Systemau Traenio Cynaliadwy (SuDS)	2	2	0	0	0	0
Uned Rheoli Risg Llifogydd	596	596	0	0	0	(3)
Gwasanaeth Adeiladu	(15)	21	36	0	36	(52)
Cyfanswm Ymgynghoriaeth	**(122)**	**(20)**	**102**	**0**	**102**	**(26)**
Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19				***0***	***0***	
Cyfanswm Addasedig Ymgynghoriaeth					***102***	

Ymgynghoriaeth

Gwasanaethau Ffyrdd a Pheirianneg - incwm misoedd cyntaf y flwyddyn ariannol wedi ei lesteirio oherwydd effaith Covid19, gyda chais i ddigolledu'r golled incwm net o £140k wedi ei wneud i Lywodraeth Cymru, sydd eto i'w gymeradwyo. Y gwasanaeth yn parhau i ymgeisio am waith ac felly denu rhagor o incwm ar amrywiol gynlluniau gan sefydliadau allanol, megis Cynghorau eraill a Llywodraeth Cymru.

Gwasanaeth Adeiladu - diffyg incwm yn cael ei leihau gan wariant is ar wasanaethau a chyflenwadau.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Tai ac Eiddo	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21**	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21**	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rheolaeth	381	401	20	0	20	74
Gwasanaethau Tai			0			
Digartrefedd	1,161	1,851	690	0	690	251
Tai Sector Breifat	417	387	(30)	0	(30)	(87)
Eraill	355	304	(51)	0	(51)	(42)
	1,933	2,542	609	0	609	122
Gwasanaethau Eiddo						
Eiddo	3,158	3,146	(12)	0	(12)	(89)
Gofalu, Arlwyo a Glanhau	2	(21)	(23)	0	(23)	(24)
	3,160	3,125	(35)	0	(35)	(113)
Cyfanswm Tai ac Eiddo	**5,474**	**6,068**	**594**	**0**	**594**	**83**
Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19				***(237)***	***(237)***	
Cyfanswm Addasedig Tai ac Eiddo					***357***	

Tai ac Eiddo

Rheolaeth - Cynllun arbedion sydd eto i'w wireddu sydd bennaf gyfrifol am y gorwariant ond ei fod yn cael ei leihau gan danwariant ar benawdau eraill.

Gwasanaethau Tai - yn Digartrefedd pwysau sylweddol ar y gyllideb Llety Dros Dro, gyda chyfran helaeth ohono yn deillio o'r argyfwng i symud y digartref oddi ar y stryd, disgwylir y bydd modd i'r Cyngor gael eu digolledu am y gwariant ychwanegol yma gan Lywodraeth Cymru. Tanwariant ar gostau staff yn Digartrefedd ac yn Tai Sector Breifat a thanwariant yn y maes Sipsiwn a Theithwyr dan Eraill, sydd yn cynorthwyo i leddfu'r gorwariant a adroddir ar gyfer y Gwasanaeth Tai.

Gwasanaethau Eiddo - swyddi gwag a secondiadau sydd bennaf gyfrifol am y tanwariant a ragwelir ynghyd â thanwariant ar wasanaethau a chyflenwadau.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST						
Adrannau Canolog	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21**	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21**	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	1,764	1,733	(31)	0	(31)	(50)
Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth)	6,649	6,564	(85)	0	(85)	(70)
Cefnogaeth Gorfforaethol	7,286	7,358	72	0	72	(100)
Cyfanswm Adrannau Canolog	**15,699**	**15,655**	**(44)**	**0**	**(44)**	**(220)**
Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19						
Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth)				***0***	***0***	
Cefnogaeth Gorfforaethol				***(21)***	***(21)***	
Cyfanswm Addasedig Adrannau Canolog					**(65)**	

Adrannau Canolog

Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol - y rhagolygon diweddaraf yn awgrymu tanwariant o (£31k), gyda chyfran o'r tanwariant sydd yn deillio o swydd wag y Cyfarwyddwr Corfforaethol yn cael ei ddargyfeirio i gyllido gwell darpariaeth lles yn swyddfeydd y Cyngor. Effaith yr argyfwng wedi arwain at leihad yn yr incwm a dderbynnir gan Cyfreithiol.

Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth) - cyfuniad o resymau yn gyfrifol am y tanwariant, gan gynnwys tanwariant un-tro oherwydd swyddi gwag, secondiadau a derbyniad incwm mewn nifer o feysydd. Gwelwyd costau ychwanegol gan yr adran yn deillio o'r argyfwng ar yr ochr gweinyddu grantiau busnes ac hefyd yn y maes technoleg gwybodaeth.

Cefnogaeth Gorfforaethol - cyfyngiadau Covid19 wedi arwain at golledion incwm sydd yn gyfrifol am y rhagolygon gorwariant o £72k, gan gynnwys colled incwm o £80k yn y maes cofrestru priodasau a £7k cyfweliadau am basportau yn ystod chwarter cyntaf y flwyddyn ariannol. Effaith Covid19 hefyd wedi cael goblygiadau negyddol ar incwm mewnol yr Argraffdy gyda diffyg o £135k yn cael ei ragweld erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Tanwariant ar swyddi ac ar wasanaethau a chyflenwadau ar draws yr adran sydd yn cynorthwyo'r sefyllfa.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST						
Corfforaethol (Dim ond yn adlewyrchu y gwahaniaethau)	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21**	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	**Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21**	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Treth Cyngor	*	*	(441)	441	0	(495)
Gostyngiadau Treth Cyngor	*	*	(297)	297	0	(183)
Costau Cyfalaf	*	*	(250)	250	0	0
Derbyniad Llog			300		300	0
Darpariaeth Gwireddu arbedion Corfforaethol	*	*	(1,644)		(1,644)	0
Eraill gan gynnwys Cyllidebau a Bidiau a ddychwelwyd gan Adrannau	*	*	(689)	389	(300)	(334)
Addasiad Cau Cyfrifon 2019/20						1,012
Cyfanswm Corfforaethol	*	*	**(3,021)**	**1,377**	**(1,644)**	**0**
Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru nad oes eu hangen gan yr Adrannau				**(422)**	**(422)**	
Cyfanswm Addasedig Corfforaethol					**(2,066)**	

Corfforaethol

Treth Cyngor a Premiwm Treth Cyngor - yn wyneb yr argyfwng Covid19 ac felly i osgoi caledi ariannol posib, cafodd pob gweithred adennill ar filiau Treth Cyngor heb eu talu eu hatal am gyfnod o 3 mis tan ddechrau Gorffennaf, ar hyn o bryd felly rhagwelwn sefyllfa ffafriol o dreth ychwanegol o (£441k) ar Dreth Cyngor. Mae'r Cyngor wedi cynllunio i dderbyn £2.7m o Bremiwm Treth y Cyngor yn ystod 2020/21 sydd i'w neilltuo i'w ystyried ar gyfer y Strategaeth Dai.

Gostyngiadau Treth Cyngor - rhagwelir tanwariant o (£297k) yn dilyn tueddiad o ostyngiad blynyddol yn niferoedd ceisiadau y cynllun Gostyngiad Treth Cyngor (Budd-daliadau) dros y bedair blynedd ddiwethaf, gyda ffigyrau 2019/20 ar eu lefelau isaf ar hyd cynghorau gogledd a chanolbarth Cymru, yn dilyn yr argyfwng Covid19, bu cynnydd o 4% yn niferoedd chwarter cyntaf 2020/21 yng Ngwynedd.

Costau Cyfalaf - polisi rheolaeth trysorlys presennol yn golygu gellid osgoi benthyca allanol sydd yn creu tanwariant yn erbyn y gyllideb costau cyfalaf. Awgrymir y dylid dargyfeirio'r tanwariant i gronfa i ddefnyddio i'r gynorthwyo gydag ariannu'r rhaglen gyfalaf

Derbyniad Llog - yn dilyn ardrawiad Covid19 ar y marchnadoedd arian, rhagwelir leihad yn y derbyniad llog disgwyliedig.

Darpariaeth Gwireddu Arbedion Corfforaethol - yn dilyn anallu rhai adrannau i wireddu arbedion mewn rhai meysydd, darpariaeth gorfforaethol wedi ei wneud i'r pwrpas sydd ar gael i'w ddyrannu'n briodol.

Eraill gan gynnwys Cyllidebau a Bidiau a ddychwelwyd gan Adrannau - dychwelyd rhan o fid yn dilyn derbyniad grant, arbedion un-tro corfforaethol eu natur a phwysau ar draws nifer o gyllidebau ddim cymaint â'r hyn a ragwelwyd ac felly'n tanwario eleni.

Argymhellir fod (£250k) yn ymwneud â chostau cyfalaf yn cael ei neilltuo i gronfa ariannu'r rhaglen gyfalaf, gyda'r gweddill y tanwariant net ar gyllidebau Corfforaethol, sef (£1,127k) yn mynd i falansau'r Cyngor i gynorthwyo i wynebu'r her ariannol sydd yn wynebu'r Cyngor yn arbennig felly yn sgil argyfwng Covid19.

Grant gan y Llywodraeth yn Sgil Argyfwng COVID19

		Cronfa Caledi Llywodraeth Cymru							Saib Swyddi (Furlough)			
		Digolledu Gwariant Ychwanegol			Digolledu Colled Incwm				Cyfraniad at Gyflogau			
Mis	**Cais**	**Gwerth y Cais**	**Grant Wedi Dderbyn**	**Cais**	**Gwerth y Cais**	***Amcan Gwerth y Cais***	**Grant Wedi Dderbyn**	**Cais**	**Gwerth y Cais**		**Grant Wedi Dderbyn**	
									Byw'n Iach	**Gweddill y Cyngor**	**Byw'n Iach**	**Gweddill y Cyngor**
		£	**£**		**£**	**£**	**£**		**£**	**£**	**£**	**£**
Mawrth	1	20,240	20,240	1	3,675,000		3,271,000	1	133,138	4,930	133,138	4,930
Ebrill	2	508,160	425,230					2		12,280		12,280
Mai	3	903,950	886,570					3	119,329	30,800	119,329	30,800
Mehefin	4	1,117,880	1,068,490					4	124,191	31,670	124,191	31,670
Gorffennaf	5	1,170,880	1,164,640					5	128,011	25,770	128,011	25,770
Awst	6	829,560		2		*2,096,000*						
Medi												
CYFANSWM		**4,550,670**	**3,565,170**		**3,675,000**	***2,096,000***	**3,271,000**		**504,669**	**105,450**	**504,669**	**105,450**

Trosgolwg o'r Holl Geisiadau:

	Gwerth y Cais £	**Grant Wedi Dderbyn £**
CYFANSWM	**8,835,789**	**7,446,289**
Elfen Byw'n Iach	1,158,279	1,158,279
Gweddill y Cyngor	**7,677,510**	**6,288,010**

Noder: Mae'r swm a nodir yn Atodiad 1 yn cynnwys colled incwm a gwariant ychwanegol adrannol eu natur, gyda symiau ar faterion corfforaethol a chynlluniau penodol (er enghraifft cynllun Saib Swyddi a chinio ysgol am ddim) eisoes wedi eu dyrannu i'r adrannau perthnasol.

ADRODDIAD I'R CABINET
13 HYDREF 2020

Aelod Cabinet: Cynghorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid

Pwnc: Rhaglen Gyfalaf 2020/21 –
Adolygiad Diwedd Awst (sefyllfa 31 Awst 2020)

Swyddog Cyswllt: Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

Penderfyniad a geisir

- Derbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd Awst (sefyllfa 31 Awst 2020) o'r rhaglen gyfalaf.

- Cymeradwyo'r ariannu addasedig a gyflwynir yn rhan 4 o'r adroddiad, sef:
  - defnydd o amryw ffynonellau i ariannu gwir lithriadau gwerth cyfanswm o £3,646,000 o 2019/20,
  - lleihad o £558,000 mewn defnydd o fenthyca,
  - cynnydd o £7,105,000 mewn defnydd o grantiau a chyfraniadau,
  - dim newid mewn defnydd o dderbyniadau cyfalaf,
  - cynnydd o £53,000 mewn defnydd o gyfraniadau refeniw,
  - dim newid mewn defnydd o'r gronfa gyfalaf, a
  - cynnydd o £283,000 mewn defnydd o gronfeydd adnewyddu ac eraill.

---

1. Cyflwyniad / Crynodeb

Cyflwynir yr adroddiad technegol yma fel rhan o'r drefn adolygu cyllideb 2020/21. Prif ddiben yr adroddiad yw cyflwyno'r rhaglen gyfalaf ddiwygiedig, a chymeradwyo'r ffynonellau ariannu perthnasol. Mae crynodeb yn rhan 3 a rhan 4 o'r adroddiad, gyda'r argymhellion yn rhan 6:

Rhan 3**:** Dadansoddiad fesul Adran o'r rhaglen gyfalaf £100.326m am y 3 blynedd 2020/21 – 2022/23.

Rhan 4: Ffynonellau ariannu'r cynnydd net oddeutu £10.529m ers y gyllideb agoriadol, gyda £3.646m o'r cynnydd oherwydd llithriadau o 2019/20 (adroddwyd eisoes fel rhan o'r adolygiad diwedd blwyddyn ar 16 Mehefin 2020).

Rhan 5: Manylder grantiau ychwanegol ers sefydlu'r gyllideb wreiddiol.

Y Cabinet sydd wedi'u hawdurdodi i addasu'r rhaglen gyfalaf. Gofynnir am gymeradwyaeth i'r rhaglen arfaethedig (rhan 3) a'i ariannu (rhan 4).

Mae gweddill yr adroddiad er gwybodaeth.

2. Prif Gasgliadau

Y prif gasgliadau sydd yn codi o'r sefyllfa ddiwygiedig yw :

- Fod cynlluniau pendant mewn lle i fuddsoddi tua £44.0m yn 2020/21 ar gynlluniau cyfalaf, gyda £17.1m (39%) ohono wedi'i ariannu trwy ddenu grantiau penodol.

- Mae effaith argyfwng Covid19 a'r cyfnod clo ar y rhaglen gyfalaf i'w weld yn y ffigyrau a adroddir yn Atodiad C, gyda dim ond 13% o'r gyllideb sydd wedi ei wario hyd at ddiwedd Awst eleni o'i gymharu â 19% dros yr un cyfnod y llynedd.

- Mae £9.4m ychwanegol o wariant arfaethedig wedi'i ail-broffilio o 2020/21 i 2021/22 a 2022/23, ond ni achoswyd unrhyw golled ariannu i'r Cyngor ble gwelwyd cynlluniau yn llithro.

3. Rhaglen Gyfalaf 2020/21 i 2022/23

Gweler isod y rhaglen gyfalaf arfaethedig ddiwygiedig ar ddiwedd Awst 2020.

ADRAN	ADOLYGIAD DIWEDD AWST				CYNNYDD / (LLEIHAD) ERS Y GYLLIDEB AGORIADOL	ADDASIAD LLITHRIAD	NEWIDIADAU ERAILL
	2020/21	2021/22	2022/23	CYFANSWM			
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addysg	10,248	13,631	4,632	28,511	2,107	(13)	2,120
Amgylchedd	3,668	1,009	199	4,876	1,448	(82)	1,530
Cefnogaeth Gorfforaethol	119	-	-	119	-	-	-
Cyllid	458	1,237	768	2,463	(23)	(23)	-
Economi a Chymuned	2,178	609	245	3,032	531	279	252
Tai ac Eiddo	11,147	9,016	5,052	25,215	3,441	1,447	1,994
Oedolion, Iechyd a Llesiant	2,648	3,263	1,450	7,361	234	(130)	364
Plant a Chefnogi Teuluoedd	1,367	250	250	1,867	579	539	40
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	9,477	2,313	4,765	16,555	2,730	2,619	111
Ymgynghoriaeth	1,186	6,336	287	7,809	573	101	472
Corfforaethol	1,518	500	500	2,518	(1,091)	(1,091)	-
CYFANSWM	**44,014**	**38,164**	**18,148**	**100,326**	**10,529**	**3,646**	**6,883**

4. Newidiadau i'r Ffynonellau Ariannu

Mae cynnydd o £10.529m yn y gyllideb ar gyfer y rhaglen gyfalaf dair blynedd ers sefyllfa'r gyllideb wreiddiol. Nodir isod y ffynonellau ariannu arfaethedig ar gyfer hyn:

ARIANNU	ADOLYGIAD DIWEDD AWST				CYNNYDD / (LLEIHAD) ERS Y GYLLIDEB AGORIADOL	ADDASIAD LLITHRIAD	NEWIDIADAU ERAILL
	2020/21	2021/22	2022/23	CYFANSWM			
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyca gyda chefnogaeth	8,116	6,610	6,610	21,336	-	-	-
Benthyca Arall	1,123	4,948	11	6,082	105	663	(558)
Grantiau a Chyfraniadau	17,128	8,765	3,277	29,170	7,634	529	7,105
Derbyniadau Cyfalaf	677	165	13	855	27	27	-
Refeniw Adrannol a Chorfforaethol	1,760	278	-	2,038	56	3	53
Cronfa Cyfalaf	562	4,935	-	5,497	1,439	1,439	-
Cronfeydd Adnewyddu ac Eraill	14,648	12,463	8,237	35,348	1,268	985	283
CYFANSWM	**44,014**	**38,164**	**18,148**	**100,326**	**10,529**	**3,646**	**6,883**

5. Grantiau Ychwanegol

Ers sefydlu'r gyllideb wreiddiol, ddiwedd Mawrth, llwyddodd y Cyngor i ddenu'r grantiau canlynol ychwanegol o £7,503k. Mae nifer o addasiadau gan gynnwys lleihad o £398k ar gynlluniau oedd yn is na'r amcan gwreiddiol yn dod â chyfanswm y symudiad i £7,105k (gweler Atodiad A am fwy o fanylion) :

- £2,251k Grant Digartrefedd Gwedd II gan Lywodraeth Cymru
- £2,118k Grant Ysgolion Ganrif 21 – Cynlluniau Cyflwr ac Addasrwydd
- £1,310k Grantiau o'r Gronfa Trafnidiaeth Leol a'r Gronfa Teithio Llesol gan Lywodraeth Cymru
- £1,032k Grant Llywodraeth Cymru tuag at Gynlluniau Atal Llifogydd
- £230k Grant Cronfa Gofal Canolraddol (ICF) – grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer addasiadau sefydliadau oedolion
- £165k Grant Galluogi, maes tai, gan Lywodraeth Cymru i hwyluso byw'n annibynnol
- £106k Grant Gwella Mynediad gan Lywodraeth Cymru
- £70k Grant Is-adran Amgueddfeydd, Archifau a Llyfrgelloedd Llywodraeth Cymru (MALD) i ddatblygu Neuadd Dwyfor
- £68k Grant Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru tuag at ddatblygiadau amgylcheddol
- £53k Grant Capasiti Ymchwydd (Covid) i gynorthwyo datblygiadau

sefydliadau gofal oedolion

- £40k — Grantiau Llywodraeth Cymru i'r maes Gofal Plant - Cychwyn Cadarn, Dechrau'n Deg a Gofal Plant
- £39k — Grant Cyfoeth Naturiol Cymru tuag at gynllun Llwybr yr Arfordir
- £21k — Cyfraniad o'r Gronfa Datblygu Cymunedau Gwledig (RCDF) tuag at gynllun Ad-leoli Segontiwm

6. Argymhellion

Gofynnir i'r Cabinet:

- **dderbyn y rhaglen gyfalaf ddiwygiedig ar gyfer 2020/21 i 2022/23, a**
- **cymeradwyo'r ffynonellau ariannu perthnasol (rhan 4 uchod).**

7. Rhesymau Dros Argymell y Penderfyniad

Rhaid sicrhau trefniadau ariannu priodol ar gyfer cynlluniau'r Cyngor i wario ar gyfalaf, a rhaid i'r Cabinet gymeradwyo'r rhaglen gyfalaf a'r ffynonellau ariannu.

Mater o drefn yw ymgorffori ariannu trwy grant, ond hefyd mae angen delio gyda sefyllfaoedd lle bu newid rhwng blynyddoedd mewn proffil gwario a newid mewn gwerth cyfraniadau a derbyniadau cyfalaf.

Argymhellir yma gamau er mwyn sicrhau ffynonellau ariannu pendant am gynlluniau cyfalaf 2020/21 – 2022/23.

8. Ystyriaethau Perthnasol

Materion technegol ynghylch ariannu'r cynlluniau sydd gerbron ac mae ymhlygiadau a dadleuon eisoes wedi'u cyfarch wrth fabwysiadu'r cynlluniau cyfalaf unigol.

9. Camau Nesaf ac Amserlen

Gweithredu ar yr argymhellion i ariannu'r rhaglen.

Barn yr Aelod Lleol
Dim yn berthnasol.

Barn y Swyddogion Statudol

Y Swyddog Monitro:
Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:
Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau:
- Atodiad A: Prif newidiadau fesul ffynhonnell ariannu
- Atodiad B: Symudiadau o 2020/21 i 2021/22
- Atodiad C: Gwariant 5 mis cyntaf 2020/21

ATODIAD A

Manylion y Prif Newididau

Gweler isod y cynlluniau perthnasol sydd yn achosi'r prif newidiadau i'r ffynonellau ariannu ers yr adolygiad diwethaf :

	2020/21 **£'000**	**2021/22-2022/23** **£'000**
Grantiau a Chyfraniadau		
• Grant Ysgolion Ganrif 21 – Cynlluniau Cyflwr ac Addasrwydd *(Adran Addysg).*	579	1,539
• Lleihau'r defnydd o grant Targedu Buddsoddiad mewn Adfywio (TRI) i ariannu Cynllun Adnewyddu Bangor *(Adran Economi a Chymuned).*	(388)	
• Grant Is-Adran Amgueddfeydd, Archifau a Llyfrgelloedd Llywodraeth Cymru (MALD) i ddatblygu Neuadd Dwyfor *(Adran Economi a Chymuned).*	70	
• Grantiau Llywodraeth Cymru i'r maes Gofal Plant – Cychwyn Cadarn, Dechrau'n Deg a Gofal Plant - ar gyfer nifer o wahanol gynlluniau *(Adran Plant a Theuluoedd).*	40	
• Cronfa Gofal Canolraddol (ICF) - grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer addasiadau sefydliadau i ddarparu gwelyau dementia ac arbenigol yn ogystal â hwyluso gweithio ar y cyd ag asiantaethau eraill *(Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant).*	230	
• Cyfraniad o'r Gronfa Datblygu Cymunedau Gwledig (RCDF) tuag at gynllun Ad-leoli Segontiwm *(Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant).*	21	
• Grant Capasiti Ymchwydd (Covid) i gynorthwyo datblygiadau cartrefi preswyl a cyfleusterau gofal dydd *(Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant).*	53	
• Grant Llywodraeth Cymru tuag at Gynlluniau Atal Llifogydd - grantiau yn cymryd lle elfen o'r ariannu Menter Benthyca Llywodraeth Leol (LGBI) *(Adran Ymgynghoriaeth).*	1,032	
• Grantiau o'r Gronfa Trafnidiaeth Lleol a'r Gronfa Teithio Llesol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer nifer o wahanol gynlluniau *(Adran Amgylchedd).*	1,310	

• Grant Cyfoeth Naturiol Cymru tuag at gynllun Llwybr yr Arfordir *(Adran Amgylchedd).*	39	
• Grant Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru tuag at ddatblygiadau amgylcheddol *(Adran Amgylchedd).*	68	
• Grant Gwella Mynediad gan Llywodraeth Cymru tuag at gynlluniau gwella a hyrwyddo hawliau mynediad i dir a mannau gwyrdd *(Adran Amgylchedd).*	106	
• Grant Galluogi, maes tai, gan Lywodraeth Cymru i hwyluso byw'n annibynnol *(Adran Tai ac Eiddo).*	165	
• Grant Digartrefedd Gwedd II gan Lywodraeth Cymru - nifer o gynlluniau ar draws y Sir *(Adran Tai ac Eiddo).*	2,251	
Benthyciadau Arall		
• Angen llai o gefnogaeth Menter Benthyca Llywodraeth Leol i ariannu cynlluniau Atal Llifogydd oherwydd elfennau bellach yn cael eu hariannu trwy grant *(Adran Ymgynghoriaeth).*	(558)	
Refeniw Adrannol		
• Ariannu ychwanegol o refeniw tuag at nifer o fan gynlluniau *(Amrywiol Adrannau).*	53	
Cronfeydd Adnewyddu ac Eraill		
• Cynllun o'r Gronfa Trawsffurfio i ddatblygu Neuadd Dwyfor *(Adran Economi a Chymuned).*	570	
• *Gwaith Uwchraddio Depos a Tanciau Tanwydd (Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol).*	60	
• Adnewyddu Cerbydau nifer o Unedau Priffyrdd a Bwrdeistrefol *(Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol).*	24	
• Cynlluniau yn y maes Rheoli Gwastraff gan gynnwys sgipiau a cartgylchu *(Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol).*	55	
• Elfen refeniw sydd wedi ei adnabod fel rhan o'r Strategaeth Tai i'w dynnu allan o'r Rhaglen Gyfalaf a'i roi yn erbyn y gyllideb refeniw bellach *(Adran Tai ac Eiddo).*	(126)	(302)

Manylion Ail-broffilio

Gweler isod y prif gynlluniau sydd wedi eu hail-broffilio ers y gyllideb wreiddiol:

	2020/21 £'000	**2021/22 £'000**
Cynlluniau Ysgolion (Ganrif 21 ac Eraill) *(Adran Addysg)*	(1,579)	1,579
Adfywio Tref a Glannau Caernarfon *(Adran Economi a Chymuned)*	(174)	174
Cynlluniau Morwrol a Pharciau Gwledig *(Adran Economi a Chymuned)*	(135)	135
Cynlluniau Sefydliadau Preswyl Oedolion *(Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant)*	(294)	294
Cynlluniau Sefydliadau Gofal Dydd Oedolion *(Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant)*	(569)	569
Pont Cadfan, Tywyn *(Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol)*	(102)	102
Adnewyddu Cerbydau *(Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol)*	140	(140)
Cynlluniau Atal Llifogydd *(Adran Ymgynghoriaeth)*	(1,178)	1,178
Cei Aberdyfi *(Adran Ymgynghoriaeth)*	(1,748)	1,748
Cynlluniau Trafnidiaeth *(Adran Amgylchedd)*	(353)	353
Ail-wynebu Meysydd Parcio *(Adran Amgylchedd)*	(219)	219
Pwyntiau Gwefru Cerbydau *(Adran Amgylchedd)*	(198)	198
Systemau TG arbenigol Adran Amgylchedd *(Adran Amgylchedd)*	(72)	72
Cynlluniau Addasiadau Swyddfeydd *(Adran Tai ac Eiddo)*	(153)	153
Cynlluniau Rheoli Carbon y Cyngor *(Adran Tai ac Eiddo)*	(1,167)	1,167
Cynllun Gwaredu Asbestos *(Adran Tai ac Eiddo)*	(580)	580
Cynlluniau Ysgogi'r Economi *(Adran Tai ac Eiddo)*	(925)	925

Noder:
Ni fydd yr ail-broffilio uchod yn golygu unrhyw golled grant.
Mae amrywiol resymau dilys tu ôl i'r ail-broffilio mewn sawl achos, ond gall yr oedi cyn gweithredu'r cynlluniau yma olygu bod gwasanaethau yn ymdopi'n hirach gyda'r asedau presennol heb eu gwella.

ATODIAD C

Gwariant Cyfalaf 5 Mis Cyntaf 2020/21

CRYNODEB	RHAGLEN GYFALAF BLWYDDYN LAWN (adolygwyd Awst) 2020/21 £'000	GWIR WARIANT 5 MIS HYD AT 31/08/2020 £'000
Addysg	10,248	1,583
Amgylchedd	3,668	217
Cefnogaeth Gorfforaethol	119	5
Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth)	458	94
Economi a Chymuned	2,178	238
Tai ac Eiddo	11,147	1,312
Oedolion, Iechyd a Llesiant	2,648	466
Plant a Chefnogi Teuluoedd	1,367	256
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	9,477	1,109
Ymgynghoriaeth	1,186	255
Corfforaethol	1,518	-
CYFANSWM	**44,014**	**5,535**

Noder:
Mae’r gyfran sydd wedi’i wario eleni (13%) yn is na’r sefyllfa adeg yma'r llynedd (gwariant 5 mis 2019/20 yn 19%).

CYFARFOD: **CABINET**

DYDDIAD: **13 HYDREF 2020**

TEITL: **STRATEGAETH CYLLIDEB 2021/22**

PWRPAS: **CYNLLUNIO ARIANNOL**

AWDUR: **DAFYDD L EDWARDS, PENNAETH CYLLID**

AELOD CABINET: **CYNGHORYDD IOAN THOMAS, AELOD CABINET CYLLID**

Penderfyniad a geisir:

> **Cymeradwyo trefn ac amserlen llunio Cyllideb 2021/22, tra'n nodi fod cynllunio ariannol yn hynod heriol, ac felly os bydd bwlch cyllido i fantoli cyllideb 2021/22, bydd y Cyngor yn defnyddio cyllidebau a cronfeydd wrth gefn i liniaru colledion adnoddau yn y tymor byr.**

Cefndir

1. Pwrpas yr adroddiad yma yw rhoi amlinelliad o drefn flynyddol llunio cyllideb am y flwyddyn 2021/22, yn y cyd-destun anghyffredin eleni.

Gwariant y Cyngor

2. Mae cyfrifwyr y Cyngor wrthi'n gwneud y gwaith paratoi'r gyllideb o ran anghenion gwario 2021/22, drwy amcangyfrif effaith cytundebau tâl, chwyddiant arall, addasu cyfraniadau pensiwn ac ymrwymiadau gwario eraill.

3. Yn anochel, bydd gwasanaethau'r Cyngor yn cyflwyno sawl cais am adnoddau ychwanegol yn wyneb pwysau anorfod, a bydd y Tîm Rheoli Corfforaethol ac aelodau'r Cabinet yn asesu'r 'bidiau' yma dros y misoedd nesaf.

Grant Llywodraeth

4. Ochr arall y geiniog yw'r adnoddau grant fydd ar gael i'r Cyngor er mwyn ariannu'r ymrwymiadau yma. Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi eu bwriad i gyhoeddi eu **setliad drafft 2021/22 ar gyfer awdurdodau lleol ar 15 Rhagfyr 2020** (ar ôl cyhoeddi eu Cyllideb Ddrafft 2021-22 nhw eu hunain ar 8 Rhagfyr 2020) a'r **setliad terfynol ar gyfer awdurdodau lleol ar 3 Mawrth 2021** (ar ôl cyhoeddi eu Cyllideb derfynol ar 2 Mawrth 2021). Gall y dyddiadau hyn newid os bydd Adolygiad Gwariant Cynhwysfawr Llywodraeth y DU yn cael ei ohirio, ac mae Trysorlys EM wedi cadarnhau yn ddiweddar "na fydd Cyllideb yr hydref hwn" er mwyn canolbwyntio ar "gynllun economi gaeaf" i "amddiffyn swyddi" wrth i Brydain fynd i mewn i gyfnod newydd o'r pandemig.

5. Bydd yr amserlen yma'n heriol i awdurdodau lleol, gyda chyfnod estynedig o ansicrwydd ariannol yn sgil cost annisgwyl yr argyfwng Covid-19, ond bydd Cyngor Gwynedd yn cychwyn o sylfaen gyllidol gymharol gadarn.

6. Bydd aelodau a swyddogion yn gwneud gwaith pellach dros y misoedd nesaf er mwyn cwrdd â'r amserlen i baratoi cynnig cyllidebol i'w gyflwyno i'r Cyngor llawn ar 4 Mawrth 2021.

Ansicrwydd Ariannol

7. Ar hyn o bryd mae yna lawer iawn o ragdybiaethau a diffyg gwybodaeth, tra bod y cyflwr ariannol ac economaidd yn newid yn barhaus, ynghyd ag ymatebion y Llywodraeth. Wrth gynllunio cyllideb 2021/22 y Cyngor, rydym yn gwynebu ansicrwydd ariannol digynsail, yn cynnwys:

i. Effaith pandemig Covid-19 ar wariant, incwm, cynlluniau cynilo, a chyflymder yr adferiad.

ii. Ehangder cefnogaeth y Llywodraeth i osod yn erbyn cost ariannol y pandemig i'r Cyngor (bydd cyllid ychwanegol gan y Llywodraeth yn lliniaru costau ychwanegol yn rhannol, colledion incwm ac o bosib diffygion refeniw o ganlyniad i'r pandemig a'r dirwasgiad yn 2020/21, ond ni fydd yn lliniaru cynigion arbedion na ellir ei gyflawni, ac nid yw cyllid ychwanegol 'Covid' wedi ei adnabod ar gyfer 2021/22).

iii. Y dirwasgiad disgwyliedig byd-eang wrth i ni ddod allan o gloi i lawr a diwedd y cyfnod pontio Brexit.

iv. Mae ardrawiad economaidd ac ariannol Brexit yn parhau i fod yn aneglur ac efallai y bydd angen cynnwys unrhyw bwysau cost i'r Cyngor o fewn cyllidebau presennol.

v. Tueddiad fod prisiau wedi cynyddu yn ddiweddar, ond fod hynny wedi'i atal gan bandemig Covid-19.

vi. Tueddiad o godiadau cyflog blynyddol uwch.

vii. Oedi tebygol gyda'r Adolygiad Gwariant Cynhwysfawr roedd i fod i gymryd lle yn 2020, a dim arwydd o lefel cyllido craidd / grant erbyn 2021/22 a thu hwnt.

viii. Diffyg yn y pŵl cenedlaethol trethi busnes, sydd i'w ddosbarthu i awdurdodau lleol yn 2021/22.

ix. Derbyniodd y Cyngor setliad grant mwy ffafriol am 2020/21, na mewn blynyddoedd blaenorol.

x. Bydd etholiad Senedd Cymru ym mis Mai 2021.

xi. Cynigion heb eu cadarnhau gan y Llywodraeth ar gyfer cyllid hir-dymor cynaliadwy ar gyfer gofal cymdeithasol oedolion.

xii. Dim cadarnhad o gyllid ychwanegol ar gyfer beichiau newydd a phwysau galw eraill gan gynnwys gofal cymdeithasol, digartrefedd a mwy o hawliadau am Ostyngiadau Treth Cyngor.

Casgliad

8. O ganlyniad, **mae cynllunio ariannol yn hynod heriol**, gydag ystod o senarios posib yn awgrymu bwlch cyllido ar gyfer 2021/22 a allai fod unrhyw swm hyd at £8m (gan dybio bod rhai o'r risgiau a restrir uchod yn anghydnaws â'i gilydd), gyda'r ystod o ganlyniadau posibl yn cynyddu'n eang y tu hwnt i 2021/22. **Wrth gynllunio ar gyfer 2021/22, os bydd bwlch cyllido fe ddylai sylfaen gyllidol gymharol gadarn Cyngor Gwynedd ganiatáu i ni 'bontio' yn y tymor byr.**

Argymhelliad

9. Deallwn, wrth gwrs, bydd y Cyngor awydd osgoi ystyriaeth dwys a diangen o restrau arbedion a thoriadau gwasanaeth dichonol yn ystod ail don tebygol o'r pandemig Covid-19. Felly, **os bydd bwlch cyllido i fantoli cyllideb 2021/22, argymhellir i'r Cyngor ystyried defnyddio cyllidebau a cronfeydd wrth gefn i liniaru colledion adnoddau**, ynghyd â'r angen i'r dreth Cyngor gynyddu (rhagdybiaeth 3.5%, fel rhagdybiwyd eisoes mewn cynlluniau cyllideb tymor canolig blaenorol).

Camau i'r Dyfodol

10. Mae'n hynod fuddiol ein bod yn gallu defnyddio cronfeydd wrth gefn i liniaru pwysau cyllidebol nawr, mewn argyfwng cenedlaethol. Yn y tymor hwy, bydd angen ailgyflenwi cronfeydd wrth gefn y Cyngor, fel eu bod ar gael pan fydd eu hangen yn y dyfodol.

11. Pan fydd y Cyngor yn wynebu llai o ansicrwydd ariannol, yn ystod 2021, bydd y Swyddog Cyllid Statudol a'r Aelod Cabinet dros Gyllid yn sefydlu cynlluniau cyllideb tymor canolig, gan adolygu unrhyw benderfyniadau a gymerwyd yn flaenorol.

12. Bydd y Cabinet yn derbyn adroddiadau pellach ym mis Rhagfyr 2020 ac ym mis Chwefror 2021, fel mae gwybodaeth ariannu pellach ar gael ac fel mae cynlluniau cyllido ar gyfer 2021/22 yn datblygu.

13. Yn Ionawr, bydd aelodau'r Cabinet yn ystyried ymrwymiadau gwario anorfod y Cyngor yng nghyd-destun y setliad grant drafft, cyn bydd yr Aelod Cabinet Cyllid a'r Pennaeth Cyllid yn ymgynghori gyda holl Aelodau'r Cyngor mewn cyfres o seminarau rhithiol.

14. Gweler amserlen cyllideb y Cyngor yn **Atodiad A**.

15. Byddwn yn ymlynu at yr amserlen flynyddol arferol o adrodd i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu (11 Chwefror, i gynnig sylwadau ar risgiau ariannol), y Cabinet (16 Chwefror, i argymell cyllideb a threth), a'r Cyngor llawn (4 Mawrth, i osod y gyllideb a'r Dreth Cyngor, sydd rhaid ei osod erbyn 11 Mawrth).

Barn yr aelod lleol
Dim yn berthnasol

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:
Amlygir sefyllfa ansicr a heriol o ran cynllunio cyllideb ar gyfer 2020/21. Mae cyfres o ddyddiau statudol yn ynghlwm a gosod y gyllideb. Mae'n briodol adrodd ar yr amserlen arfaethedig ar gyfer y mabwysiadu cyllideb 2020/21 gan fod yr amserlen a ragwelir ac fel y nodir yn yr adroddiad a'r potensial i gael ardrawiad ar amserlenni cyfansoddiadol y Cyngor. Mae'n synhwyrol i gadw'r sefyllfa ym dan adolygiad.

Y Pennaeth Cyllid:
Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

ATODIAD A

AMSERLEN CYLLIDEB 2021/22

2020	
8 Rhagfyr	Cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru
15 Rhagfyr	Setliad Amodol Llywodraeth Cymru i'r awdurdodau lleol - ystyried yr ymhlygiadau i'r Cyngor
2021	
19 Ionawr	Cyfarfod ffurfiol o'r Cabinet – ystyried ymhlygiadau'r Setliad ar Gyllideb y Cyngor
?? Ionawr	Seminar Rhithiol ar y Gyllideb i'r Aelodau
?? Ionawr	Seminar Rhithiol ar y Gyllideb i'r Aelodau
?? Ionawr	Seminar Rhithiol ar y Gyllideb i'r Aelodau
?? Ionawr	Seminar Rhithiol ar y Gyllideb i'r Aelodau
11 Chwefror	Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu - craffu'r gyllideb ddrafft ac ystyried risgiau perthnasol
16 Chwefror	Cyfarfod ffurfiol o'r Cabinet –ystyried y strategaeth ariannol ac argymell cyllideb i'r Cyngor llawn
2 Mawrth	Cyllideb terfynol Llywodraeth Cymru ar gyfer 2021/22
3 Mawrth	Setliad terfynol Llywodraeth Cymru ar gyfer awdurdodau lleol
4 Mawrth	Cyfarfod y Cyngor llawn - gosod cyllideb a treth 2021/22